

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λόγω, ἄλλοι, μακρά, φυγάδας, γῆν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των

ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. λογοτεχνία, παράλογος, διάλογος - αλλόθρησκος, αλλοδαπός, αλληγορία - μακρόστενος, απομακρυσμένος, μακρηγορώ - φυγόκεντρος, πρόσφυγας, καταφύγιο - γήπεδο, εξωγήινος, γεωγραφία.

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ὑπεδέχοντο	α. αόρατος
2. ἐπεσκεύαζεν	β. κατάληψη
3. ἴδοι	γ. περιοχή
4. συλλεγῶσιν	δ. αποσκευή
5. Καταλιπὼν	ε. αποδεκτός
	ζ. υπόλοιπο
	η. διαλογή

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.

2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντίνειας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφόντα δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.
5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από	ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.
	ζ. την περίτεχνη διατύπωση.
	η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μετά την τακτοποίηση των υποθέσεων του στη Λάμψακο, ο Λύσανδρος έβαλε πλώρη για το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, όπου οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού συμφώνησαν με τις αθηναϊκές φρουρές να τις αφήσουν να φύγουν ανενόχλητες· εκείνοι πάλι που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο κι αργότερα στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Στην Αθήνα έστελνε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε — δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' αλλού, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού ο Λύσανδρος **ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο**, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (Χαλκηδόνας). Οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού άφησαν τους φρουρούς των Αθηναίων να φύγουν **με επίσημη συμφωνία**· αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο, κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο, ύστερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστελνε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. 1-ε, 2-δ, 3-α, 4-η, 5-ζ

8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σσ. 31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§3-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότες πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίεας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. συμφορά	α. φοβερὸς β. ανυπόφορος
2. ἄστὺ	α. αστικοποίηση β. άστατος
3. ἔδοξε	α. δῶρο β. δογματικός
4. κρατήσαντες	α. αυτοκράτορας β. κράμα
5. ἐκκλησίαν	α. απόκλιση β. επίκληση

Μονάδες 10

8. Να κατατάξετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):

- α. Ο Θουκυδίδης τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.
- β. Στο δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου ο Θουκυδίδης προσβλήθηκε από τον λοιμό που εξόντωσε το 1/3 του πληθυσμού της Αττικής.
- γ. Ο Ξενοφώντας πέθανε αφήνοντας πίσω του εκτεταμένο και πολυσχιδές συγγραφικό έργο.
- δ. Ο Πελοποννησιακός πόλεμος έληξε μετά την ήττα της Αθήνας στους Αιγός ποταμούς.
- ε. Ο Ξενοφώντας τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στη μάχη της Κορώνειας εναντίον του αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα.

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012).

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

8. 1-β (σ.18), 2-α (σσ.18-19), 3-δ (σσ.19, 29,32), 4-ε (σ.29), 5-γ (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἵδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **πλέουσιν**: Οι θυελλώδεις άνεμοι δεν επέτρεψαν τον.....των πλοίων από το λιμάνι του Πειραιά.
- **εἰδὼς**: Η..... για τον ξαφνικό θάνατο του ηθοποιού προκάλεσε θλίψη σε όλους.
- **πλείους**: Η δημοκρατία στηρίζεται στην αρχή της
- **συλλεγῶσιν**: Δεν μπορούσε να αποφασίσει ποιο ρούχο να.....από τη βιτρίνα!
- **παραγγέλλων**: Σε συμβουλεύω να..... αμέσως την κλοπή του αυτοκινήτου στην αστυνομία.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο.
3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή	γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά προσφέρει	δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π.Χ.
5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα.
	ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο.
	η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§2-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

- 5. απόπλου, είδηση, πλειοψηφίας, διαλέξει, καταγγείλεις
- 8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοσ Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἔφυγον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
 - Οι ληστές βρήκαν ἐξοδο ἀπὸ τὴν τράπεζα, χωρὶς νὰ γίνουν ἀντιληπτοὶ ἀπὸ κανέναν.
 - Για τὴν ἐπεισοδίων ὁ ἀγὼνας πραγματοποιήθηκε χωρὶς θεατές.
 - Το ζήτημα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα προβλήματα σε παγκόσμιο ἐπίπεδο.
 - Προσφέρει συχνά ἐθελοντικὴ βοήθεια σε ἓνα ζώων τῆς περιοχῆς τῆς.
 - Δὲν μου μιλά καθόλου, με συνεχῶς.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τὶς φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε νὰ συμπληρώνεται ορθά τὸ νόημά τῆς. Δύο φράσεις τῆς στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του ἀπὸ	α. τὴ μεροληπτικὴ περιγραφὴ τοῦ καθεστώτος τῶν τριάκοντα τυράννων στὴν Αθήνα.

2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο Έλληνικά κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη. ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές. η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μετά την τακτοποίηση των υποθέσεών του στη Λάμψακο, ο Λύσανδρος έβαλε πλήρη για το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, όπου οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού συμφώνησαν με τις αθηναϊκές φρουρές να τις αφήσουν να φύγουν ανενόχλητες· εκείνοι πάλι που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο κι αργότερα στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Στην Αθήνα έστειλε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε — δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' αλλού, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού ο Λύσανδρος **ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο**, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (Χαλκηδόνας). Οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού άφησαν τους φρουρούς των Αθηναίων να φύγουν **με επίσημη συμφωνία**· αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο, κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο, ύστερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστειλε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. διαφυγής, αποφυγή, προσφυγικό, καταφύγιο, αποφεύγει
8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρεϊν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **σχολεῖο, διατήρηση, ἑλλειψη, κυριότητα, δημοκρατία**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.

	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγκριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας *Ελληνικά*, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί βρίσκονταν τα πράγματα, όταν ο Θηραμένης είπε στη Συνέλευση ότι αν θελήσουν να τον στείλουν στον Λύσανδρο θα ξέρει, γυρίζοντας, για ποιόν λόγο είν' ανένδοτοι οι Λακεδαιμόνιοι στο ζήτημα των Τειχών — αν το κάνουν με σκοπό να υποδουλώσουν την πόλη ή για να 'χουν κάποια εγγύηση. Όταν τον έστειλαν, έμεινε κοντά στον Λύσανδρο περισσότερο από τρεις μήνες, παραφυλάγοντας την ώρα που οι τροφές θα σώνονταν ολωσδιόλου κι οι Αθηναίοι θα 'ταν πρόθυμοι να δεχτούν ό,τι τους έλεγαν. Γύρισε λοιπόν τον τέταρτο μήνα κι ανέφερε στη Συνέλευση ότι τάχα ο Λύσανδρος δεν τον άφηνε ως τότε να φύγει, και τώρα του λέει να πάει στη Λακεδαίμονα επειδή δεν έχει ο ίδιος εξουσία ν' απαντήσει στις ερωτήσεις του, παρά μόνο οι έφοροι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ενώ έτσι είχαν τα πράγματα, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν **αυτόν τον ίδιο** στον Λύσανδρο, **θα επιστρέψει γνωρίζοντας** αν οι Λακεδαιμόνιοι **επιμένουν για** την κατεδάφιση των τειχών, επειδή θέλουν να **υποδουλώσουν την πόλη, ή ως εγγύηση**. Όταν, λοιπόν, τον έστειλαν, έμενε κοντά στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο **καιροφυλακτώντας** πότε οι Αθηναίοι σκόπευαν **εξαιτίας της** παντελούς **έλλειψης** των τροφίμων να **συμφωνήσουν** σε ό,τι κάποιος θα τους πρότεινε. Όταν γύρισε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι τάχα ο Λύσανδρος **τον κρατούσε** αιχμάλωτο **έως τότε** και έπειτα (ότι) τον διέταζε να μεταβεί στη Σπάρτη· γιατί (του έλεγε ότι) δεν ήταν **αρμόδιος** αυτός για όσα τον ρωτούσε, αλλά οι έφοροι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. άντέχουσι - κατέχοι, έπιτηρῶν, έπιλελοιπέναι, κύριος-κυρίους, αύτοκράτωρ-αύτοκράτορες

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§3-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότες πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἰστιαίεας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αδιαφορία, ουσία, ενιαίος, ανεπίτρεπτος, αλληγορία**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφонта δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.
5. Η συγγραφή των Ἑλληνικῶν	ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.

διακρίνεται από	ζ. την περίτεχνη διατύπωση. η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2. §3-4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαίείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. συμφορά, όντας, ενός, εύτρεπίζειν, άλλους/τάλλα

8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **εκπομπή, εγκατάλειψη, μακρόθυμος, απώλεια, εξοικείωση**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της εκστρατείας εναντίον του Πέρση	β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε

βασιλιά, ανέλαβε 3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά 4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν 5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά. δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού. ζ. καλή μόρφωση. η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιognωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2. §2-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στην Αθήνα έστελνε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε — δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' αλλού, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. Τέλος άφησε αρμοστή στο Βυζάντιο και στην Καλχηδόνα τον Λάκωνα Σθενέλαο και γύρισε στη Λάμψακο να επισκευάσει τα πλοία του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστελνε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. Και αφού άφησε ως αρμοστή στο Βυζάντιο και στην Καλχηδόνα τον Σθενέλαο τον Λάκωνα, ο ίδιος επέστρεψε στη Λάμψακο και άρχισε να επισκευάζει τα πλοία του. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

- 5. απέπεμπεν, Καταλιπών, μακρῶν, ἀπολωλότας, ἀποίκους
- 8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλειοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὢν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτῳρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. βουλόμενοι	α. βουλιμία β. βούληση
2. πέμψαι	α. πομπός β. πέψη
3. πλείω	α. πλευύση β. πλεονέκτης
4. καλεῖν	α. κλήση β. καλλιέργεια

5. σπένδεσθαι	α. σπουδές β. σπονδή

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο.
3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή	γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά προσφέρει	δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π.Χ.
5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα.
	ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο.
	η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί βρίσκονταν τα πράγματα, όταν ο Θηραμένης είπε στη Συνέλευση ότι αν θελήσουν να τον στείλουν στον Λύσανδρο θα ξέρει, γυρίζοντας, για ποιόν λόγο είν' ανένδοτοι οι Λακεδαιμόνιοι στο ζήτημα των Τειχών — αν το κάνουν με σκοπό να υποδουλώσουν την πόλη ή για να ἔχουν κάποια εγγύηση. Όταν τον έστειλαν, έμεινε κοντά στον Λύσανδρο περισσότερο από τρεις μήνες, παραφυλάγοντας την ώρα που οι τροφές θα σώνονταν ολωσδιόλου κι οι Αθηναίοι θα ἔταν πρόθυμοι να δεχτούν ό,τι τους έλεγαν. Γύρισε λοιπόν τον τέταρτο μήνα κι ανέφερε στη Συνέλευση ότι τάχα ο Λύσανδρος δεν τον άφηνε ως τότε να φύγει, και τώρα του λέει να πάει στη Λακεδαίμονα επειδή δεν έχει ο ίδιος εξουσία ν' απαντήσει στις ερωτήσεις του, παρά μόνο οι έφοροι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ενώ έτσι είχαν τα πράγματα, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν **αυτόν τον ίδιο** στον Λύσανδρο, **θα επιστρέψει γνωρίζοντας** αν οι Λακεδαιμόνιοι **επιμένουν για** την κατεδάφιση των τειχών, επειδή θέλουν να **υποδουλώσουν την πόλη, ή ως εγγύηση**. Όταν, λοιπόν, τον έστειλαν, έμενε κοντά στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο **καιροφυλακτώντας** πότε οι Αθηναίοι σκόπευαν **εξαιτίας της** παντελούς **έλλειψης** των τροφίμων να **συμφωνήσουν** σε ό,τι κάποιος θα τους πρότεινε. Όταν γύρισε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι τάχα ο Λύσανδρος **τον κρατούσε** αιχμάλωτο **έως τότε** και έπειτα (ότι) τον διέταζε να μεταβεί στη Σπάρτη· γιατί (του έλεγε ότι) δεν ήταν **αρμόδιος** αυτός για όσα τον ρωτούσε, αλλά οι έφοροι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **καταφύγιο, διαίρεση, επεξεργασία, μεταδοτικός, καθηγητής**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.

2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμόνιους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. φυγάδα/φυγάδας, εξαίρεϊν, είργασμένην, παραδόντας, ήγῶνται

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ὑστεραία ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε **μία σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κινδύνοις, θάλατταν, φίλον, δέχεσθαι, ἡμέραν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον

	θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Ύστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεψαν στην πατρίδα τους και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη πολύ πρόθυμα, **ενώ οι αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 73

- 5.** επικίνδυνος, ακίνδυνος, ριψοκίνδυνος - θαλασσοπόρος, θαλασσοταραχή, θαλασσόλυκος - φιλειρηνικός, φιλόζωος, φιλότιμος - υποδοχή, ξενοδοχείο, αποδοχές - ημερομηνία, ημερολόγιο, ημερομίσθιο
- 8.** 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέροντα ἅτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν»

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **γενομένοις**: Η του είχε καταγωγή από την Ανατολική Θράκη.
- **νομίζοντας**: Ο πατέρας του έχει μια συλλογή με σπάνια ασημένια
- **ὄχλος**: Είναι τόσο που εκνευρίζομαι κάθε φορά που τον βλέπω.
- **μέλλειν**: Η τύχη της ομάδας μας εξαρτάται από τον καινούργιο προπονητή της.
- **λέγων**: Η καθηγήτρια ζήτησε από τον απουσιολόγο τον των μαθητών και μαθητριών που συμμετέχουν στην εκδρομή του σχολείου.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορωνείας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολύς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. οικογένεια, νομίσματα, ενοχλητικός, μελλοντική, κατάλογο

8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. γνοὺς	α. αγνός
2. βιωτόν	β. παράδοξος
3. φανερώς	γ. αμφίβιο
4. συνδοκοῦν	δ. άγνοια
5. ἔφη	ε. δράση
	ζ. διάφανος
	η. διαφήμιση

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράψω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράψω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. 1-δ, 2-γ, 3-ζ, 4-β, 5-η

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοσ Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἔπλει, ὑπεδέχοντο, ἴδοι, εἰδὼς, Καταλιπὼν**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.
2. Το έργο του Ξενοφώντα Ἑλληνικά	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.
	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.

3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκιμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκιότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφонта <i>Ἑλληνικά</i>	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§1-2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μετά την τακτοποίηση των υποθέσεών του στη Λάμψακο, ο Λύσανδρος έβαλε πλήρη για το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, όπου οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού συμφώνησαν με τις αθηναϊκές φρουρές να τις αφήσουν να φύγουν ανενόχλητες· εκείνοι πάλι που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο κι αργότερα στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Στην Αθήνα έστειλε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε — δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' αλλού, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού ο Λύσανδρος **ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο**, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (Χαλκηδόνας). Οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού άφησαν τους φρουρούς των Αθηναίων να φύγουν **με επίσημη συμφωνία**· αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο, κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο, ύστερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστειλε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. πλεύση, απόπλους, πλοίαρχος-υποδοχή, δέκτης, δοχείο-ιδέα, ιδανικό, εξιδανίκευση-είδηση, συνείδηση, ειδικός-παράλειψη, έλλειμμα, λιποθυμία
8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.31,33), 3-α (σ.32), 4-β (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§3-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότες πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **νυκτός, μακρῶν, μόνον, πολύ, αὐτοί**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Ελλήνων μισθοφόρων	α. μετά τη ναυμαχία στους Αιγὸς ποταμούς.
	β. μετά τη στρατιωτική επέμβαση στην Αμφίπολη.
	γ. μετά το τέλος της εκστρατείας του Κύρου εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη Β'.
2. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από τα ηγετικά προσόντα της προσωπικότητας του	α. Περικλή.
	β. Αγησίλαου.
	γ. Λύσανδρου.
3. Η χρονολόγηση των έργων του	α. «εσωτερικές μαρτυρίες».
	β. προσεκτική μελέτη του ύφους του.

Ξενοφώντα στηρίζεται σε	γ. όλα τα παραπάνω.
4. Ο Ξενοφώντας έγραψε	α. ιστορικά, διδακτικά και ποιητικά έργα.
	β. ιστορικά, διδακτικά και σωκρατικά έργα.
	γ. ιστορικά, φιλοσοφικά και σωκρατικά έργα.
5. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) κατέτασσαν τον Ξενοφώντα μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του,	α. Όμηρο και Ηρόδοτο.
	β. Όμηρο και Θουκυδίδη.
	γ. Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§3-4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. νυχτοφύλακας, νυχτολούλουδο, νυχτόβιος-μακροθυμία, μακροσκελής, μακροχρόνιος-μονοκατοικία, μονόδρομος, μονοήμερος-πολυκατοικία, πολύγωνο, πολυάνθρωπος-αυτογνωσία, αυτοδιοίκηση, αυτοκίνητο
8. 1-γ (σ.29), 2-β (σσ.29,30), 3-γ (σ.30), 4-β (σ.30), 5-γ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἄστυ	α. προάστιο β. άστεγος
2. Καταλιπὼν	α. κατάληψη β. διάλειμμα
3. πείσεσθαι	α. πάθημα β. πείσμα
4. κρατήσαντες	α. κρίση β. κράτος
5. πολλοὺς	α. πλήθος β. πλήξη

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης 2. Ο Ξενοφώντας	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο. γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§2-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

8. 1-α,γ (σσ.18,19), 2-β,δ,ε (σσ.30,29,29)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Πемφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὢν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, ὅπου ἡ συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται **με διαφορετικὴ σημασία** ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: **ἐκκλησίᾳ, πίστεως, ἐφόρους, αὐτοκράτορες, ἐξαιρεῖν**. Μπορεῖτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** τῆς (μέρος τοῦ λόγου, πτώση, ἀριθμὸ, γένος, ἐγκλίση, χρόνος).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε να συμπληρώνεται ὀρθά το νόημά της.

A	B
1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του	α. διακόπτεται στο 404 π.Χ.

Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη	β. διακόπτεται στο 411 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας	α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων. β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Το έργο του Θουκυδίδη	α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων. β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.
4. Ο Ξενοφώντας	α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
5. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις. β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί βρίσκονταν τα πράγματα, όταν ο Θηραμένης είπε στη Συνέλευση ότι αν θελήσουν να τον στείλουν στον Λύσανδρο θα ξέρει, γυρίζοντας, για ποιον λόγο είν' ανένδοτοι οι Λακεδαιμόνιοι στο ζήτημα των Τειχών — αν το κάνουν με σκοπό να υποδουλώσουν την πόλη ή για να 'χουν κάποια εγγύηση. Όταν τον έστειλαν, έμεινε κοντά στον Λύσανδρο περισσότερο από τρεις μήνες, παραφυλάγοντας την ώρα που οι τροφές θα σώνονταν ολωσδιόλου κι οι Αθηναίοι θα 'ταν πρόθυμοι να δεχτούν ό,τι τους έλεγαν. Γύρισε λοιπόν τον τέταρτο μήνα κι ανέφερε στη Συνέλευση ότι τάχα ο Λύσανδρος δεν τον άφηνε ως τότε να φύγει, και τώρα του λέει να πάει στη Λακεδαίμονα επειδή δεν έχει ο ίδιος εξουσία ν' απαντήσει στις ερωτήσεις του, παρά μόνο οι έφοροι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ενώ έτσι είχαν τα πράγματα, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν **αυτόν τον ίδιο** στον Λύσανδρο, **θα επιστρέψει γνωρίζοντας** αν οι Λακεδαιμόνιοι **επιμένουν για** την κατεδάφιση των τειχών, επειδή θέλουν να **υποδουλώσουν την πόλη, ή ως εγγύηση**. Όταν, λοιπόν, τον έστειλαν, έμενε κοντά στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο **καιροφυλακτώντας** πότε οι Αθηναίοι σκόπευαν **εξαιτίας της** παντελούς **έλλειψης** των τροφίμων να **συμφωνήσουν** σε ό,τι κάποιος θα τους πρότεινε. Όταν γύρισε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι τάχα ο Λύσανδρος **τον κρατούσε** αιχμάλωτο **έως τότε** και έπειτα (ότι) τον διέταζε να μεταβεί στη Σπάρτη· γιατί (του έλεγε ότι) δεν ήταν **αρμόδιος** αυτός για όσα τον ρωτούσε, αλλά οι έφοροι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. Συνήθιζε να πηγαίνει στην εκκλησία κάθε Κυριακή.

Η πίστη του στον Θεό ήταν ακλόνητη.

Συνάντησε τον έφορο για τη ρύθμιση των οφειλών της επιχείρησής του.

Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ίδρυσε την Κωνσταντινούπολη.

Κανείς δεν εξαιρείται από την τήρηση των νόμων.

8. 1-β (σσ.19,26), 2-α (σσ.30-31), 3-β (σ.27), 4-α (σ.29), 5-β (σ.21)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἠγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαίρειν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **υποκριτής, παράκληση, απεργία, νομισματικός, διήγημα.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.).
- γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
- δ. έγραψε τα Ἑλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.

ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τι έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. αποκρίναιτο - καλεῖν, ἐκκλησίαν - εἰργασμένην - νομίζοντας - ἡγῶνται

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σσ.31,33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δέ εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δῆλῃ ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἕξ τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' εἰπὼν ... Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δυο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. πρόχειρος	α. διαψηφίζεσθαι
2. καταλύματα	β. ἀναφεύξειτο
3. παράλειψη	γ. ἐξαλείφω
4. λύματα	δ. ἐγχειρίδια
5. ψηφίο	ε. λυμαινόμενον
6. αλοιφή	
7. φυγή	

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

Α	Β
1. Ο Θουκυδίδης 2. Ο Ξενοφώντας	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο. γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Σαν τέλειωσε μ' αυτά τα λόγια την αγόρευσή του η Βουλή τον επιδοκίμασε φανερά, κι ο Κριτίας κατάλαβε ότι αν άφηνε τη Βουλή ν' αποφασίσει την τύχη του με την ψήφο της ο Θηραμένης θα γλίτωνε. Τέτοιο πράγμα όμως θα το θεωρούσε αβάσταχτο· σίμωσε λοιπόν τους Τριάντα, μίλησε λίγο μαζί τους και βγαίνοντας πρόσταξε τους μαχαιροφόρους να πάνε να σταθούν κοντά στο ξύλινο κιγκλίδωμα που χωρίζει το ακροατήριο από τους βουλευτές, έτσι που τούτοι να τους βλέπουν καθαρά. Έπειτα μπήκε ξανά μέσα κι είπε: «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν [ο Θηραμένης], αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η Βουλή φάνηκε ότι τα **επιδοκίμασε με φωνές**, ο Κριτίας επειδή κατάλαβε ότι αν επιτρέψει στη **Βουλή να αποφασίζει με ψηφοφορία** γι' αυτόν, **θα γλίτωνε**, κι (επειδή) αυτό **δεν θα μπορούσε να το ανεχθεί**, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω, και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια **να σταθούν** [κρατώντας τα] φανερά μπροστά στη Βουλή **κοντά** στα δρύινα **κιγκλιδώματα**. Κι αφού ήλθε [ο Κριτίας] πάλι μέσα είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 87

5. 1-δ, 4-ε, 5-α, 6-γ, 7-β

8. 1-α,γ (σσ. 18,19), 2-β, δ, ε (σσ. 30,29,29)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§51-52

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. φίλους	α. φιλότιμος β. φύλο
2. βιωτόν	α. περιβόητος β. επιβίωση
3. ἐπιτρέψειν	α. τροφή β. τρόπος
4. ἐστίαν	α. ηφαίστειο β. συνεστίαση
5. ἐξαλείφειν	α. επάλειψη β. παράλειψη

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη	α. διακόπτεται στο 404 π. Χ. β. διακόπτεται στο 411 π. Χ.
2. Ο Ξενοφώντας	α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων. β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Το έργο του Θουκυδίδη	α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων. β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.
4. Ο Ξενοφώντας	α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
5. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις. β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§51-52

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-β, 5-α

8. 1-β (σ.19), 2-α (σσ.30-31), 3-β (σ.27), 4-α (σ.29), 5-β (σ.21)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὃνπερ νόμον οὔτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὃδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὔτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **ἐστίαν**: Ὅταν δεν μαγειρεύει στο σπίτι της, τρώει σε
- **ἐξαλείφειν**: Ο γιατρός του έδωσε μια για τη φαγούρα.
- **κρίσιν**: Μην είσαι ! Γίνονται τέτοιες ερωτήσεις;
- **ἀρκέσει**: Κατά τη του ταξιδιού είχα πολύ άγχος.
- **δεῖ**: Αρκετοί ανησυχούν για τη γλωσσική της εποχής μας.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.

- β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π. Χ.).
- γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
- δ. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π. Χ.
- ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μόλις τ' άκουσε αυτά ο Θηραμένης, μ' ένα πήδημα βρέθηκε κοντά στον βωμό και είπε: «Κι εγώ, άνδρες, ικετεύω στ' όνομα της ίδιας της δικαιοσύνης να μη δοθεί στον Κριτία το δικαίωμα να διαγράψει ούτε εμένα, ούτε όποιον από σας θέλει, παρά να δικαζόμαστε κι εσείς κι εγώ σύμφωνα με τον νόμο που τούτοι έφτιαξαν για όσους είναι στον κατάλογο. Το ξέρω βέβαια, μα τους θεούς», είπε, «ότι σε τίποτα δεν θα με βοηθήσει αυτός ο βωμός. Θέλω όμως να δείξω ακόμα ότι τούτοι δω δεν είναι μονάχα φριχτά άδικοι με τους ανθρώπους, αλλά και ασεβέστατοι προς τους θεούς. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν άκουσε ο Θηραμένης αυτά, αναπήδησε στον βωμό (της Βουλής) και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, σας **ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει**, να μην **έχει** δηλαδή ο Κριτίας **το δικαίωμα** να διαγράφει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιον από σας θέλει, αλλά **σύμφωνα με τον νόμο**, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε. Και δεν αγνωώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι δηλαδή καθόλου δεν θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. εστιατόριο, αλοιφή, αδιάκριτος/η, διάρκεια, ένδεια

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.31), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλῃ Β γιὰ καθεμμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. πρέσβεις	α. πρεσβευτής β. γέρος
2. αὐτοκράτορες	α. αὐτός που ἔχει ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση β. ο ἀπόλυτος μονάρχης
3. καλεῖν	α. ονομάζω β. προσκαλῶ
4. φυγάδας	α. δραπέτης β. εξόριστος
5. ἡγῶνται	α. οδηγώ β. νομίζω

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται	β. του Περικλή.
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από	δ. το 431 π.Χ. και εξής.
5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	ε. το 411 π.Χ. και εξής.
	ζ. σε θεϊκή τιμωρία.
	η. του Αγησίλαου.
	θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν,] κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

8. 1-β (σ.18), 2-ζ (σ.32), 3-γ (σ.21), 4-ε (σ.31,33), 5-η (σ.29,30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δῆλῃ ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνικὴ τὸ ἀπόσπασμα: «Ὡς δ' εἰπὼν ... Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** τῆς Νέας Ελληνικῆς, γιὰ καθεμιά ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου: **ἀναφεύξειτο, φανερώς, ἄνδρα, νόμοις, ψήφου**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τὶς παρακάτω διατυπώσεις ὡς Σωστές (Σ) ἢ Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. ἐξορίστηκε ἀπὸ τὴν Αθήνα, γιὰτὶ ἔλαβε μέρος στὴν ἐκστρατεία τοῦ Κύρου ἐναντίον τοῦ Αρταξέρξη Β'.
- β. δέχθηκε βαθύτατη ἐπίδραση στὴν προσωπικότητα καὶ τὶς ιδέες τοῦ ἀπὸ τὸν Ἀγησίλαο καὶ τὸν Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικὰ τὶς ἀγριότητες τοῦ καθεστώτος τῶν τριάκοντα τυράννων στὴν Αθήνα.
- δ. κατατάσσεται ἀπὸ τοὺς φιλολόγους τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς (3ος-2ος αἰ. π.Χ.) μαζί με τοὺς μεγάλους προκατόχους τοῦ, τὸν Ἡρόδοτο καὶ τὸν Θουκυδίδη.

- ε. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Σαν τέλειωσε μ' αυτά τα λόγια την αγόρευσή του η Βουλή τον επιδοκίμασε φανερά, κι ο Κριτίας κατάλαβε ότι αν άφηνε τη Βουλή ν' αποφασίσει την τύχη του με την ψήφο της ο Θηραμένης θα γλίτωνε. Τέτοιο πράγμα όμως θα το θεωρούσε αβάσταχτο· σίμωσε λοιπόν τους Τριάντα, μίλησε λίγο μαζί τους και βγαίνοντας πρόσταξε τους μαχαιροφόρους να πάνε να σταθούν κοντά στο ξύλινο κιγκλίδωμα που χωρίζει το ακροατήριο από τους βουλευτές, έτσι που τούτοι να τους βλέπουν καθαρά. Έπειτα μπήκε ξανά μέσα κι είπε: «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν [ο Θηραμένης], αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η Βουλή φάνηκε ότι τα **επιδοκίμασε με φωνές**, ο Κριτίας επειδή κατάλαβε ότι αν επιτρέψει στη **Βουλή να αποφασίζει με ψηφοφορία** γι' αυτόν, **θα γλίτωνε**, κι (επειδή) αυτό **δεν θα μπορούσε να το ανεχθεί**, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω, και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια **να σταθούν** [κρατώντας τα] φανερά μπροστά στη Βουλή **κοντά** στα δρύινα **κιγκλιδώματα**. Κι αφού ήλθε [ο Κριτίας] πάλι μέσα είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 87

5. καταφύγιο, φυγόδικος, διαφυγή-διαφανής, ολοφάνερα, άφαντος-ανδροκρατία, άνανδρος, ανδρόγυνο-παρανομώ, νομομαθής, νομοθέτης-ψηφοφορία, ψηφοδέλτιο, καταψηφίζω

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ὑστεραία ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
 - **εἰργασμένην**: Για κάποιους εργαζόμενους το Σάββατο δεν είναι αργία, αλλά ημέρα.
 - **μέλλειν**: Στα σχέδια της εταιρείας περιλαμβάνεται η ίδρυση υποκαταστημάτων στο εξωτερικό.
 - **συνεπαινεσάντων**: Του αξίζει κάθε για την καλή του πράξη.
 - **δέχεσθαι**: Ο ίδιος ο Υφυπουργός Αθλητισμού πήγε στο αεροδρόμιο για την των ολυμπιονικών.
 - **ἄρχειν**: Η του πρωταθλήματος ποδοσφαίρου μετατέθηκε για τα τέλη Οκτωβρίου.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο Έλληνικά κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη. ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές. η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ελληνικά*, 2.2.§20-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβειων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Ύστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και **οι εξόριστοι επέστρεψαν** στην πατρίδα τους και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη πολύ πρόθυμα, **ενώ οι αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 73

5. εργάσιμη, μελλοντικά, έπαινος, υποδοχή, έναρξη

8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ὑπεδέχοντο	α. απόγονος
2. ἐγένοντο	β. προάστιο
3. ἴδοι	γ. κατάληψη
4. ἄστυ	δ. παράλειψη
5. Καταλιπὼν	ε. οραματιστής
	ζ. υπόδειγμα
	η. αποδεκτός

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.

- β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.).
- γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
- δ. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.
- ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2. 2. § 1-2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μετά την τακτοποίηση των υποθέσεών του στη Λάμψακο, ο Λύσανδρος έβαλε πλήρη για το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, όπου οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού συμφώνησαν με τις αθηναϊκές φρουρές να τις αφήσουν να φύγουν ανενόχλητες· εκείνοι πάλι που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο κι αργότερα στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Στην Αθήνα έστειλε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε — δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' αλλού, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού ο Λύσανδρος **ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο**, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (Χαλκηδόνας). Οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού άφησαν τους φρουρούς των Αθηναίων να φύγουν **με επίσημη συμφωνία**· αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο, κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο, ύστερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστειλε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. 1-η, 2-α, 3-ε, 4-β, 5-δ

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.31), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὃνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὃδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. Ἀκούσας	α. σύγγραμμα
2. ἐννομώτατα	β. πραγματικός
3. ἔγραψαν	γ. διανομή
4. ὄνομα	δ. μόνος
5. πράττετε	ε. υπάκουος
	ζ. πανάκεια
	η. συνώνυμο

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία 2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται 3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο 4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από 5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του. β. του Περικλή. γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία. δ. το 431 π. Χ. και εξής. ε. το 411 π. Χ. και εξής. ζ. σε θεϊκή τιμωρία. η. του Αγησίλαου. θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι», είπε, «που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-ε, 2-γ, 3-α, 4-η, 5-β

8. 1-β (σ.18), 2-ζ (σ.32), 3-γ (σ.21), 4-ε (σ.31), 5-η (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§3-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότες πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἐλέγετο, παραγγέλλων, ἀπολωλότες, ἐποίησαν, κρατήσαντες**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται	β. του Περικλή.
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από	δ. το 431 π.Χ. και εξής.
5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	ε. το 411 π.Χ. και εξής.

	ζ. σε θεϊκή τιμωρία. η. του Αγησίλαου. θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§3-4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. λέξη, κατάλογος, εκλογή – αγγελιαφόρος, εξαγγελία, καταγγελία – όλεθρος, πανωλεθρία, απώλεια – ποίημα, προσποίηση, περιποίηση - κρατητήριο, αυτοκράτορας, κράτος
8. 1-β (σ.18), 2-ζ (σ.32), 3-γ (σ.21), 4-ε (σ.31), 5-η (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ελκυστικός, παράκληση, διαδήλωση, ποτό, διάκριση.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον

3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο Έλληνικά κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του. ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές. η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ τα λόγια ὁ Σάτυρος βάλθηκε νὰ τραβάει τὸν Θηραμένη ἀπὸ τὸν βωμό, κι οἱ βοηθοὶ τραβούσαν κι ἐκεῖνοι. Ὁ Θηραμένης πάλι, ὅπως ἦταν φυσικό, φώναζε θεοὺς κι ἀνθρώπους μάρτυρες τῶν ὅσων γίνονταν. Οἱ βουλευτὲς ὠστόσο δὲν κουνήθηκαν, βλέποντας ὅτι αὐτοὶ ποὺ στέκονταν στὸ κιγκλίδωμα ἦταν τοῦ ἰδίου ποιοῦ με τὸν Σάτυρο καὶ ξέροντας ὅτι ἦταν ὀπλισμένοι μ' ἐγχειρίδια· ἄλλωστε ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον ἦταν γεμάτος φρουρῶν. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τοὺς τὸν Θηραμένη οἱ ἔντεκα μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς διαμαρτυρόταν με πολὺ δυνατὴ φωνή γιὰ ὅσα τοῦ ἔκαναν. Διηγούνται καὶ τούτῃ τὴν κουβέντα τοῦ Θηραμένη: ὅταν τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι θὰ μετανιώσει ἀν δὲν σιωπήσει, ρώτησε: μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Μόλις εἶπε αὐτὰ (ὁ Κριτίας), ὁ Σάτυρος προσπαθοῦσε νὰ ἀποσπάσει (τὸν Θηραμένη) ἀπὸ τὸν βωμό, τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ βοηθοὶ τοῦ. Τότε ὁ Θηραμένης, **ὅπως βέβαια ἦταν φυσικό**, επικαλοῦνταν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους νὰ δουν καλὰ αὐτὰ ποὺ γίνονταν. Ἀλλὰ **οἱ βουλευτὲς δὲν ἀντιδρούσαν**, γιὰτί ἐβλέπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦταν κοντὰ στὰ κιγκλιδώματα (ἦταν) ὅμοιοι με τὸν Σάτυρο καὶ ὅτι ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον (ἦταν) γεμάτος ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ γιὰτί γνώριζαν ὅτι αὐτοὶ παρευρίσκονταν ὀπλισμένοι με ἐγχειρίδια. Καὶ αὐτοὶ (= οἱ ἔντεκα) ἔσυραν τὸν ἄντρα περνώντας (τον) μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ δυνατὴ φωνή τι πάθαινε. Λένε καὶ αὐτὴν τὴ **φράση** αὐτοῦ. Μόλις τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι **θα κλάψει**, ἀν δὲ σωπάσει, **τοῦ ἀπάντησε ρωτώντας**· (μτφ. Επιστημονικὴς Ομάδας)

* με ἐντονὴ γραφὴ οἱ προτεινόμενες νεοελληνικὲς ἀποδόσεις στὰ γλωσσικά σχόλια τοῦ σχολικοῦ βιβλίου σ. 88

5. εἶλκε /εἶλκον, ἐπεκαλεῖτο, δηλοῦντα, ἔπιε, κρίνω

8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αναγγελία, τραυματίας, ψευδής, πτώση, θνησιμότητα**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π. Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π. Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφώντα δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π. Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.

4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη. ζ. την περίτεχνη διατύπωση. η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
5. Η συγγραφή των Έλληνικων διακρίνεται από	

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αφού τέλειωσε, γύρισε προς το μέρος των εχθρών και περίμενε, επειδή ο μάντης συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού σκοτωθεί ή πληγωθεί κάποιος δικός τους. «Ἐπειτα», είπε ο μάντης, «θα τραβήξουμε εμείς μπροστά και σεις, που θα ῥθετε ξοπίσω μας, θα νικήσετε — εγώ όμως νομίζω πως θα σκοτωθώ». Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς — λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού, λοιπόν, είπε αυτά και στράφηκε προς τους εχθρούς, παρέμενε ήρεμος· **γιατί και ο μάντης συμβούλευε** αυτούς να μην επιτίθενται νωρίτερα, προτού **κάποιος από τους δικούς τους** ή σκοτωθεί ή **τραυματιστεί**· «όταν όμως αυτό γίνει, **θα προχωρήσουμε** εμείς **πρώτοι**, είπε, και η νίκη θα συμβεί σε σας που ακολουθείτε, σ' εμένα όμως ο θάνατος, όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω». Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108.

5. παρήγγελλεν, τρωθείη, έψεύσατο, έμπεσών, θάνατος/άποθνήσκει /άπέθανον

8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σσ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ἢ επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἀπέπεμπεν, ἄστυ, ἐπεσκεύαζεν, νυκτός, ἀποίκους**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.

3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο Έλληνικά κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.
	ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
	η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§ 2-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τωρωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τωρώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.64

5. αποδιοπομπαίος, εκπομπή, παραπομπή – αστυνομικός, αστυφιλία, προάστιο – συσκευασία, κατασκευή, αποσκευή – νυχτοφύλακας, νυκτόβιος, νυχτοπούλι – ένοικος, οικοδομή, συνοικία

8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρουν ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. εἰργασμένην	α. αγόρευση
2. γενομένοις	β. απόγονος
3. προηγόρει	γ. ηγεμόνας
4. περιαιρεῖν	δ. απεργία
5. δέχεσθαι	ε. αποδέκτης
	ζ. γηρατειά
	η. αφαίρεση

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο 2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει 3. Το έργο του Ξενοφонта δεν διαθέτει 4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους 5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από	α. μετά το έτος 355 π.Χ. β. στη μάχη της Μαντίνειας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων. γ. στην οργή των θεών. δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού. ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη. ζ. την περίτεχνη διατύπωση. η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολὺς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-δ, 2-β, 3-α, 4-η, 5-ε

8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σσ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἐμπεσὼν, τέθαιπται, ὑποσπόνδους, μυστῶν, ἐξελαύνετε**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της	β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα.

εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε	γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά	δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού.
4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν	ζ. καλή μόρφωση.
5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες.

(μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. πτώση, πέσιμο, περιπέτεια -τάφος, ταφή, θάψιμο - σπονδή, ομοσπονδία, παρασπονδία- μυστήριο, μυστικό, μυσταγωγία - παρέλαση, προέλαση, επέλαση

8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Πемφθεῖς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὅτι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πειθήνιος, ἔλλειψη, διαίρεση, φυγόδικος, ομόσπονδος**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.

3. Το έργο του Ξενοφώντα δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.
5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από	ε. τη δεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.
	ζ. την περίτεχνη διατύπωση.
	η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί βρίσκονταν τα πράγματα, όταν ο Θηραμένης είπε στη Συνέλευση ότι αν θελήσουν να τον στείλουν στον Λύσανδρο θα ξέρει, γυρίζοντας, για ποιόν λόγο είν' ανένδοτοι οι Λακεδαιμόνιοι στο ζήτημα των Τειχών — αν το κάνουν με σκοπό να υποδουλώσουν την πόλη ή για να 'χουν κάποια εγγύηση. Όταν τον έστειλαν, έμεινε κοντά στον Λύσανδρο περισσότερο από τρεις μήνες, παραφυλάγοντας την ώρα που οι τροφές θα σώνονταν ολωσδιόλου κι οι Αθηναίοι θα 'ταν πρόθυμοι να δεχτούν ό,τι τους έλεγαν. Γύρισε λοιπόν τον τέταρτο μήνα κι ανέφερε στη Συνέλευση ότι τάχα ο Λύσανδρος δεν τον άφηνε ως τότε να φύγει, και τώρα του λέει να πάει στη Λακεδαίμονα επειδή δεν έχει ο ίδιος εξουσία ν' απαντήσει στις ερωτήσεις του, παρά μόνο οι έφοροι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ενώ έτσι είχαν τα πράγματα, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν **αυτόν τον ίδιο** στον Λύσανδρο, **θα επιστρέψει γνωρίζοντας** αν οι Λακεδαιμόνιοι **επιμένουν για** την κατεδάφιση των τειχών, επειδή θέλουν να **υποδουλώσουν την πόλη, ή ως εγγύηση**. Όταν, λοιπόν, τον έστειλαν, έμενε κοντά στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο **καιροφυλακτώντας** πότε οι Αθηναίοι σκόπευαν **εξαιτίας της** παντελούς **έλλειψης** των τροφίμων να **συμφωνήσουν** σε ό,τι κάποιος θα τους πρότεινε. Όταν γύρισε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι τάχα ο Λύσανδρος **τον κρατούσε** αιχμάλωτο **έως τότε** και έπειτα (ότι) τον διέταζε να μεταβεί στη Σπάρτη· γιατί (του έλεγε ότι) δεν ήταν **αρμόδιος** αυτός για όσα τον ρωτούσε, αλλά οι έφοροι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. πίστεως, έπιλελοιπέναι, ήρέθη/ έξαιρεῖν, φυγάδα, σπένδεσθαι

8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σ.σ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου, νὰ γράψετε ἓνα **ομόρριζο ουσιαστικό** τῆς Νέας Ελληνικῆς, ἀπλὸ ἢ σύνθετο: **κῆρυξ, ἐποιήσαμεν, κοινωνοῦμεν, παύσασθε, μηνὶν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε νὰ συμπληρῶνεται ὀρθά τὸ νόημά τῆς. Δύο φράσεις τῆς στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ἐξῆσε	α. ἡ εἰδολογικὴ καὶ χρονολογικὴ κατάταξη τῶν ἔργων τοῦ Ξενοφόντα.
2. Οἱ Σπαρτιάτες παραχώρησαν στὸν ἐξόριστο Ξενοφόντα	β. σαφὴ, ἀκριβὴ καὶ παραστατικὸ λόγο.
3. Με βάση τις «εσωτερικὲς μαρτυρίες» καὶ τὴ μελέτη τοῦ ὕφους εἶναι δυνατὴ	γ. ἀποκλειστικὰ τὴν ἐποχὴ τῶν τριάκοντα τυράννων στὴν Αθήνα.
	δ. τὴν περιπετειώδη πορεία τῆς Αθήνας κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὡς τὴν

4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> προσφέρει	αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π. Χ.
5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π. Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2. 4.§20-21

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. κήρυγμα, διακήρυξη, προκήρυξη-ποίημα, ποιητής, ποίηση-κοινωνία, συγκοινωνία, επικοινωνία - ανάπαυση, παύλα, παύση - μηνιάτικο, ημερομηνία, τετράμηνο
8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ψηφιδωτό	α. ἐπιτρέψοι
2. επιτηρητής	β. διαψηφίζεσθαι
3. παράνομος	γ. βιωτὸν
4. προτροπή	δ. νομίζω
5. βωμός	ε. ἀποθνήσκειν
6. βιωματικός	
7. αθάνατος	

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε 2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε 3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά 4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν 5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά. β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά. δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού. ζ. καλή μόρφωση. η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. 1-β, 3-δ, 4-α, 6-γ, 7-ε

8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. φυγάδα	α. ἐξόριστος β. λιποτάκτης
2. κυρίους	α. ἐγκυρος β. ἀρμόδιος
3. αὐτοκράτορες	α. βασιλιάς β. ἀπεσταλμένος με ἀπόλυτη ἐξουσία
4. ἡγῶνται	α. ὀδηγῶ β. προηγούμεναι
5. ἐπανεφέρον	α. ἀναφέρω β. μεταφέρω εἴδηση

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε	β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα.
3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά	γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν	δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού. ζ. καλή μόρφωση. η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.72

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ἔφοροι, ἐκκλησίαν, ἐξαιρεῖν, εἰργασμένην, φυγάδας**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο)**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο.
3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή	γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> προσφέρει 5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π.Χ. ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [...] κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. Θα πάω αύριο στην εφορία για μια φορολογική μου υπόθεση.

Ο γάμος τους τελέστηκε σε εκκλησία.

Τα ρήματα *μένω, δένω, πλένω* εξαίρούνται και δεν γράφονται με -αι.

Εργάζεται στα κτήματά του πολλές ώρες κάθε μέρα.

Η αστυνομία έστησε μπλόκα σε όλες τις εξόδους της χώρας για τη σύλληψη του φυγά.

8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§51-52

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἷου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἕξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κοινοβούλιο, αρχηγικός, θνητός, ξακουστός, εστιατόριο**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.

- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάθασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§51-52

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. βουλή, βούληται - ολιγαρχίαν - αποθνήσκειν, θανατοῦν, θανατοῦμεν - Ἀκούσας - ἐστίαν

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περικυβεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατήσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ὑστεραία ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ναῦς, γῆν, πολὺς, ἡμέραν, ἄρχειν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.

2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγκιότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§20-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβεων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Ύστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και **οι εξόριστοι επέστρεψαν** στην πατρίδα τους και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη πολύ πρόθυμα, **ενώ οι αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 73

5. ναύαρχος, ναυμαχία, ναυαγοσώστης - γήπεδο, γεωπόνος, γαιοκτήμονας - πολυπληθής, πολυκατοικία, πολύχρωμος - ημερολόγιο, ημερομηνία, ημερομίσθιο - αρχηγός, αρχομανής, αρχισυντάκτης
8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαϊότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδικηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἶλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πολιτικός, ἔλλειψη, ἀτακτος, χρέος, πειστικός**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.

2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π. Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π. Χ.
	β. από το 411 π. Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. πολιτεύεσθαι, λοιποί, τεταγμένοι, κρίναι/χρῆναι, πείθεσθαι

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ. 31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν.»

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. γενομένοις	α. γνήσιος β. γνωστός
2. ναῦς	α. νάρκη β. ναυαγός
3. παραδόντας	α. πονόδοντος β. αιμοδοσία
4. ἐπανεφέρον	α. διαφορά β. επανάληψη
5. ἀντειπόντων	α. λόγος β. αντίφαση

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, τους **περικύκλωνε** πολὺς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-α, 5-α

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δὴλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἀναφεύξοιτο**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Μετά την ήττα του το στράτευμα τράπηκε σε άτακτη
- Προς κάθε παρεξήγησης, όλα έγιναν με καλή πρόθεση.
- Η στο αλκοόλ δεν αποτελεί λύση στα προβλήματα που αντιμετωπίζει.
- Δεν πλήρωνε τους φόρους του, γι' αυτό θα κατηγορηθεί για
- Η περιοχή αποτελεί άγριων ζώων και απαγορεύεται το κυνήγι.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.

	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. φυγή, αποφυγή, καταφυγή, φοροδιαφυγή, καταφύγιο

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὔτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδειξαι, ὅτι οὔτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκρimeνον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἑνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἄνδρες, ἔγραψαν, θεοὺς, γινώσκοντες, πράττετε**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. ἔλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου, και μάλιστα ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα μετά τη μάχη στα Κούναξα.
- β. δεν εξορίστηκε ποτέ από την Αθήνα.

- γ. με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, τη ζωντάνια της γραφής του και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι. π.Χ.
- δ. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκυρότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας.
- ε. χρησιμοποιεί τη λεγόμενη «αρχαία αττική» γλώσσα του 5ου αι. π.Χ. και περίπλοκη σύνταξη.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μόλις τ' άκουσε αυτά ο Θηραμένης, μ' ένα πήδημα βρέθηκε κοντά στον βωμό και είπε: «Κι εγώ, άνδρες, ικετεύω στ' όνομα της ίδιας της δικαιοσύνης να μη δοθεί στον Κριτία το δικαίωμα να διαγράψει ούτε εμένα, ούτε όποιοι από σας θέλει, παρά να δικαζόμαστε κι εσείς κι εγώ σύμφωνα με τον νόμο που τούτοι έφτιαξαν για όσους είναι στον κατάλογο. Το ξέρω βέβαια, μα τους θεούς», είπε, «ότι σε τίποτα δεν θα με βοηθήσει αυτός ο βωμός. Θέλω όμως να δείξω ακόμα ότι τούτοι δω δεν είναι μονάχα φριχτά άδικοι με τους ανθρώπους, αλλά και ασεβέστατοι προς τους θεούς. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν άκουσε ο Θηραμένης αυτά, αναπήδησε στον βωμό (της Βουλής) και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, σας **ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει**, να μην **έχει** δηλαδή ο Κριτίας **το δικαίωμα** να διαγράφει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιοι από σας θέλει, αλλά **σύμφωνα με τον νόμο**, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε. Και δεν αγνωώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι δηλαδή καθόλου δεν θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. ανδρόγυνο, ανδροπρεπής, ανδροκρατία-αντιγραφή, γραμματόσημο, γραμματοκιβώτιο-θεοποιώ, θεοσεβής, θεολόγος-ανάγνωση, διχογνωμία, διαγνωστικός-διαπραγμάτευση, πραγματοποίηση, πραξικόπημα
8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.29), γ-Σ (σ.32), δ-Σ (σ.32), ε-Λ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἔνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ἐστίαν, κρίσιν, ἐπιδείξαι, καλοί, θαυμάζω**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο)**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ήταν μαθητής του Σωκράτη.
	β. επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο σώμα των υπέων της Αθήνας.

	γ. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.
2. Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα αναφέρονται	α. στη διδασκαλία του Σωκράτη.
	β. σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.
	γ. στο πρότυπο ζωής που πρόβαλε ο Αγησίλαος.
3. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους και την παρακμή τους	α. σε στρατηγική αποτυχία του Λύσανδρου.
	β. στην τύχη.
	γ. σε θεϊκή τιμωρία για την παραβίαση των όρκων τους.
4. Χαρακτηριστικό της γλώσσας του Ξενοφώντα είναι	α. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	β. η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενο.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Τα Έλληνικά αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου	α. 411-362 π.Χ.
	β. 404-362 π.Χ.
	γ. 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα** ενώ γνωρίζετε ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. Η μπάλα πέρασε την εστία και σημειώθηκε γκολ!

Η σχέση τους πέρασε κρίση και αποφάσισαν να πάρουν διαζύγιο.

Η επίδειξη μόδας του διάσημου σχεδιαστή προσέλκυσε το ενδιαφέρον του κοινού.

Είναι από καλή οικογένεια.

Σε θαυμάζω πραγματικά για την πρόοδο που έχεις κάνει.

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.32), 4-γ (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἐπεκαλεῖτο	α. ερωτηματικό
2. πλήρες	β. απόρρητο
3. ῥῆμα	γ. φρενοκομείο
4. ἐπήρετο	δ. κλίμα
5. φρόνιμον	ε. εκπληρώνω
	ζ. εκκλησία
	η. πλοίο

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. στην εκστρατεία εναντίον του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στη μάχη των Λεύκτρων.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
2. Ο Ξενοφώντας κατά τη διάρκεια της εξορίας του από την Αθήνα	α. ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του.
	β. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη.
	γ. δεν μπόρεσε να συνεχίσει τη συγγραφική του δραστηριότητα.
3. Δύο ιστορικές μορφές επηρέασαν την προσωπικότητα και τις ιδέες του Ξενοφώντα,	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Σωκράτης και ο Περικλής.
	γ. ο Θουκυδίδης και ο Κύρος.
4. Δεν είναι χαρακτηριστικό του έργου του Ξενοφώντα	α. η σαφήνεια στην έκφραση.
	β. η ακρίβεια της περιγραφής των χώρων.
	γ. η παράθεση δημηγοριών.
5. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί	α. την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ὑστερα ἀπ’ αὐτὰ τα λόγια ὁ Σάτυρος βάλθηκε νὰ τραβάει τὸν Θηραμένη ἀπὸ τὸν βωμό, κι οἱ βοηθοὶ τραβούσαν κι ἐκεῖνοι. Ὁ Θηραμένης πάλι, ὅπως ἦταν φυσικό, φώναζε θεοὺς κι ἀνθρώπους μάρτυρες τῶν ὅσων γίνονταν. Οἱ βουλευτὲς ὠστόσο δὲν κουνήθηκαν, βλέποντας ὅτι αὐτοὶ ποὺ στέκονταν στὸ κιγκλίδωμα ἦταν τοῦ ἰδίου ποιοῦ με τὸν Σάτυρο καὶ ξέροντας ὅτι ἦταν ὀπλισμένοι μ’ ἐγχειρίδια· ἄλλωστε ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον ἦταν γεμάτος φρουροὺς. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τὸν Θηραμένη οἱ ἔντεκα μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς διαμαρτυρόταν με πολὺ δυνατὴ φωνή γιὰ ὅσα τοῦ ἔκαναν. Διηγούνται καὶ τούτῃ τὴν κουβέντα τοῦ Θηραμένη: ὅταν τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι θὰ μετανιώσει ἀν δὲν σιωπήσει, ρώτησε: (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Μόλις εἶπε αὐτὰ (ὁ Κριτίας), ὁ Σάτυρος προσπαθοῦσε νὰ ἀποσπάσει (τὸν Θηραμένη) ἀπὸ τὸν βωμό, τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ βοηθοὶ τοῦ. Τότε ὁ Θηραμένης, **ὅπως βέβαια ἦταν φυσικό**, επικαλοῦνταν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους νὰ δουν καλὰ αὐτὰ ποὺ γίνονταν. Ἀλλὰ **οἱ βουλευτὲς δὲν ἀντιδρούσαν**, γιὰτί ἐβλεπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦταν κοντὰ στὰ κιγκλιδώματα (ἦταν) ὅμοιοι με τὸν Σάτυρο καὶ ὅτι ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον (ἦταν) γεμάτος ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ γιὰτί γνώριζαν ὅτι αὐτοὶ παρευρίσκονταν ὀπλισμένοι με ἐγχειρίδια. Καὶ αὐτοὶ (= οἱ ἔντεκα) ἔσυραν τὸν ἄντρα περνώντας (τον) μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ δυνατὴ φωνή τι πάθαινε. Λένε καὶ αὐτὴν τὴ **φράση** αὐτοῦ. Μόλις τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι **θὰ κλάψει**, ἀν δὲ σιωπάσει, **τοῦ ἀπάντησε ρωτώντας**· (μτφ. Επιστημονικὴ Ομάδα)

* με ἐντονὴ γραφή οἱ προτεινόμενες νεοελληνικὲς ἀποδόσεις στὰ γλωσσικά σχόλια τοῦ σχολικοῦ βιβλίου σ. 88

5. 1-ζ, 2-ε, 3-β, 4-α, 5-γ

8. 1-γ (σ.29), 2-α (σ.σ.29-30), 3-α (σ.30), 4-γ (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. τρωθείη	α. επιτροπή β. τραύμα
2. ἡγησόμεθα	α. ηγέτης β. αγιάζω
3. ἐψεύσατο	α. αδιάψευστος β. άψογος
4. ἐμπεσὼν	α. πτωτικός β. πέταλο
5. κατεδίωξαν	α. διώροφος β. διωκτικός

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.
2. Το έργο του Ξενοφонта Έλληνικά	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.
	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκιμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκιότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφонта Έλληνικά	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αφού τέλειωσε, γύρισε προς το μέρος των εχθρών και περίμενε, επειδή ο μάντης συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού σκοτωθεί ή πληγωθεί κάποιος δικός τους. «Ἐπειτα», είπε ο μάντης, «θα τραβήξουμε εμείς μπροστά και σεις, που θα ῥθετε ξοπίσω μας, θα νικήσετε — εγώ όμως νομίζω πως θα σκοτωθώ». Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς — λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού, λοιπόν, είπε αυτά και στράφηκε προς τους εχθρούς, παρέμενε ήρεμος· **γιατί και ο μάντης συμβούλευε** αυτούς να μην επιτίθενται νωρίτερα, προτού **κάποιος από τους δικούς τους** ή σκοτωθεί ή **τραυματιστεί**· «όταν όμως αυτό γίνει, **θα προχωρήσουμε** εμείς **πρώτοι**, είπε, και η νίκη θα συμβεί σε σας που ακολουθείτε, σ' εμένα όμως ο θάνατος, όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω». Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-α, 3-α, 4-α, 5-β

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.31), 3-α (σ.32), 4-β (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. μοίρας	α. θάνατος β. τύχη
2. ἐμπεσὼν	α. ἐπιτίθεμαι β. πέφτω ἀπὸ ψηλοῦ μέρους
3. ὀμαλοῦ	α. κανονικὸς β. ἐπίπεδος
4. ἔλαβον	α. ἀρπάζω β. κυριεύω

5. διελέγοντο	α. ομιλώ κάποια γλώσσα ή διάλεκτο β. συσκέπτομαι

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Ελλήνων μισθοφόρων	α. μετά τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς.
	β. μετά τη στρατιωτική επέμβαση στην Αμφίπολη.
	γ. μετά το τέλος της εκστρατείας του Κύρου εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη Β΄.
2. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από τα ηγετικά προσόντα της προσωπικότητας του	α. Περικλή.
	β. Αγησίλαου.
	γ. Λύσανδρου.
3. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	α. «εσωτερικές μαρτυρίες».
	β. προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	γ. όλα τα παραπάνω.
4. Ο Ξενοφώντας έγραψε	α. ιστορικά, διδακτικά και ποιητικά έργα.
	β. ιστορικά, διδακτικά και σωκρατικά έργα.
	γ. ιστορικά, φιλοσοφικά και σωκρατικά έργα.
5. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) κατέτασσαν τον Ξενοφώντα μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του,	α. Όμηρο και Ηρόδοτο.
	β. Όμηρο και Θουκυδίδη.
	γ. Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.30), 4-β (σ.30), 5-γ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίῳν κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
 - **ἐξελαύνετε**: Κατὰ τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου το κοινό ενθουσιάστηκε με τη στρατιωτική
 - **συμφοιτηταί**: Στὸ δημοτικό και στὸ γυμνάσιο ἡ των μαθητῶν/τριῶν εἶναι υποχρεωτική.
 - **σωτηρίας**: Μετά τον ισχυρό σεισμό τα συνεργεία επιχειροῦν να απεγκλωβίσουν ἀνθρώπους ἀπὸ τα χαλάσματα των κτηρίων.
 - **αἰδούμενοι**: Ξεστόμισε ἀπαράδεκτες ὕβρεις ἐναντίον μου χωρίς
 - **μησί**: Ἀπὸ τὴν ἐργασία του λαμβάνει εἰσόδημα 750 ευρώ.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης 2. Ο Ξενοφώντας	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο. γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. παρέλαση, φοίτηση, σωστικά, αιδώ, μηνιαίο

8. 1-α,γ (σσ.18,19), 2-β,δ,ε (σσ.30,29,29)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αποδοχή, πρόγονος, ὄραμα, ταχύτητα, ἐκλειψη**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.

3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§1-2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μετά την τακτοποίηση των υποθέσεών του στη Λάμψακο, ο Λύσανδρος έβαλε πλήρη για το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, όπου οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού συμφώνησαν με τις αθηναϊκές φρουρές να τις αφήσουν να φύγουν ανενόχλητες· εκείνοι πάλι που είχαν προδώσει το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο κι αργότερα στην Αθήνα, όπου έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Στην Αθήνα έστειλε κι ο Λύσανδρος τις αθηναϊκές φρουρές, καθώς κι όσους άλλους Αθηναίους έβρισκε — δεν εγγυόταν ασφάλεια παρά μόνο σ' αυτούς που ταξίδευαν για κει, κι όχι γι' αλλού, με τη σκέψη ότι όσο περισσότεροι μαζεύονταν στην πόλη και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα τους τέλειωναν τα τρόφιμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού ο Λύσανδρος **ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο**, έπλεε εναντίον του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας (Χαλκηδόνας). Οι κάτοικοι τον δέχτηκαν, αφού άφησαν τους φρουρούς των Αθηναίων να φύγουν **με επίσημη συμφωνία**· αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο, κατέφυγαν πρώτα στον Πόντο, ύστερα στην Αθήνα και έγιναν Αθηναίοι πολίτες. Ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων και αν κάποιον άλλον Αθηναίο έβλεπε κάπου, τους έστειλε στην Αθήνα δίνοντας ασφάλεια σ' αυτούς που μόνο για εκεί έπλεαν και όχι για άλλο μέρος, επειδή γνώριζε ότι, όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν στην πόλη της Αθήνας και στον Πειραιά, τόσο γρηγορότερα θα υπάρξει **έλλειψη** των εφοδίων. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 64

5. ὑπεδέχοντο, ἐγένοντο, ἴδιοι, θᾶπτον, Καταλιπών

8. 1-α (σ. 29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§3-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότες πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ἢ επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἐλέγετο, μακρῶν, ἄστυ, κρατήσαντες, λιμένας**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια

	διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§3-4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαιείς, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και **ο θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.64

5. διάλογος, παράλογος, λογοκλόπος - μακροσκελής, μακροζωία, απόμακρος - αστυνομία, προαστιακός, αστυφιλία - επικράτηση, εγκρατής, συγκράτηση - λιμενοφύλακας, λιμεναρχείο, λιμενεργάτης
8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§2-3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἵδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ἔλλειμμα	α. ἵδοι
2. κατάληψη	β. ἔσεσθαι
3. διασκευή	γ. Καταλιπὼν
4. παρουσία	δ. ἐπεσκεύαζεν
5. επικράτηση	ε. κρατήσαντες
6. ὄραση	
7. κρατήρας	

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορωνείας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθεία φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§2-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Νύχτα έφερε η «Πάραλος» την είδηση της συμφοράς στην Αθήνα, και θρήνος σύρθηκε από τον Πειραιά στα Μακρά Τείχη και στην πόλη καθώς το μήνυμα περνούσε από στόμα σε στόμα, έτσι που κανένας δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα — δεν έκλαιγαν μονάχα τους νεκρούς τους αλλά πιο πολύ τη δική τους μοίρα, πιστεύοντας ότι θα πάθαιναν τα ίδια που είχαν κάνει κι αυτοί στους Μηλίους (τους αποίκους των Λακεδαιμονίων που είχαν νικήσει κι υποτάξει), στους Ιστιαίεις, στους Σκιωναίους, στους Τορωναίους, στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν η Πάραλος έφτασε νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και ο **θρήνος έφτανε από** τον Πειραιά μέσα από τα Μακρά Τείχη **ως** την πόλη, καθώς ανήγγελλε (την είδηση) ο ένας στον άλλον· έτσι, εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν όχι μόνο όσους είχαν χαθεί, αλλά πολύ περισσότερο ακόμα οι ίδιοι τους εαυτούς τους, επειδή νόμιζαν ότι **θα πάθουν** σαν κι αυτά που έκαναν στους κατοίκους της Μήλου, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους Έλληνες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.64

5. 1-γ, 3-δ, 4-β, 5-ε, 6 –α

8. 1-β (σ. 29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλειπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἴτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἐκκλησίᾳ	α. συνέλευση β. ναός
2. ἐπιτηρῶν	α. επιβλέπω β. καιροφυλακτῶ
3. ὁμολογήσειν	α. αποκαλύπτω β. συμφωνῶ
4. κύριος	α. αρμόδιος

	β. ιδιοκτήτης
5. φυγάδα	α. αυτός που διαφεύγει κρυφά σε ξένη χώρα β. εξόριστος

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί βρίσκονταν τα πράγματα, όταν ο Θηραμένης είπε στη Συνέλευση ότι αν θελήσουν να τον στείλουν στον Λύσανδρο θα ξέρει, γυρίζοντας, για ποιόν λόγο είν' ανένδοτοι οι Λακεδαιμόνιοι στο ζήτημα των Τειχών — αν το κάνουν με σκοπό να υποδουλώσουν την πόλη ή για να 'χουν κάποια εγγύηση. Όταν τον έστειλαν, έμεινε κοντά στον Λύσανδρο περισσότερο από τρεις μήνες, παραφυλάγοντας την ώρα που οι τροφές θα σώνονταν ολωσδιόλου κι οι Αθηναίοι θα 'ταν πρόθυμοι να δεχτούν ό,τι τους έλεγαν. Γύρισε λοιπόν τον τέταρτο μήνα κι ανέφερε στη Συνέλευση ότι τάχα ο Λύσανδρος δεν τον άφηνε ως τότε να φύγει, και τώρα του λέει να πάει στη Λακεδαίμονα επειδή δεν έχει ο ίδιος εξουσία ν' απαντήσει στις ερωτήσεις του, παρά μόνο οι έφοροι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ενώ έτσι είχαν τα πράγματα, ο Θηραμένης είπε στην Εκκλησία του Δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν **αυτόν τον ίδιο** στον Λύσανδρο, **θα επιστρέψει γνωρίζοντας** αν οι Λακεδαιμόνιοι **επιμένουν για** την κατεδάφιση των τειχών, επειδή θέλουν να **υποδουλώσουν την πόλη, ή ως εγγύηση**. Όταν, λοιπόν, τον έστειλαν, έμενε κοντά στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο **καιροφυλακτώντας** πότε οι Αθηναίοι σκόπευαν **εξαιτίας της** παντελούς **έλλειψης** των τροφίμων να **συμφωνήσουν** σε ό,τι κάποιος θα τους πρότεινε. Όταν γύρισε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην Εκκλησία του Δήμου ότι τάχα ο Λύσανδρος **τον κρατούσε** αιχμάλωτο **έως τότε** και έπειτα (ότι) τον διέταζε να μεταβεί στη Σπάρτη· γιατί (του έλεγε ότι) δεν ήταν **αρμόδιος** αυτός για όσα τον ρωτούσε, αλλά οι έφοροι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.72

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λόγω, καλεῖν, πόλιν, φίλον, ἡγῶνται**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα Κύρου Ἀνάβασις και Κύρου Παιδεία.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§19-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.72

5. επίλογος, διάλογος, λογοκρισία - παράκληση, επίκληση, προσκλητήριο - πολιτογράφηση, αντιπολίτευση, πολιορκία - φιλόσοφος, φιλολογία, φιλοφρόνηση - αφήγηση, διήγημα, εξήγηση
8. α-Σ (σ. 29), β-Λ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἔφασαν	α. διήγημα
2. ἔπεσθαι	β. κατάφαση
3. ἡγῶνται	γ. έπος
4. ἔδοξε	δ. έναρξη
5. ἄρχειν	ε. δοχείο
	ζ. επόμενος
	η. δόγμα

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου, και μάλιστα ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα μετά τη μάχη στα Κούναξα.
- β. δεν εξορίστηκε ποτέ από την Αθήνα.
- γ. με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, τη ζωντάνια της γραφής του και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι. π.Χ.
- δ. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκυρότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας.
- ε. χρησιμοποιεί τη λεγόμενη «αρχαία αττική» γλώσσα του 5ου αι. π.Χ. και περίπλοκη σύνταξη.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβεων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Ύστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και **οι εξόριστοι επέστρεψαν** στην πατρίδα τους και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη πολύ πρόθυμα, **ενώ οι αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.73

5. 1-β, 2-ζ, 3-α , 4-η, 5-δ

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.29), γ-Σ (σ.32), δ-Σ (σ.32), ε-Λ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πόλιν, μέγα, φίλον, γῆν, θάλατταν**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ήταν μαθητής του Σωκράτη.
	β. επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο σώμα των ιππέων της Αθήνας.
	γ. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.
2. Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα	α. στη διδασκαλία του Σωκράτη.

αναφέρονται	β. σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.
	γ. στο πρότυπο ζωής που πρόβαλε ο Αγησίλαος.
3. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους και την παρακμή τους	α. σε στρατηγική αποτυχία του Λύσανδρου.
	β. στην τύχη.
	γ. σε θεϊκή τιμωρία για την παραβίαση των όρκων τους.
4. Χαρακτηριστικό της γλώσσας του Ξενοφώντα είναι	α. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	β. η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενο.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Τα Έλληνικά αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου	α. 411-362 π.Χ.
	β. 404-362 π.Χ.
	γ. 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολύς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 72- 73.

5. πολιτικοποίηση, πολεοδομία, πολιούχος – μεγαλομανία, μεγαλοποιώ, μεγαλοπρεπής – φίλαθλος, φιλανθρωπία, φιλόλογος – γήπεδο, γεωργία, γεωμετρία – θαλασσοπόρος, θαλασσοταραχή, θαλασσόνερο.
8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.32), 4-γ (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγώ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **γνούς**: Οι ερωτηματικές προτάσεις δηλώνουν ολική ή μερική
- **ἡγησάμενος**: Τα χριστουγεννιάτικα του Παπαδιαμάντη είναι εκπληκτικά.
- **ὁρῶν**: Δεν έβλεπαν καλά, είχαν περιορισμένη εξαιτίας της ομίχλης.
- **ὄντων**: Έχασε πολλά χρήματα, σχεδόν όλη την του στο καζίνο.
- **φανερώς**: Τα υποβρύχια κινούνται κάτω από την της θάλασσας.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. στην εκστρατεία εναντίον του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στη μάχη των Λεύκτρων.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
2. Ο Ξενοφώντας κατά τη διάρκεια της εξορίας του από την Αθήνα	α. ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του.
	β. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη.
	γ. δεν μπόρεσε να συνεχίσει τη συγγραφική του δραστηριότητα.
3. Δύο ιστορικές μορφές επηρέασαν την προσωπικότητα και τις ιδέες του Ξενοφώντα,	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Σωκράτης και ο Περικλής.
	γ. ο Θουκυδίδης και ο Κύρος.
4. Δεν είναι χαρακτηριστικό του έργου του Ξενοφώντα	α. η σαφήνεια στην έκφραση.
	β. η ακρίβεια της περιγραφής των χώρων.
	γ. η παράθεση δημηγοριών.
5. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί	α. την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράψω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράψω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. άγνοια, διηγήματα, ορατότητα, περιουσία, επιφάνεια

8. 1-γ (σ.29), 2-α (σσ.29-30), 3-α (σ.30), 4-γ (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' εἰπὼν ... Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ἀγνωστος, τρόπαιο, δέηση, πασάλειμμα, δόξα**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό,

	στη μάχη της Κορώνειας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Σαν τέλειωσε μ' αυτά τα λόγια την αγόρευσή του η Βουλή τον επιδοκίμασε φανερά, κι ο Κριτίας κατάλαβε ότι αν άφηνε τη Βουλή ν' αποφασίσει την τύχη του με την ψήφο της ο Θηραμένης θα γλίτωνε. Τέτοιο πράγμα όμως θα το θεωρούσε αβάσταχτο· σίμωσε λοιπόν τους Τριάντα, μίλησε λίγο μαζί τους και βγαίνοντας πρόσταξε τους μαχαιροφόρους να πάνε να σταθούν κοντά στο ξύλινο κιγκλίδωμα που χωρίζει το ακροατήριο από τους βουλευτές, έτσι που τούτοι να τους βλέπουν καθαρά. Έπειτα μπήκε ξανά μέσα κι είπε: «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν [ο Θηραμένης], αφού είπε αυτά, σταμάτησε, και η Βουλή φάνηκε ότι τα **επιδοκίμασε με φωνές**, ο Κριτίας επειδή κατάλαβε ότι αν επιτρέψει στη **Βουλή να αποφασίζει με ψηφοφορία** γι' αυτόν, **θα γλίτωνε**, κι (επειδή) αυτό **δεν θα μπορούσε να το ανεχθεί**, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω, και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια **να σταθούν** [κρατώντας τα] φανερά μπροστά στη Βουλή **κοντά** στα δρύινα **κιγκλιδώματα**. Κι αφού ήλθε [ο Κριτίας] πάλι μέσα είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 87

5. γνούς, επιτρέψοι, δεῖ, εξαλείφω, συνδοκοῦν

8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§51-52

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ρήτορας, ουσία, ιδέα, θνητός, δόκιμος**.

Μονάδες 10

8. Να κατατάξετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):
 - α. Ο Θουκυδίδης τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.
 - β. Στο δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου ο Θουκυδίδης προσβλήθηκε από τον λοιμό που εξόντωσε το 1/3 του πληθυσμού της Αττικής.
 - γ. Ο Ξενοφώντας πέθανε αφήνοντας πίσω του εκτεταμένο και πολυσχιδές συγγραφικό έργο.
 - δ. Ο Πελοποννησιακός πόλεμος έληξε μετά την ήττα της Αθήνας στους Αιγός ποταμούς.

- ε. Ο Ξενοφώντας τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στη μάχη της Κορώνειας εναντίον του αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα.

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§51-52

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. εἶπεν, εἶναι/ ὄντων, ὁρῶν, ἀποθνήσκειν/ θανατοῦν/ θανατοῦμεν, συνδοκοῦν

8. 1-β (σ.18), 2-α (σσ.18-19), 3-δ (σσ.19, 29, 32), 4-ε (σ.29), 5-γ (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοω, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἐστίαν	α. βωμός β. κατοικία
2. κρίσιν	α. διαμάχη β. απόφαση
3. ἀρκέσει	α. επαρκῶ β. ἀρέσω
4. θαυμάζω	α. κοιτάζω κάτι με σεβασμὸ β. απορώ
5. ἡγουμένου	α. νομίζω

	β. είμαι ο αρχηγός κάποιου

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάθασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!». Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είτε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.31 και σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ θωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, ὅπου ἡ συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται **με διαφορετικὴ σημασία** ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: *ἐγχειρίδια, ἀγορᾶς, ῥῆμα, καλῷ, φρόνιμον*. Μπορεῖτε να τὴ χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** τῆς (μέρος τοῦ λόγου, πτώση, ἀριθμὸ, γένος, ἐγκλίση, χρόνος).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ὡς Σωστές (Σ) ἢ Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. ἔλαβε μέρος στην ἐκστρατεία τοῦ Κύρου, καὶ μάλιστα ἀνέλαβε ἡγετικές πρωτοβουλίες για τὴν ἐπιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα μετὰ τὴ μάχη στα Κούναξα.
- β. δὲν ἐξορίστηκε ποτὲ ἀπὸ τὴν Αθήνα.

- γ. με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, τη ζωντάνια της γραφής του και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι. π.Χ.
- δ. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκυρότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας.
- ε. χρησιμοποιεί τη λεγόμενη «αρχαία αττική» γλώσσα του 5ου αι. π.Χ. και περίπλοκη σύνταξη.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ὑστερα ἀπ’ αὐτὰ τα λόγια ὁ Σάτυρος βάλθηκε νὰ τραβάει τὸν Θηραμένη ἀπὸ τὸν βωμό, κι οἱ βοηθοὶ τραβούσαν κι ἐκεῖνοι. Ὁ Θηραμένης πάλι, ὅπως ἦταν φυσικό, φώναζε θεοὺς κι ἀνθρώπους μάρτυρες τῶν ὅσων γίνονταν. Οἱ βουλευτὲς ὠστόσο δὲν κουνήθηκαν, βλέποντας ὅτι αὐτοὶ ποὺ στέκονταν στὸ κιγκλίδωμα ἦταν τοῦ ἰδίου ποιοῦ με τὸν Σάτυρο καὶ ξέροντας ὅτι ἦταν ὀπλισμένοι μ’ ἐγχειρίδια· ἄλλωστε ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον ἦταν γεμάτος φρουρῶν. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τοὺς τὸν Θηραμένη οἱ ἔντεκα μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγορὰ, ἐνῶ αὐτὸς διαμαρτυρόταν με πολὺ δυνατὴ φωνή γιὰ ὅσα τοῦ ἔκαναν. Διηγούνται καὶ τούτῃ τὴν κουβέντα τοῦ Θηραμένη: ὅταν τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι θὰ μετανιώσει ἀν δὲν σιωπήσει, ρώτησε. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Μόλις εἶπε αὐτὰ (ὁ Κριτίας), ὁ Σάτυρος προσπαθοῦσε νὰ ἀποσπάσει (τὸν Θηραμένη) ἀπὸ τὸν βωμό, τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ βοηθοὶ τοῦ. Τότε ὁ Θηραμένης, **ὅπως βέβαια ἦταν φυσικό**, ἐπικαλοῦνταν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους νὰ δουν καλὰ αὐτὰ ποὺ γίνονταν. Ἀλλὰ **οἱ βουλευτὲς δὲν ἀντιδρούσαν**, γιὰτί ἐβλέπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦταν κοντὰ στὰ κιγκλιδώματα (ἦταν) ὅμοιοι με τὸν Σάτυρο καὶ ὅτι ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον (ἦταν) γεμάτος ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ γιὰτί γνώριζαν ὅτι αὐτοὶ παρευρίσκονταν ὀπλισμένοι με ἐγχειρίδια. Καὶ αὐτοὶ (= οἱ ἔντεκα) ἔσυραν τὸν ἄντρα περνώντας (τὸν) μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορὰ, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ δυνατὴ φωνή τι πάθαινε. Λένε καὶ αὐτὴν τὴ **φράση** αὐτοῦ. Μόλις τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι **θὰ κλάψει**, ἀν δὲ σωπάσει, **τοῦ ἀπάντησε ρωτώντας**. (μτφ. Επιστημονικῆς Ομάδας)

* με ἐντονη γραφή οἱ προτεινόμενες νεοελληνικὲς ἀποδόσεις στὰ γλωσσικά σχόλια τοῦ σχολικοῦ βιβλίου σ. 88

5. Τα σχολικά εγχειρίδια διανέμονται δωρεάν στους μαθητές.

Ἡ ἀγορὰ νέων προϊόντων τεχνολογίας ἀπαιτεῖ μεγάλα χρηματικά ποσά.

Ἡ μετοχή καὶ τὸ ἀπαρέμφατο εἶναι ὀνοματικοὶ τύποι τοῦ ρήματος.

Ἡ ἀνοίξη εἶναι καλὴ (κατάλληλη) ἐποχὴ γιὰ ἐκδρομές.

Νὰ εἶσαι φρόνιμο παιδί καὶ νὰ συμπεριφέρεσαι με εὐπρέπεια.

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.29), γ-Σ (σ.32), δ-Σ (σ.32), ε-Λ (σ.26 καὶ 33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. παρήγγελλεν	α. ζητούσε να του φέρουν β. συμβούλευε
2. σφετέρων	α. δικῶν τους β. σατραπῶν
3. ἐπομένοις	α. που λέγονται β. που ακολουθούν
4. ἀγόμενος	α. οδηγούμενος β. εμπνευσμένος
5. διαβάσει	α. στο πέρασμα β. στο διάβασμα

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ήταν μαθητής του Σωκράτη.
	β. επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο σώμα των ιππέων της Αθήνας.
	γ. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.
2. Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα αναφέρονται	α. στη διδασκαλία του Σωκράτη.
	β. σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.
	γ. στο πρότυπο ζωής που πρόβαλε ο Αγησίλαος.
3. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους και την παρακμή τους	α. σε στρατηγική αποτυχία του Λύσανδρου.
	β. στην τύχη.
	γ. σε θεϊκή τιμωρία για την παραβίαση των όρκων τους.
4. Χαρακτηριστικό της γλώσσας του Ξενοφώντα είναι	α. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	β. η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενο.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Τα Έλληνικά αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου	α. 411-362 π.Χ.
	β. 404-362 π.Χ.
	γ. 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αφού τέλειωσε, γύρισε προς το μέρος των εχθρών και περίμενε, επειδή ο μάντης συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού σκοτωθεί ή πληγωθεί κάποιος δικός τους. «Ἐπειτα», είπε ο μάντης, «θα τραβήξουμε εμείς μπροστά και σεις, που θα ῥθετε ξοπίσω μας, θα νικήσετε — εγώ όμως νομίζω πως θα σκοτωθώ». Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς — λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού, λοιπόν, είπε αυτά και στράφηκε προς τους εχθρούς, παρέμενε ήρεμος **γιατί και ο μάντης συμβούλευε** αυτούς να μην επιτίθενται νωρίτερα, προτού **κάποιος από τους δικούς τους** ή σκοτωθεί ή **τραυματιστεί**. «όταν όμως αυτό γίνει, **θα προχωρήσουμε** εμείς **πρώτοι**, είπε, και η νίκη θα συμβεί σε σας που ακολουθείτε, σ' εμένα όμως ο θάνατος, όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω». Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.32), 4-γ (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λόγῳ, ἐποίησαν, πόλιν, ναῦς, ἡγῶνται**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.

2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. λογοκρισία, παράλογος, διάλογος - παραποίηση, αρτοποιός, προσποίηση - πολιούχος, πολιτικοποιούμαι, πολιορκία - ναυσιπλοΐα, ναύσταθμος, ναυπηγός- διήγημα, αφηγητής, εισήγηση
8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§19-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἐποίησαν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Ο Οδυσσεύς Ελύτης, από τους σημαντικότερους Έλληνες, έχει τιμηθεί με το βραβείο Νόμπελ.
- Μην τα λόγια μου, δεν είπα ποτέ κάτι τέτοιο!
- Να τον ελεύθερο χρόνο σου με δημιουργικές μορφές ψυχαγωγίας.
- Το στη γειτονιά μου φημίζεται όχι μόνο για το υπέροχο ψωμί του, αλλά και τα καταπληκτικά γλυκά που έχει.
- Σε είχα να μην ανακατευτείς σε αυτή την υπόθεση, αλλά εσύ δεν με άκουσες.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π. Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.2.§19-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. ποιητές, παραποιείς, αξιοποιείς, αρτοποιείο, προειδοποιήσει

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ὑστεραία ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **εἰρήνην, ναῦς, φίλον, ἡμέραν, ἄρχειν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την

	προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορωνείας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Ύστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και **οι εξόριστοι επέστρεψαν** στην πατρίδα τους και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη πολύ πρόθυμα, **ενώ οι αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 73

5. ειρηνοδικείο, ειρηνοδίκης, ειρηνοποιός- ναυμαχία, ναυπηγείο, ναύσταθμος- φιλόλογος, φιλοδοξία, φιλανθρωπία- ημερομίσθιο, ημερομηνία, ημερολόγιο - αρχηγός, αρχίατρος, αρχιεπίσκοπος
8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·»

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τῆς στήλης Β γιὰ καθεμιά ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή** **σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. καθελόντας	α. γκρεμίζω β. επιλέγω
2. φυγάδας	α. εξόριστος β. δραπετής
3. ἔπεσθαι	α. οδηγώ β. ακολουθώ
4. λιμῷ	α. ἀρρώστια β. πείνα
5. Ἀντειπόντων	α. φέρνω ἀντίρρηση β. διαψεύδω

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολὺς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τῆς στήλης Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἐσκύλευσαν	α. πήραν λάφυρα β. ἔδωσαν στα σκυλιὰ
2. ὑποσπόνδους	α. με ἀνακωχή μέσω συνθήκης β. με ομοσπονδία
3. μυστῶν	α. μυστικῶν β. αὐτῶν που ἔχουν εἰσαχθεῖ στα μυστήρια
4. εὖφωνος	α. μελωδικός β. βροντόφωνος

5. άμφοτέρων	α. και των δύο μαζί β. του καθενός ξεχωριστά

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. στην εκστρατεία εναντίον του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στη μάχη των Λεύκτρων.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
2. Ο Ξενοφώντας κατά τη διάρκεια της εξορίας του από την Αθήνα	α. ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του.
	β. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη.
	γ. δεν μπόρεσε να συνεχίσει τη συγγραφική του δραστηριότητα.
3. Δύο ιστορικές μορφές επηρέασαν την προσωπικότητα και τις ιδέες του Ξενοφώντα,	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Σωκράτης και ο Περικλής.
	γ. ο Θουκυδίδης και ο Κύρος.
4. Δεν είναι χαρακτηριστικό του έργου του Ξενοφώντα	α. η σαφήνεια στην έκφραση.
	β. η ακρίβεια της περιγραφής των χώρων.
	γ. η παράθεση δημηγοριών.
5. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί	α. την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

8. 1-γ (σ.29), 2-α (σσ.29-30), 3-α (σ.30), 4-γ (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πατροκτόνος, γένος, ακοινώνητος, αναιδής, πειθώ.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.
2. Το έργο του Ξενοφόντα	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.

Έλληνικά	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκιότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφонта Έλληνικά	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. ἀποκτεῖναι/ ἀπεκτόνασιν, γεγενήμεθα/ συγγενείας, κοινωνοῦμεν, αἰδούμενοι, πείθεσθε

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.31), 3-α (σ.32), 4-β (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἷσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἐδίδασκον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Ο κύριος Γιάννης Αλεξόπουλος είναι ο νέος του 3ου Δημοτικού σχολείου.
- Αυτά τα τριάντα χρόνια που υπηρετεί στην εκπαίδευση, απέκτησε μεγάλη πείρα.
- Ανακοινώθηκε η - εξεταστέα ύλη για όλα τα μαθήματα των Πανελληνίων Εξετάσεων.
- Ἔμαθε μόνος του να παίζει κιθάρα και έτσι θεωρείται μουσικός.
- Οι μύθοι του Αισώπου είναι ιστορίες με ηθικά..... .

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη	α. διακόπτεται στο 404 π.Χ. β. διακόπτεται στο 411 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας	α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων. β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Το έργο του Θουκυδίδη	α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων. β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.
4. Ο Ξενοφώντας	α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
5. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις. β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§22-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. δάσκαλος, διδακτική, διδακτέα, αυτοδίδακτος, διδάγματα

8. 1-β (σ.19), 2-α (σ.30-31), 3-β (σ.27), 4-α (σ.29), 5-β (σ.21)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δῆλῃ ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' εἰπὼν ... Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἐπαύσατο, βουλὴ, δῆλῃ, βιωτὸν, ψήφου**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ήταν μαθητής του Σωκράτη.
	β. επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο σώμα των ιππέων της Αθήνας.
	γ. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.

2. Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα αναφέρονται	α. στη διδασκαλία του Σωκράτη.
	β. σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.
	γ. στο πρότυπο ζωής που πρόβαλε ο Αγησίλαος.
3. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους και την παρακμή τους	α. σε στρατηγική αποτυχία του Λύσανδρου.
	β. στην τύχη.
	γ. σε θεϊκή τιμωρία για την παραβίαση των όρκων τους.
4. Χαρακτηριστικό της γλώσσας του Ξενοφώντα είναι	α. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	β. η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενο.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Τα Έλληνικά αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου	α. 411-362 π.Χ.
	β. 404-362 π.Χ.
	γ. 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Σαν τέλειωσε μ' αυτά τα λόγια την αγόρευσή του η Βουλή τον επιδοκίμασε φανερά, κι ο Κριτίας κατάλαβε ότι αν άφηνε τη Βουλή ν' αποφασίσει την τύχη του με την ψήφο της ο Θηραμένης θα γλίτωνε. Τέτοιο πράγμα όμως θα το θεωρούσε αβάσταχτο· σίμωσε λοιπόν τους Τριάντα, μίλησε λίγο μαζί τους και βγαίνοντας πρόσταξε τους μαχαιροφόρους να πάνε να σταθούν κοντά στο ξύλινο κιγκλίδωμα που χωρίζει το ακροατήριο από τους βουλευτές, έτσι που τούτοι να τους βλέπουν καθαρά. Έπειτα μπήκε ξανά μέσα κι είπε: «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν [ο Θηραμένης], αφού είπε αυτά, σταμάτησε και η Βουλή φάνηκε ότι τα **επιδοκίμασε με φωνές**, ο Κριτίας επειδή κατάλαβε ότι αν επιτρέψει στη **Βουλή να αποφασίζει με ψηφοφορία** γι' αυτόν, **θα γλίτωνε**, κι (επειδή) αυτό **δεν θα μπορούσε να το ανεχθεί**, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω, και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια **να σταθούν** [κρατώντας τα] φανερά μπροστά στη Βουλή **κοντά** στα δρύινα **κιγκλιδώματα**. Κι αφού ήλθε [ο Κριτίας] πάλι μέσα είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 87

5. ανάπαυση, κατάπαυση, ανάπαυλα - κοινοβούλιο, συμβουλή, συμβούλιο - υποδήλωση, διαδήλωση, δηλοποίηση - επιβίωση, συμβίωση, διαβίωση - καταψήφιση, συμψηφισμός, ψηφοθηρία
8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.32), 4-γ (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§51-52

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἷου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἕξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ὁρῶν, ποιήσω, θανατοῦν, ἀκούσας, ἔγραψαν**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. στην εκστρατεία εναντίον του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. στη μάχη των Λεύκτρων.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
2. Ο Ξενοφώντας κατά τη διάρκεια της εξορίας του από	α. ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του.

την Αθήνα	β. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη.
	γ. δεν μπόρεσε να συνεχίσει τη συγγραφική του δραστηριότητα.
3. Δύο ιστορικές μορφές επηρέασαν την προσωπικότητα και τις ιδέες του Ξενοφώντα,	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Σωκράτης και ο Περικλής.
	γ. ο Θουκυδίδης και ο Κύρος.
4. Δεν είναι χαρακτηριστικό του έργου του Ξενοφώντα	α. η σαφήνεια στην έκφραση.
	β. η ακρίβεια της περιγραφής των χώρων.
	γ. η παράθεση δημηγοριών.
5. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί	α. την <i>Κοινή</i> της ελληνιστικής εποχής.
	β. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 87-88

5. διορατικός, αόρατος, τηλεόραση - περιποίηση, αποποιούμαι, παραποιώ - απαθανατίζω, αθάνατος, θανατηφόρος - παρακούω, ανήκουστο, βαρήκοος - συγγραφή, διάγραμμα, παραγράφω

8. 1-γ (σ.29), 2-α (σσ. 29-30), 3-α (σ. 30), 4-γ (σ. 32), 5-β (σ. 33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκρिμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἐστίαν	α. ἐστω β. εστιατόριο
2. ἰκετεύω	α. ἰκαρος β. ἀφιξη
3. ἐξαλείφειν	α. εξάλειψη β. εξαίρεση
4. βούλομαι	α. βουλιμία β. άβουλος

5. <i>έκέλευσε</i>	α. κελευστής β. κλητήρας

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Ελλήνων μισθοφόρων	α. μετά τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς.
	β. μετά τη στρατιωτική επέμβαση στην Αμφίπολη.
	γ. μετά το τέλος της εκστρατείας του Κύρου εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη Β΄.
2. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από τα ηγετικά προσόντα της προσωπικότητας του	α. Περικλή.
	β. Αγησίλαου.
	γ. Λύσανδρου.
3. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	α. «εσωτερικές μαρτυρίες».
	β. προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	γ. όλα τα παραπάνω.
4. Ο Ξενοφώντας έγραψε	α. ιστορικά, διδακτικά και ποιητικά έργα.
	β. ιστορικά, διδακτικά και σωκρατικά έργα.
	γ. ιστορικά, φιλοσοφικά και σωκρατικά έργα.
5. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) κατέτασσαν τον Ξενοφώντα μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του,	α. Όμηρο και Ηρόδοτο.
	β. Όμηρο και Θουκυδίδη.
	γ. Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μόλις τ' άκουσε αυτά ο Θηραμένης, μ' ένα πήδημα βρέθηκε κοντά στον βωμό και είπε: «Κι εγώ, άνδρες, ικετεύω στ' όνομα της ίδιας της δικαιοσύνης να μη δοθεί στον Κριτία το δικαίωμα να διαγράψει ούτε εμένα, ούτε όποιον από σας θέλει, παρά να δικαζόμαστε κι εσείς κι εγώ σύμφωνα με τον νόμο που τούτοι έφτιαξαν για όσους είναι στον κατάλογο. Το ξέρω βέβαια, μα τους θεούς», είπε, «ότι σε τίποτα δεν θα με βοηθήσει αυτός ο βωμός. Θέλω όμως να δείξω ακόμα ότι τούτοι δω δεν είναι μονάχα φριχτά άδικοι με τους ανθρώπους, αλλά και ασεβέστατοι προς τους θεούς». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν άκουσε ο Θηραμένης αυτά, αναπήδησε στον βωμό (της Βουλής) και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, σας ικετεύω **σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει**, να μην **έχει** (ο Κριτίας) **το δικαίωμα** να διαγράφει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιον από σας θέλει, αλλά **σύμφωνα με τον νόμο**, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε. Και δεν αγνωώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι καθόλου δεν θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-β, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ. 30), 3-γ (σ. 30), 4-β (σ. 30), 5-γ (σ. 33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδειῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗδε δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἐπιδειῖξαι, βοηθήσετε, γινώσκοντες, ἡγουμένου, κατακεκριμένον**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.

2. Το έργο του Ξενοφώντα Έλληνικά	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.
	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκιμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκιότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφώντα Έλληνικά	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. επιδεικτικός, παραδειγματικός, αναπόδεικτος - αβοήθητος, βοηθητικός, βοηθήσιμος - γνωστικός, αδιάγνωστος, άγνωστος - ηγετικός, ηγεμονικός, διηγηματικός - άκριτος, αξιοκατάκριτος, κριτικός

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ. 31), 3-α (σ. 32), 4-β (σ. 32), 5-β (σ. 33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἔν ρῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.»

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **εἶλκον**: Η παλίρροια προκαλείται από της σελήνης στα θαλάσσια ύδατα.
- **εἰκὸς**: Δεν γίνεται να βασιζόμαστε σε Πρέπει να είμαστε σίγουροι.
- **καθορᾶν**: Μια από τις πέντε ανθρώπινες αισθήσεις είναι η
- **πλήρες**: Θα σε στο τέλος του μήνα.
- **ἔπασχε**: Η άσκηση ζητά μετατροπή από την ενεργητική στην σύνταξη.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης 2. Ο Ξενοφώντας	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο. γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ὑστερα ἀπ’ αὐτά τα λόγια ὁ Σάτυρος βάλθηκε νὰ τραβᾷ τὸν Θηραμένη ἀπὸ τὸν βωμό, κι οἱ βοηθοὶ τραβούσαν κι ἐκεῖνοι. Ὁ Θηραμένης πάλι, ὅπως ἦταν φυσικό, φώναζε θεοὺς κι ἀνθρώπους μάρτυρες τῶν ὅσων γίνονταν. Οἱ βουλευτὲς ὠστόσο δὲν κουνήθηκαν, βλέποντας ὅτι αὐτοὶ ποὺ στέκονταν στὸ κιγκλίδωμα ἦταν τοῦ ἰδίου ποιού με τὸν Σάτυρο καὶ ξέροντας ὅτι ἦταν ὀπλισμένοι μ’ ἐγχειρίδια· ἄλλωστε ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον ἦταν γεμάτος φρουροὺς. Τράβηξαν λοιπὸν μαζί τους τὸν Θηραμένη οἱ ἔντεκα μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς διαμαρτυρόταν με πολὺ δυνατὴ φωνή γιὰ ὅσα τοῦ ἔκαναν. Διηγούνται καὶ τούτῃ τὴν κουβέντα τοῦ Θηραμένη: ὅταν τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι θὰ μετανιώσει ἀν δὲν σιωπήσει, ρώτησε: (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Μόλις εἶπε αὐτά (ὁ Κριτίας), ὁ Σάτυρος προσπαθοῦσε νὰ ἀποσπάσει (τὸν Θηραμένη) ἀπὸ τὸν βωμό, τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ βοηθοὶ τοῦ. Τότε ὁ Θηραμένης, **ὅπως βέβαια ἦταν φυσικό**, ἐπικαλούνταν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους νὰ δουν καλὰ αὐτά ποὺ γίνονταν. Ἀλλὰ **οἱ βουλευτὲς δὲν ἀντιδρούσαν**, γιὰτί ἐβλεπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦταν κοντὰ στὰ κιγκλιδώματα (ἦταν) ὅμοιοι με τὸν Σάτυρο καὶ ὅτι ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον (ἦταν) γεμάτος ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ γιὰτί γνώριζαν ὅτι αὐτοὶ παρευρίσκονταν ὀπλισμένοι με ἐγχειρίδια. Καὶ αὐτοὶ (= οἱ ἔντεκα) ἔσυραν τὸν ἄντρα περνώντας (τον) μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ μεγάλη φωνή τι πάθαινε. Λένε καὶ αὐτὴν τὴ **φράση** αὐτοῦ. Μόλις τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι **θὰ κλάψει**, ἀν δὲ σιωπάσει, **τοῦ ἀπάντησε ρωτώντας**. (μτφ. Επιστημονικῆς Ομάδας)

* με ἔντονη γραφή οἱ προτεινόμενες νεοελληνικὲς ἀποδόσεις στὰ γλωσσικά σχόλια τοῦ σχολικοῦ βιβλίου σ. 88

5. ἔλξη, εἰκασίες, ὄραση, πληρώσουν, παθητικὴ

8. 1-α, γ (σσ.18, 19), 2-β, δ, ε (σσ.30, 29, 29)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. συμμετοχή	α. ἐξελαύνετε
2. ανάπαυλα	β. μετεσχέκαμεν
3. παρέλαση	γ. κηδεστίας
4. κηδεία	δ. κοινωνοῦμεν
5. εστία	ε. παύσασθε
6. επικοινωνία	
7. εξαϋλώνω	

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται	β. του Περικλή.
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από	δ. το 431 π.Χ. και εξής.
5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	ε. το 411 π.Χ. και εξής.
	ζ. σε θεϊκή τιμωρία.
	η. του Αγησίλαου.
	θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε βροντώδη φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες, και στις πιο ωραίες γιορτές, και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες, και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. α-3, β-1, γ-4, δ-6, ε-2

8. 1-β (σ.18), 2-ζ (σ.32), 3-γ (σ.21), 4-ε (σ.31), 5-η (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαίότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκεναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πολιτική, ἀναίσχυντος, ἐπιστήμη, ἀπαγωγή, παράταξη.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.

3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο <i>Έλληνικά</i> κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.
	ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
	η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 108-109

5. *πολιτεύεσθαι - πόλις, αἴσχιστον, ἐπίστασθε, ἀπήγαγον, τεταγμένοι*

8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' εἰπὼν ... Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
 - **ἐπιτρέψοι**: Η αίτησή του απορρίφθηκε από την ως εκπρόθεσμη.
 - **βιωτόν**: Η έντονη καταπίεση που δεχόταν του έκανε τη ζωή
 - **διαλεχθείς**: Η Ποντιακή ομιλείται ακόμη και σήμερα.
 - **φασιν**: Ο κατηγορούμενος έπεσε σε πολλές κατά τη διάρκεια της ανάκρισης.
 - **συνδοκοῦν**: Πολλοί μύθοι και πολλές λαϊκές επιβιώνουν από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας έζησε 2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα 3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή 4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά προσφέρει 5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο. γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π.Χ. ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Σαν τέλειωσε μ' αυτά τα λόγια την αγόρευσή του η Βουλή τον επιδοκίμασε φανερά, κι ο Κριτίας κατάλαβε ότι αν άφηνε τη Βουλή ν' αποφασίσει την τύχη του με την ψήφο της ο Θηραμένης θα γλίτωνε. Τέτοιο πράγμα όμως θα το θεωρούσε αβάσταχτο· σίμωσε λοιπόν τους Τριάντα, μίλησε λίγο μαζί τους και βγαίνοντας πρόσταξε τους μαχαιροφόρους να πάνε να σταθούν κοντά στο ξύλινο κιγκλίδωμα που χωρίζει το ακροατήριο από τους βουλευτές, έτσι που τούτοι να τους βλέπουν καθαρά. Έπειτα μπήκε ξανά μέσα κι είπε: «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν [ο Θηραμένης], αφού είπε αυτά, σταμάτησε και η Βουλή φάνηκε ότι τα **επιδοκίμασε με φωνές**, ο Κριτίας επειδή κατάλαβε ότι αν επιτρέψει στη **Βουλή να αποφασίζει με ψηφοφορία** γι' αυτόν, **θα γλίτωνε**, κι (επειδή) αυτό **δεν θα μπορούσε να το ανεχθεί**, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους Τριάκοντα, βγήκε έξω, και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια **να σταθούν** [κρατώντας τα] φανερά μπροστά στη Βουλή **κοντά** στα δρύινα **κιγκλιδώματα**. Κι αφού ήλθε [ο Κριτίας] πάλι μέσα είπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 87

- 5. επιτροπή, αβίωτη, διάλεκτος, αντιφάσεις, δοξασίες
- 8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἑνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου της αρχαίας ελληνικής **γινώσκοντες**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Σου ζητώ για ὅσα εἶπα ἐναντίον σου, το ἔχω μετανιώσει.
- Ἡ ἐγκαιρὴ τῆς ἀσθένειάς του συνέβαλε στὴν ἀμεση θεραπεία του.
- Εἶμαι σε, δὲν ξέρω πραγματικά τι νὰ κάνω.
- Με ευεργέτησε ποικιλοτρόπως καὶ τοῦ χρωστῶ βαθύτατη
- Αφοῦ πρῶτα κάνετε προσεκτικὴ τοῦ κειμένου, στὴ συνέχεια νὰ ἀπαντήσετε τὶς ἐρωτήσεις.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τὶς φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε νὰ συμπληρώνεται ορθά τὸ νόημά της. Δύο φράσεις τῆς στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μόλις τ' άκουσε αυτά ο Θηραμένης, μ' ένα πήδημα βρέθηκε κοντά στον βωμό και είπε: «Κι εγώ, άνδρες, ικετεύω στ' όνομα της ίδιας της δικαιοσύνης να μη δοθεί στον Κριτία το δικαίωμα να διαγράψει ούτε εμένα, ούτε όποιον από σας θέλει, παρά να δικαζόμαστε κι εσείς κι εγώ σύμφωνα με τον νόμο που τούτοι έφτιαξαν για όσους είναι στον κατάλογο. Το ξέρω βέβαια, μα τους θεούς», είπε, «ότι σε τίποτα δεν θα με βοηθήσει αυτός ο βωμός. Θέλω όμως να δείξω ακόμα ότι τούτοι δω δεν είναι μονάχα φριχτά άδικοι με τους ανθρώπους, αλλά και ασεβέστατοι προς τους θεούς». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν άκουσε ο Θηραμένης αυτά, αναπήδησε στον βωμό (της Βουλής) και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, σας **ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει**, να μην **έχει** δηλαδή ο Κριτίας **το δικαίωμα να** διαγράφει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιον από σας θέλει, αλλά **σύμφωνα με τον νόμο**, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε. Και δεν αγνοώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι δηλαδή καθόλου δεν θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. συγγνώμη, διάγνωση, απόγνωση, ευγνωμοσύνη, ανάγνωση

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἔν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κύνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.»

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἀγορᾶς	α. ἀπόκτηση διάφορων ειδῶν με χρηματικὴ καταβολή β. τὸ κέντρο τῶν αγοραπωλησιῶν
2. ῥῆμα	α. λόγος β. κλιτὸ μέρος τοῦ λόγου
3. καλῷ	α. καλόψυχος β. ωραῖος
4. κρίνω	α. θεωρῶ β. ασκῶ κριτικὴ

5. έγχειρίδια	α. μικρά μαχαίρια β. βιβλία διδακτικού περιεχομένου

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθεία φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ὑστερα ἀπ' αὐτά τα λόγια ὁ Σάτυρος βάλθηκε νὰ τραβάει τὸν Θηραμένη ἀπὸ τὸν βωμό, κι οἱ βοηθοὶ τραβούσαν κι ἐκεῖνοι. Ὁ Θηραμένης πάλι, ὅπως ἦταν φυσικό, φώναζε θεοὺς κι ἀνθρώπους μάρτυρες τῶν ὧν γίνονταν. Οἱ βουλευτὲς ὠστόσο δὲν κουνήθηκαν, βλέποντας ὅτι αὐτοὶ ποὺ στέκονταν στὸ κιγκλίδωμα ἦταν τοῦ ἰδίου ποιού με τὸν Σάτυρο καὶ ξέροντας ὅτι ἦταν ὀπλισμένοι μ' ἐγχειρίδια· ἄλλωστε ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον ἦταν γεμάτος φρουροὺς. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τὸν Θηραμένη οἱ ἔντεκα μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς διαμαρτυρόταν με πολὺ δυνατὴ φωνή γιὰ ὅσα τοῦ ἔκαναν. Διηγούνται καὶ τούτῃ τὴν κουβέντα τοῦ Θηραμένη: ὅταν τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι θὰ μετανιώσει ἀν δὲν σιωπήσει, ρώτησε: (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Μόλις εἶπε αὐτά (ὁ Κριτίας), ὁ Σάτυρος προσπαθοῦσε νὰ ἀποσπάσει (τὸν Θηραμένη) ἀπὸ τὸν βωμό, τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ βοηθοὶ τοῦ. Τότε ὁ Θηραμένης, **ὅπως βέβαια ἦταν φυσικό**, επικαλοῦνταν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους νὰ δουν καλὰ αὐτά ποὺ γίνονταν. Ἀλλὰ **οἱ βουλευτὲς δὲν ἀντιδρούσαν**, γιὰτί ἐβλεπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ ἦταν κοντά στα κιγκλιδώματα (ἦταν) ὅμοιοι με τὸν Σάτυρο καὶ ὅτι ὁ χώρος μπροστὰ στὸ βουλευτήριον (ἦταν) γεμάτος ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ γιὰτί γνώριζαν ὅτι αὐτοὶ παρευρίσκονταν ὀπλισμένοι με ἐγχειρίδια. Καὶ αὐτοὶ (= οἱ ἔντεκα) ἔσυραν τὸν ἄντρα περνώντας (τον) μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ δυνατὴ φωνή τι πάθαινε. Λένε καὶ αὐτὴν τὴ **φράση** αὐτοῦ. Μόλις τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι **θὰ κλάψει**, ἀν δὲ σιωπάσει, **τοῦ ἀπάντησε ρωτώντας**· (μτφ. Επιστημονικὴς Ομάδας)

* με ἐντονη γραφὴ οἱ προτεινόμενες νεοελληνικὲς ἀποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια τοῦ σχολικοῦ βιβλίου σ. 88

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **παρήγγελλεν**: Ἐβαλε στην εφημερίδα, για να πουλήσει το σπίτι του.
- **ἡγησόμεθα**: Το διαγώνισμα που μας έβαλε ο ήταν εύκολο.
- **ἐψεύσατο**: Η κυβέρνηση προχώρησε σε κατηγορηματική των ισχυρισμών της εφημερίδας.
- **διαβάσει**: Χάρη στο διαδίκτυο μπορούμε να έχουμε στις βιβλιοθήκες των πανεπιστημίων.
- **διελέγοντο**: Ο εργοδότης κάλεσε τους εργαζόμενους σε, για να συζητήσουν τα αιτήματά τους.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αφού τέλειωσε, γύρισε προς το μέρος των εχθρών και περίμενε, επειδή ο μάντης συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού σκοτωθεί ή πληγωθεί κάποιος δικός τους. «Έπειτα», είπε ο μάντης, «θα τραβήξουμε εμείς μπροστά και σεις, που θα ῥθετε ξοπίσω μας, θα νικήσετε — εγώ όμως νομίζω πως θα σκοτωθώ». Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς — λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού, λοιπόν, είπε αυτά και στράφηκε προς τους εχθρούς, παρέμενε ήρεμος· **γιατί και ο μάντης συμβούλευε** αυτούς να μην επιτίθενται νωρίτερα, προτού **κάποιος από τους δικούς τους** ή σκοτωθεί ή **τραυματιστεί**· «όταν όμως αυτό γίνει, **θα προχωρήσουμε** εμείς **πρώτοι**, είπε, και η νίκη θα συμβεί σε σας που ακολουθείτε, σ' εμένα όμως ο θάνατος, όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω». Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. αγγελία, καθηγητής, διάψευση, πρόσβαση, διάλογος

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἐξελαύνετε	α. θέτω σε κίνηση β. εκδιώκω
2. ἱερῶν	α. τελετές β. ναοί
3. σεμνοτάτων	α. μετριόφρων β. σεβαστός
4. παύσασθε	α. σταματῶ β. απολύω
5. ἁμαρτάνοντες	α. διαπράττω σφάλμα β. παραβαίνω τις θεϊκές εντολές

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάθασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαίότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκεναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **θεοῖς, πόλεμον, μόνον, κακῶν, ἄλλους.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. ἔλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου, και μάλιστα ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα μετά τη μάχη στα Κούναξα.
- β. Δεν εξορίστηκε ποτέ από την Αθήνα.
- γ. με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, τη ζωντάνια της γραφής του και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι. π.Χ.

- δ. περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας.
- ε. χρησιμοποιεί τη λεγόμενη «αρχαία αττική» γλώσσα του 5ου αι. π.Χ. και περίπλοκη σύνταξη.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§22-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 108-109

5. θεοσεβής, θεοσκόταδο, θεολόγος – πολεμοχαρής, πολεμοφόδια, πολέμαρχος – μονόλογος, μονοσήμαντος, μονόζυγο - κακόβουλος, κακοδιάθετος, κακοπροαίρετος – αλλόφρων, αλλοεθνής, αλλοδαπός
8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.29), γ-Σ (σ.32), δ-Σ (σ.32), ε-Λ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου, νὰ γράψετε ἓνα **ομόρριζο ουσιαστικό** τῆς Νέας Ελληνικῆς, ἀπλὸ ἢ σύνθετο: **ἐπαύσατο, διαψηφίζεσθαι, ἐξαπατωμένους, θανατοῦν, συνδοκοῦν**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε ἀπὸ τὴν Αθήνα, γιατί ἔλαβε μέρος στὴν ἐκστρατεία τοῦ Κύρου ἐναντίον τοῦ Αρταξέρξη Β'.
- β. δέχθηκε βαθύτατη ἐπίδραση στὴν προσωπικότητα καὶ τὶς ιδέες τοῦ ἀπὸ τὸν Ἀγησίλαο καὶ τὸν Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικά τὶς ἀγριότητες τοῦ καθεστώτος τῶν τριάκοντα τυράννων στὴν Αθήνα.

- δ. κατατάσσεται από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- ε. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράφω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράφω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87, 88

5. κατάπαυση, ανάπαυση, παυσίπονο - ψήφισμα, ψηφοδέλτιο, ψηφοφορία - απάτη, απατεώνας, εξαπάτηση - θάνατος, θανατοποινίτης, θνητός - δόγμα, δογματισμός, προσδοκία
8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. εἶναι	α. έννοια β. ουσία
2. εἶπον	α. διάλογος β. επόμενος
3. καλεῖν	α. κλίση β. κλήση
4. ἐποίησαν	α. εκποίηση β. ποικιλία

5. <i>ἡγῶνται</i>	α. ηχείο β. αφήγηση

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα, γιατί έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του Αρταξέρξη Β΄.
- β. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του από τον Αγησίλαο και τον Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικά τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
- δ. κατατάσσεται από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- ε. έγραψε τα *Ἑλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ. 32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. εἶπεν	α. αναιδής
2. ἐξαλείφειν	β. προκατειλημμένος
3. ἀδικώτατοι	γ. ἀπόρρητος
4. κατακεκριμένον	δ. αλοιφή
5. λαβόντες	ε. διαιρετέος
	ζ. ἐπίκριση
	η. δίκαιος

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα, γιατί έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του Αρταξέρξη Β'.
- β. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του από τον Αγησίλαο και τον Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικά τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
- δ. κατατάσσεται από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- ε. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μόλις τ' άκουσε αυτά ο Θηραμένης, μ' ένα πήδημα βρέθηκε κοντά στον βωμό και είπε: «Κι εγώ, άνδρες, ικετεύω στ' όνομα της ίδιας της δικαιοσύνης να μη δοθεί στον Κριτία το δικαίωμα να διαγράψει ούτε εμένα, ούτε όποιον από σας θέλει, παρά να δικαζόμαστε κι εσείς κι εγώ σύμφωνα με τον νόμο που τούτοι έφτιαξαν για όσους είναι στον κατάλογο. Το ξέρω βέβαια, μα τους θεούς», είπε, «ότι σε τίποτα δεν θα με βοηθήσει αυτός ο βωμός. Θέλω όμως να δείξω ακόμα ότι τούτοι δω δεν είναι μονάχα φριχτά άδικοι με τους ανθρώπους, αλλά και ασεβέστατοι προς τους θεούς. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν άκουσε ο Θηραμένης αυτά, αναπήδησε στον βωμό (της Βουλής) και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, σας **ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει**, να μην **έχει** δηλαδή ο Κριτίας **το δικαίωμα** να διαγράφει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιον από σας θέλει, αλλά **σύμφωνα με τον νόμο**, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε. Και δεν αγνωώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι δηλαδή καθόλου δεν θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-γ, 2-δ, 3-η, 4-ζ, 5-β

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἷσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαίότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδικηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **άσχημος, αγωγός, προσταγή, φόρος, παύλα**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Ελλήνων μισθοφόρων	α. μετά τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς.
	β. μετά τη στρατιωτική επέμβαση στην Αμφίπολη.
	γ. μετά το τέλος της εκστρατείας του Κύρου εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη Β'.
2. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε	α. Περικλή.

από τα ηγετικά προσόντα της προσωπικότητάς του	β. Αγησίλαου.
	γ. Λύσανδρου.
3. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	α. «εσωτερικές μαρτυρίες».
	β. προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	γ. όλα τα παραπάνω.
4. Ο Ξενοφώντας έγραψε	α. ιστορικά, διδακτικά και ποιητικά έργα.
	β. ιστορικά, διδακτικά και σωκρατικά έργα.
	γ. ιστορικά, φιλοσοφικά και σωκρατικά έργα.
5. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) κατέτασσαν τον Ξενοφώντα μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του,	α. Όμηρο και Ηρόδοτο.
	β. Όμηρο και Θουκυδίδη.
	γ. Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. παρέχουσιν, άπήγαγον, τεταγμένοι, διεφέροντο, καταπαύσαι

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.30), 4-β (σ.30 και 31), 5-γ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἡσυχίαν, θάνατος, ὄπλα, μοίρας, πρῶτος**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη	α. διακόπτεται στο 404 π.Χ. β. διακόπτεται στο 411 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας	α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων. β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του

	Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Το έργο του Θουκυδίδη	α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων. β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.
4. Ο Ξενοφώντας	α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα παραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
5. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις. β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αφού τέλειωσε, γύρισε προς το μέρος των εχθρών και περίμενε, επειδή ο μάντης συμβούλευε να μην επιτεθούν προτού σκοτωθεί ή πληγωθεί κάποιος δικός τους. «Ἐπειτα», είπε ο μάντης, «θα τραβήξουμε εμείς μπροστά και σεις, που θα ῥθετε ξοπίσω μας, θα νικήσετε — εγώ όμως νομίζω πως θα σκοτωθώ». Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς — λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αφού, λοιπόν, είπε αυτά και στράφηκε προς τους εχθρούς, παρέμενε ήρεμος· **γιατί και ο μάντης συμβούλευε** αυτούς να μην επιτίθενται νωρίτερα, πριν **κάποιος από τους δικούς τους** ή σκοτωθεί ή **τραυματιστεί**· «όταν όμως αυτό γίνει, **θα προχωρήσουμε** εμείς **πρώτοι**, είπε, και η νίκη θα συμβεί σε σας που ακολουθείτε, σ' εμένα όμως ο θάνατος, όπως προαισθάνομαι εγώ τουλάχιστον». Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νικούσαν και καταδίωκαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. ανησυχία, φιλήσυχος, εφησυχασμός - θανατοποινίτης, θανατηφόρος, ετοιμοθάνατος - οπλοκατοχή, οπλομαχία, οπλοθήκη - μοιρολάτρης, μοιρολογώ, κακόμοιρος - πρωτότυπος, πρωταρχικός, πρωτοπόρος.

8. 1-β (σ.19), 2-α (σσ.30-31), 3-β (σ.27), 4-α (σ. 29), 5-β (σ. 21)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἐψεύσατο	α. παρασπονδία
2. τέθαιπται	β. απτός
3. ἀρχόντων	γ. λογική
4. ὑποσπόνδους	δ. αρχείο
5. ἔλεξεν	ε. ταφή
	ζ. αλλαγή
	η. ψευδός

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντίνειας (362 π.Χ.).
- γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
- δ. έγραψε τα *Έλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.
- ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νικούσαν και καταδίωκαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν βέβαια τα όπλα, αλλά δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες από κανέναν (**δεν απογύμνωσαν** κανέναν) από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-η, 2-ε, 3-δ, 4-α, 5-γ

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.31), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§51-52

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. βουλή	α. βούληση β. βούλα
2. φασιν	α. προφήτης β. αποφυγή
3. ἐξαλείφω	α. αλοιφή β. ἐλλειψη
4. συνδοκοῦν	α. σύνδεση β. ἐνδοξος
5. κρίσιν	α. κρατήρας β. ἐγκριτος

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγκυρότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Πιστεύω, βουλευτές, ότι όταν ένας σωστός ηγέτης βλέπει να ξεγελάνε τους φίλους του έχει χρέος να το εμποδίσει. Αυτό θα κάνω λοιπόν κι εγώ. Άλλωστε αυτοί που στέκονται εκεί πέρα δηλώνουν ότι δεν θα μας επιτρέψουν ν' αφήσουμε ελεύθερο έναν άνθρωπο που βλάπτει ολοφάνερα την ολιγαρχία. Τώρα, σύμφωνα με την καινούργια νομοθεσία κανένας από τους Τρεις Χιλιάδες δεν μπορεί να θανατωθεί χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ οι Τριάκοντα έχουν δικαίωμα να θανατώσουν όσους δεν είναι γραμμένοι στον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν», είπε, «διαγράψω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και τον καταδικάζουμε εμείς» —πρόσθεσε— «σε θάνατο». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ότι έργο/καθήκον του **ηγέτη τέτοιου, όπως πρέπει να είναι**, είναι εάν αυτός δεν επιτρέπει βλέποντας τους φίλους του να εξαπατώνται. Κι εγώ, λοιπόν, αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν σταθεί μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ότι δεν θα μας επιτρέψουν, αν **αφήσουμε** άνδρα που φανερά **καταστρέφει** την ολιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, στους νέους νόμους να μην θανατώνεται κανείς από όσους περιλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες πολίτες, χωρίς τη δική σας ψήφο, ενώ όσοι είναι εκτός του καταλόγου, **να έχουν το δικαίωμα** οι Τριάκοντα να τους εκτελούν. Εγώ, λοιπόν, είπε, αυτόν εδώ τον Θηραμένη τον διαγράψω από τον κατάλογο **με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας**. Και αυτόν, είπε, τον καταδικάζουμε εμείς σε θάνατο». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 87-88

5. 1-α, 2-α, 3-α, 4-β, 5-β

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀνέλαβον	α. παραλαβή β. αναβολή
2. ἀγόμενος	α. αγορά β. παραγωγή
3. κατεδίωξαν	α. καταδίκη β. επιδίωξη
4. ἐγένετο	α. γωνιακός β. άγονος

5. μετεσχήκαμεν	α. σχήμα β. σχίσμα

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα, γιατί έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του Αρταξέρξη Β΄.
- β. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του από τον Αγησίλαο και τον Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικά τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
- δ. κατατάσσεται από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- ε. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας *Ἑλληνικά*, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιπτόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και **δεν διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιπτόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-β, 5-α

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδειῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἑνδεκα] οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. άμαξα	α. εἶπεν
2. παραλαβή	β. κατακεκριμένον
3. έλλειψη	γ. εὐεξαλειπτότερον
4. παραβολή	δ. λαβόντες
5. κριτήριο	ε. άπαγαγόντες
6. επικός	
7. απαλοιφή	

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-ε, 2-δ, 5-β, 6-α, 7-γ

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§1-2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῃ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Πῶς αποδεικνύεται στο παραπάνω κείμενο η μεγάλη αξία που απέδιδαν οι αρχαίοι Ἕλληνες στις σπονδές; (μονάδες 4) Ποια ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο θεσμός αυτός τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο του πολέμου; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3. Αφού εντοπίσετε **τα ρήματα** που φανερώνουν τις ενέργειες που έκανε ο Λύσανδρος μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς (μονάδες 2), να εξηγήσετε ποια είναι η σημασία της επιλογής χρόνου που χρησιμοποιεί ο ιστορικός, για να δηλώσει αυτές τις ενέργειες (μονάδες 8).

Μονάδες 10

4. *Τ' άλλο πρωί με τα χαράματα ο Λύσανδρος έδωσε παράγγελμα στα πληρώματα να φάνε και να επιβιβαστούν· αφού έκαναν όμως όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και σήκωσαν τις λινάτσες στα πλευρά των πλοίων, πρόσταξε να μην κουνηθεί κανένα από τη θέση του μήτε ν' ανοιχτεί. Με την ανατολή του ήλιου οι Αθηναίοι παρατάχτηκαν κατά μέτωπο έξω από το λιμάνι, έτοιμοι για ναυμαχία· όταν ωστόσο πέρασε η μέρα δίχως ο Λύσανδρος να βγει να τους απαντήσει, επέστρεψαν στους Αιγός Ποταμούς. Τότε ο Λύσανδρος πρόσταξε τα γοργότερα καράβια του ν' ακολουθήσουν τους Αθηναίους, να παρατηρήσουν τι θα κάνουν μετά την αποβίβασή τους και να γυρίσουν να του αναφέρουν. Στο μεταξύ, ώσπου να επιστρέψουν αυτά, δεν έβγαλε τα πληρώματα από τα πλοία. Τέσσερις μέρες ακολούθησε αυτή την τακτική, και κάθε φορά οι Αθηναίοι*

έβγαζαν τον στόλο τους στο πέλαγο. Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.1.§22-24 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Να περιγράψετε την προσωπικότητα και τις στρατηγικές ικανότητες του Λύσανδρου λαμβάνοντας υπόψη τις αναφορές του Ξενοφώντα και στα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο).

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **Άλκιβιάδη, τινά, ὄσω, ἄστυ, Καταλιπών**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στον ενεστώτα διατηρώντας για τα ρήματα το ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και φωνή: **ὑπεδέχοντο, ἔφυγον, ἴδοι, ἔσεσθαι, ἐπεσκεύαζεν**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

Λύσανδρος:	είναι	στ
ἀσφάλειαν:	είναι	στ
τῶν ἐπιτηδείων:	είναι	στ
ἀρμοστήν:	είναι	στ
τὰς ναῦς:	είναι	στ

β. **Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῃ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.** Ο ιστορικός αφηγείται τα γεγονότα δίνοντας έμφαση στη χρονική ακρίβεια. Με ποιους επιρρηματικούς προσδιορισμούς το επιτυγχάνει στο παραπάνω απόσπασμα; (μονάδες 5).

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12206.

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§1-2

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας παρέδωσαν τις πόλεις τους στον Λύσανδρο, αφού πρώτα εξασφάλισαν την ασφαλή αποχώρηση για τους άνδρες της αθηναϊκής φρουράς με σπονδές αφιερωμένες στους θεούς (*τούς τῶν Ἀθηναίων φρουρούς ὑποσπόνδους ἀφέντες*). Ο όρος *υπόσπονδος* αναφέρεται γενικότερα σε ηττημένους που παραδόθηκαν στους νικητές ή σε νεκρούς πολέμου που οι δικοί τους παραδέχθηκαν την ήττα τους και ζήτησαν από τους νικητές άδεια να παραλάβουν τα σώματα για ταφή. (μονάδες 4)

Οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας δεν φέρονται εκδικητικά στους ανίσχυρους πλέον Αθηναίους φρουρούς, αντιθέτως με σεβασμό στον ηττημένο τούς απομακρύνουν από την περιοχή «υπό την προστασία των θεών». Παρά τη διαφορά του πολιτεύματος ανάμεσα στη Σπάρτη και στην Αθήνα και παρά τη βιαιότητα των συγκρούσεων εξακολουθούν να υπάρχουν θεσμοί σεβαστοί από τους δύο αντιπάλους. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι η πράξη τους στηρίζεται σε αξίες βαθιά ριζωμένες στη θρησκευτική συνείδηση των Ελλήνων, οι οποίες αποτελούν, ακόμη και σε περίοδο πολέμου, συνεκτικό δεσμό της κοινωνίας της εποχής, πέρα και πάνω από οποιεσδήποτε διαφορές μεταξύ των πόλεων-κρατών. (μονάδες 6)

3. Τα ρήματα που αποδίδουν τις ενέργειες του Λύσανδρου μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς είναι: *κατεστήσατο*, *ἔπλει*, *ἀπέπεμπεν*, *ἐπεσκεύαζεν*. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί τον αόριστο (*κατεστήσατο*), για να διατυπώσει την ολοκλήρωση των ενεργειών για σπαρτιατική κυριαρχία στην περιοχή της Λαμφάκου. Στη συνέχεια, χρησιμοποιεί τους παρατατικούς (*ἔπλει*, *ἐπεσκεύαζεν*), για να δηλώσει την παρατεταμένη διάρκεια των ενεργειών αυτών, που περιγράφουν την προσεκτική υλοποίηση κάθε βήματος του σχεδίου του για κατάληψη της Αθήνας, χωρίς να κάνει βιαστικές κινήσεις. Τέλος, με τη χρήση του παρατατικού (*ἀπέπεμπεν*) δηλώνεται η επαναλαμβανόμενη προσπάθειά του να αυξήσει τον πληθυσμό της Αθήνας, για να

δυσχεράνει ακόμη περισσότερο την ήδη επιβαρυνμένη κατάσταση που επικρατεί στην πόλη.

4. Ο Ξενοφώντας σκιαγραφεί με επιδέξιο τρόπο την προσωπικότητα του Λύσανδρου μέσω των ενεργειών του πριν και μετά τη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς. Πιο συγκεκριμένα, πριν από τη ναυμαχία ο Λύσανδρος εμφανίζεται οργανωτικός και μεθοδικός, καθώς καταστρώνει προσεκτικά ένα σχέδιο αιφνιδιασμού των Αθηναίων, χωρίς να υποτιμά τις ικανότητες των αντιπάλων και να υπερεκτιμά τις δικές του δυνάμεις. Μελετά τις θέσεις και τις συνήθειες των Αθηναίων, συλλέγει πληροφορίες και προσπαθεί να εντοπίσει τις αδυναμίες τους. Υπομονετικός και ψύχραιμος, διατηρώντας τα πληρώματά του πάντοτε σε ετοιμότητα, αφήνει τους Αθηναίους να πιστεύουν ότι δεν πρόκειται να τους επιτεθεί, με αποτέλεσμα εκείνοι, όπως γνωρίζουμε, να επαναπαυτούν και να αδρανήσουν. Απώτερος σκοπός του, βέβαια, είναι να αποκτήσει το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού, αφού γνωρίζει πολύ καλά τη ναυτική ικανότητα του αθηναϊκού στόλου στην ανοιχτή θάλασσα. (μονάδες 5)

Οι καλά οργανωμένες κινήσεις του και η μεθοδικότητά του συνεχίζονται και αμέσως μετά τη νίκη του στη ναυμαχία. Ειδικότερα, επιδιώκει με σύνεση όχι μόνο να διασφαλίσει την κυριαρχία της Σπάρτης στην κατακτημένη πλέον περιοχή της Λαμψάκου, αλλά και να τη διευρύνει στις πόλεις του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας, που έχουν στρατηγική σημασία. Τοποθετεί Σπαρτιάτη αρμοστή και έτσι ελέγχει τους θαλάσσιους δρόμους ανεφοδιασμού της Αθήνας. Παρουσιάζεται διορατικός, καθώς προβλέπει την έλλειψη τροφίμων που θα εμφανιστεί στην πολιορκημένη Αθήνα, αλλά και πολύ προσεκτικός στην υλοποίηση του σχεδίου του για την τελική παράδοση της πόλης των Αθηνών. Τέλος, με τη μετάβασή του στη Λάμψακο και την επισκευή των πλοίων οργανώνει με ασφάλεια και την αποχώρησή του από την περιοχή. (μονάδες 5)

6. α. Άλκιβιάδου, τινός, ὅσου, ἄστεως, καταλιπόντος
β. ὑποδέχονται, φεύγουσι(ν), ὁρῶ-ὁρώη, εἶναι, ἐπισκευάζει

7. α.

Λύσανδρος: είναι υποκείμενο στο (ρήμα) *ἀπέπεμπεν* [και στις μετοχές *διδούς* και *εἰδώς*]

ἀσφάλειαν: είναι (άμεσο) αντικείμενο στη (μετοχή) *διδούς*

τῶν ἐπιτηδείων: είναι ετερόπτωτος προσδιορισμός (γενική αντικειμενική) στο (ουσιαστικό) *ἔνδειαν*

ἀρμοστήν: είναι κατηγορούμενο (του αντικειμένου) στο (κύριο όνομα) *Σθενέλαον*

ναῦς: εἶναι ἀντικείμενο στο (ρήμα) *ἐπεσκεύαζεν*

β. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο (μονάδες 2), ἀφέντες, τότε, ὕστερον
(μονάδες 3)

*Οἱ ἐνδεικτικὲς ἀπαντήσεις γιὰ τὶς ἐρωτήσεις 1,5,8 ποὺ ἀναφέρονται στο ἴδιο κείμενο,
ἔχουν διατυπωθεῖ στο ἀρχεῖο με τὴν ονομασία GEL_CLA_AEG__SOLUTION_1_12206.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὅτι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὢν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτῳρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Για ποιους λόγους οι Λακεδαιμόνιοι «ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν» (μονάδες 6) και ποια ἦταν η σημασία αὐτῶν των τειχῶν για τους Αθηναίους (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3. Για ποιον λόγο πιστεύετε ὅτι οι Αθηναῖοι ἐπέλεξαν ἀρχικὰ τον Θηραμένη, ἕναν ολιγαρχικό, να διαπραγματευτεῖ με τους Λακεδαιμόνιους (μονάδες 4) και πῶς θα χαρακτηρίζατε τη στάση του κατά τη διάρκεια αὐτῶν των διαπραγματεύσεων (μονάδες 6);

Μονάδες 10

4. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος οδήγησε τα πλοία, τους αιχμαλώτους (ἀνάμεσα σ' αὐτούς ἦταν ο Φιλοκλής, ο Αδείμαντος κι ἄλλοι στρατηγοί) και τ' ἄλλα λάφυρα στη Λάμψακο. Την ἴδια μέρα της νίκης του ἐξάλλου ἐστεῖλε τον Θεόπομπο τον Μιλήσιο, τον κουρσάρο, ν' ἀναγγεῖλει τα γεγονότα στη Λακεδαίμονα· αὐτός ἐφτάσε ἐκεῖ τη μεθεπόμενη μέρα κι ἐδωσε ἀναφορά. Ἐπειτα ο Λύσανδρος συγκέντρωσε τους συμμάχους και τους εἶπε να συσκεφθοῦν για την τύχη των αιχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν για πολλά οι Αθηναῖοι:

για εγκλήματα που είχαν κάνει και γι' άλλα που είχε ψηφίσει η Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία — να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγόρησαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν στα χέρια τους, ενός ανδριώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο (αυτός μονάχος, στη Συνέλευση, είχε εναντιωθεί στο κόψιμο των χεριών — μερικοί μάλιστα τον κατηγόρησαν ότι προδίδει τον στόλο). **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.1.§30-32** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Ποια ήταν η στάση των Κορινθίων, των Θηβαίων και άλλων Ελλήνων απέναντι στους Αθηναίους κατά την κρίσιμη συνεδρίαση στη Σπάρτη και για ποιους λόγους; Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο).

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στον άλλο αριθμό από αυτόν που βρίσκονται, στην ίδια πτώση και στο ίδιο γένος: **ὄντων, πόλιν, τειχῶν, ταῦτα, Ἀθηναίοις**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στον αόριστο (ίδιο πρόσωπο, έγκλιση, φωνή): **διέτριβε, έπιλελοιπέναι, κελεύοι, άγγελουῶντα, καλεῖν**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να επιλέξετε από το πρωτότυπο κείμενο **έναν** (1) για κάθε περίπτωση τρόπο δήλωσης του **χρόνου** και να τον εντάξετε στον παρακάτω πίνακα :

ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑ	ΠΛΑΓΙΑ ΠΤΩΣΗ	ΜΕΤΟΧΗ	ΠΡΟΤΑΣΗ

(μονάδες 5)

- β. Να βρείτε το υποκείμενο της μετοχής **βουλόμενοι** και το υποκείμενο του απαρεμφάτου **είναι** (μονάδες 2) χαρακτηρίζοντας τη μετοχή ως συνημμένη ή απόλυτη (μονάδα 1) και σημειώνοντας στην περίπτωση του απαρεμφάτου το εάν λειτουργεί το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας. (μονάδες 2).

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία
GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12210.

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Στην Αθήνα υπάρχει προβληματισμός για τη σκοπιμότητα της πρότασης των Λακεδαιμονίων για άμεση κατεδάφιση των αθηναϊκών τειχών ως όρο της επικείμενης ειρήνης. Πράγματι οι Λακεδαιμόνιοι είχαν αντιταχθεί από την πρώτη κιόλας στιγμή στην οικοδόμηση των αθηναϊκών τειχών, αμέσως μετά τον τερματισμό των Περσικών πολέμων, καθώς θεωρούσαν τα τείχη της Αθήνας επικίνδυνα για τη δική τους ασφάλεια. Τις διαπραγματεύσεις αναλαμβάνει, λοιπόν, ο Θηραμένης, προκειμένου να διαπιστώσει τις προθέσεις των Λακεδαιμονίων αν, δηλαδή, η πρότασή τους που οφείλεται στη μακρόχρονη δυσαρέσκειά τους για την αθηναϊκή οχύρωση, επιδιώκει την πλήρη καταστροφή της Αθήνας και τον εξανδραποδισμό των πολιτών της ή αν αποτελεί εγγύηση για την ειρήνη με την έννοια ότι δεν θα τους απειλήσουν ξανά στο μέλλον οι Αθηναίοι στηριζόμενοι στα απόρθητα τείχη τους. (μονάδες 6)

Από την άλλη είναι γνωστό ότι η Αθήνα στήριξε τη δύναμή της στο ναυτικό της και στα τείχη της. Και τα δύο οφείλονται κατά μεγάλο μέρος στη διορατικότητα του Θεμιστοκλή, όπως αναφέρουν άλλες γραπτές πηγές. Άλλωστε αυτά τα τείχη ήταν που την προφύλαξαν από τις συνεχιζόμενες πολιορκίες στις διάφορες φάσεις του πολέμου. Ωστόσο, η έσχατη κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει η Αθήνα λόγω του λιμού δεν άφηνε πολλά περιθώρια επιλογής στους Αθηναίους, που, παρά την ασφάλεια και την αίγλη που τους προσέδιδαν τα τείχη, δέχτηκαν τελικά να τα κατεδαφίσουν χάριν της ειρήνης. (μονάδες 4)

3. Οι Αθηναίοι επέλεξαν τον Θηραμένη για τις πρώτες διαπραγματεύσεις με τους Λακεδαιμόνιους, επειδή ήταν μετριοπαθής ολιγαρχικός, γεγονός που πιθανόν να διευκόλυνε τις διπλωματικές συζητήσεις, καθώς θα υπήρχε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη εκ μέρους των Λακεδαιμονίων, με αποτέλεσμα οι όροι της συνθηκολόγησης να είναι ευνοϊκότεροι για την Αθήνα. Ήταν τέτοια η εμπιστοσύνη που όταν επέστρεψε μετά από τέσσερις μήνες προχώρησαν στην εκλογή του ως απεσταλμένου με απόλυτη εξουσία

(αὐτοκράτωρ) δίνοντας στον Θηραμένη την απόλυτη ελευθερία να διαπραγματευτεί όπως έκρινε ο ίδιος καλύτερα. (μονάδες 4)

Όμως, η προηγούμενη πολύμηνη καθυστέρηση της αθηναϊκής αντιπροσωπείας και τα προβλήματα που αυτή προκάλεσε, αποδεικνύουν πως στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Θηραμένης λειτουργούσε τουλάχιστον ύποπτα, με γνώμονα κυρίως το προσωπικό του συμφέρον και όχι το συμφέρον της Αθήνας, χωρίς να έχει ενδοιασμούς ή ηθικούς φραγμούς. Ο Ξενοφώντας αποδίδει ξεκάθαρα τη μεγάλη χρονοτριβή σε συμπαιγνία με τον Λύσανδρο, αφήνοντας να καταλάβουμε πως πρόκειται για έναν άνθρωπο φιλόδοξο, διπρόσωπο και καιροσκόπο, που δεν διστάζει να εκμεταλλευτεί τη δυστυχία της πόλης του, προκειμένου να ικανοποιήσει τις προσωπικές του επιδιώξεις και να εκμεταλλευτεί τις πολιτικές συγκυρίες. (μονάδες 6)

4. Στη Συνέλευση που συγκάλεσαν οι Λακεδαιμόνιοι, πολλοί άλλοι Έλληνες, και κυρίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, είπαν ότι δεν πρέπει να συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν (*μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν*). Η έντονη αυτή εμπάθεια των δύο αυτών πόλεων απέναντι στην Αθήνα δικαιολογείται ιστορικά π.χ. εξαιτίας του οικονομικού ανταγωνισμού και της διαχρονικής αντιπαλότητας με τη γειτονική Αθήνα. Ωστόσο, μία από τις βασικές αιτίες γι' αυτή τη σκληρή στάση μπορεί να θεωρηθεί το γεγονός ότι οι Αθηναίοι κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου επέδειξαν συχνά αλαζονική και βίαιη συμπεριφορά σε εχθρούς και συμμάχους παραβιάζοντας άγραφους νόμους και κανόνες, διαπράττοντας σειρά εγκλημάτων και παρανομιών, όπως φαίνεται και στο μεταφρασμένο απόσπασμα. Είναι χαρακτηριστικό το ψήφισμά τους «να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους, αν κέρδιζαν τη ναυμαχία» στους Αιγός ποταμούς ή η προηγούμενη πράξη τους να ρίξουν τα πληρώματα των αντιπάλων τους στη θάλασσα. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι τόσο μετά την ήττα των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς, στο συμβούλιο που συγκάλεσε ο Λύσανδρος για την τύχη των αιχμαλώτων, όσο και στη Συνέλευση της Σπάρτης να επικρατεί η ίδια διάθεση για αυστηρή και παραδειγματική τιμωρία των Αθηναίων. Οι υπόλοιποι Έλληνες βλέπουν στο πρόσωπο των ηττημένων Αθηναίων όχι τον αδύναμο και ταπεινωμένο άνθρωπο μετά τη συντριβή του ή έστω τον αντίπαλο, αλλά τους δυνάστες και εγκληματίες πολέμου Αθηναίους.

6. α. ὄντος, πόλεις, τείχους, τοῦτο, Ἀθηναίῳ
β. διέτριψε, ἐπιλιπεῖν, κελεύσαι-κελεύσειεν, ἀγγείλαντα, καλέσαι

7. α.

ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑ	ΠΛΑΓΙΑ ΠΤΩΣΗ	ΜΕΤΟΧΗ	ΠΡΟΤΑΣΗ
Μετά ταῦτα μετά ταῦτα	τέως εἴτα	μήνας μηνί	Πεμφθεῖς ἐρωτώμενοι	Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ Ἐπεὶ δ' ἦκον

β. **βουλόμενοι**: υποκείμενο της μετοχής εννοείται το *Λακεδαιμόνιοι* και είναι συνημμένη (στο υποκείμενο του ρήματος *ἀντέχουσι*) (μονάδες 2)

εἶναι: υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι το *ἐκείνους* και έχουμε ετεροπροσωπία (το απαρέμφατο *εἶναι* αντικείμενο στο ρήμα *ἀποκρίναιτο* του οποίου υποκείμενο είναι ο *Λύσανδρος*) (μονάδες 3)

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12210.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. **Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν**· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Να παρουσιάσετε τους ὅρους της συνθηκολόγησης που προτείνουν οἱ Λακεδαιμόνιοι διακρίνοντας τὸν βασικὸ ὅρο ἀπὸ ἐκείνους που αποτελοῦν προϋπόθεση γιὰ τὴν υλοποίησίν του (μονάδες 6), αιτιολογώντας τὴν ἐπιλογὴ σας (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3. «προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης...περιαιεῖν».: Τι πρότεινε ὁ Θηραμένης στοὺς Ἀθηναίους (μονάδες 6) καὶ ποία ἦταν ἡ ἀντίδρασή τους (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Ἀργότερα ὥστόσο ἀρχισαν νὰ καταστρώνουν σχέδια γιὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἀνεξέλεγκτη κυριαρχία τους στὴν πόλιν. Τὸ πρῶτο βῆμα ἦταν νὰ στείλουν στὴ Λακεδαίμονα τὸν Αἰσχίνη καὶ τὸν Ἀριστοτέλη, γιὰ νὰ πείσουν τὸν Λύσανδρο νὰ ἐνεργήσῃ νὰ τους δοθεῖ φρουρά —που ὑπόσχονταν νὰ συντηροῦν αὐτοί— «ὥσπου νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴ μέση τὰ κακὰ στοιχεῖα καὶ νὰ οργανώσουν τὸ καθεστῶς». Εκείνος πείστηκε καὶ φρόντισε νὰ τους δώσουν τὴ φρουρά με τὸν Καλλίβιο γιὰ ἀρμοστή. Μόλις οἱ Τριάντα πήραν τὴ φρουρά, βάλθηκαν νὰ καλοπιάνουν με κάθε τρόπο τὸν Καλλίβιο, γιὰ νὰ ἐγκρίνῃ ὅλες τους τις πράξεις· αὐτὸς πάλι τους ἔδινε στρατιῶτες ἀπὸ τὴ φρουρά, που τους βοηθοῦσαν νὰ συλλάβουν ὁποιοὺς ἤθελαν — ὄχι πια «κακὰ στοιχεῖα» κι ἀσήμαντα πρόσωπα, ἀλλ' ἀπὸ δῶ καὶ μπρος ὁποῖον τους δημιουργοῦσε τὴν υποψία ὅτι δε θ' ἀνεχόταν τὸν

παραμερισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράση, θάβρισκε πολλούς συμπαραστάτες.
Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§13-14 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Πώς οι Αθηναίοι υποδέχτηκαν την πρεσβεία τους από τη Σπάρτη (μονάδες 4) και γιατί οι ελπίδες τους για μία νέα αρχή μετά το τέλος του πολέμου διαψεύστηκαν (μονάδες 6); Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο).

Μονάδες 10

6. α. Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον άλλο αριθμό από αυτόν που βρίσκονται: **κινδύνους, τείχη, θάλατταν, πρέσβεις, τινων**. (μονάδες 5)
- β. Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου των παρακάτω ρηματικών τύπων στη φωνή που βρίσκονται: **γενομένοις, έποιοϋντο, νομίζοντας, λέγων, πείθεσθαι**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να εντοπίσετε τα υποκείμενα των παρακάτω ρηματικών τύπων: **άνδραποδιεῖν, έπεσθαι, χρή, Αντειπόντων, έδοξε**. (μονάδες 5)
- β. **Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν**: Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση που υπάρχει στην παραπάνω ημιπερίοδο (μονάδες 2). Να τη χαρακτηρίσετε ως προς το είδος της, τον τρόπο εισαγωγής και τη λειτουργία της. (μονάδες 3)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12298.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Οι όροι που οι Λακεδαιμόνιοι έθεσαν στους Αθηναίους έχουν ως στόχο την πλήρη υποταγή της Αθήνας στη Σπάρτη. Συγκεκριμένα, οι Αθηναίοι έπρεπε πρώτα α) να γκρεμίσουν τα μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά (*καθελόντας*), β) να παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα (*παραδόντας*), γ) να δεχτούν πίσω όσους είχαν εξοριστεί λόγω των ολιγαρχικών φρονημάτων τους (*καθέντας*), και δ) να έχουν από εδώ και στο εξής κοινούς φίλους και εχθρούς με τη Σπάρτη (*νομίζοντας*) διαλύοντας ουσιαστικά την αθηναϊκή συμμαχία. Οι τέσσερις αυτοί όροι λειτουργούν ως προϋπόθεση για την υλοποίηση του βασικού όρου, ο οποίος είναι οι Αθηναίοι να ακολουθούν (*ἔπεσθαι*) στο μέλλον τους Λακεδαιμόνιους σε κάθε πολεμική δραστηριότητα τόσο στη θάλασσα όσο και στην ξηρά. (μονάδες 6)

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι ο κύριος όρος δηλώνεται με ένα απαρέμφατο (*ἔπεσθαι*) ενώ οι προκαταρκτικοί όροι δηλώνονται με μετοχικά σύνολα (*καθελόντας, παραδόντας, καθέντας, νομίζοντας*). Ειδικότερα, οι τρεις πρώτες μετοχές είναι σε χρόνο αόριστο (*καθελόντας, παραδόντας, καθέντας*) εκφράζοντας έτσι το προτερόχρονο σε σχέση με τον κύριο όρο, καθώς αποτελούν πράξεις που θα γίνουν μια φορά με την αποδοχή της συνθήκης, ενώ η τέταρτη μετοχή και το απαρέμφατο βρίσκονται στον ενεστώτα (*νομίζοντας, ἐφ' ᾧ ἔπεσθαι*) για να εκφράσουν διάρκεια και πράξη εξακολουθητική στο παρόν και στο μέλλον. (μονάδες 4)

3. Ο Θηραμένης και οι άλλοι πρέσβεις μετέφεραν ως απλοί αγγελιοφόροι τους σκληρούς όρους της ειρήνης που τους πρότειναν οι Λακεδαιμόνιοι. Ο Θηραμένης, μάλιστα, πρώτος μίλησε στην Εκκλησία του Δήμου και πρότεινε να τους αποδεχτούν και κυρίως να ανεχτούν την κατεδάφιση των τειχών· όρος που αποτελεί και το ισχυρότερο πλήγμα στο ηθικό των Αθηναίων (*προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν*). Στη ιστορική αφήγηση του Ξενοφώντα διακρίνουμε τη διάρκεια και την ένταση των συζητήσεων με τη χρήση του παρατατικού *προηγόρει*, αλλά και την προσπάθεια του Θηραμένη να επιβάλει τους όρους

(δεοντολογική διατύπωση *ὡς χρή*) χωρίς να αφήνει και πολλά περιθώρια διαπραγματεύσεων και αντιρρήσεων στο πλαίσιο της Εκκλησίας του Δήμου. (μονάδες 6)

Πράγματι, η απήχηση των προτάσεων του Θηραμένη ήταν μεγάλη. Μερικοί έφεραν αντιρρήσεις, προφανώς γιατί θεωρούσαν τους όρους ιδιαίτερα σκληρούς και υποτιμητικούς για την Αθήνα. Οι περισσότεροι, όμως, Αθηναίοι συμφώνησαν να τους αποδεχτούν, καθώς είχαν συνειδητοποιήσει ότι δεν υπήρχε πλέον εναλλακτική λύση λόγω της φυσικής εξάντλησης από τη συνεχιζόμενη πολιορκία και την πείνα (*διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ*). Η τελική απόφαση της Εκκλησίας του Δήμου υπογραμμίζεται με το *ἔδοξεν* και φανερώνει την απελπιστική θέση των Αθηναίων. (μονάδες 4)

4. Οι Αθηναίοι έσπευσαν να βρεθούν κοντά στα μέλη της αντιπροσωπείας που επέστρεψε από τη Σπάρτη προκειμένου να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων με τους Λακεδαιμόνιους. Η αγωνία, η απελπισία και ο φόβος για την επόμενη μέρα (*Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν*) είχαν κορυφωθεί λόγω του μεγάλου αριθμού των νεκρών από την έλλειψη τροφίμων (*οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ*). Γι' αυτό και τελικά οι περισσότεροι αποδέχονται την ειρήνη με ανακούφιση και ρεαλισμό έχοντας την πεποίθηση ότι τα δύσκολα πέρασαν, αλλά και την ελπίδα ότι μία νέα αρχή θα γίνει μετά το οριστικό τέλος του πολέμου. (μονάδες 4)

Όμως αυτές οι προσδοκίες τους λίγο καιρό αργότερα διαψεύδονται, καθώς οι Τριάκοντα τύραννοι γρήγορα αθετούν τη δέσμευσή τους και αρχίζουν να αυθαιρετούν. Γίνεται πια φανερό ότι το μόνο που τους απασχολεί είναι να εδραιωθούν στην εξουσία με κάθε τρόπο. Γι' αυτό καταφεύγουν στη βοήθεια των Λακεδαιμονίων φτάνοντας σε έσχατο σημείο υποτέλειας και προδοσίας, επιδιώκοντας έτσι να επιδοκιμάζονται οι πράξεις τους με τη δύναμη των όπλων. Η δύναμη και η αυτοπεποίθησή τους φτάνει στα όρια της αλαζονείας. Αρχίζουν τις διώξεις, τις εκκαθαρίσεις, χωρίς διακρίσεις, όλων των πολιτικών αντιπάλων τους και τους θανατώνουν, χωρίς δίκη (*αὐτὸς πάλι τοὺς ἔδινε στρατιῶτες...πολλοὺς συμπαραστάτες*). Για τους Αθηναίους, λοιπόν, μετά τη συνθηκολόγηση δεν ακολούθησε η ειρήνη, όπως νόμισαν, αλλά μια περίοδος βίας και τρομοκρατίας. (μονάδες 6)

6. α. κινδύνω, τεῖχος, θαλάττας, πρεσβευτής, τινός (του)
β. γεγένηται, πεποίηται, νενόμικε, εἴρηκε, πέπεισται

7. α. Λακεδαιμόνιοι, τοὺς Ἀθηναίους, πείθεσθαι, τινων, δέχεσθαι

β. *μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν*: δευτερεύουσα (ονοματική) ενδοιαστική πρόταση (μονάδες 2), εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο *μὴ* για να δηλώσει φόβο για κάτι ανεπιθύμητο και λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή *φοβούμενοι* (μονάδες 3).

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12298.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἷσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὕμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ῥδίκηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ ... πολλὰ κατεδακρύσαμεν»: Σε ποια πρόσωπα αναφέρονται οι αντωνυμίες οὔτοι, ὕμεῖς καὶ ἡμεῖς στο συγκεκριμένο απόσπασμα καὶ ποιες σχέσεις ἔχουν μεταξύ τους σύμφωνα με τα λόγια του κήρυκα Κλεόκριτου;

Μονάδες 10

3. «τῶν δὲ τρισχιλίων... ἀπολλύναι τὴν πόλιν»: Ποιες διαφωνίες προέκυψαν μεταξύ των συνεργατῶν των Τριάκοντα σύμφωνα με την αφήγηση του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

4. *Η εκλογή των Τριάντα έγινε αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρῶν Τειχῶν καὶ των τειχῶν του Πειραιά. Ενώ όμως ἐντολή τους ἦταν νὰ συντάξουν ἓνα σύνταγμα που θὰ ρυθμιζε τὸν πολιτικὸ βίον, ὅλο ἀνάβαλλαν τὴ σύνταξη καὶ τὴ δημοσίευσή του· στο μεταξύ συγκροτοῦσαν τὴ Βουλὴ καὶ τὶς ἄλλες ἀρχές ὅπως ἤθελαν αὐτοί. Ἐπειτα ἀρχίσαν νὰ συλλαμβάνουν τοὺς γνωστούς καταδότες, που τὸν καιρὸ τῆς δημοκρατίας εἶχαν κάνει τὴ συκοφαντία ἐπάγγελμα καὶ ταλαιπωροῦσαν τὴν καλὴ τάξη, καὶ νὰ τοὺς παραπέμπουν γιὰ θανατικὴ καταδίκη. Ἡ Βουλὴ τοὺς καταδίκασε μ' εὐχαρίστηση, καὶ τὸ πρᾶμα δε δυσαρεστοῦσε καθόλου ὅσους ἐνιωθὰν πως τίποτα κοινὸ δὲν εἶχαν μ' αὐτοὺς. Ἀργότερα*

ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. **Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§11-13** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Να συγκρίνετε την αντίδραση των αρχόντων και των Τριάκοντα, μετά τον λόγο του κήρυκα Κλεόκριτου, με τη συμπεριφορά των Τριάκοντα αμέσως μετά την εκλογή τους, όπως παρουσιάζεται στο μεταφρασμένο απόσπασμα.

Μονάδες 10

6. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (μονάδες 5):

ήμῖν: στην ίδια πτώση στον ενικό αριθμό

ἔχθιστον: στη δοτική πτώση ενικού στον συγκριτικό βαθμό

πόλεμον: στη δοτική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

ἄρχοντες: στη δοτική πτώση στον ίδιο αριθμό

πόλιν: στη δοτική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

- β. Στον ακόλουθο πίνακα να αναγνωριστούν από γραμματική άποψη (πρόσωπο, αριθμός, έγκλιση, χρόνος, φωνή) οι εξής ρηματικοί τύποι: **παρέχουσιν, ἔλεγεν, ἀπήγαγον, ἐπεποιήκεσαν, εἵλοντο**. (μονάδες 5)

ρ. τύπος	πρόσωπο	αριθμός	έγκλιση	χρόνος	φωνή	ρήμα
παρέχουσιν						
ἔλεγεν						
ἀπήγαγον						
ἐπεποιήκεσαν						
εἵλοντο						

Μονάδες 10

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

οὗτοι: είναι στ

πόλεμον: είναι στ

οἱ τριάκοντα: είναι στ

ταπεινοί: είναι του

ἡδίκηκέναι: είναι στ

β. Να αναγνωρίσετε το είδος και τη λειτουργία της δευτερεύουσας πρότασης *ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν*. (μονάδες 3) Ποια στοιχεία της πρότασης εκφράζουν την υποκειμενική άποψη/κρίση του ομιλητή; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

* Οι παρατηρήσεις 1, 5, 8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12313.

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§22-23

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Η δεικτική αντωνυμία *οὗτοι* αναφέρεται στους Τριάκοντα που προκάλεσαν εμφύλιο πόλεμο μεταξύ των Αθηναίων. Διαίρεσαν τους Αθηναίους σε δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα, τους υποστηρικτές/οπαδούς του τυραννικού καθεστώτος και τους αντιπάλους του καθεστώτος/δημοκρατικούς, που συγκρούστηκαν μεταξύ τους με φοβερό, ανόσιο και αποκρουστικό τρόπο. (μονάδες 4)
Ωστόσο, οι δύο αντιμαχόμενες μερίδες, που εννοούνται με τις προσωπικές αντωνυμίες *ὕμεῖς* και *ἡμεῖς* έχουν την επίγνωση των κοινών χαρακτηριστικών που τους ενώνουν. Δημοκρατικοί και οπαδοί των Τριάκοντα ανήκουν στην ίδια πόλη και τους ενώνουν πολύ περισσότερα από αυτά που τους χωρίζουν. Έτσι, όλοι τους θρήνησαν για τους νεκρούς των πρόσφατων συγκρούσεων. (μονάδες 6)
3. Οι Τρισχίλιοι (τρεις χιλιάδες) διασπάστηκαν σε δύο ομάδες με διαφορετικές πλέον απόψεις. Αφενός είναι όσοι κατά τη διάρκεια της Τυραννίας άσκησαν βία και επειδή φοβούνταν, ήθελαν να μην υποχωρήσουν. Νιώθουν ότι απειλούνται και προσπαθούν με τη βία να κρατηθούν στην εξουσία. Είναι οι αμετανόητοι που δεν αντιλαμβάνονται ότι πλέον η πολιτική κατάσταση έχει αλλάξει. Αφετέρου υπάρχουν και όσοι πίστευαν ότι οι ίδιοι δεν είχαν αδικήσει κανέναν, και προσπαθούσαν να πείσουν και τους άλλους ότι δεν πρέπει να υπακούν πλέον στους Τριάκοντα και ότι πρέπει να τελειώσει η εμφύλια αντιπαράθεση. Είναι αυτοί που αντιλαμβάνονται πως πλέον τα γεγονότα οδηγούν σε μία νέα πολιτική κατάσταση και θέλουν να διαχωρίσουν τη θέση τους από τους φανατικούς οπαδούς του καθεστώτος των Τριάκοντα.
4. Όσοι ηγέτες των ολιγαρχικών είχαν απομείνει, αφού άκουσαν τα λόγια του Κλεόκριτου αποχώρησαν προς την Αθήνα μαζί με όσους στρατιώτες τους ακολουθούσαν. Φαίνεται ότι ο εμφύλιος τελείωνε με την επικράτηση των δημοκρατικών, κάτι που επηρέαζε καθοριστικά την ψυχολογία και τη συμπεριφορά τους. Την επόμενη μέρα οι Τριάκοντα εμφανίστηκαν πολύ ταπεινωμένοι και απομονωμένοι από όλους. Η εικόνα έρχεται σε αντίθεση με την αλαζονική συμπεριφορά των Τριάκοντα στην αρχή της Τυραννίας, όταν

ασκούσαν την εξουσία με την ορμή εκείνων που είχαν τη σπαρτιατική υποστήριξη και θεωρούσαν ότι θα ήταν παντοδύναμοι. Τότε, αναίρεσαν τις υποσχέσεις τους για τη θέσπιση γραπτού συντάγματος, με αποτέλεσμα να επιβάλλουν την κυριαρχία τους κατά τη βούλησή τους. Η πρακτική αυτή τους έδινε την εξουσία να κυβερνούν κατά το προσωπικό συμφέρον τους και να εκδικούνται όσους θεωρούσαν εχθρούς τους. Η ισχύς τους συσπείρωνε και τους βουλευτές, και έτσι εδραιωνόταν η Τυραννία και η ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην Αθήνα.

6. α. ἐμοί, (τῷ) ἐχθίονι, (τοῖς) πολέμοις, (τοῖς) ἄρχουσι(ν), (ταῖς) πόλεσι(ν).

β.

ρ. τύπος	πρόσωπο	αριθμός	έγκλιση	χρόνος	φωνή	ρήμα
παρέχουσιν	τρίτο	πληθ.	οριστική	ενεστώτας	ενεργ.	παρέχω
ἔλεγεν	τρίτο	ενικός	οριστική	παρατατικός	ενεργ.	λέγω
ἀπήγαγον	τρίτο	πληθ.	οριστική	αόριστος β'	ενεργ.	ἀπάγω
ἐπεποιήκεσαν	τρίτο	πληθ.	οριστική	υπερσυντέλικος	ενεργ.	ποιῶ
εἴλοντο	τρίτο	πληθ.	οριστική	αόριστος β'	μέση	αἴρω

7. α.

οὔτοι: είναι υποκείμενο στο (ρήμα) παρέχουσιν

πόλεμον: είναι (άμεσο) αντικείμενο στο (ρήμα) παρέχουσιν

οἱ τριάκοντα: είναι υποκείμενο στο (ρήμα) συνεκάθητο

ταπεινοί: είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου

ἡδικημένοι: είναι (ειδικό απαρέμφατο) αντικείμενο στο (ρήμα) ἐπίστευον

β. ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν: δευτερεύουσα (ονοματική) ειδική πρόταση, αντικείμενο στο ρήμα ἀνελογίζοντο και (έμμεσο) αντικείμενο στο ρήμα ἐδίδασκον. (μονάδες 3) Ο ειδικός σύνδεσμος ὥς και η ευκτική του πλαγίου λόγου δέοιντο εκφράζουν την υποκειμενική άποψη/κρίση του ομιλητή. (μονάδες 2)

* Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12313.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Το ὕφος με το οποίο απευθύνεται ο μάντης στους δημοκρατικούς χαρακτηρίζεται ως αινιγματικό και προφητικό. Ποιες εκφραστικές επιλογές του Ξενοφώντα επιβεβαιώνουν τον παραπάνω χαρακτηρισμό;

Μονάδες 10

3. Μετά τη μάχη οι δημοκρατικοί «...τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν». Πώς θα χαρακτηρίζατε τους δημοκρατικούς από τη συγκεκριμένη ενέργεια;

Μονάδες 10

4. «Κάποτε μας ἐπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· ἄλλοι εξοριστήκαμε ὄχι μόνο ἀναίτια, ἀλλὰ δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αὐτὸ κ' οἱ θεοὶ παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλοῦνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· ὅταν κάνουμε ἐπιχείρηση, λίγοι εμεῖς ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, θριαμβεύουμε χάρη στην εὐνοιά τους· και να τώρα που μας ἔφεραν σε τοποθεσία ὅπου οἱ ἐχθροὶ ἔχουν ν' ἀνέβουν ἀνήφορο κ' ἔτσι δεν μποροῦν οὔτε δόρατα, οὔτε ἀκόντια να ρίξουν πάνω ἀπὸ τα κεφάλια των μπροστινῶν τους, ἐνῶ εμεῖς ἀπὸ ψηλά θα τους φτάνουμε και με δόρατα και μ' ἀκόντια και με πέτρες και θα χτυπήσουμε πολλούς». Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§14-15 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Ο Ξενοφώντας πίστευε ότι οι θεοί παρεμβαίνουν στα έργα των ανθρώπων. Σε ποια σημεία των δύο κειμένων που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), επιβεβαιώνεται η παραπάνω αντίληψη του Ξενοφώντα;

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στον άλλο αριθμό, στην ίδια πτώση και στο ίδιο γένος: **μάντις, τις, νίκη, πολεμίοις, πολιτῶν**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο ίδιο πρόσωπο του ενεστώτα (στην έγκλιση και τη φωνή που βρίσκονται): **παρήγγελλεν, πέσοι, γένηται, ανέλαβον, ενίκων**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. (...) **ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι**: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία όλων των ὀρων της παραπάνω πρότασης. (μονάδες 5)
- β. **Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ**: Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε πέντε (5) επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να προσδιορίσετε την επιρρηματική σχέση που δηλώνουν. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12258.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Στο παραπάνω απόσπασμα ο Ξενοφώντας διαφοροποιεί τα εκφραστικά του μέσα, για να αποδώσει τόσο τις συμβουλές του μάντη προς τους δημοκρατικούς όσο και τη μαντική πρόβλεψη για την έκβαση της μάχης. Συγκεκριμένα, ο ιστορικός συνδυάζει πλάγιο και ευθύ λόγο για να αποδώσει την προφητεία του μάντη. Αρχικά, σε πλάγιο λόγο αποδίδονται με το σχήμα της διάζευξης (ἤ...ἢ) τα λόγια του μάντη, ο οποίος αναφέρεται σε δύο διαφορετικά ενδεχόμενα. Στη συνέχεια στον ευθύ λόγο, (ἐπειδὴν μέντοι... ὥς γέ μοι δοκεῖ) το αινιγματικό ύφος επιβεβαιώνεται από τη χρήση της χρονικοῦποθετικής πρότασης και της αόριστης προϋπόθεσης που τίθεται. Ωστόσο, οι δύο κύριες προτάσεις που ακολουθούν, εκφέρονται με οριστική μέλλοντα παρουσιάζοντας έτσι την προφητεία του μάντη ως πραγματικό γεγονός. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν διευκρινίζει ποιον ή ποιους εννοεί με την αντωνυμία ἡμεῖς. Έτσι, οι παραπάνω εκφραστικές επιλογές του Ξενοφώντα αναδεικνύουν με αμεσότητα τον προφητικό και υπαινικτικό λόγο του ανώνυμου μάντη.
3. Μετά τη μάχη οι δημοκρατικοί πήραν μόνο τα όπλα των νεκρών ολιγαρχικών, αλλά δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες τους, επειδή δεν θέλησαν να ατιμάσουν τους αντίπαλους συμπολίτες τους. Σεβόμενοι τους άγραφους νόμους σχετικά με την τύχη των νεκρών πολεμιστών, αποδεικνύουν τη θεοσέβειά τους. Αν και νικητές, δεν παρασύρονται από τη μέθη της νίκης, δεν επιδεικνύουν αλαζονική συμπεριφορά, αλλά διακρίνονται για τον σεβασμό προς τους νεκρούς και την ηθική τους ακεραιότητα. Παρά τις έντονες πολιτικές αντιπαραθέσεις που οδήγησαν σε εμφύλιες συγκρούσεις, εκείνοι με διαλλακτικότητα χτίζουν τις προϋποθέσεις για την επικείμενη «συμφιλίωση». Με την πράξη τους αυτή αποδεικνύουν το βαθύ δημοκρατικό ήθος τους σε κάθε έκφανση της ανθρώπινης δράσης τους και τιμούν τον τίτλο του δημοκρατικού πολίτη, προτάσσοντας την αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.
4. Η πίστη του Ξενοφώντα στην παρέμβαση των θεών στα ανθρώπινα έργα διαφαίνεται και στα δύο αποσπάσματα. Συγκεκριμένα, στον λόγο του Θρασύβουλου οι θεοί

παρουσιάζονται να είναι ευνοϊκοί στους δημοκρατικούς τόσο στο παρελθόν όσο και στην επικείμενη μάχη στον Πειραιά. Ως αποδείξεις αυτής της εύνοιας ο Θρασύβουλος επικαλείται τη μεταβολή των καιρικών συνθηκών (από καλοκαιρία σε κακοκαιρία) και τη θεϊκή συνδρομή στους ολιγάριθμους δημοκρατικούς απέναντι σε πολυάριθμους ολιγαρχικούς. Ακόμη και το γεωγραφικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους αντιπάλους αποδίδεται από τον Θρασύβουλο σε θεϊκή μεσολάβηση. (μονάδες 6)

Στη συνέχεια, οι συμβουλές του μάντη πριν από τη μάχη παρουσιάζονται ως αναγκαίες και σεβαστές, αφού ο Θρασύβουλος τις αναμένει ως προφητεία που θα επιβεβαιωθεί. Η συμμόρφωση του Θρασύβουλου στην προφητεία του μάντη επικυρώνει την πίστη ότι οι θεοί είναι με το μέρος των δημοκρατικών. Επιπλέον, η αυτοθυσία του μάντη αποδίδεται από τον Ξενοφώντα σε θεϊκή βούληση με την έννοια του αναπόφευκτου και του μοιραίου (*ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος*). Συνοψίζοντας, η πεποίθηση ότι οι θεοί παρεμβαίνουν στα ανθρώπινα επιβεβαιώνεται τόσο στους λόγους όσο και στις πράξεις των δημοκρατικών. (μονάδες 4)

6. α. μάντεις, τινές, νῖκαι, πολεμῖω, πολίτου
β. παραγγέλλει, πίπτοι, γίγνηται, ἀναλαμβάνουσι(ν), νικῶσι(ν)
7. α. *παρήγγελλεν*: ρήμα της πρότασης, ὁ μάντις: υποκείμενο στο (ρήμα) *παρήγγελλεν*, *αὐτοῖς*: (έμμεσο) αντικείμενο στο (ρήμα) *παρήγγελλεν*, *ἐπιτίθεσθαι*: τελικό απαρέμφατο, (άμεσο) αντικείμενο στο (ρήμα) *παρήγγελλεν*, *πρότερον*: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο (απαρέμφατο) *ἐπιτίθεσθαι*
β. Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να γράψει πέντε από τα εξής: *ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα*: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, (*ὥσπερ*) *ἀγόμενος*: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, *ἐκπηδήσας*: επιρρηματική χρονική μετοχή, *πρῶτος*: επιρρηματικό κατηγορούμενο της τάξης/σειράς, *έμπεσών*: επιρρηματική χρονική μετοχή, *έν τῇ διαβάσει*: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει (στάση σε) τόπο, *μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ*: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο (τοπικό ὄριο).

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12258.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοομένων τῇ τοῦ μὴ συμπεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις λέξεις της Νέας Ελληνικής που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** από το κείμενο: **διάλειμμα, κατάλογος, μυθικός, αφθαρσία, δέος**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του. β. του Περικλή. γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται	
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό	

πόλεμο από 5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	δ. το 431 π.Χ. και εξής. ε. το 411 π.Χ. και εξής. ζ. σε θεϊκή τιμωρία. η. του Αγησίλαου. θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίο, όπου τους έστειλαν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 321-322

5. διάλειμμα: καταλιπεῖν

κατάλογος: κατέλεγον

μυθικός: παρεμυθεῖτο

αφθαρσία: διέφθειραν

δέος: Δείσαντες, δείσας

8. 1-β (σ.18), 2-ζ (σ.32), 3-γ (σ.21), 4-ε (σσ.31,33), 5-η (σ.30)

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κλήση, ναυτικό, πομπή, πειθώ, σχέση**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης 2. Ο Ξενοφώντας	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο. γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου, *Ιστορίαι*, Βιβλίο 3. 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο** μ' ένα πλοίο (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 309-310

5. συγκαλέσαντες, νηί, πέμπουσι, ἔπεισαν, ἔχοντες

8. 1-α (σ.18), 1-γ (σσ.18-19), 2-β (σ.30), 2-δ (σ.29), 2-ε (σ.29)

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὕστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεταί καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἳ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾗ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραία ... ὑπομένουσai τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, ὅπου ἡ συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται **με διαφορετική σημασία** ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: **παρακαλοῦντες, δῆμος, ἀγορᾶς, χρήματα, διαφθαρῆναι**. Μπορεῖτε να τὴ χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** τῆς (μέρος τοῦ λόγου, πτώση, ἀριθμὸ, γένος, ἐγκλίση, χρόνος).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε να συμπληρώνεται ὀρθά το νόημά τῆς.

A	B
1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου ἀπὸ τον Θουκυδίδη	α. διακόπτεται στο 404 π.Χ. β. διακόπτεται στο 411 π.Χ.

2. Ο Ξενοφώντας	α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων. β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Το έργο του Θουκυδίδη	α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων. β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.
4. Ο Ξενοφώντας	α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
5. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις. β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 73-74.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα έκαναν μικροεπιθέσεις, και έστελναν **εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι με τους δημοκρατικούς**, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. **Κι αφού πέρασε μια ημέρα**, μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοί **εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους** και **επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή**· και οι γυναίκες με τόλμη τους **βοήθησαν** ενεργά **χτυπώντας** από τα σπίτια με **κεραμίδια** και **σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση** υπομένοντας την **ταραχή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 309-310, 315

5. Παρακαλώ τον Θεό να σ' έχει καλά.

Ο δήμος ανέλαβε τις επισκευές του σχολείου.

Η αγορά ενός σπιτιού είναι το όνειρό μου.

Κέρδισε πολλά χρήματα από την πώληση του ακινήτου του.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς δεν είναι εύκολη υπόθεση.

8. 1-β (σ.19), 2-α (σ.31), 3-β (σ.27), 4-α (σ.29), 5-β (σ.21)

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολέμιων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *ἤγαγον, ἀπεχρῶντο, ὑποσχεῖν, ἐφόνευον, ὀφειλομένων*.

Μονάδες 10

8. Να κατατάξετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):
 - α. Ο Θουκυδίδης τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.
 - β. Στο δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου ο Θουκυδίδης προσβλήθηκε από τον λοιμό που εξόντωσε το 1/3 του πληθυσμού της Αττικής.
 - γ. Ο Ξενοφώντας πέθανε αφήνοντας πίσω του εκτεταμένο και πολυσχιδές συγγραφικό έργο.
 - δ. Ο Πελοποννησιακός πόλεμος έληξε μετά την ήττα της Αθήνας στους Αιγός ποταμούς.

- ε. Ο Ξενοφώντας τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στη μάχη της Κορώνειας εναντίον του αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα.

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ. 345-346

5. διαγωγή, αγωγός, στρατηγός - χρήμα, χρήσιμος, κατάχρηση - σχέση, εποχή, ανεκτικός - φόνος, δολοφονία, φονιάς - όφελος, οφειλή, εξόφληση (και ωφέλεια, επωφελής)
8. 1-β (σ.18), 2-α (σ.18-19), 3-δ (σ. 19), 4-ε (σ. 29), 5-γ (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§50-51

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλὴ δῆλῃ ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθουρηθήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τούς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Ποιον ρόλο διεκδικεῖ για τον εαυτό του ο Κριτίας σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο και σε ποιον βαθμό οι πράξεις του ανταποκρίνονται σ' αυτόν;

Μονάδες 10

3. Ποια λειτουργία εἶχε ο κατάλογος των Τρισχιλίων στο πλαίσιο του τυραννικού πολιτεύματος και γιατί η διαγραφή του Θηραμένη από αυτόν τον κατάλογο επηρεάζει την έκβαση της δίκης του;

Μονάδες 10

4. Αφού τους έπιασαν όλους μ' αυτό τον τρόπο, πρόσταξαν τον αρχηγό του ιππικού Λυσίμαχο να τους πάρη και να τους παραδώση στους Έντεκα. Την άλλη μέρα συγκέντρωσαν στο Ωδείο τους οπλίτες που ήταν γραμμένοι στον κατάλογο, καθώς και τους υπόλοιπους ιππείς, κι ο Κριτίας σηκώθηκε κ' εἶπε: «Το καθεστώς, ἄνδρες, δεν τ' οργανώνουμε μόνο για καλὸ δικό μας, μα ἄλλο τόσο και για δικό σας. Μια και θάχετε λοιπὸν μερίδιο στις τιμές, πρέπει νάχετε μερίδιο και στους κινδύνους. Για τούτο εἶν' ἀνάγκη να καταδικάσετε τους Ελευσινίους που πιάσαμε, ὥστε νάχετε τις ίδιες ἐλπίδες και τους ίδιους φόβους με μας.» Και τους έδειξε ἓνα σημεῖο, λέγοντας να παν εκεί να ψηφίσουν ἓνας-ἓνας, φανερά. Το μισὸ Ωδεῖο ἦταν γεμάτο οπλισμένους Λάκωνες φρουρούς· ἄλλωστε ὅσοι πολῖτες δε σκοτίζονταν παρὰ μόνο για το συμφέρον τους

τάβλεπαν αυτά με καλό μάτι.... Ξενοφώντας Ἑλληνικά, 2.4.15-16 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Ο Ξενοφών και στα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) περιγράφει δύο δίκες: τη δίκη του Θηραμένη και τη δίκη των κατοίκων της Ελευσίνας. Να εντοπίσετε τα κοινά σημεία που δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό «παρωδία δίκης» και στις δύο περιπτώσεις.

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **ταῦτα, προσελθών, ὅς, ἄνδρα, ἡμῖν**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο γ' ενικό ευκτικής στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: **ἐπαύσατο, ἐγένετο, διαλεχθείς, ἐκέλευσε, εἶπεν**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου (μονάδες 5):

ἐπιθορυβήσασα:	είναι
προσελθών:	είναι
τοὺς ἔχοντας:	είναι
ἐξαπατωμένους:	είναι
τῶν ὄντων:	είναι

- β. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις δευτερεύουσες προτάσεις της στήλης Α με τα δεδομένα στη στήλη Β. Δύο περιπτώσεις της στήλης Β περισσεύουν. (μονάδες 5)

A	B
1. Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο	Η δευτερεύουσα πρόταση δηλώνει
2. εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ	α. κρίση-γνώμη
3. ὅτι ... [ὁ Θηραμένης] ἀναφεύξειτο	β. αιτία
	γ. χρόνο
	δ. προϋπόθεση
	ε. φόβο

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία
GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12271.

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Ο Κριτίας κατάλαβε ότι οι βουλευτές/δικαστές θα αθώωναν τον Θηραμένη, καθώς φάνηκαν να επιδοκιμάζουν τα λόγια του (*εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα*). Τρομοκρατημένος στη δευτερολογία του, απευθυνόμενος στους βουλευτές είπε ότι δεν θα αφήσει, ως άξιος ηγέτης, τους δικαστές να αθώωσουν τον Θηραμένη και να εξαπατηθούν (*Ἐγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἷου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη*). Εμφανίζεται σαν να θέλει να προφυλάξει τους δικαστές από τη διάπραξη μιας δικαστικής πλάνης, καθώς παρασύρθηκαν και εξαπατήθηκαν από τον λόγο του Θηραμένη. Δηλώνει απροκάλυπτα ότι διεκδικεί τον τίτλο του ηγέτη στην ομάδα των Τριάκοντα και αναλαμβάνει ο ίδιος να τους επαναφέρει στον δρόμο της σωφροσύνης. Άλλωστε, όπως δηλώνει, και «οἶδε οἱ ἐφεστηκότες», οι νεαροί με τα εγχειρίδια, λένε ότι δεν θα επιτρέψουν να παρασυρθούν ούτε οι δικαστές ούτε και ο Κριτίας (*ἡμῖν*). Με έπαρση ανακοινώνει πως είναι χρέος του, ως αδιαφιλονίκητος ηγέτης, να μην επιτρέψει να αθωωθεί ο άνθρωπος που βλάπτει σοβαρά το καθεστώς των Τριάκοντα. Γι' αυτό καταργεί τη μυστική ψηφοφορία και προσκαλεί ένοπλους νεαρούς στον ιερό χώρο της δικαιοσύνης παραβιάζοντας κάθε έννοια ηθικής και δικαίου. Έτσι, είναι προφανές ότι δεν λειτουργεί ως ηγέτης γενικά, αλλά ως αρχηγός ενός τυραννικού καθεστώτος που φροντίζει μόνο για το προσωπικό συμφέρον.
3. Ο «κατάλογος» είχε περιλάβει τρεις χιλιάδες ονόματα πολιτών μόνο, των οπαδών των ολιγαρχικών. Πρόκειται για αφοσιωμένους και έμπιστους στο καθεστώς ένοπλους συνεργάτες στις αυθαιρεσίες τους, με σκοπό να γίνουν εκτελεστικά όργανα των αποφάσεών τους. Αν κάποιος από τους «εντός του καταλόγου» είχε κατηγορηθεί, δίκαια ή άδικα, για ανατρεπτικές ενέργειες, για να καταδικαστεί σε θάνατο έπρεπε να το αποφασίσουν οι πεντακόσιοι βουλευτές. Για τους «εκτός καταλόγου» αποφάσιζαν μόνο οι Τριάκοντα. Τους απλούς πολίτες μπορούσε να τους θανατώσει οποιοσδήποτε από τους Τριάκοντα και τα όργανά τους με την κατηγορία ότι είναι επικίνδυνοι για το καθεστώς.

Η απόφαση του Κριτία να διαγράψει το όνομα του Θηραμένη από αυτόν τον κατάλογο (*Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν*) πιστοποιεί ότι καταλύεται κάθε έννοια νομιμότητας, αφού οι τύραννοι δεν σέβονται ούτε τις δικές τους αποφάσεις. Η καταδίκη του Θηραμένη είναι πλέον δεδομένη. Ο νόμος για τον Κριτία και τους υπόλοιπους τυράννους δεν είναι δεσμευτικός ούτε στήριγμα και εγγύηση της πολιτικής ζωής αλλά όπλο στην επιβολή της βούλησης των ισχυρών και μέσο τρομοκρατίας. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι οι τύραννοι δεν τηρούν ούτε τους νόμους που ψήφισαν οι ίδιοι. Καταλύεται κάθε έννοια νομιμότητας και ο νόμος γίνεται παιχνίδι ή «εγχειρίδιον» στα χέρια του ισχυρού της στιγμής.

4. Πράγματι και οι δύο δίκες είναι ουσιαστικά μία παρωδία. Στη δίκη του Θηραμένη ειδοποίησαν τους πιο αδίστακτους νεαρούς, («παρακρατικούς»), να είναι εκεί με μαχαίρια κάτω από τη μασχάλη. Τον έχουν ήδη διαβάλει και, όταν μετά την απολογία του οι δικαστές φαίνονται ευνοϊκοί απέναντί του, ο Κριτίας δεν διστάζει να διατάξει τους παρακρατικούς να σταθούν μπροστά τους (ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις). Η ψηφοφορία γίνεται φανερή και ο Κριτίας δηλώνει πως δεν θα επιτρέψει (απειλή προς τους δικαστές) το ενδεχόμενο αθωωτικής ψήφου, ως ηγέτης που οφείλει να προστατεύσει το πολίτευμα. Δεν εφαρμόζει τον νόμο που ίσχυε, διαγράφει τον Θηραμένη από τον κατάλογο των τρισχυλίων (*Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν*) και αποφασίζει την καταδίκη του (*καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν*).
Αλλά και στη δεύτερη περίπτωση, η σύλληψη των Ελευσίνιων έγινε ύστερα από δολοπλοκία και εξαπάτησή τους με την πρόφαση της απογραφής του πληθυσμού. Επειδή δεν εμπιστεύεται ούτε τους συνεργάτες του ο Κριτίας, ετοιμάζει άλλη μια παρωδία δίκης, για να εξασφαλίσει την Ελευσίνα ως καταφύγιο των Τριάκοντα. Για να μην υπάρξουν «διαρροές ψήφων», εκτός από την (πρωτοφανή) πολυπληθή παρουσία Σπαρτιατῶν στρατιωτῶν μέσα στον χώρο του (δήθεν) δικαστηρίου, επιβάλλεται κι εδώ η φανερή ψηφοφορία. Επιπλέον, το γεγονός ότι δικάστηκαν τριακόσιοι άνθρωποι με μια ψηφοφορία, δείχνει ότι παραβιάζεται μία βασική αρχή δικαίου για το αθηναϊκό κράτος σύμφωνα με την οποία δεν εκδίδονται συνολικές αποφάσεις, αλλά για τον κάθε κατηγορούμενο χωριστά. Επιπλέον, η απειλή άσκησης σωματικής (Το μισό Ωδείο ήταν γεμάτο οπλισμένους Λάκωνες φρουρούς) και ψυχολογικής βίας (για τούτο εἶν' ἀνάγκη

να καταδικάσετε τους Ελευσινίους που πιάσαμε, ώστε νάχετε τις ίδιες ελπίδες και τους ίδιους φόβους με μας) είναι και σε αυτή τη δίκη απροκάλυπτη. Είναι εμφανές λοιπόν ότι η δίκη του Θηραμένη και η καταδίκη των Ελευσίνιων έχουν κοινά στοιχεία και αποτελούν κομμάτι της προσχεδιασμένης πολιτικής των Τριάκοντα.

[* Ο/Η μαθητής/τρια μπορεί να απαντήσει εντοπίζοντας εξ αρχής τα κοινά σημεία: απειλή άσκησης σωματικής και ψυχολογικής βίας, επιβολή φανεράς ψηφοφορίας στους δικαστές, αιφνίδια τροποποίηση του ισχύοντος νόμου, κατασκευή συνενοχής.]

6. α. τούτου, προσελθόντος, οὔ, ἀνδρός, ἐμοῦ (μου)

β. παύσαιτο, γένοιτο, διαλεχθείη, κελεύσαι (ή κελεύσειεν), εἴποι

7. α.

ἐπιθορυβήσασα:	είναι κατηγορηματική [στο υποκ. ἡ βουλή από το δήλη ἐγένετο]
προσελθών:	είναι χρονική [επιρρ. προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα ἐξῆλθε]
τοὺς ἔχοντας:	είναι επιθετική [αντικείμενο στο ἐκέλευσε]
ἐξαπατωμένους:	είναι κατηγορηματική [στο αντικ. τοὺς φίλους της μετοχής ὁρῶν]
τῶν ὄντων:	είναι επιθετική [ως ετερόπτωτος προσδιορισμός (γενική διαιρετική) στο μηδένα]

β. 1-γ, 2-δ, 3-α, περισσεύουν β και ε.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12271.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δεῖσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾗ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ... τὸν θόρυβον»: Να αναζητήσετε και να εξηγήσετε τους λόγους στους οποίους αποδίδει ο Θουκυδίδης την επικράτηση των δημοκρατικών έναντι των ολιγαρχικών αντιπάλων τους.

Μονάδες 10

3. «Μπροστά στον φόβο που προκαλεί ο κίνδυνος, το ένστικτο της επιβίωσης γίνεται εντονότερο» : Να επιβεβαιώσετε την παραπάνω άποψη στο πρωτότυπο κείμενο.

Μονάδες 10

4. Οι εμφύλιες συγκρούσεις έφεραν μεγάλες κι αμέτρητες συμφορές στις πολιτείες, συμφορές που γίνονται και θα γίνονται πάντα όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου, συμφορές που μπορεί να είναι βαρύτερες ή ελαφρότερες κ' έχουν διαφορετική μορφή ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε καιρό ειρήνης και όταν ευημερή ο κόσμος και οι πολιτείες, οι άνθρωποι είναι ήρεμοι γιατί δεν τους πιέζουν ανάγκες φοβερές. Αλλ' όταν έρθη ο πόλεμος που φέρνει στους ανθρώπους την καθημερινή στέρηση, γίνεται δάσκαλος της βίας κ' ερεθίζει τα πνεύματα του πλήθους σύμφωνα με τις καταστάσεις που δημιουργεί.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.2 [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Αντλώντας στοιχεία από το πρωτότυπο και από το μεταφρασμένο απόσπασμα που σας δίνονται να παρουσιάσετε συγκριτικά την κατάσταση που επικρατεί σε περίοδο ειρήνης και σε περίοδο πολέμου.

Μονάδες 10

6. α. Να ξαναγράψετε την πρόταση «**αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν**», μεταφέροντας όλους τους κλιτούς όρους στον άλλον αριθμό. (μονάδες 5)
- β. Να γράψετε τα απαρέμφατα των παρακάτω ρηματικών τύπων (στον χρόνο που βρίσκονται): **Διαλιπούσης, γίγνεται, νικᾷ, ἦ, ἐκινδύνευσε**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να βρείτε το υποκείμενο του ρήματος **κατεκαύθη** (μονάδες 3) και να αναγνωρίσετε το συντακτικό φαινόμενο. (μονάδες 2)
- β. Να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο μία υποθετική και μία ενδοιαστική πρόταση (μονάδες 4). Στην περίπτωση της ενδοιαστικής πρότασης, να αναγνωρίσετε και τον συντακτικό της ρόλο. (μονάδα 1)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12667.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 73-74.2

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Σε μια προσπάθεια αναζήτησης των αιτίων για την επικράτηση των δημοκρατικών, ο Θουκυδίδης αποδίδει την αντιστροφή της κατάστασης υπέρ τους σε δύο κύριους λόγους, στην αριθμητική τους υπεροχή και στην επιλογή καίριων γεωγραφικά θέσεων (*νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων*). Πιο συγκεκριμένα, οι δημοκρατικοί είχαν ενισχυθεί από τους δούλους, που ξεπερνούσαν σε αριθμό τον μισό πληθυσμό της Κέρκυρας. Οι δούλοι, με κίνητρο την ελευθερία τους, είχαν αποφασίσει να συνδράμουν τους δημοκρατικούς, τους οποίους αισθάνονταν, σε σχέση με την ολιγαρχική παράταξη, ιδεολογικά και κοινωνικά εγγύτερα στην τάξη τους. (μονάδες 4) Επίσης, είναι γεγονός ότι το προηγούμενο διάστημα οι δημοκρατικοί είχαν καταλάβει υψηλά και οχυρά σημεία της πόλης (ακρόπολη) και το Υλλαϊκό λιμάνι, ενώ οι ολιγαρχικοί την αγορά, που βρισκόταν χαμηλά στους πρόποδες του λόφου, και το λιμάνι του Αλκίνου, επιλογές που έδιναν στους δημοκρατικούς σημαντικό στρατηγικό πλεονέκτημα. (μονάδες 4) Τέλος, οι δημοκρατικοί είχαν με το μέρος τους τις γυναίκες που συμμετείχαν στη σύγκρουση με ενεργό ρόλο και με τον δικό τους τρόπο. (μονάδες 2)
3. Η γενίκευση του εμφυλίου πολέμου στην Κέρκυρα και ο φόβος της ήττας οδηγεί και τις δύο παρατάξεις, ολιγαρχικούς και δημοκρατικούς, σε ακρότητες και σε χρήση κάθε μέσου για επικράτηση. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι το ένστικτο της επιβίωσης ωθεί τις γυναίκες των δημοκρατικών να αναλάβουν ενεργό ρόλο στις πολεμικές συγκρούσεις και να συμμετάσχουν με όλες τους τις δυνάμεις στις συμπλοκές, ρίχνοντας στους αντιπάλους κεραμίδα από τα σπίτια τους και προκαλώντας γενικευμένη αναστάτωση. Ο Θουκυδίδης ερμηνεύει την ψυχραιμία και την τόλμη που επιδεικνύουν ως αποτέλεσμα της απειλής που δέχονται, ώστε να ξεπερνούν τελικά τη γυναικεία τους φύση και την αδυναμία τους να υπομένουν τον θόρυβο της μάχης. (μονάδες 5)
- Οι ολιγαρχικοί, από την άλλη πλευρά, τη στιγμή της υποχώρησής τους, δεν διστάζουν να καταφύγουν σε εμπρησμό της πόλης και των κατοικιών τους, για να μην καταληφθεί ο ναύσταθμος από τους δημοκρατικούς. Ο εμπρησμός της πόλης είναι μια απονενοημένη

και ακραία ενέργεια των ολιγαρχικών με αμφίβολα αποτελέσματα, υποκινούμενη από τον φόβο τους μήπως επικρατήσουν οι αντίπαλοι αλλά και από την ανάγκη τους για επιβίωση. (μονάδες 5)

Συνολικά, στην περίπτωση των γυναικών το ένστικτο της επιβίωσης κινητοποιεί σε πρακτικές εναντίωσης στον εχθρό, ενώ στην περίπτωση των ολιγαρχικών ο φόβος υπερισχύει της λογικής και οδηγεί στην αυτοκαταστροφική και ανεξέλεγκτη πράξη της πυρπόλησης.

4. Σύμφωνα με το μεταφρασμένο κείμενο η περίοδος ειρήνης χαρακτηρίζεται από ευημερία και έτσι καθένας μπορεί να ζει ήρεμα χωρίς το άγχος αναγκών τις οποίες δεν μπορεί να καλύψει. Αντίθετα, σε περίοδο πολέμου, οι συμφορές είναι αλληπάλληλες και εξαγριώνουν τον άνθρωπο. Η στέρηση βασικών αναγκών προκαλεί τη βία και οξύνει περισσότερο την αντιπαράθεση.

Στο πρωτότυπο κείμενο επιβεβαιώνεται η περιγραφή της κατάστασης που προκαλεί ο πόλεμος. Βλέπουμε ότι η αντιπαράθεση κλιμακώθηκε σταδιακά και συμπεριέλαβε στη σύγκρουση τους δούλους και τις γυναίκες. Όμως, η επικράτηση των δημοκρατικών δεν οδήγησε σε ηρεμία, αλλά ενέτεινε τη σύγκρουση στο κέντρο της πόλης και οδήγησε στην πυρπόλησή του και στην καταστροφή που θα μπορούσε να είναι ολοσχερής.

6. α. ἡ τε γυνὴ αὐτῷ τολμηρῶς ξυνεπελάβετο βάλλουσα ἀπὸ τῆς οἰκίας (μονάδες 5)
β. διαλιπεῖν, γίνεσθαι, νικᾶν, εἶναι, κινδυνεῦσαι (μονάδες 5)
7. α. Το υποκείμενο του ρήματος *κατευκάθη* είναι η λέξη *χρήματα*. (μονάδες 3) Πρόκειται για το φαινόμενο της *απτικής σύνταξης* (όταν το υποκείμενο του ρήματος είναι ουδέτερου γένους και πληθυντικού αριθμού, ενδέχεται το ρήμα να τίθεται σε γ' ενικό πρόσωπο αντί για γ' πληθυντικό). (μονάδες 2)
β. εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν (υποθετική πρόταση) (μονάδες 2),
μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν (ενδοιαστική πρόταση) - καὶ σφᾶς διαφθείρειεν (ενδοιαστική πρόταση, συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη· ο/η μαθητής/τρια γράφει μία από τις δύο ενδοιαστικές) (μονάδες 2) Λειτουργούν ως αντικείμενο της μετοχής *δείσαντες* (μονάδα 1)

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12667.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους... καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην»: Ποια ἀπόφαση πήρε ἡ συνέλευση τῶν Κερκυραίων με πρωτοβουλία τῶν ολιγαρχικῶν καὶ κάτω ἀπὸ ποιες συνθήκες; (μονάδες 6) Να σχολιάσετε τὴν αντιφατικότητα τῶν ἐνεργειῶν ἀξιοποιώντας στοιχεῖα τοῦ κειμένου. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3. «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν.» Πῶς ἀντέδρασαν οἱ Ἀθηναῖοι στὴν ἀφίξη τῆς πρεσβείας, ποὺ ἐστεῖλαν οἱ Κερκυραῖοι ολιγαρχικοὶ στὴν Αθήνα (μονάδες 4); Να κρίνετε τὶς ἐνέργειές τους, λαμβάνοντας ὑπόψη ἀφενὸς τὴ σημασία τοῦ θεσμοῦ τῆς πρεσβείας στὴν ἀρχαιότητα καὶ αφετέρου τὶς συγκεκριμένες ἱστορικές συνθήκες (μονάδες 6).

Μονάδες 10

4. Ἐφτασαν τότε ἓνα ἀθηναϊκὸ καὶ ἓνα κορινθιακὸ καράβι με πρέσβεις τὸ καθένα. Ἐγινε δημοσία συζήτηση καὶ, μετὰ ἀπὸ ψηφοφορία, οἱ Κερκυραῖοι ἀποφάσισαν νὰ μείνουν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων σύμφωνα με τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης, ἀλλὰ νὰ διατηροῦν, ὅπως καὶ πρὶν, φιλικές σχέσεις με τοὺς Πελοποννησίους. Ἀρχηγὸς τῶν δημοκρατικῶν ἦταν τότε ὁ Πειθίας, πρόξενος τῶν Ἀθηναίων. Οἱ πρῶην αἰχμάλωτοι, φίλοι τῶν Κορινθίων, τοῦ ἔκαναν μῆνυση με τὴν κατηγορία ὅτι θέλει νὰ υποδουλώσει τὴν Κέρκυρα στοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Πειθίας ἀθωώθηκε καὶ ἔκανε μῆνυση ἐναντίον πέντε ἀπ' τοὺς πλουσιότερους ἀντιπάλους τοῦ με τὴν κατηγορία ὅτι γὰρ νὰ στηρίζουν τὰ κλήματα τους,

έκοβαν βέργες από τους ιερούς περιβόλους του Διός και του Αλκίνου. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 70.2-70.4** [μτφ. Ἀγγελος Βλάχος].

Αξιοποιώντας αναφορές και από τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να εξηγήσετε πώς η Αθήνα και η Σπάρτη παρεμβαίνουν στα εσωτερικά της Κέρκυρας δημιουργώντας κάθε φορά νέα δεδομένα.

Μονάδες 10

6. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

(μονάδες 5)

βέλτιστα: στην ίδια πτώση στον συγκριτικό αριθμό

νηί: στην ονομαστική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

πλέον: στην ίδια πτώση στον υπερθετικό βαθμό

πεπραγμένων: στην ονομαστική πτώση στον πληθυντικό αριθμό στο ίδιο γένος

πείσοντας: στη δοτική πτώση στον ενικό αριθμό

β. Στον ακόλουθο πίνακα να αναγνωριστούν από γραμματική άποψη (πρόσωπο, αριθμός, έγκλιση, χρόνος, φωνή) οι εξής ρηματικοί τύποι: **εἶπον, εἶη, ξυνέφερε, γένηται, ἐνίκησαν**. (μονάδες 5)

ρημ. τύπος	πρόσωπο	αριθμός	έγκλιση	χρόνος	φωνή	ρήμα
εἶπον						
εἶη						
ξυνέφερε						
γένηται						
ἐνίκησαν						

Μονάδες 10

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

ταῦτα :	εἶναι	στ.....
πολέμιον :	εἶναι	στ
πράσσειν :	εἶναι	στ

τῶν Κερκυραίων:	εἶναι	στ
τριήρους:	εἶναι	στ

β.«Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται»: Στο απόσπασμα περιγράφονται οι επιμέρους στόχοι της αποστολής πρεσβείας από τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς στην Αθήνα, καθώς και ο τελικός σκοπός της. Με ποιες διαφορετικές γλωσσικές επιλογές εκφράζονται τα παραπάνω; (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12666.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Οι ολιγαρχικοί στην Κέρκυρα αμέσως μετά το πραξικόπημα εναντίον των δημοκρατικών συγκαλούν τη συνέλευση. Εξηγούν στα μέλη της συνέλευσης ότι το νέο πολιτικό σκηνικό ήταν προς το συμφέρον όλων και ότι δεν θα υπήρχε έτσι περιθώριο υποδούλωσης του νησιού στην Αθήνα (*εἶπον ὅτι ... ὑπ' Ἀθηναίων*). Γι'αυτό και προτείνουν, όπως και στο παρελθόν, την ουδετερότητα υπό όρους, τόσο προς τους Αθηναίους όσο και προς τους Πελοποννησίους, γεγονός που σήμαινε διάλυση της επιμαχίας με την Αθήνα, όχι όμως και ολοκληρωτική αποκοπή των δεσμών της Κέρκυρας με την υπερδύναμη αυτής της εποχής (*τότε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ... πολέμιον ἡγεῖσθαι*). Στη συνέχεια, οι ολιγαρχικοί εξαναγκάζουν τους Κερκυραίους να επικυρώσουν την πρότασή τους για ουδετερότητα μέσα σε κλίμα ψυχολογικής βίας και τρομοκρατίας. (μονάδες 6).

Η αντιφατικότητα των ενεργειών τους είναι προφανής. Από τη μία, οι ολιγαρχικοί συγκαλούν συνέλευση (*ξυγκαλέσαντες*) και επιχειρηματολογούν υπέρ της πρότασής τους (*εἶπον*) σε μια προσπάθεια να προσδώσουν μία επίφαση δημοκρατικής νομιμότητας στο όλο εγχείρημα, προκειμένου να καθησυχάσουν τους Κερκυραίους μετά τον φόνο των δημοκρατικών. Από την άλλη, δεσμεύουν τη βούληση του δημοκρατικού αυτού οργάνου (*ἠνάγκασαν ἐπικυρῶσαι τὴν γνώμην*) ασκώντας ασφυκτική πίεση με κάθε τρόπο. (μονάδες 4)

3. Οι Αθηναίοι κινούνται ταχύτατα μετά την άφιξη της πρεσβείας των Κερκυραίων στην Αθήνα. Συλλαμβάνουν ως ομήρους τους πρέσβεις, καθώς και τους Κερκυραίους δημοκρατικούς που είχαν καταφύγει αρχικά στη Αθήνα και πείστηκαν από τα λόγια των πρέσβεων. Κατόπιν τους οδηγούν στην Αίγινα (*τούς τε πρέσβεις... κατέθεντο ἐς Αἶγιναν*), για την τύχη των οποίων ο Θουκυδίδης δεν κάνει ξανά λόγο. (μονάδες 4)

Η σύλληψη της πρεσβείας είναι μια πράξη ανίερη, αντίθετη σε κάθε κανόνα «διεθνούς δικαίου» της εποχής, αλλά και τον ηθικό νόμο. Οι πρέσβεις θεωρούνταν από όλους πρόσωπα ιερά, σεβαστά και απαραβίαστα. Η βίαιη αντιμετώπισή τους από τους Αθηναίους αποδεικνύει πόσο ο εμφύλιος πόλεμος έχει εξαχρειώσει τα πνεύματα και

αλλοιώσει τις θεμελιώδεις και διαχρονικές αξίες μιας κοινωνίας. Ωστόσο, θα μπορούσε σε κάποιο βαθμό, δεδομένων των ιστορικών συνθηκών, να δικαιολογηθεί η αντίδραση των Αθηναίων, καθώς οι πρέσβεις ερχόμενοι στην Αθήνα λειτούργησαν ανάρμοστα επιχειρώντας να μεταπείσουν τους Κερκυραίους δημοκρατικούς που είχαν καταφύγει εκεί. Δεν ενήργησαν δηλαδή στο πλαίσιο του θεσμού της πρεσβείας, αλλά ως υποκινητές στάσης (ώς *νεωτερίζοντας*). Καθοριστική, επίσης, υπήρξε και η βίαιη, πραξικοπηματική ανατροπή του πολιτεύματος στην Κέρκυρα από τους ολιγαρχικούς, που άλλαζε την εξωτερική πολιτική του νησιού εις βάρος των Αθηναίων (μονάδες 6).

4. Στα δύο κείμενα (μεταφρασμένο και πρωτότυπο) εντοπίζεται η παρέμβαση των μεγάλων δυνάμεων της εποχής, της Αθήνας και της Σπάρτης στα εσωτερικά μιας μικρότερης δύναμης, της Κέρκυρας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα το μεταφρασμένο κείμενο η άφιξη του αθηναϊκού και του κορινθιακού πλοίου (*Ἐφτασαν τότε... με πρέσβεις το καθένα*) οδηγεί τους Κερκυραίους σε μία εξισορροπητική απόφαση η οποία προβλέπει τη διατήρηση αφενός της συμμαχίας/επιμαχίας με τους Αθηναίους (σύμφωνα με τους όρους της συνθήκης του 433 π.Χ.), κι αφετέρου των φιλικών σχέσεων με τους Πελοποννησίους (*Ἐγινε δημοσία συζήτηση ...με τους Πελοποννησίους*). Είναι φυσικό η ταυτόχρονη άφιξη της αθηναϊκής και σπαρτιατικής πρεσβείας να προκαλεί, πολιτικό αδιέξοδο, και γι' αυτό οι Κερκυραίοι προσπαθούν με την παραπάνω απόφαση να βγουν αλώβητοι από τις συγκρούσεις των ισχυρών. Η προσπάθεια αυτή βέβαια, όπως δείχνουν και τα αιματηρά γεγονότα που ακολουθούν, είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Στη συνέχεια, και σύμφωνα με το πρωτότυπο κείμενο, η εκ νέου άφιξη του κορινθιακού πλοίου και των πρέσβων από τη Σπάρτη στην Κέρκυρα αλλάζει και πάλι τα δεδομένα. Οι ολιγαρχικοί αισθάνονται πιο ασφαλείς, λόγω της παρουσίας των Πελοποννησίων στο νησί, και εκμεταλλευόμενοι την ευκαιρία προβαίνουν σε επίθεση εναντίον των δημοκρατικών και νικούν (*Ἐν δὲ τούτῳ ...μαχόμενοι ἐνίκησαν*). Η εμφύλια σύρραξη πλέον γενικεύεται. Η νέα σπαρτιατική αποστολή αποτελεί σαφέστατα αντίδραση της Σπάρτης στις προηγούμενες ενέργειες των Αθηναίων σε ένα σχήμα δράσης - αντίδρασης. Βλέπουμε, λοιπόν, πως η Σπάρτη παρεμβαίνει απροκάλυπτα πια στις πολιτικές εξελίξεις στην Κέρκυρα, καθώς απειλούνται τα συμφέροντά της στο νησί και θέλει να εκκαθαρίσει άμεσα την κατάσταση προς όφελός της μέσω των Κερκυραίων ολιγαρχικών.

6. α. βελτίονα/βελτίω, νῆες, πλεῖστον, πεπραγμένα, πείσονται
β. εἶπον: γ πληθυντικό, οριστική, αόριστος β, ενεργητική φωνή, λέγω – εἶη: γ ενικό, ευκτική, ενεστώτας, ενεργητική φωνή, εἶμι – ξυνέφερε: γ ενικό, οριστική, παρατατικός, ενεργητική φωνή, ξυμφέρω – γένηται: γ ενικό, υποτακτική, αόριστος β, μέση φωνή, γίγνομαι – ἐνίκησαν: γ πληθυντικό, οριστική, αόριστος β, ενεργητική φωνή, νικάω-ῶ
7. α. ταῦτα: υποκείμενο στο (ρήμα) εἶη [αττική σύνταξη], πολέμιον: κατηγορούμενο [του αντικειμένου] στο τὸ πλεόν, πράσσειν: αντικείμενο στη (μετοχή) πείσοντας [τελικό απαρέμφατο], τῶν Κερκυραίων: ετερόπτωτος προσδιορισμός (γενική διαιρετική) στη (μετοχή) οἱ ἔχοντες, τριήρους: υποκείμενο στη (μετοχή) ἐλθούσης [γενική απόλυτη]
β. διδάξοντας-πείσοντας (τελικές μετοχές) - επιμέρους στόχοι (2 μονάδες) και ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται (δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση) - τελικός σκοπός (3 μονάδες)

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12666.

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς ... πάντων θάνατον.» Να περιγράψετε τις ἀμεσες ἐνέργειες των Κερκυραίων δημοκρατικῶν μετὰ την ἀποχώρηση των Πελοποννησίων καὶ τὴν ἀφίξη του ἀθηναϊκοῦ στόλου καὶ νὰ ἐξηγήσετε τὴ σκοπιμότητά τους.

Μονάδες 10

3. Ποιες εὐθύνες φαίνεται νὰ ἀποδίδει ὁ Θουκυδίδης στὸν Εὐρυμέδοντα γιὰ τὶς σφαγές που λαμβάνουν χώρα στὴν Κέρκυρα; Συμφωνεῖτε με τὴν ἐκτίμηση τοῦ ἀρχαίου ιστορικοῦ;

Μονάδες 10

4. Αἰτία ὅλων αὐτῶν ἦταν ἡ φιλαρχία που ἔχει ρίζα τὴν πλεονεξία καὶ τὴν φιλοδοξία που ἐσπρωχναν τὶς φατρίες ν' ἀγωνίζονται με λύσσα. Οἱ ἀρχηγοὶ των κομμάτων, στὶς διάφορες πολιτείες, πρόβαλλαν ωραία συνθήματα. Ἰσότητα των πολιτῶν ἀπὸ τὴν μὴ μεριά, σωφροσύνη τῆς ἀριστοκρατικῆς διοίκησης ἀπὸ τὴν ἄλλη. Προσποιοῦνταν ἔτσι ὅτι υπηρετοῦν τὴν πολιτεία, ἐνὺ πραγματικὰ ἤθελαν νὰ ικανοποιήσουν προσωπικὰ συμφέροντα καὶ ἀγωνίζονταν με κάθε τρόπο νὰ νικήσουν τοὺς ἀντιπάλους τους. Τοῦτο τους οδηγούσε νὰ κάνουν τὰ φοβερώτερα πράγματα ἐπιδιώκοντας νὰ ἐκδικηθοῦν τους

αντιπάλους τους, όχι ως το σημείο που επιτρέπει η δικαιοσύνη ή το συμφέρον της πολιτείας, αλλά κάνοντας τις αγριότερες πράξεις, με μοναδικό κριτήριο την ικανοποίηση του κόμματος τους. Καταδίκάζαν άνομα τους αντιπάλους τους ή άρπαζαν βίαια την εξουσία, έτοιμοι να κορέσουν το μίσος τους. Καμιά από τις δύο παρατάξεις δεν είχε κανέναν ηθικό φραγμό κ' εκτιμούσε περισσότερο όσους κατόρθωναν να κρύβουν κάτω από ωραία λόγια φοβερές πράξεις. Όσοι πολίτες ήταν μετριοπαθείς θανατώνονταν από την μια ή την άλλη παράταξη, είτε επειδή είχαν αρνηθή να πάρουν μέρος στον αγώνα είτε επειδή η ιδέα και μόνο ότι θα μπορούσαν να επιζήσουν προκαλούσε εναντίον τους τον φθόνο. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.8** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Με αφορμή τα γεγονότα στην Κέρκυρα ο Θουκυδίδης ερμηνεύει γενικότερα την ανθρώπινη συμπεριφορά στους εμφυλίους πολέμους. Σε ποιο βαθμό οι ισχυρισμοί του ιστορικού (μεταφρασμένο κείμενο) επιβεβαιώνονται από την περιγραφή των γεγονότων στην Κέρκυρα (πρωτότυπο κείμενο);

Μονάδες 10

6. α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (μονάδες 5):

λιμένα: την ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό

ίκετῶν: την κλητική πτώση στον ενικό αριθμό

πολλοί: το επίρρημα στον συγκριτικό βαθμό

ᾶς: την ονομαστική πτώση στον ενικό αριθμό στο ίδιο γένος

χρημάτων: τη δοτική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στην υποτακτική ενεστώτα (ίδιο πρόσωπο, φωνή): **ἤγαγον, λάβοιεν, ἔπεισαν, ἑώρων, παρέμεινε.** (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. **Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικάς ναῦς προσπλεούσας τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας:** Στο παραπάνω απόσπασμα να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους τις υπογραμμισμένες μετοχές (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό σας για τη μετοχή **προσπλεούσας** (μονάδες 2).

β. **Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι**

έδύναντο άνηλοῦντο: Στο παραπάνω απόσπασμα να καταγράψετε τρεις επιρρηματικούς προσδιορισμούς του τόπου (μονάδες 3) και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ιστορικής αφήγησης (μονάδες 2).

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12679.

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 81.2-81.4

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί μετά την αποχώρηση των Πελοποννησίων και την άφιξη του αθηναϊκού στόλου, μόλις αντιλαμβάνονται (*αἰσθόμενοι*) ότι δεν απειλούνται από κανέναν, επιδίδονται σε σφαγές χωρίς καμία ηθική αναστολή με βασικό στόχο να εξοντώσουν πλήρως τους πολιτικούς αντιπάλους. Αρχικά, οδήγησαν (*ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον*) τους 500 Μεσσηνίους, που αποτελούσαν τα πληρώματα των πλοίων του Νικόστρατου, μέσα στην πόλη με σκοπό την ενίσχυσή τους με εμπειροπόλεμους μαχητές και τον παράλληλο εκφοβισμό των ολιγαρχικών. Στη συνέχεια, οι δημοκρατικοί διέταξαν τα πλοία που είχαν επανδρώσει με ολιγαρχικούς να κάνουν τον περίπλου και να αγκυροβολήσουν στο Υλλαϊκό λιμάνι (*περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα*), το οποίο είχαν από την αρχή των γεγονότων υπό τον πλήρη έλεγχο τους. Με την ενέργεια αυτή ήθελαν να απομακρύνουν τους ευρισκόμενους στα πλοία ολιγαρχικούς από τους ομοϊδεάτες τους, που βρίσκονταν στην αγορά και στο Ηραίο, για να τους εξοντώσουν χωρίς καμία αντίδραση, πράγμα που έκαναν, μόλις έφτασαν στο Υλλαϊκό λιμάνι.

Σκοτώνουν χωρίς δισταγμό κάθε πολιτικό αντίπαλο που έβρισκαν μπροστά τους (*εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον*) ακόμα και τους ολιγαρχικούς που πείστηκαν να αγωνιστούν μαζί τους για τη σωτηρία της πατρίδας, ενάντια στους ομόφρονές τους (*ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο*). Επιπλέον, έστησαν μια παρωδία δίκης με προαποφασισμένο αποτέλεσμα και θανάτωσαν, αφού τους έπεισαν να δικαστούν, πενήντα ολιγαρχικούς ικέτες στο Ηραίο (*κατέγνωσαν πάντων θάνατον*). Οι δημοκρατικοί έτσι εξαπάτησαν για δεύτερη φορά τους αντιπάλους τους, φανερώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο βαθύ πολιτικό αμοραλισμό και αναληθσία.

3. Ο Θουκυδίδης φαίνεται εδώ πως μέμφεται τον Ευρυμέδοντα και τον θεωρεί υπεύθυνο για την αλληλοσφαγή στην Κέρκυρα. Με τη φράση «*Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον*» ο Θουκυδίδης αφήνει να διαφανούν οι ευθύνες του

αρχηγού του αθηναϊκού στόλου. Ο Ευρυμέδοντας με τα 60 πλοία του θα μπορούσε να πετύχει ό, τι πέτυχε ο Νικόστρατος με πολύ λιγότερα πλοία, αλλά αυτός από αδιαφορία ή ανικανότητα δεν αναμείχθηκε, αδιαφορώντας για την τύχη των ολιγαρχικών και ανεχόμενος τις ακρότητες και την τρομοκρατία στο νησί. Στην ουσία ενθάρρυνε τη σφαγή με την παρουσία και την ανοχή του, καθώς, όπως αποδείχτηκε από τα ίδια τα γεγονότα, δεν είχε ούτε την ικανότητα ούτε τη βούληση ούτε το ηθικό ανάστημα να ελέγξει την κατάσταση.

4. Ο Θουκυδίδης στο μεταφρασμένο κείμενο προβάλλει την **πλεονεξία**, το να αποκτήσει δηλαδή το άτομο ή η πολιτική παράταξη ή το κράτος περισσότερα απ' όσα δικαιούται και τη **φιλοτιμία**, την προσωπική φιλοδοξία ορισμένων, ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο. Αυτά είναι που οδήγησαν τις πολιτικές παρατάξεις σε φοβερές και ακραίες πράξεις, όπως οι άδικες καταδικαστικές αποφάσεις, η βίαιη κατάληψη της εξουσίας. Οι αρχηγοί των κομμάτων, μάλιστα, ενώ προσποιούνταν έτσι ότι υπηρετούν την πολιτεία, στην πραγματικότητα ήθελαν να ικανοποιήσουν προσωπικά συμφέροντα και να κορέσουν το μίσος τους. Χαρακτηριστική είναι η φράση του μεταφρασμένου κειμένου *ότι καμιά από τις δύο παρατάξεις δεν είχε κανέναν ηθικό φραγμό κ' εκτιμούσε περισσότερο όσους κατόρθωναν να κρύβουν κάτω από ωραία λόγια φοβερές πράξεις*. Όλα αυτά επιβεβαιώνονται απόλυτα στο πρωτότυπο κείμενο όπου οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί προβαίνουν σε βάνουσες ενέργειες κατά των αντιπάλων τους. Οι ακρότητες και οι θηριωδίες που περιγράφει ο Θουκυδίδης προκύπτουν από την αλαζονεία, το μίσος και τα άγρια ένστικτα. Οι δημοκρατικοί Κερκυραίοι, ασφαλείς μετά την έλευση του αθηναϊκού στόλου, επιδίδονται σε σφαγές χωρίς καμία ηθική αναστολή και σκοτώνουν αδιακρίτως όποιον πολιτικό αντίπαλο έβρισκαν μπροστά τους. Οι δημοκρατικοί ισχυρίζονται ότι φονεύουν τους ολιγαρχικούς που αποπειράθηκαν να καταλύσουν τη δημοκρατία. Πίσω από το πρόσχημα αυτό κρύβονται τα πραγματικά κίνητρα της σφαγής, δηλαδή η προσωπική έχθρα και τα χρέη (*τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαθόντων*). Επομένως, στον εμφύλιο πόλεμο της Κέρκυρας οι αντίπαλοι υπηρετούσαν μόνο τα συμφέροντά τους και τα συμφέροντα της παράταξης στην οποία ανήκαν.

[* Ο/Η μαθητής/τρια δεν χρειάζεται να εξαντλήσει μία προς μία όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο πρωτότυπο κείμενο, αλλά να τεκμηριώσει την απάντησή του με ενδεικτικά παραδείγματα από το κείμενο.]

6. α. λιμένας, ικέτα, πλέον, ἥ, χρήμασι(ν)
β. ἄγωσι(ν), λαμβάνωσι(ν), πείθωσι(ν), ὀρῶσι(ν), παραμένη
7. α. προσπλεούσας: κατηγορηματική μετοχή (μονάδα 1) γιατί εξαρτάται από τη μετοχή αἰσθόμενοι (ρήμα αισθήσεως) και αναφέρεται στο ναῦς, που είναι και υποκείμενό της (μονάδες 2)
λαβόντες: επιρρηματική χρονική μετοχή (που δηλώνει το προτερόχρονο) (μονάδα 1)
ὄντας: επιθετική μετοχή (με υποκείμενο τοὺς Μεσσηνίους) (μονάδα 1)
β. αὐτοῦ: γενική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο ρήμα διέφθειρον
ἐν τῷ ἱερῷ: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου στο ρήμα διέφθειρον
ἐκ τῶν δένδρων: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου στο ρήμα ἀπήγχοντο
- Η ιστορική αφήγηση γίνεται πιο άμεση και παραστατική και αποσαφηνίζονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες οι ολιγαρχικοί έθεται οι ίδιοι τέλος στη ζωή τους, ακόμη και σε ιερούς χώρους, εξαιτίας της απόγνωσής τους.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12679.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοοιμένων τῇ τοῦ μὴ συμπελεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὄπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. Ὅρωντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ "Ἡραῖον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησιν τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Γιατί οι ολιγαρχικοί καταφεύγουν στο ιερό των Διόσκουρων; (μονάδες 6) Ποια ήταν η σημασία της ικεσίας στην αρχαιότητα; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3. Ο Νικόστρατος τηρεί μετριοπαθή στάση απέναντι στους ολιγαρχικούς της Κέρκυρας. Να αναφέρετε και να αξιολογήσετε τις ενέργειες του Αθηναίου στρατηγού που καταδεικνύουν αυτή τη μετριοπάθεια.

Μονάδες 10

4. «Τις εύλογες προτάσεις των αντιπάλων τις δέχονταν με υστεροβουλία και όχι με ειλικρίνεια για να φυλαχτούν από ένα κακό αν οι άλλοι ήσαν πιο δυνατοί. Και προτιμούσαν να εκδικηθούν για κάποιο κακό αντί να προσπαθήσουν να μην το πάθουν. Όταν έκαναν όρκους για κάποια συμφιλίωση, τους κρατούσαν τόσο μόνο όσο δεν είχαν την δύναμη να τους καταπατήσουν, μη έχοντας να περιμένουν βοήθεια από αλλού. Αλλά μόλις παρουσιαζόταν ευκαιρία, εκείνοι που πρώτοι είχαν ξαναβρεί το θάρρος τους, αν έβλεπαν ότι οι αντίπαλοι τους ήσαν αφύλαχτοι, τους χτυπούσαν κ' ένοιωθαν μεγαλύτερη χαρά να τους βλάψουν εξαπατώντας τους, παρά χτυπώντας τους ανοιχτά. Θεωρούσαν ότι ο τρόπος αυτός όχι μόνο είναι πιο ασφαλής αλλά και βραβείο σε αγώνα δόλου». **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.7** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Σε ποια σημεία των δύο κειμένων που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) επιβεβαιώνεται η έλλειψη εμπιστοσύνης και η καχυποψία μεταξύ των πολιτών εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου;

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στην αιτιατική του ενικού αριθμού, διατηρώντας το ίδιο γένος: **δήμου, ναῦς, προφάσει, οἷς, ἐλάσσους**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα, στην ίδια φωνή: **ῶσιν, ἀποπεμφθῶσι, ἔλαβε, ἔπειθεν, γίνονται**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. **Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὥς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὄπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν**: Ο Θουκυδίδης στο έργο του προσπαθεί να διαφωτίσει πλήρως τα αίτια των γεγονότων. Με ποιους επιρρηματικούς προσδιορισμούς το επιτυγχάνει στο παραπάνω απόσπασμα. (μονάδες 5)
- β. **Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν**: Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση που εκφράζει τον φόβο των ολιγαρχικών για κάτι ανεπιθύμητο (μονάδα 1). Να τη χαρακτηρίσετε ως προς το είδος, την εκφορά και τη λειτουργία της. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_12665

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 75.2-75.5

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Οι δημοκρατικοί στην προσπάθειά τους να αποδυναμώσουν τους ολιγαρχικούς χρησιμοποιούν την τακτική της απομάκρυνσης των αντιπάλων τους σε μέρη στα οποία θα είχαν περιορισμένη δράση. Γι' αυτόν τον λόγο λοιπόν άρχισαν να επανδρώνουν με ολιγαρχικούς τα πλοία που θα αντάλλασσαν με τον Νικόστρατο. Οι ολιγαρχικοί με τη σειρά τους, επιλέγουν να καταφύγουν ως ικέτες στον ναό των Διόσκουρων, επειδή φοβούνται (*δείσαντες*), και μάλιστα ο φόβος τους αυτός παρουσιάζεται από τον Θουκυδίδη ως προσδοκώμενος (*μη ές τας Αθήνας αποπεμφθῶσι*). Θεωρούν δηλαδή ότι μπορούν να οδηγηθούν στην Αθήνα και να τιμωρηθούν, καθώς υπήρχε ανάλογο προηγούμενο με την αποστολή ολιγαρχικών πρέσβων στην Αθήνα. Φοβούνται, επίσης, την εκδίκηση των δημοκρατικών αφενός επειδή είχε προηγηθεί το δικό τους βίαιο πραξικόπημα αφετέρου γιατί το κλίμα έντασης και αμοιβαίας καχυποψίας που επικρατούσε στην Κέρκυρα, ευνοούσε βίαιες ενέργειες. Επομένως, αισθάνονται φόβο και δυσπιστία τόσο για τις προθέσεις των δημοκρατικών όσο και για τη στάση των Αθηναίων απέναντί τους, αφού έχουν εκδηλώσει τη διάθεση να τους τιμωρήσουν ως υποκινητές στάσης. (μονάδες 6)

Με την ενέργειά τους αυτή πιστεύουν ότι θα αποφύγουν τη σύλληψη, αφού οι ικέτες θεωρούνταν πρόσωπα ιερά, τα οποία βρίσκονταν υπό την προστασία του θεού, και οποιαδήποτε προσπάθεια να παραβιαστεί το άσυλο με σκοπό είτε την απομάκρυνση-σύλληψη είτε την κακοποίηση των ικετών εθεωρείτο πράξη ιερόσυλη. Πιστευόταν μάλιστα ότι η παραβίαση του ασύλου επέφερε πάντοτε συμφορές στο πρόσωπο ή στην πόλη που τη διέπραττε. (μονάδες 4)

3. Ο Νικόστρατος έχει φτάσει στην Κέρκυρα με σκοπό να επιτύχει συμφιλίωση μεταξύ των αντιμαχόμενων παρατάξεων και να εξυπηρετήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντα της Αθήνας. Στην προσπάθειά του αυτή χρησιμοποιεί μετριοπαθή πολιτική για να προσεγγίσει τους ολιγαρχικούς Κερκυραίους. Συγκεκριμένα, όταν οι ολιγαρχικοί κατέφυγαν ως ικέτες στον ναό των Διόσκουρων από φόβο για τις προθέσεις των

δημοκρατικών, ο Νικόστρατος με την προσπάθειά του να πείσει τους ολιγαρχικούς να επιβιβαστούν στα πλοία, χωρίς να καταφύγει σε βίαιες ενέργειες, με την προστατευτική συμπεριφορά του, με τον σεβασμό στους ολιγαρχικούς που είχαν καταφύγει ως ικέτες στα ιερά (*αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο*) αποδεικνύει αυτή τη διαλλακτικότητα. Στη συνέχεια, όταν οι δημοκρατικοί αφαίρεσαν τα όπλα των ολιγαρχικών από τις οικίες τους, θα σκότωναν όσους συναντούσαν στον δρόμο τους, αν δεν παρενέβαινε ο Νικόστρατος για να εμποδίσει την αιματοχυσία (*εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν*). (μονάδες 6)

Η παρέμβαση του Νικόστρατου υπήρξε πράγματι σωτήρια για τους ολιγαρχικούς, και η συμπεριφορά του καθορίζεται τόσο από την εξασφάλιση των συμφερόντων της πατρίδας του, που ήθελε τον προσεταιρισμό της Κέρκυρας στην αθηναϊκή συμμαχία με ακέραιες τις δυνάμεις της και συμφιλιωμένο τον λαό της, όσο και από το γεγονός ότι ο ίδιος δεν ήταν άμεσα αναμεμειγμένος στα πολιτικά πάθη του εμφυλίου της Κέρκυρας. Οι ενέργειές του φανερώνουν πολιτική γνώση και διπλωματική ευστροφία. Γενικότερα, με τη φιλόνητο στάση του επιδιώκει να αποτρέψει την αναζωπύρωση των πολιτικών παθών. (μονάδες 4)

4. Σε περίοδο εμφυλίου πολέμου διαπιστώνεται η ηθική αλλοίωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Αξίες παραδοσιακές που συνέχουν την κοινωνία και εξασφαλίζουν την κοινωνική σταθερότητα υπονομεύονται. Ειδικότερα, η επάνδρωση των πέντε πλοίων με ολιγαρχικούς Κερκυραίους αποτελούσε δόλιο τέχνασμα των δημοκρατικών για την εκτόπιση των πολιτικών τους αντιπάλων. Η άρνηση των ολιγαρχικών για επιβίβαση εδράζεται στην καχυποψία τους για τις προθέσεις των δημοκρατικών και δημιουργεί αντίστοιχα στους δημοκρατικούς την ευκαιρία προσχηματικής ερμηνείας για μία ένοπλη αντεπίθεση. Με δεδομένο το κλίμα φόβου και καχυποψίας που επικρατούσε στο νησί, η συγκέντρωση τουλάχιστον τετρακοσίων ολιγαρχικών στο Ήραιο προκαλεί τη δυσπιστία των δημοκρατικών και νομοτελειακά την αντίδρασή τους.

Έτσι, ο εμφύλιος της Κέρκυρας δίνει τη δυνατότητα στον Θουκυδίδη να διατυπώσει τις γενικές παρατηρήσεις του για την ανθρώπινη φύση κατά τη διάρκεια του πολέμου. Διαπιστώνει, λοιπόν, την υστεροβουλία και την ανειλικρίνεια απέναντι στις προτάσεις των αντιπάλων ως μέσο προστασίας από τον δυνατότερο. Η εκδικητικότητα και η παραβίαση των όρκων αποτελούσαν ένδειξη δύναμης και τυχοδιωκτικής συμπεριφοράς

και συντελούσαν στην ηθική εξαχρείωση. Η δυσπιστία, ο καιροσκοπισμός και τα ύπουλα μέσα κυριαρχούν και αξιοποιούνται στον αγώνα δόλου για την επικράτηση.

6. α. δῆμον, ναῦν, πρόφασιν, ὄν, ἐλάσσονα (ἐλάσσω)
β. ἔσονται, ἀποπεμφθήσονται, λήψεται, πείσει, γενήσονται
7. α. Δείσαντες: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ἐπὶ τῇ προφάσει: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει αιτία, (ὥς) διανοουμένων: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή (υποκειμενικής αιτιολογίας), τῇ ἀπιστίᾳ: δοτική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας
β. μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι: Η δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο μὴ εκφράζοντας τον φόβο (των ολιγαρχικών) για κάτι ανεπιθύμητο. Εκφέρεται με υποτακτική παθητικού αορίστου (ἀποπεμφθῶσι) δηλώνοντας προσδοκώμενο φόβο. Λειτουργεί ως αντικείμενο στο δείσαντες.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_12665

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ὑπηρέται	α. ερέτης β. ευρέτης γ. ταξιθέτης
2. δρυφάκτοις	α. φακός β. φράγμα γ. φρακάρω
3. ἐπήρετο	α. έρωτας β. ηρεμία γ. ερώτηση
4. ἀποφθέγματα	α. φθόγγος

	β. φθορά γ. φθόνος
5. ἀπολιπεῖν	α. λυπηρός β. λιπαρός γ. λειψός

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα, γιατί έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του Αρταξέρξη Β΄.
- β. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του από τον Αγησίλαο και τον Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικά τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
- δ. κατατάσσεται από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- ε. έγραψε τα Έλληνικά που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τον Θηραμένη οι ἔντεκα μέσα από την Αγορά, ενώ αυτός διαμαρτυρόταν με πολύ δυνατή φωνή για όσα του έκαναν. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγείά του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και αυτοί (= οι έντεκα) έσυραν τον άντρα περνώντας (τον) μέσα από την αγορά, ενώ αυτός φώναζε με πολύ δυνατή φωνή τι πάθαινε. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνοώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-α, 2-β, 3-γ, 4-α, 5-γ

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθναπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. πρότερον	α. νωρίτερα β. αποφασιστικά
2. μέντοι	α. επίμονα, σταθερά β. βεβαίως, λοιπόν
3. ὥσπερ	α. ακριβῶς ἀντίθετα, διαφορετικά β. ακριβῶς ὅπως, σαν να
4. ἐνταῦθα	α. ἐδῶ β. ἐντός
5. ἀλλήλοις	α. ὁ ἄλλος, ὁ διαφορετικός β. ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, μεταξύ τους

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάβασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀγόμενος	α. αγόρι β. αγωγή
2. ἔλαβον	α. λάβα β. λαβή
3. ἐγένετο	α. γένος β. γέλιο
4. ἔλεξεν	α. ρήμα β. λήξη

5. μετεσχέκαμεν	α. σκέψη β. σχέση

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου, και μάλιστα ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα μετά τη μάχη στα Κούναξα.
- β. δεν εξορίστηκε ποτέ από την Αθήνα.
- γ. με τη σαφήνεια και την ακρίβεια στην έκφρασή του, τη ζωντάνια της γραφής του και την ιδεολογική του συνέπεια έδωσε μια ξεκάθαρη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου αι. π.Χ.
- δ. περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας.
- ε. χρησιμοποιεί τη λεγόμενη «αρχαία αττική» γλώσσα του 5ου αι. π.Χ. και περίπλοκη σύνταξη.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-β

8. α-Σ (σ.29), β-Λ (σ.29), γ-Σ (σ.32), δ-Σ (σ.32), ε-Λ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλειπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

Α	Β
1. ἐγκλημα	α. ἀντέχουσι
2. πλοιοκτήτης	β. πλείω
3. ανθεκτικός	γ. κυρίους
4. πλεονέκτημα	δ. καλεῖν
5. επιείκεια	ε. ἦκον
6. άκυρος	
7. καθήκον	

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποίησε στο έργο <i>Έλληνικά</i> κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.
	ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
	η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τι έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. α-3, β-4, γ-6, δ-1, ε-7

8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. αὐτοκράτορες	α. πληρεξούσιος β. επικεφαλῆς στρατοῦ
2. ἦκον	α. υποχωρῶ β. ἐρχομαι, φτάνω
3. σπένδεσθαι	α. υπογράφω συνθήκη β. ξοδεύω χρήματα
4. καθελόντας	α. γκρεμίζω, κατεδαφίζω β. στερῶ τὴν ιδιότητα
5. ἐπανάφερον	α. μεταφέρω β. επιστρέφω

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντίνειας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφонта δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.
5. Η συγγραφή των Έλληνικων διακρίνεται από	ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.
	ζ. την περίτεχνη διατύπωση.
	η. τη χρήση ποιητικών εκφράσεων και το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σ.σ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἔνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου της αρχαίας ελληνικής **ἡγουμένου**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Οι του σχολείου τον επαινοῦν για το ήθος και την επίδοσή του.
- Ο Μέγας Αλέξανδρος θεωρεῖται ἕνας ἀπό τους μεγαλύτερους στην παγκόσμια ιστορία.
- Η θεία μου τις πιο ωραίες ιστορίες που έχω ακούσει ποτέ.
- ήθελες να βγεις έξω, τώρα δεν θέλεις! Αποφάσισε επιτέλους!
- Να μας τι εννοείς! Δεν το κατάλαβα!

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε 2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε 3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά 4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν 5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά. β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά. δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού. ζ. καλή μόρφωση. η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!». Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. καθηγητές, ηγέτες, διηγείται/αφηγείται, προηγουμένως, εξηγήσεις

8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ θωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **απεικόνιση, κάτοψη, αναπλήρωση, φθόγγος, κρίμα**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Ελλήνων μισθοφόρων	α. μετά τη ναυμαχία στους Αιγὸς ποταμούς.
	β. μετά τη στρατιωτική επέμβαση στην Αμφίπολη.
	γ. μετά το τέλος της εκστρατείας του Κύρου εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη Β'.
2. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε	α. Περικλή.

από τα ηγετικά προσόντα της προσωπικότητας του	β. Αγησίλαου.
	γ. Λύσανδρου.
3. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	α. «εσωτερικές μαρτυρίες».
	β. προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	γ. όλα τα παραπάνω.
4. Ο Ξενοφώντας έγραψε	α. ιστορικά, διδακτικά και ποιητικά έργα.
	β. ιστορικά, διδακτικά και σωκρατικά έργα.
	γ. ιστορικά, φιλοσοφικά και σωκρατικά έργα.
5. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π. Χ.) κατέτασσαν τον Ξενοφώντα μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του,	α. Όμηρο και Ηρόδοτο.
	β. Όμηρο και Θουκυδίδη.
	γ. Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τον Θηραμένη οι ἔντεκα μέσα από την Αγορά, ενώ αυτός διαμαρτυρόταν με πολύ δυνατή φωνή για όσα του έκαναν. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγείά του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και αυτοί (= οι έντεκα) έσυραν τον άντρα περνώντας (τον) μέσα από την αγορά, ενώ αυτός φώναζε με πολύ δυνατή φωνή τι πάθαινε. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνοώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. είκός, καθορᾶν-ὀρῶσα, πλήρες, ἀποφθέγματα, κρίνω

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.30), 4-β (σ.30), 5-γ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιώντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **μεταστραφεῖς**: Η του παιδιού με συνομηλικούς συμβάλλει στην κοινωνικοποίησή του.
- **σφετέρων**: Αυτός που οικειοποιείται το δικαίωμα άλλου στην εξουσία ονομάζεται
- **ἐπομένοις**: Συνεχίζεται η απεργία στα πλοία, ... το ταξίδι αναβάλλεται.
- **μοίρας**: Στον διαγωνισμό έλαβαν 100 υποψήφιοι.
- **ἀποθνήσκει**: Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι πίστευαν στη ζωή.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης 2. Ο Ξενοφώντας	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο. γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. συναναστροφή, σφετεριστής, επομένως, μέρος, μεταθανάτια

8. 1-α, γ (σσ.18, 19), 2-β, δ, ε (σσ.30, 29, 29)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δέ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἐμπεσὼν	α. εμπαθής β. πτώση
2. διαβάσει	α. προβαίνω β. διαβάλλω
3. ὑποσπόνδους	α. σπουδαστής β. ομοσπονδία
4. κῆρυξ	α. κήρυγμα β. ακύρωση

5. ἀποκτεῖναι	α. αυτοκτονία β. κτηνωδία

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο.
3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή	γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> προσφέρει	δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π.Χ.
5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

8. 1-β (σ.19), 2-α (σ.30-31), 3-β (σ.27), 4-α (σ.29), 5-β (σ.21)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἑνδεκα] οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά** συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἐννομώτατα	α. νοητός β. νομαδικός
2. κρίσιν	α. κριτήριο β. κρίκος
3. ἐπιδείξαι	α. υπόδειγμα β. υπόδημα
4. γινώσκοντες	α. μεταγενέστερος β. ανάγνωση

5. πράττετε	α. πρατήριο β. πρακτικός

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθιά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ως ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δώ τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-β, 2-α, 3-α, 4-β, 5-β

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ. 30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἤκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **εἰρήνης, ἐποίησαν, εἰργασμένην, κινδύνοις, μακρά.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον

	ακολουθήσε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορωνείας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [...] κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. ειρηνικός, ειρηνευτικός, ειρηνοποιός – ποιητικός, προσποιητός, χειροποίητος – εργασιακός, συνεργατικός, εργασιομανής – ακίνδυνος, επικίνδυνος, ριψοκίνδυνος – μακρινός, μακρόστενος, μακρυμάλλης
8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὢν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἀποκρίναιτο**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Για το κοινωνικό του έργο τιμήθηκε με πολλές
- Μετά τη νίκη της στον ημιτελικό, η σχολική ομάδα πήρε την για τον τελικό.
- Σε με τα προηγούμενα χρόνια, τα θέματα των Εξετάσεων ήταν πολύ πιο εύκολα.
- Κανένα φάρμακο δε χορηγείται χωρίς την του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων.
- Του αρέσει να κρίνει και να τους πάντες.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμόνιους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. διακρίσεις, πρόκριση, σύγκριση, έγκριση, κατακρίνει

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὅτι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὢν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις ἀλλ' ἐξαίρειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαίρειν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πίστεως, ἀπήγγειλεν, ὄντα, πολλοί, ἐξαίρειν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντας.
	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο.

2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα 3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή 4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> προσφέρει 5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π.Χ. ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.72

5. έμπιστος-άπιστος-εμπιστοσύνη, επαγγελματικός-διάγγελμα-αγγελιοφόρος, παρουσία-επουσιώδης-ουσιαστικός, πολυκατάστημα-πολυμορφικός-πολυάσχολος, αναίρεση-αυθαίρετος-εξαίρεση
8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα σύνθετα** του ρήματος **ἐπανέφερον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Δεν μπορώ να αυτά τα δέματα, γιατί είναι τεράστια.
- Αναγκάστηκα να χρησιμοποιήσω το αυτοκίνητό μου, για να πάω στη δουλειά μου, γιατί απεργούν οι οδηγοί των
- Η σελήνη είναι ο της γης.
- Ο θόρυβος από τον δρόμο έχει γίνει πια Δεν μπορώ να ακούσω τίποτα!
- Ενδιαφέρεται μόνο για το προσωπικό του

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγκιότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας *Ελληνικά*, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [...] κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν.** Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τούς εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.72

5. μεταφέρω, λεωφορείων, δορυφόρος, ανυπόφορος, συμφέρον

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμέ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὔτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὔτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικῶτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκρμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἑνδεκα] οὗδεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. βούλομαι	α. θέλω β. αποφασίζω
2. θαυμάζω	α. εκστασιάζομαι β. απορώ
3. ὕμῖν αὐτοῖς	α. ο εαυτός σας β. εσεῖς και οι ἄλλοι
4. ὕπηρέταις	α. δούλοι β. βοηθοί
5. ἡγουμένου	α. ἄρχοντας β. επικεφαλῆς

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι», είπε, «που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλειπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πίστεως, σῆτον, ἐρωτῶτο, ἀγγελοῦντα, καλεῖν**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ήταν μαθητής του Σωκράτη.
	β. επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο σώμα των ιππέων της Αθήνας.

	γ. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.
2. Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα αναφέρονται	α. στη διδασκαλία του Σωκράτη.
	β. σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.
	γ. στο πρότυπο ζωής που πρόβαλε ο Αγησίλαος.
3. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους και την παρακμή τους	α. σε στρατηγική αποτυχία του Λύσανδρου.
	β. στην τύχη.
	γ. σε θεϊκή τιμωρία για την παραβίαση των όρκων τους.
4. Χαρακτηριστικό της γλώσσας του Ξενοφώντα είναι	α. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	β. η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενο.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Τα Έλληνικά αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου	α. 411-362 π.Χ.
	β. 404-362 π.Χ.
	γ. 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. πιστοποιητικό, απιστία, εμπιστοσύνη - ασιτία, υποσιτισμένος, συσσίτιο - αναρωτιέμαι, ξαναρωτώ, διερωτώμαι - αναγγέλλω, καταγγέλλω, απαγγέλλω - προσκαλώ, επικαλούμαι, ανακαλώ

8. 1-γ (σ.29), 2-β (σ.30), 3-γ (σ.32), 4-γ (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἤκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **αὐτοκράτορες, ἐκκλησίαν, ἐξαιρεῖν, ἀγαθόν, εἰργασμένην**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο)**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. στην εκστρατεία εναντίον του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. στη μάχη των Λεύκτρων.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.

2. Ο Ξενοφώντας κατά τη διάρκεια της εξορίας του από την Αθήνα	α. ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του.
	β. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη.
	γ. δεν μπόρεσε να συνεχίσει τη συγγραφική του δραστηριότητα.
3. Δύο ιστορικές μορφές επηρέασαν την προσωπικότητα και τις ιδέες του Ξενοφώντα,	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Σωκράτης και ο Περικλής.
	γ. ο Θουκυδίδης και ο Κύρος.
4. Δεν είναι χαρακτηριστικό του έργου του Ξενοφώντα	α. η σαφήνεια στην έκφραση.
	β. η ακρίβεια της περιγραφής των χώρων.
	γ. η παράθεση δημηγοριών.
5. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί	α. την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [...] κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. Ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος.

Ο γείτονάς μου πάει στην εκκλησία κάθε Κυριακή.

Ζήτησε να εξαιρεθεί λόγω προβλημάτων υγείας.

Είναι αγαθός ο καημένος και τον εξαπατούν εύκολα.

Εργάζεται καθημερινά πολλές ώρες, αλλά δεν πληρώνεται αρκετά.

8. 1-γ (σ.29), 2-α (σσ.29-30), 3-α (σ.30), 4-γ (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὃδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἑνδεκα] οὗ δειτὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **επάρκεια, βάση, σεμνός, θαυμαστικό, συνώνυμο**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.

2. Το έργο του Ξενοφώντα <i>Έλληνικά</i>	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.
	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκιμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκιότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφώντα <i>Έλληνικά</i>	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό, τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. ἀρκέσει, βωμός, ἀσεβέστατοι, θαυμάζω, ὄνομα

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.31), 3-α (σ.32), 4-β (σ.32), 5-β (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἔν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. <i>εἶλκε</i>	α. ερωτηματικό
2. <i>πλήρες</i>	β. απόρρητο
3. <i>ῥῆμα</i>	γ. ελκυστικός
4. <i>ἀγνοῶ</i>	δ. παίκτης
5. <i>παιγνιώδες</i>	ε. εκπληρώνω
	ζ. γνώρισμα
	η. έπαινος

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τον Θηραμένη οι ἔντεκα μέσα από την Αγορά, ενώ αυτός διαμαρτυρόταν με πολύ δυνατή φωνή για όσα του έκαναν. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγεία του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και αυτοί (= οι έντεκα) έσυραν τον άντρα περνώντας (τον) μέσα από την αγορά, ενώ αυτός φώναζε με πολύ δυνατή φωνή τι πάθαινε. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνωώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-γ, 2-ε, 3-β, 4-ζ, 5-δ

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. μεταστραφεῖς	α. επιστροφή β. διατροφή
2. πέσοι	α. σύμπτωση β. πταίσμα
3. ἀνέλαβον	α. παράλειψη β. κατάληψη
4. τέθραπται	α. πεθαμένος β. άταφος
5. ἀπεδίδοσαν	α. προδοσία β. αποδοχή

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δέ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἀγόμενος	α. αμέτοχος
2. ἐμπεσὼν	β. ευθανασία
3. ἀποθνήσκει	γ. οδηγός
4. ἀποκτεῖναι	δ. παράπτωμα
5. μετεσχῆκαμεν	ε. ταφή
	ζ. αποθήκη
	η. αυτοκτονία

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-γ, 2-δ, 3-β, 4-η, 5-α

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ. 30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **υπηρεσία, γνωστικός, ποτό, φθόγγος, συμπαίκτης**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο. γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του	δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη

ύφους είναι δυνατή 4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> προσφέρει 5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του <i>Έλληνικά</i> χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403π.Χ. ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τον Θηραμένη οι Έντεκα μέσα από την Αγορά, ενώ αυτός διαμαρτυρόταν με πολύ δυνατή φωνή για όσα του έκαναν. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πιει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγεία του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και αυτοί (= οι έντεκα) έσυραν τον άντρα περνώντας (τον) μέσα από την αγορά, ενώ αυτός φώναζε με πολύ δυνατή φωνή τι πάθαινε. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνοώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. ύπηρεται, άγνοοῦντες, ἔπιε, άποφθέγματα, παιγνιῶδες

8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σσ.29-30), 3-α (σ.30), 4-η (σσ.31,33), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§16-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλειπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαίρειν».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
 - **εἰδὼς**: Δεν του επιτρέπει η του να πει ψέματα.
 - **ἀντέχουσι**: Το πλαστικό είναι πολύ υλικό στη φθορά.
 - **ἀπήγγειλεν**: Εξαιτίας της κρισιμότητας της κατάστασης ο πρωθυπουργός απηύθυνε στον λαό.
 - **ἡρέθη**: Δεν είναι υποχρεωτικό να πάρεις μέρος στις πολιτιστικές δραστηριότητες του σχολείου· η συμμετοχή είναι
 - **ἀποκρίναιτο**: Σήμερα στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών διδαχθήκαμε τον βαθμό των επιθέτων.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται	του προβληματισμού του.
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	β. του Περικλή.
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από	γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	δ. το 431 π.Χ. και εξής.
	ε. το 411 π.Χ. και εξής.
	ζ. σε θεϊκή τιμωρία.
	η. του Αγησίλαου.
	θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§16-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος ειδοποίησε τους εφόρους, στέλνοντάς τους τον Αθηναίο εξόριστο Αριστοτέλη και άλλους, Λακεδαιμονίους, ότι είπε του Θηραμένη πως αυτοί μονάχα είχαν εξουσία ν' αποφασίζουν για πόλεμο και για ειρήνη. Σαν έφτασε ο Θηραμένης με τους υπόλοιπους πρέσβεις στη Σελλασία και τους ρώτησαν τί έρχονται να κάνουν, αποκρίθηκαν ότι έρχονται πληρεξούσιοι να διαπραγματευτούν ειρήνη. Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν, κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν Συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. (Στο μεταξύ) ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους τον Αριστοτέλη, που ήταν εξόριστος Αθηναίος, για να τους αναγγείλει ότι αποκρίθηκε στον Θηραμένη πως εκείνοι ήταν αρμόδιοι για την ειρήνη και τον πόλεμο. Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις, όταν βρίσκονταν στη Σελλασία, καθώς τους ρωτούσαν **με ποιες προτάσεις** είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) με απόλυτη εξουσιοδότηση για την ειρήνη· ύστερα από αυτά οι έφοροι πρόσταξαν να τους καλέσουν. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. συνείδησή (του), ανθεκτικό, διάγγελμα, προαιρετική, συγκριτικό

8. 1-β (σ.18), 2-ζ (σ.32), 3-γ (σ.21), 4-ε (σ.31), 5-η (σ.30)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. μεταστραφεὶς	α. μεταβάλλω, τροποποιῶ β. γυρίζω πρὸς
2. ἐναντίους	α. ἀντίθετοι β. ἀντίπαλοι
3. δοκεῖ	α. φαντάζομαι, υποθέτω β. αποφασίζω
4. ἐκπηδήσας	α. ξεπερνῶ ἐμπόδιο β. ορμῶ
5. πολεμίοις	α. ἐχθρὸς β. πόλεμος

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγκιότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιππόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδειῖξαι, ὅτι οὗτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἔνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἔγραψαν	α. διακριτικός
2. κρίσιν	β. προκήρυξη
3. γινώσκοντες	γ. σύγγραμμα
4. κῆρυξ	δ. κρίνος
5. ἀπαγαγόντες	ε. απογοήτευση
	ζ. στρατηγός
	η. διάγνωση

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο <i>Έλληνικά</i> κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη. ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές. η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. «Απορώ όμως», πρόσθεσε, «που εσείς, ευυπόληπτοι άνθρωποι, δεν σκέφτεστε να υπερασπίσετε τους εαυτούς σας — κι ας ξέρετε ότι τ' όνομα του καθενός σας μπορεί να σβηστεί εξίσου εύκολα με το δικό μου!» Τότε ο κήρυκας των Τριάντα πρόσταξε τους Έντεκα να πιάσουν τον Θηραμένη. Εκείνοι μπήκαν με τους βοηθούς τους και επικεφαλής τον Σάτυρο, τον πιο θρασύ κι αδιάντροπο απ' όλους. Ο Κριτίας είπε: «Σας παραδίνουμε τούτον δω τον Θηραμένη, που καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο. Πιάστε τον, πάρτε τον εκεί που πρέπει και κάνετε τα υπόλοιπα». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. «Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δεν θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, **και μάλιστα ενώ γνωρίζετε** ότι το δικό μου όνομα δεν **σβήνεται** (από τον κατάλογο) καθόλου πιο **εύκολα** απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας». Ύστερα από αυτό ο κήρυκας των Τριάκοντα κάλεσε τους έντεκα να συλλάβουν τον Θηραμένη· κι όταν εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους βοηθούς τους, έχοντας επικεφαλής τον Σάτυρο, τον θρασύτατο και αναιδέστατο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίνουμε αυτόν εδώ τον Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο. Και σεις (οι έντεκα), αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε όπου πρέπει, να εκτελέσετε τα περαιτέρω». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-γ, 2-α, 3-η, 4-β, 5-ζ

8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **ἐνίκων**: Ο του αγώνα θα στεφθεῖ πρωταθλητής.
- **πολιτῶν**: Ο αρχαῖος ελληνικός προκαλεῖ τον θαυμασμό για τα επιτεύγματά του.
- **ἐποιήσαμεν**: Πολλοί ἐφηβοὶ γράφουν για να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.
- **γῆν**: Στο μάθημα της..... μελετήσαμε τον παγκόσμιο χάρτη.
- **θάλατταν**: Οἱ περιοχές προσελκύουν τους τουρίστες.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. νικητής, πολιτισμός, ποιήματα, Γεωγραφίας, παραθαλάσσιες

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἐφόροις	α. αόρατος β. ευφορία
2. ἐρωτώμενοι	α. υποερώτημα β. έρωτας
3. μέγα	α. μέθοδος β. μέγεθος
4. ἔπεσθαι	α. έπος β. επομένως
5. ἐπανάφερον	α. φανάρι β. φόρος

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.).
- γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
- δ. έγραψε τα *Έλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.
- ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§18-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [Τότε οι έφοροι πρόσταξαν να τους φωνάξουν,] κι όταν ήρθαν συγκάλεσαν συνέλευση. Εκεί διαμαρτυρήθηκαν πολλοί άλλοι Έλληνες, και ιδίως οι Κορίνθιοι κι οι Θηβαίοι, λέγοντας ότι δεν πρέπει να κάνουν συνθήκη με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Όταν (οι Αθηναίοι πρέσβεις) έφτασαν (στη Σπάρτη), (οι έφοροι) συγκάλεσαν συνέλευση (των συμμάχων τους), στην οποία οι Κορίνθιοι και κυρίως οι Θηβαίοι, αλλά και πολλοί άλλοι Έλληνες, **αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους**, αλλά να τους αφανίσουν. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-β

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.30), δ-Λ (σ.31), ε-Σ (σ.33)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρεταί. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κύνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
 - **ἐπεκαλεῖτο**: Οἱ γονεῖς πρωτοτύπησαν, ἐστείλαν το της βράφτισης με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.
 - **δηλοῦντα**: Το δεκαπενταμελές του σχολείου διοργάνωσε αποχαιρετιστήρια για την αποφοίτηση των μαθητῶν/-τριῶν της Τρίτης Λυκείου.
 - **ἔπασχε**: Μακάρι το τελευταίο του να του γίνει μάθημα!
 - **λειπόμενον**: Μία σημαντική μηχανική βλάβη στο αυτοκίνητο τον οδήγησε στην της προσπάθειάς του.
 - **παιγνιώδες**: Είναι ἀπαράδεκτο να κάποιον για το σωματικό του ελάττωμα.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντίνειας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφонта δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.
5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από	ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη. ζ. την περίτεχνη διατύπωση. η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τον Θηραμένη οι ἔντεκα μέσα από την Αγορά, ενώ αυτός διαμαρτυρόταν με πολύ δυνατή φωνή για όσα του έκαναν. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγεία του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και αυτοί (= οι έντεκα) έσυραν τον άντρα περνώντας (τον) μέσα από την αγορά, ενώ αυτός φώναζε με πολύ δυνατή φωνή τι πάθαινε. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνοώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

- 5. προσκλητήριο, εκδήλωση, πάθημα, εγκατάλειψη, εμπαίζεις/περιπαίζεις
- 8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σσ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§18-19

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. μεταστραφεὶς	α. μετατροπή β. καταστροφή
2. πέσοι	α. πέταγμα β. επίπτωση
3. γένηται	α. συγγενής β. συγγνώμη
4. ἀνέλαβον	α. ανάληψη β. αναβολή
5. ἀγόμενος	α. άμαξα β. αγάπη

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε	β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα. γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά	δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού.
4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν	ζ. καλή μόρφωση.
5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας *Ἑλληνικά*, 2.4.§18-19

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Και δεν βγήκε ψεύτης: όταν άδραξαν τ' άρματα, εκείνος μ' ένα πήδημα βρέθηκε πρώτος ανάμεσα στους εχθρούς —λες και τον οδηγούσε κάποιο ριζικό— και σκοτώθηκε. (Είναι θαμμένος στο πέρασμα του Κηφισού.) Οι άλλοι ωστόσο νίκησαν και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν από τους Τριάντα ο Κριτίας κι ο Ιπτόμαχος, από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης του Γλαύκωνος κι από τους υπόλοιπους άνδρες τους κάπου εβδομήντα. Οι επαναστάτες πήραν τα όπλα των σκοτωμένων, κανενός πολίτη όμως δεν πείραξαν τα ρούχα. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και δεν **διαψεύστηκε**, αλλά μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να τον οδηγούσε κάποια μοίρα, αφού **πήδησε ορμητικά προς τα εμπρός** κι **έπεσε πάνω** στους εχθρούς, σκοτώνεται, κι έχει θαφτεί στο πέρασμα του Κηφισού· οι άλλοι, όμως, νίκησαν και καταδίωξαν τους εχθρούς **ως το ίσιωμα**. Από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν εδώ ο Κριτίας και ο Ιπτόμαχος, και από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, ενώ από τους υπόλοιπους περίπου εβδομήντα. Και πήραν, βέβαια, τα όπλα, αλλά **δεν απογύμνωσαν** κανέναν από τους νεκρούς πολίτες. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πρῶτος, νεκρούς, ἀλλήλοις, πολλοί, κοινῆς**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.

2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφонта χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§19-20

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. πρωτοπόρος, πρωτεργάτης, πρωθυπουργός – νεκρανάσταση, νεκρόπολη, νεκροπομπή – αλληλεγγύη, αλληλουχία, αλληλ(ο)επίδραση – πολυπολιτισμικότητα, πολύπλευρος, πολυφωνία – κοινωφελής, κοινότυπος, κοινοποίηση
8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἶ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δειλὴν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφαῶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκίας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη**, απλή ή σύνθετη, της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **Διαλιπούσης, γίνεται, θόρυβον, χρήματα, διαφθαρῆναι.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εἶχε εξοικειωθεί με τη μέθοδο και την έκφραση των μεγάλων σοφιστών.
- β. πίστευε, κατά την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου, στη μεγάλη αξία του Περικλή και στην ορθότητα των βασικών αρχών του πολεμικού του σχεδιασμού.
- γ. ακολούθησε τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης των γεγονότων που χρησιμοποιούσαν οι Αθηναίοι.
- δ. ολοκλήρωσε το ιστορικό έργο του με την καταγραφή των γεγονότων της Σικελικής εκστρατείας στο 6ο βιβλίο.
- ε. έγραψε στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όταν προς το δειλινό οι ολιγαρχικοί κατατροπώθηκαν, άρχισαν να φοβούνται μήπως οι δημοκρατικοί τους επιτεθούν και καταλάβουν με τον πρώτο κινόλας αλαλαγμό το νεώριο και τους ξεκάνουν και τους ίδιους· έτσι, βάζουν φωτιά οι ολιγαρχικοί στα σπίτια γύρω από την αγορά και στα οικήματα που νοικιάζονταν σε οικογένειες, ώστε να αποτραπεί η επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους σπίτια ούτε τα ξένα, με αποτέλεσμα και να καούν εμπορεύματα πολλά των εμπόρων και να κινδυνεύσει να καταστραφεί η πόλη ολόκληρη, εάν σηκωνόταν άνεμος και έφερνε τις φλόγες προς τα εκεί. Κι όταν σταμάτησαν τη μάχη και οι αντίπαλοι ησύχασαν στις θέσεις τους, ήσαν όλη τη νύχτα σε επιφυλακή. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή **φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί** μήπως οι δημοκρατικοί **με τον πρώτο αλαλαγμό** καταλάβουν **τον ναύσταθμο**, αφού **επιτεθούν** και τους εξοντώσουν, **πυρπολούν** τα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και **τις μεγάλες κατοικίες**, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης **χωρίς να λυπούνται ούτε δικό τους ούτε ξένο** (σπίτι), ώστε και πολλά **πράγματα** εμπόρων κάηκαν εντελώς και η πόλη παραλίγο να καταστρεφόταν στο σύνολό της, **αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή.**

Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, **καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες**, τη νύχτα **βρίσκονταν σε επιφυλακή**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. διάλειμμα, υπόλοιπο, ελλιπής - γνήσιος, γενιά, γονιός - θορυβώδης, αθόρυβος, θορυβημένος - χρήση, χρήσιμος, εύχρηστος - φθορά, άφθαρτος, αδιάφθορος
8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὕστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἳ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραία ... ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ελλιπής, ακαταμάχητος, πληθωρισμός, εφόδια, ἐγκαυμα**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
Ο Θουκυδίδης
α. δεν συμφωνούσε με τις βασικές αρχές του πολεμικού του σχεδιασμού του Περικλή κατά την έναρξη του πελοποννησιακού πολέμου.
β. υποστήριζε ότι η επέμβαση των θεών μπορεί να επηρεάσει τις ιστορικές εξελίξεις.
γ. προβάλλει την *πλεονεξία* και τη *φιλοτιμία* ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο.
δ. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά.
ε. διαιρεί ο ίδιος το ιστορικό έργο του σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 73-74.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις, και επιπλέον έστελναν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. **αντεκδίκηση. Κι αφού πέρασε μια ημέρα**, μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοί και **εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους** και **επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή**· και οι γυναίκες με τόλμη τούς **βοήθησαν** ενεργά **χτυπώντας** από τα σπίτια με **κεραμίδια** και **σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση** υπομένοντας την **ταραχή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Διαλιπούσης, μάχη, πλήθος-πλήθει, έφοδος, κατεκαύθη

8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.1-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασιν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσόν τι ἐν κινήσει ὧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη**, απλή ή σύνθετη, της Νέας Ελληνικής για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *ἐπιγιννομένη, βοηθῶν, ἔπρασσε, πείθει, ἔμειναν*.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο ἔργο του Θουκυδίδη

- α. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 411 π. Χ.
- β. οι δημηγορίες εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους των ομιλητῶν αλλά δεν αποδίδουν τις ιδέες και το ήθος τους.
- γ. είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματά του ἔχουν γραφτεῖ μετά το 404 π. Χ.
- δ. η γλῶσσα εἶναι η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.
- ε. η συσσώρευση αιτιολογικῶν προσδιορισμῶν φανερώνει την προσπάθεια του ιστορικοῦ να φωτίσει τα αἰτία των γεγονότων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.1-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει συμφωνία και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν υπαίτιους (τους δέκα ολιγαρχικούς), οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί (στην Κέρκυρα), και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί) αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να αποπλεύσει· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ευγενής, γένος, γνήσιος - βοηθητικός, αβοήθητος, βοηθός - πράγμα, πράξη, πρακτικός - πειστικός, πίστη, αμετάπειστος - διαμονή, επίμονος, υπομονετικός
8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὥς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοομένων τῇ τοῦ μὴ συμπεῖν ἀπιστίᾳ, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὅρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις λέξεις της Νέας Ελληνικής που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** από το κείμενο: **διάλειμμα, κατάλογος, στάση, αφθαρσία, δέος**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Αλκιβιάδης.
	β. ο Λύσανδρος.
	γ. ο Περικλής.
2. Ο υπεύθυνος πολίτης στο έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται από	α. ενδιαφέρον για το συμφέρον της πόλης.
	β. ανώτερο ήθος και ανθρωπιά.
	γ. όλα τα παραπάνω.

3. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη είναι	α. η εστίαση σε συγκεκριμένα γεγονότα.
	β. η τάση για γενίκευση.
	γ. η έμφαση στις λεπτομέρειες.
4. Η συγγραφή του έργου του Θουκυδίδη δεν χαρακτηρίζεται από	α. υποκειμενικότητα.
	β. ειλικρίνεια.
	γ. αμεροληψία.
5. Χαρακτηριστικό του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση των αντιθέσεων.
	β. η χρήση απλών ρημάτων.
	γ. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίον, όπου τους έστειλαν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. καταλιπεῖν, κατέλεγον, άνίστη- άνίστησι, διέφθειραν, Δείσαντες- δείσας

8. 1-γ, 2-γ, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναὺς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναὺς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναὺς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λαθόντες, ἔπρασσε, κρῖναι, ποιησαμένους, ᾧσιν.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
	β. με την παρακμή της Αθήνας.

2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η πίστη στους θεούς.
	β. η λογική.
3. Ο Θουκυδίδης σχετικά με τα γεγονότα της εποχής του Πελοποννησιακού πολέμου συμπεριέλαβε στο έργο του	α. αυτά για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει έρευνα.
	β. στοιχεία που αντλούσε μόνο από τη μελέτη των κρατικών αρχείων.
4. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη	α. βρίσκονται σε αναντιστοιχία με τα μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
	β. βρίσκονται σε αντιστοιχία μεταξύ τους με το σχήμα «θέση» - «αντίθεση».
5. Στην προσπάθεια του Θουκυδίδη για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων	α. βοηθούσε το γεγονός ότι οι ελληνικές πόλεις-κράτη είχαν ενιαίο χρονολογικό σύστημα.
	β. οι δυσκολίες ήταν μεγάλες.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικάσουν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει συμφωνία και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν υπαίτιους (τους δέκα ολιγαρχικούς), οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί (στην Κέρκυρα), και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί) αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να αποπλεύσει· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αλάθητος, λαθρεπιβάτης, αλήθεια - σύμπραξη, πραξικόπημα, πολυπράγμων - έγκριση, υποκριτής, διακριτικός - παραποίηση, χειροποίητος, φαρμακοποιός - απουσιολόγος, εξουσία, ανούσιος
8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.»

Μονάδες 30

5. **διένεξη, κάτοπτρο, οδηγός, χρήματα, άγνοια:** Για καθεμία από τις λέξεις της Νέας Ελληνικής που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** από το κείμενο.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η ναυτική δύναμη της Κέρκυρας.
2. Ο Θουκυδίδης ως προς τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης	α. εξιστορεί τα γεγονότα σύμφωνα με το ενιαίο χρονολογικό σύστημα των ελληνικών πόλεων-κρατών.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα κατά χρονολογική σειρά.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα κατά θεματικές ενότητες.
3. Η εξιστόρηση από τον	α. στο έτος 404 π.Χ.

Θουκυδίδη των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου διακόπτεται	β. στο έτος 409 π.Χ.
	γ. στο έτος 411 π.Χ.
4. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η λεγόμενη «νέα αττική».
	γ. η λεγόμενη «απλοποιημένη αττική».
5. Χαρακτηριστική γλωσσική ιδιομορφία στο έργο του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>εἰς</i> αντί <i>ές</i> .
	β. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>ξύν</i> αντί <i>σύν</i> .
	γ. το αρχαιότερο σύμπλεγμα <i>ππ</i> αντί <i>σσ</i> .

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Πελοποννήσιοι, λοιπόν, αμέσως τη νύχτα **ταξίδευαν γρήγορα προς την πατρίδα τους** (πλέοντας) **κοντά στην στεριά**· και αφού **μετέφεραν** τα πλοία **πάνω από** τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί κάνοντας τον γύρο (του νησιού), **απομακρύνονται**. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ὑπερενεγκόντες, ὀφθῶσιν-έώρων, ἤγαγον, ἀπεχρῶντο, κατέγνωσαν

8. 1-α, 2-β, 3-γ, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέρω, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κατέθεντο, ξυλλεγεὶς, εἶχον, ᾤκουν, παρεγένετο**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Κορινθίων και γι' αυτό εξορίστηκε.
- β. επισκέπτεται τους χώρους των συγκρούσεων στη διάρκεια της εξορίας του, για να συγκεντρώσει πληροφορίες για την ιστορική του έρευνα.
- γ. αναγνωρίζει ότι, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, οι αντίπαλοι βρίσκονταν στο ύψιστο σημείο της ακμής τους.
- δ. καταγράφει στο έργο του τα γεγονότα τόσο κατά θεματικές ενότητες όσο και κατά χρονολογική σειρά.
- ε. χρησιμοποιεί στον λόγο του σύνθετα ρήματα και αντιθέσεις.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά.

Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά.

Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, **έκαναν μικροεπιθέσεις**, και επιπλέον **έστελναν εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. θέμα, διάθεση, επιθετικός - επιλέγω, διαλογή, κατάλογος - ένοχος, εποχή, συνεκτικός - οίκημα, πολυκατοικία, άποικος - γονιός, γενέθλια, γνήσιος

8. α-Λ , β-Σ , γ-Σ , δ-Λ , ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότες πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἡσυχάζοντας, ξυνέφερε, ξυλλαβόντες, ἔχοντες, ἐπιτίθενται.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης στο έργο του

- α. επικεντρώνεται στην πολιτική ιστορία.
- β. θεωρεί ότι ο Αγησίλαος αποτελεί το πρότυπο του πολιτικού ηγέτη.
- γ. πιστεύει ότι, ακόμη και μέσα στον εμφύλιο πόλεμο, ο υπεύθυνος πολίτης μπορεί να δείξει μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
- δ. καταγράφει μόνο τα γεγονότα για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει επίπονη έρευνα.
- ε. δεν είχε δυσκολίες στην προσπάθεια για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα.

Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**.

Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. καθησυχάζω, ανησυχία, ησυχαστήριο - φόρεμα, φορά, υποφερτός - λαβή, συλλαβή, λάφυρο - συνοχή, σχήμα, σχεδόν - θέμα, έκθεση, σύνθετος

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πράσσειν, γένηται, ξυλλεγεὶς, εἶχον, ᾤκουν**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο ἔργο του Θουκυδίδη

- α. χρησιμοποιούνται λογικές μέθοδοι, όπως τα εἰκότα (= ενδείξεις και αποδείξεις).
- β. ο υπεύθυνος πολίτης χρησιμοποιεῖ τη λογική και τη σύνεση και δεν παρασύρεται από τους δημαγωγούς.
- γ. οι δημηγορίες αποδίδουν την προσωπικότητα των ομιλητῶν αλλά δεν εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους τους.
- δ. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 413 π. Χ.
- ε. εντοπίζονται αρχαιότεροι τύποι λέξεων, όπως αἰεὶ ἀντὶ γὰρ αἰεί.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα.

Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**.

Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πραγματικότητα, πρακτορείο, διαπραγμάτευση – απόγονος, γένος, ευγενικός – κατάλογος, επιλογή, διαλογικός – ένοχος, εποχή, ανεκτός – κάτοικος, διοίκηση, ενοικιαστής

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατήρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου, να γράψετε μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** τῆς Νέας Ελληνικῆς, ἀπλή ἢ σύνθετη: *ἐπείσθησαν*, *ἐώρων*, *ἐδύναντο*, *εἶναι*, *ἐκτείνοντο*.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ὡς Σωστές (Σ) ἢ Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. αποδοκίμαζε τον πολεμικό σχεδιασμό του Περικλή.
- β. κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη το 424 π.Χ., ὡς στρατηγός, ἀπὸ τὴν ἐπίθεση τῶν Σπαρτιατῶν.
- γ. χρησιμοποιεῖ λογικὲς μεθόδους, ὅπως τὰ εἰκότα, τὰ σημεῖα καὶ τὰ τεκμήρια.
- δ. θεωρεῖ ὅτι ἡ λογικὴ καὶ ἡ τύχη ἀποτελοῦν στοιχεῖα στα ὁποῖα μπορεῖ να στηριχτεῖ ὁ ἄνθρωπος.
- ε. γράφει στὴ λεγόμενη «ἀρχαία αττικὴ» τοῦ 5^{ου} αἰ. π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πειθώ, πειστικός, άπιστος – όραση, πρόσωπο, ιδεατός – δύναμη, δυναμικός, αδύναμος – ουσία, οντότητα, όντως – μητροκτονία, αυτοκτονία, εντομοκτόνος
8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περικομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ευαίσθητος, άγνοια, άγχος, καταναλωτής, δόγμα**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια και έλαβε λαμπρή μόρφωση.
- β. εξιστόρησε τα γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι το 404 π. Χ.
- γ. εντάσσει στο έργο του χρησμούς, φήμες, διαδόσεις.
- δ. θεωρεί στο έργο του ότι ο υπεύθυνος πολίτης διαθέτει, μεταξύ άλλων, μετριοπάθεια και ανθρωπιά.

- ε. διαιρεί στο ιστορικό του έργο το έτος σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και χειμώνα (4 μήνες κατά τους οποίους τα αντίπαλα στρατεύματα αποσύρονται στις βάσεις τους).

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αίσθόμενοι, κατέγνωσαν, απήγχοντο, άνηλοῦντο, δοκοῦντας

8. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου, νὰ γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** τῆς Νέας Ελληνικῆς: **λαβόντες, ἤγαγον, ἔπεισαν, ἐώρων, ἐδύναντο.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ὡς Σωστές (Σ) ἢ Λανθασμένες (Λ):
 - α. Ο Θουκυδίδης πίστευε ὅτι ἡ βαθύτερη αἰτία τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἦταν ἡ οικονομικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἀνάπτυξη τῆς Σπάρτης.
 - β. Στὸ ἔργο τοῦ Θουκυδίδη ο Περικλῆς ἐνσαρκώνει τὸ πρότυπο τοῦ ηγέτη.
 - γ. Ἡ ἐξιστόρηση τῶν γεγονότων ἀπὸ τὸν Θουκυδίδη γίνεται κατὰ θεματικὲς ἐνότητες.
 - δ. Στὸ 1^ο βιβλίο τοῦ ἔργου τοῦ ο Θουκυδίδης ἐκθέτει, μεταξύ ἄλλων, τὴν ιστορικὴ τοῦ μέθοδο.
 - ε. Εἶναι βέβαιο ὅτι ὀρισμένα τμήματα τοῦ ιστορικοῦ ἔργου τοῦ Θουκυδίδη ἔχουν γραφτεῖ μετὰ τὸ 404 π. Χ.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ηχολήπτης, περίληψη, παραλαβή – διαπαιδαγώγηση, καταγωγή, ανάγωγος – απιστία, πειθαρχία, ευπείθεια – πανόραμα, θεόρατος, ορατότητα – αδύναμος, πολυδύναμος, παντοδύναμος
8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶν κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δειλὴν ὀψίαν, δέξαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκίας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις λέξεις τῆς Νέας Ελληνικῆς που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** ἀπὸ το κείμενο: **έλλειμμα, θέλος, δειλός, εμπρηστής, λαθραῖος.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση ἀπὸ τὴ στήλη Β που συμπληρώνει ορθά τὸ νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης ἦταν εξοικειωμένος με τὴν ἐκφραση και τὴ μέθοδο	α. των τραγικῶν ποιητῶν.
	β. των επικῶν ποιητῶν.
	γ. των μεγάλων σοφιστῶν.
2. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια τῆς αθηναϊκῆς δυνάμεως.

	β. με την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία.
	γ. με την παρακμή της Αθήνας.
3. Η οικογένεια του Θουκυδίδη συνδεόταν παραδοσιακά	α. με τη δημοκρατική παράταξη.
	β. με τους ολιγαρχικούς.
	γ. με την αριστοκρατική παράταξη.
4. Ο Θουκυδίδης ως στρατηγός ηγήθηκε των Αθηναίων	α. στη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς.
	β. στην Αμφίπολη.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
5. Το έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε από τον ίδιο.
	β. ολοκληρώθηκε από φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ).
	γ. διακόπηκε στο 411 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όταν προς το δειλινό οι ολιγαρχικοί κατατροπώθηκαν, άρχισαν να φοβούνται μήπως οι δημοκρατικοί τους επιτεθούν και καταλάβουν με τον πρώτο κιάλας αλαλαγμό το νεώριο και τους ξεκάνουν και τους ίδιους· έτσι, βάζουν φωτιά οι ολιγαρχικοί στα σπίτια γύρω από την αγορά και στα οικήματα που νοικιάζονταν σε οικογένειες, ώστε να αποτραπεί η επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους σπίτια ούτε τα ξένα, με αποτέλεσμα και να καούν εμπορεύματα πολλά των εμπόρων και να κινδυνεύσει να καταστραφεί η πόλη ολόκληρη, εάν σηκωνόταν άνεμος και έφερνε τις φλόγες προς τα εκεί. Κι όταν σταμάτησαν τη μάχη και οι αντίπαλοι ησύχασαν στις θέσεις τους, ήσαν όλη τη νύχτα σε επιφυλακή. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή **φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί** μήπως οι δημοκρατικοί **με τον πρώτο αλαλαγμό καταλάβουν τον ναύσταθμο**, αφού **επιτεθούν** και τους εξοντώσουν, **πυρπολούν** τα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και τις **μεγάλες κατοικίες**, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης **χωρίς να λυπούνται ούτε δικό τους ούτε ξένο** (σπίτι), ώστε και πολλά **πράγματα** εμπόρων κήκαν εντελώς και η πόλη παραλίγο να καταστρεφόταν στο σύνολό της, **αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή.**

Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, **καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες**, τη νύχτα **βρίσκονταν σε επιφυλακή**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Διαλιπούσης, βάλλουσαι, δείσαντες, έμπιπρᾶσι, λαθόντες

8. 1-γ, 2-α, 3-γ, 4-β, 5-γ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπικούροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ... ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **παρακαλοῦντες, δῆμος, κρατήσειεν, ἀγορᾶς, ξυνοικίας**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης γεννήθηκε από πλούσια	α. δημοκρατική οικογένεια.
	β. αριστοκρατική οικογένεια.
2. Μετά τη στρατιωτική αποτυχία στην	α. επέστρεψε στην Αθήνα.

Αμφίπολη ο Θουκυδίδης	β. εξορίστηκε στη Θράκη.
3. Κατά τον Θουκυδίδη, ο άνθρωπος μπορεί να στηριχθεί μόνο	α. στην τύχη.
	β. στη λογική.
4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από	α. μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
	β. φιλοτιμία και πλεονεξία.
5. Για την καταγραφή των γεγονότων της εποχής του ο Θουκυδίδης καταφεύγει	α. σε πληροφορίες που μπορούσε να συλλέξει από οπουδήποτε.
	β. στην προσωπική γνώση και την έρευνα.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3,73-74.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά.Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις, και επιπλέον έστελναν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους.Κι **αφού πέρασε μια ημέρα**, μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοίκαιεξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους και **επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή**· και οι γυναίκες με τόλμη τούς **βοήθησαν** ενεργά **χτυπώντας** από τα σπίτια με **κεραμίδια** και **σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση** υπομένοντας την **ταραχή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Τον παρακάλεσε να τον βοηθήσει.

Ο Δήμος Αθηναίων διοργανώνει πολιτιστικές εκδηλώσεις για την επέτειο της 25^{ης} Μαρτίου.

Κράτησε την υπόσχεσή του και επέστρεψε στην πατρίδα.

Η αγορά ενός σπιτιού κοστίζει αρκετά χρήματα.

Στη συνοικία που κατοικώ, υπάρχουν αρκετά πάρκα και πλατείες.

8. 1-β, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.1-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασιν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. στρατηγός	α. στάση
2. ξύμβασιν	β. συμβολικός
3. νομίζειν	γ. προθυμία
4. προστάται	δ. βασικός
5. παρεμυθεῖτο	ε. σύναξη
	ζ. προνόμιο
	η. μυθολογία

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B

1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, δεν επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	β. την προσωπικότητα και το ήθος των ομιλητών τους. γ. τους φιλόδοξους δημαγωγούς.
3. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη σκιαγραφούν	δ. κατά χρονολογική σειρά. ε. η λογική.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου	ζ. οι θεοί. η. την απλότητα του ύφους του.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές για	θ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία των ανθρώπων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.1-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και **την επόμενη μέρα** ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, **φτάνει** από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει **συμφωνία** και τους πείθει **ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν** μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν **υπαίτιους** (τους δέκα ολιγαρχικούς), **οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί** (στην Κέρκυρα), **και οι υπόλοιποι να παραμείνουν** (στο νησί) **αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους**. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να **αποπλεύσει**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-ε, 2-δ, 3-ζ, 4-α, 5-η

8. 1-ζ, 2-θ, 3-β, 4-δ, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **Δράσαντες, συγκαλέσαντες, ἐπικυρῶσαι, πράσσειν, ξυλλαβόντες.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η οικογενειακή παράδοση του Θουκυδίδη συνδεόταν	α. με τους αριστοκρατικούς.
	β. με τους δημοκρατικούς.
2. Ο Θουκυδίδης απέτυχε να σώσει την αποικία των Αθηναίων	α. στις Αργινούσες.
	β. στην Αμφίπολη.
3. Το έργο του Θουκυδίδη για τον	α. έμεινε ημιτελές.

Πελοποννησιακό πόλεμο	β. είναι ολοκληρωμένο.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα	α. κατά χρονολογική σειρά.
	β. κατά θεματικές ενότητες.
5. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η «απλοποιημένη αττική».

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο** (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. δράση, δράμα, απόδραση - κάλεσμα, πρόσκληση, εκκλησία - κύρος, κυριότητα, επικύρωση - πράξη, πράγμα, πράκτορας - λαβή, λάφυρο, λήψη

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, ὅπου ἡ συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται **με διαφορετικὴ σημασία** ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: **ἡσυχάζοντας, γνώμην, ἐπιστροφή, δῆμος, ἀγορὰν**. Μπορεῖτε να τὴ χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της** (μέρος τοῦ λόγου, πτώση, ἀριθμὸ, γένος, ἐγκλίση, χρόνος).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε να ολοκληρώνεται ὀρθά τὸ νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης συγκεντρώνει πληροφορίες για τον πόλεμο	α. με επισκέψεις στους τόπους των συγκρούσεων.
	β. αντλώντας πληροφορίες μόνον ἀπὸ γραπτές πηγές.

2. Ο Θουκυδίδης επικεντρώνεται, για την κατανόηση του πολέμου,	α. στην πολιτική ιστορία.
	β. σε χρησμούς, φήμες και διαδόσεις.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η λογική.
	β. η ηθική.
4. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η τύχη είναι	α. απρόβλεπτες συγκυρίες.
	β. υπερφυσική δύναμη.
5. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
	β. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Το βράδυ η πλατεία ησυχάζει από τις φωνές των παιδιών.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συμβάλλουν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης.

Η επιστροφή στις σχολικές τάξεις γέμισε τα παιδιά με χαρά.

Ο Δήμος Αθηναίων οργάνωσε μία ημερίδα επαγγελματικού προσανατολισμού για τους μαθητές και τις μαθήτριες των Λυκείων.

Η Σχολική Επιτροπή έδωσε την έγκρισή της για την αγορά ενός διαδραστικού πίνακα.

8. 1-α, 2-α, 3-α, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κλήση, ναυτικό, πομπή, πειθῶ, σχέση**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, επειδή ανήκε και ο ίδιος στη δημοκρατική παράταξη.
	β. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, παρόλο που η οικογενειακή του παράδοση συνδεόταν με τους αριστοκρατικούς.
2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, τα βασικά κίνητρα για τον πόλεμο είναι	α. η φιλαρχία και η αγάπη για την πατρίδα.
	β. η πλεονεξία και η φιλοτιμία.

3. Η σκέψη του Θουκυδίδη ακολουθεί πορεία	α. από το συγκεκριμένο στο γενικό.
	β. από το γενικό στο συγκεκριμένο.
4. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).
	β. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
5. Χαρακτηριστικά του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι ετερόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.
	β. οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο (αν εμφανίζονταν) μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν την πρότασή τους**. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. συγκαλέσαντες, νηί, πέμπουσι, ἔπεισαν-πείσοντας, ἔχοντες

8. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ὣσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοοιμένων τῇ τοῦ μὴ συμπελεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὄπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. Ὅρωντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ "Ἡραῖον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ἐλλειψη, πρόλογος, δέος, μυθώδης, πρόσληψη**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. απέτυχε, ως στρατηγός, να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
- β. εξορίστηκε και γι' αυτό δεν μπόρεσε να συνεχίσει την ιστορική του έρευνα.
- γ. πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της αθηναϊκής δύναμης.
- δ. κατόρθωσε παρά τις δυσκολίες να παραθέσει αυτολεξεί τους λόγους των πολιτικών κατά τη διάρκεια του πολέμου.

- ε. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά διαιρώντας το έτος σε θέρος και χειμώνα.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίο, όπου τους έστελναν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. καταλιπεῖν, κατέλεγον, Δείσαντες/δείσας, παρεμυθεῖτο, ἔλαβε

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 81.3-81.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐύρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **γινόμενα, ναυσί, αἰτίαν, δῆμον, λαβόντων.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, είναι	α. η πλεονεξία και η φιλοτιμία των δημαγωγών.
2. Η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη,	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
3. Στο έργο του Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη που ενσαρκώνει ο Περικλής χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων,	γ. από πολιτική οξυδέρκεια και πολιτικό θάρρος.
4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων,	δ. η δύναμη.
	ε. η λογική.

5. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται	ζ. από τη χρήση της λογικής και της σύνεσης. η. από αμεροληψία στην έκθεση των γεγονότων. θ. από την απλότητα του ύφους.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. γενεαλογικός, ευγενής, γενέθλια - ναυπηγός, ναυμαχία, ναύσταθμος - αιτιολογικός, υπαίτιος, αιτιοκρατία - δημοκρατία, δημοφιλής, δημοψήφισμα - χειρολαβή, ανάληψη, παραλήπτης
8. 1-β , 2-ε , 3-γ , 4-ζ, 5-η

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωνσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσαν, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἤγαγον, γινόμενα, ἐδύναντο, παρέμεινε, δοκοῦντας**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, δεν επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	β. την προσωπικότητα και το ήθος των ομιλητών τους. γ. τους φιλόδοξους δημαγωγούς. δ. κατά χρονολογική σειρά.

3. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη σκιαγραφούν	ε. η λογική. ζ. οι θεοί.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου	η. την απλότητα του ύφους του. θ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία των
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές για	ανθρώπων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν** και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αγωγός, εξαγωγή, εισαγωγή - απόγονος, εγγονός, γένος - αδύνατος, ενδυνάμωση, αποδυνάμωση - διαμονή, επιμονή, υπομονετικός - δογματικός, δόκιμος, δόξα
8. 1-ζ, 2-θ, 3-β, 4-δ, 5-α

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κράτος, αλήθεια, πρόγονος, διαμονή, προνόμιο.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. πίστευε ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία, στην οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- γ. προβάλλει τον ανθρώπινο παραλογισμό ως το μόνο κίνητρο για τον πόλεμο.
- δ. στηρίχτηκε μόνο στη μελέτη επίσημων κειμένων για την ανεύρεση της αλήθειας.

ε. χρησιμοποιεί αρχαιότερους τύπους λέξεων, όπως αἰεὶ ἀντὶ γὰρ αἰεὶ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, **φτάνει** από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει **συμφωνία** και τους πείθει **ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν** μεν δέκα άνδρες, τους κατ' εξοχήν **υπαίτιους** (τους δέκα ολιγαρχικούς), **οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί** (στην Κέρκυρα), **και οι υπόλοιποι να παραμείνουν** (στο νησί) **αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους**. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να **αποπλεύσει**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

- 5. κεκρατηκότος, λαθόντες, επιγιγνομένη/παραγίγνεται, έμειναν, νομίζειν
- 8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ σὺ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωνσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσαν, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **παραλήπτης, προσαγωγή, υπέρβαση, αγχόνη, κατανάλωση.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης γεννήθηκε από πλούσια	α. δημοκρατική οικογένεια.
	β. αριστοκρατική οικογένεια.
2. Μετά τη στρατιωτική αποτυχία στην Αμφίπολη ο Θουκυδίδης	α. επέστρεψε στην Αθήνα.
	β. εξορίστηκε στη Θράκη.
3. Κατά τον Θουκυδίδη, ο άνθρωπος μπορεί να στηριχθεί μόνο	α. στην τύχη.
	β. στη λογική.

4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από	α. μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
	β. φιλοτιμία και πλεονεξία.
5. Για την καταγραφή των γεγονότων της εποχής του ο Θουκυδίδης καταφεύγει	α. σε πληροφορίες που μπορούσε να συλλέξει από οπουδήποτε.
	β. στην προσωπική γνώση και την έρευνα.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. λαβόντες, λάβοιεν, λαβόντων - ἤγαγον - ἐσβῆναι - ἀπήγχοντο - ἀνηλοῦντο

8. 1-β, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον·»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ανευθυνότητα, γεωπόνος, ευαίσθητος, πρόσληψη, στρατηγός.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. οι θεοί.
	β. η λογική.
	γ. η στρατιωτική υπεροχή.
2. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Περικλής.
	β. ο Αγησίλαος.

	γ. ο Λύσανδρος.
3. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα του έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί	α. κατά την περίοδο των Μηδικών πολέμων.
	β. μετά το 404 π. Χ.
	γ. μετά τη μάχη στα Λεύκτρα.
4. Χαρακτηριστικό του υψηλού λογοτεχνικού ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι μακρές περίοδοι λόγου.
	β. οι σύντομες περίοδοι λόγου.
	γ. οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί και η απλή σύνταξη.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές από τους αναγνώστες και τους μελετητές του	α. για την αμεροληψία του στην έκθεση των γεγονότων.
	β. για το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. για τη λογοτεχνική πλαισίωση της ιστορίας.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Πελοποννήσιοι, λοιπόν, αμέσως τη νύχτα **ταξίδευαν** γρήγορα **προς την πατρίδα τους** (πλέοντας) **κοντά στην στεριά**· και αφού **μετέφεραν** τα πλοία **πάνω από** τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί κάνοντας τον γύρο (του νησιού), **απομακρύνονται**. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσηνίους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. εὐθύς, γῆν, αἰσθόμενοι, λαβόντες/λάβοιεν, ἤγαγον

8. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεόν πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δέ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **βελτίωση, παραπομπή, διεύθυνση, πίστη, κατάθεση**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Κορινθίων και γι' αυτό εξορίστηκε.
- β. επισκέπτεται τους χώρους των συγκρούσεων στη διάρκεια της εξορίας του, για να συγκεντρώσει πληροφορίες για την ιστορική του έρευνα.
- γ. αναγνωρίζει ότι, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, οι αντίπαλοι βρίσκονταν στο ύψιστο σημείο της ακμής τους.
- δ. καταγράφει στο έργο του τα γεγονότα τόσο κατά θεματικές ενότητες όσο και κατά χρονολογική σειρά.
- ε. χρησιμοποιεί στον λόγο του σύνθετα ρήματα και αντιθέσεις.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα.

Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**.

Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. βέλτιστα, πέμπουσι, εὐθύς, πείσοντες-ἔπεισαν, κατέθεντο-ἐπιτίθενται

8. α-Λ, β-Σ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δέ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διαπόμπευση, σύμπραξη, συμφορά, σύλληψη, αποικία**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. αποδοκίμαζε τον πολεμικό σχεδιασμό του Περικλή.
- β. κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη το 424 π.Χ., ως στρατηγός, από την επίθεση των Σπαρτιατών.
- γ. χρησιμοποιεί λογικές μεθόδους, όπως τα *εἰκότα*, τα *σημεῖα* και τα *τεκμήρια*.
- δ. θεωρεῖ ότι η λογική και η τύχη αποτελούν στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- ε. γράφει στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα.

Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**.

Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πέμπουσι, πεπραγμένων-πράσσειν, ξυνέφερε, ξυλλαβόντες, ὥκουν

8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αδιάφορος, άγονος, πρόσληψη, επιθετικός, συνοχή**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια και έλαβε λαμπρή μόρφωση.
- β. εξιστόρησε τα γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι το 404 π. Χ.
- γ. εντάσσει στο έργο του χρησμούς, φήμες, διαδόσεις.
- δ. θεωρεί στο έργο του ότι ο υπεύθυνος πολίτης διαθέτει, μεταξύ άλλων, *μετριοπάθεια* και *ανθρωπιά*.
- ε. διαιρεί στο ιστορικό του έργο το έτος σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και χειμώνα (4 μήνες κατά τους οποίους τα αντίπαλα στρατεύματα αποσύρονται στις βάσεις τους).

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυνέφερε, γένηται, κατέλαβον-ξυλλαβόντες, κατέθεντο-έπιτίθενται, ἔχοντες

8. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέρω, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ἀπιστος, κατάθεση, ικέτης, προληπτικός, μέτοικος**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Οι Αθηναῖοι εξόρισαν τον Θουκυδίδη, γιατί	α. δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
	β. ακολούθησε τον Αγησίλαο σε στρατιωτικές επιχειρήσεις.

2. Είναι βέβαιο ότι ο Θουκυδίδης	α. έζησε ως το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. πέθανε πριν από το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, μία από τις βασικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού στρατιωτικά κράτους ήταν	α. η κυριαρχία στη στεριά.
	β. η κυριαρχία στη θάλασσα.
4. Είναι λάθος να χαρακτηρίζουμε τον Θουκυδίδη	α. ρεαλιστή.
	β. απαισιόδοξο.
5. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, χρέος του πολίτη είναι να συμπεριφέρεται	α. με λογική και σύνεση.
	β. με θάρρος και τόλμη.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. **Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις**, και επιπλέον **έστελναν εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ἔπεισαν, κατέθεντο, Ἀφικομένης, κατέλαβον, ὥκουν/οἰκετῶν

8. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεόν πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ναυπηγείο, καθησυχαστικός, πράκτορας, κατάληψη, επιθετικός**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η περιοχή της Αμφίπολης είχε σημασία για τους Αθηναίους, επειδή	α. βρισκόταν κοντά στα χρυσωρυχεία του Παγγαίου.
	β. ήταν πολύ κοντά στην Αττική και αποτελούσε ορμητήριο των Αθηναίων.
2. Η εξιστόρηση των γεγονότων του	α. το 411 π. Χ.

Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη σταματά	β. το 413 π. Χ.
3. Κατά τη συγγραφή του έργου του, ο Θουκυδίδης επικεντρώνει το ενδιαφέρον του	α. στη στρατιωτική ιστορία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
4. Το 6 ^ο και το 7 ^ο βιβλίο του ιστορικού έργου του Θουκυδίδα είναι αφιερωμένα	α. στη Σικελική εκστρατεία.
	β. στον λοιμό των Αθηνών και τον θάνατο του Περικλή.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές	α. για την αμεροληψία του.
	β. για τη μετριοπάθεια και το ήθος του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. νηί, ήσυχάζοντας, πεπραγμένων/πράσσειν/πράγματα, ξυλλαβόντες, επιτίθενται

8. 1-α, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ὤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ξυνέφερε, πείσοντας, πράσσειν, ἔχοντες, ὤκουν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά τον Θουκυδίδη οι θεοί	α. επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
	β. δεν παρεμβαίνουν στα ιστορικά γεγονότα.
2. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη ήταν λόγοι που εκφωνήθηκαν	α. κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.

	β. μετά το τέλος των πολεμικών επιχειρήσεων.
3. Στην εποχή του Θουκυδίδη οι ελληνικές πόλεις-κράτη	α. είχαν κοινές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
	β. είχαν διαφορετικές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
4. Η διαίρεση του έργου του Θουκυδίδη σε 8 βιβλία	α. έγινε από μεταγενέστερους φιλολόγους.
	β. έγινε από τον ίδιο.
5. Την προσπάθεια του Θουκυδίδη να διαφωτίσει πλήρως τα γεγονότα δηλώνει και	α. το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνει μύθους, φήμες και διαδόσεις στην αφήγησή του.
	β. η εκτενής χρήση αιτιολογικών προτάσεων στο έργο του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. κατηφόρα, αναφορά, μεταφορέας – εμπιστοσύνη, απιστία, πειστικότητα – πρακτορείο, πράγμα, πραγματικότητα – αλληλουχία, συνοχή, οχυρό – κάτοικος, μέτοικος, αποικία
8. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικάς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πρόσληψη, διαπαιδαγώγηση, αυτοπεποίθηση, αγχώδης, αναλώσιμος.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 411 π. Χ.
- β. οι δημηγορίες εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους των ομιλητών αλλά δεν αποδίδουν τις ιδέες και το ήθος τους.
- γ. είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματά του έχουν γραφτεί μετά το 404 π. Χ.
- δ. η γλώσσα είναι η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.

- ε. η συσσώρευση αιτιολογικών προσδιορισμών φανερώνει την προσπάθεια του ιστορικού να φωτίσει τα αίτια των γεγονότων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. λαβόντες/λάβοιεν, ἤγαγον, ἔπεισαν, ἀπήγχοντο, ἀνηλοῦντο

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε **ένα ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **Δράσαντες, ἐπικυρῶσαι, ἐνίκησαν, ἀφικομένης, εἶχον**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
Ο Θουκυδίδης
 - α. δεν συμφωνούσε με τις βασικές αρχές του πολεμικού του σχεδιασμού του Περικλή κατά την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου.
 - β. υποστήριζε ότι η επέμβαση των θεών μπορεί να επηρεάσει τις ιστορικές εξελίξεις.
 - γ. προβάλλει την πλεονεξία και τη φιλοτιμία ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο.
 - δ. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά.
 - ε. διαιρεί ο ίδιος το ιστορικό έργο του σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο** (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. δράση, απόδραση, δράμα – επικύρωση, ακύρωση, κυριότητα – νίκη, νικητής, επινίκια – άφιξη, ικέτης, ικανότητα – αντοχή, ασχήμια, ανεκτικότητα

8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κατάληψη, πίστη, συλλογικός, αποικία, κλήση**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά τον Θουκυδίδη οι θεοί	α. επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
	β. δεν παρεμβαίνουν στα ιστορικά γεγονότα.
2. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη ήταν λόγοι που εκφωνήθηκαν	α. κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.
	β. μετά το τέλος των πολεμικών επιχειρήσεων.

3. Στην εποχή του Θουκυδίδη οι ελληνικές πόλεις-κράτη	α. είχαν κοινές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
	β. είχαν διαφορετικές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
4. Η διαίρεση του έργου του Θουκυδίδη σε 8 βιβλία	α. έγινε από μεταγενέστερους φιλολόγους.
	β. έγινε από τον ίδιο.
5. Την προσπάθεια του Θουκυδίδη να διαφωτίσει πλήρως τα γεγονότα δηλώνει και	α. το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνει μύθους, φήμες και διαδόσεις στην αφήγησή του.
	β. η εκτενής χρήση αιτιολογικών προτάσεων στο έργο του.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυλλαβόντες-κατέλαβον, ἔπεισαν, ξυλλεγείς, ὥκουν-οἰκετῶν, παρακαλοῦντες

8. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας συλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **απλή ή σύνθετη ομόρριξη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **συγκαλέσαντες, εἶπον, γένηται, κατέλαβον, ᾤκουν**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εἶχε εξοικειωθεί με τη μέθοδο και την έκφραση των μεγάλων σοφιστών.
- β. πίστευε, κατά την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου, στη μεγάλη αξία του Περικλή και στην ορθότητα των βασικών αρχών του πολεμικού του σχεδιασμού.
- γ. ακολούθησε τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης των γεγονότων που χρησιμοποιούσαν οι Αθηναῖοι.
- δ. ολοκλήρωσε το ιστορικό έργο του με την καταγραφή των γεγονότων της Σικελικής εκστρατείας στο 6ο βιβλίο.
- ε. έγραψε στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

- 5.** σύγκληση, προσκλητήριο, κάλεσμα – έπος, επικός, καλλιέπεια – γονιός, απόγονος, γενιά – προκατάληψη, λάφυρο, λαβή – κατοικία, πολυκατοικία, οίκος
- 8.** α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγινα. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραία ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέρω, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ξυλλαβόντες, κατέθεντο, καταφεύγει, περιέπεμπον, παρακαλοῦντες**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η περιοχή της Αμφίπολης είχε σημασία για τους Αθηναίους, επειδή	α. βρισκόταν κοντά στα χρυσωρυχεία του Παγγαίου.
	β. ήταν πολύ κοντά στην Αττική και αποτελούσε ορμητήριο των Αθηναίων.
2. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη σταματά	α. το 411 π. Χ.
	β. το 413 π. Χ.

3. Κατά τη συγγραφή του έργου του, ο Θουκυδίδης επικεντρώνει το ενδιαφέρον του	α. στη στρατιωτική ιστορία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
4. Το 6 ^ο και το 7 ^ο βιβλίο του ιστορικού έργου του Θουκυδίδη είναι αφιερωμένα	α. στη Σικελική εκστρατεία.
	β. στον λοιμό των Αθηνών και τον θάνατο του Περικλή.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές	α. για την αμεροληψία του.
	β. για τη μετριοπάθεια και το ήθος του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 72-73

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. **Την επόμενη ημέρα**, λοιπόν, **έκαναν μικροεπιθέσεις**, και επιπλέον **έστελναν εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. παραλαβή, εργολάβος, κατάληψη - κατάθεση, ανάθεση, νομοθέτης - καταφύγιο, πρόσφυγας, διαφυγή - εκπομπή, παραπομπή, αποπομπή - παράκληση, προσκλητήριο, εκκλησία

8. 1-α, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ξυγκαλέσαντες	α. αφήγημα
2. εἶπον	β. φορέας
3. ἡγεῖσθαι	γ. άπιστος
4. ξυνέφερε	δ. επικός
5. ἔπεισαν	ε. σύγκλιση
	ζ. κλήση
	η. εποχή

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Οι Αθηναῖοι εξόρισαν τον Θουκυδίδη, γιατί	α. δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη

	από τους Σπαρτιάτες.
	β. ακολούθησε τον Αγησίλαο σε στρατιωτικές επιχειρήσεις.
2. Είναι βέβαιο ότι ο Θουκυδίδης	α. έζησε ως το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. πέθανε πριν από το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, μία από τις βασικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού στρατιωτικά κράτους ήταν	α. η κυριαρχία στη στεριά.
	β. η κυριαρχία στη θάλασσα.
4. Είναι λάθος να χαρακτηρίζουμε τον Θουκυδίδη	α. ρεαλιστή.
	β. απαισιόδοξο.
5. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, χρέος του πολίτη είναι να συμπεριφέρεται	α. με λογική και σύνεση.
	β. με θάρρος και τόλμη.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-ζ, 2-δ, 3-α, 4-β, 5-γ

8. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ συμπεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ανισότητα, πομπός, νόηση, κατοικία, νεολαία**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
 - α. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
 - β. Στο έργο του Θουκυδίδη ο Περικλής ενσαρκώνει το πρότυπο του ηγέτη.
 - γ. Η εξιστόρηση των γεγονότων από τον Θουκυδίδη γίνεται κατά θεματικές ενότητες.
 - δ. Στο 1^ο βιβλίο του έργου του ο Θουκυδίδης εκθέτει, μεταξύ άλλων, την ιστορική του μέθοδο.
 - ε. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα του ιστορικού έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί μετά το 404 π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι εκείνοι, επειδή φοβήθηκαν μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθισαν ικέτες στο ναό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος προσπαθούσε να τους σηκώσει από εκεί και τους καθυσύχαζε. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) από την άλλη, επειδή **φοβήθηκαν** μήπως αποσταλούν στην Αθήνα, κάθονται ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος τότε **προσπαθούσε και να τους σηκώσει και να τους καθησυχάσει**. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ἴσας, συμπέμψειν - ἀποπεμφθῶσι - διεπέμπετο, διανοομένων, οἰκιῶν, νεωτερίσωσιν

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ συμπεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **εκπομπή, κάθισμα, επιμύθιο, ανθυγιεινός, αδιανόητος**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια και έλαβε λαμπρή μόρφωση.
- β. εξιστόρησε τα γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι το 404 π. Χ.
- γ. εντάσσει στο έργο του χρησμούς, φήμες, διαδόσεις.
- δ. θεωρεί στο έργο του ότι ο υπεύθυνος πολίτης διαθέτει, μεταξύ άλλων, **μετριοπάθεια και ανθρωπιά**.

- ε. διαιρεί στο ιστορικό του έργο το έτος σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και χειμώνα (4 μήνες κατά τους οποίους τα αντίπαλα στρατεύματα αποσύρονται στις βάσεις τους).

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμποδίζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίο, όπου τους έστειλαν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμποδίζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυμπέμψειν-άποπεμφθῶσι-διεπέμπετο, καθίζουσιν, παρεμυθεῖτο, ὑγίης, διανοουμένων

8. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίους ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν συνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη**, απλή ή σύνθετη, της νέας ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **διεκομίσθησαν, κρῖναι, ᾧσιν, κατέλεγον, δείσαντες.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. αποδοκίμαζε τον πολεμικό σχεδιασμό του Περικλή.
- β. κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη το 424 π. Χ., ως στρατηγός, από την επίθεση των Σπαρτιατών.
- γ. χρησιμοποιεί λογικές μεθόδους, όπως τα *εἰκότα*, τα *σημεῖα* και τα *τεκμήρια*.
- δ. θεωρεῖ ότι η λογική και η τύχη αποτελούν στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.

ε. γράφει στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει **συμφωνία** και τους πείθει **ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν** μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν **υπαίτιους** (τους δέκα ολιγαρχικούς), **οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί** (στην Κέρκυρα), **και οι υπόλοιποι να παραμείνουν** (στο νησί) **αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους**. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να **αποπλεύσει**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. μετακόμιση, συγκομιδή, κόμιστρο - διακριτικός, σύγκριση, υποκρισία - ουσία, εξουσία, παρουσία - κατάλογος, λεξικό, επίλογος - δεισιδαιμονία, δέος, δεινός
8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περικυκλίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ὑπερενεγκόντες	α. παραλήπτης
2. λαβόντες	β. εισβολή
3. ἀπέκτεινον	γ. βήμα
4. ἐσθῆναι	δ. διένεξη
5. ἀνηλοῦντο	ε. καταναλωτής
	ζ. απόκτημα
	η. μητροκτόνος

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία	α. οι θεοί.

στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	β. η λογική.
	γ. η στρατιωτική υπεροχή.
2. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Περικλής.
	β. ο Αγησίλαος.
	γ. ο Λύσανδρος.
3. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα του έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί	α. κατά την περίοδο των Μηδικών πολέμων.
	β. μετά το 404 π.Χ.
	γ. μετά τη μάχη στα Λεύκτρα.
4. Χαρακτηριστικό του υψηλού λογοτεχνικού ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι μακρές περίοδοι λόγου.
	β. οι σύντομες περίοδοι λόγου.
	γ. οι ομοιόπρωτοι προσδιορισμοί και η απλή σύνταξη.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές από τους αναγνώστες και τους μελετητές του	α. για την αμεροληψία του στην έκθεση των γεγονότων.
	β. για το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. για τη λογοτεχνική πλαισίωση της ιστορίας.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-δ, 2-α, 3-η, 4-γ, 5-ε

8. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ἀφιξη, γονιός, ἀγχος, κατάσταση, απόσπαση.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. πίστευε ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία, στην οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- γ. προβάλλει τον ανθρώπινο παραλογισμό ως το μόνο κίνητρο για τον πόλεμο.
- δ. στηρίχτηκε μόνο στη μελέτη επίσημων κειμένων για την ανεύρεση της αλήθειας.
- ε. χρησιμοποιεί αρχαιότερους τύπους λέξεων, όπως *αἰεὶ* αντί για *ἀεί*.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ἰκετῶν-ἀφικόμενος, γιγνόμενα-γίγνεσθαι, ἀπήγχοντο, κατέστη, ἀπεσπῶντο

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἰκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **αἰσθόμενοι, ἐπλήρωσαν, διέφθειρον, αἰτίαν, δῆμον**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. απέτυχε, ως στρατηγός, να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
- β. εξορίστηκε και γι' αυτό δεν μπόρεσε να συνεχίσει την ιστορική του έρευνα.
- γ. πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της αθηναϊκής δύναμης.

- δ. κατόρθωσε παρά τις δυσκολίες να παραθέσει αυτολεξεί τους λόγους των πολιτικών κατά τη διάρκεια του πολέμου.
- ε. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά διαιρώντας το έτος σε θέρος και χειμώνα.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Ο έρωτας είναι υπέροχο συναίσθημα!

Τον πλήρωσαν για τη δουλειά του, όταν την ολοκλήρωσε.

Ένα τυραννικό καθεστώς σχεδόν πάντα είναι και διεφθαρμένο.

Εσύ είσαι η αιτία που έγιναν όλα αυτά!

Τη διοργάνωση των εκδηλώσεων της εθνικής επετείου ανέλαβε ο δήμος.

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀπτικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ σὺ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωνσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσαν, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο παραπάνω κείμενο μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **εξαγώγιμος, μητροκτόνος, αποβάθρα, αφθαρσία, αγχώδης.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο πολεμικός σχεδιασμός του Περικλή περιλαμβάνει	α. άμυνα στη στεριά, επίθεση στη θάλασσα.
	β. άμυνα στη θάλασσα, επίθεση στη στεριά.
2. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδα	α. ολοκληρώθηκε.

	β. έμεινε ημιτελής.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου είναι	α. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
4. Ο Θουκυδίδης θεωρεί ότι η τύχη είναι	α. υπερφυσική δύναμη.
	β. εξελίξεις που δεν μπορεί να προβλέψει ο άνθρωπος.
5. Βασικό χαρακτηριστικό της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδα αποτελεί	α. η τάση για γενίκευση.
	β. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ἤγαγον, ἀπέκτεινον, ἐσβῆναι, διέφθειρον, ἀπήγχοντο

8. 1-α , 2-β , 3-α , 4-β , 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐδὲρ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αδράνεια, ἀγνοια, πρακτική, πεποίθηση, αγένεια**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης ήταν εξοικειωμένος με την έκφραση και τη μέθοδο	α. των τραγικών ποιητών.
	β. των επικών ποιητών.
	γ. των μεγάλων σοφιστών.
2. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.

	β. με την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία.
	γ. με την παρακμή της Αθήνας.
3. Η οικογένεια του Θουκυδίδη συνδεόταν παραδοσιακά	α. με τη δημοκρατική παράταξη.
	β. με τους ολιγαρχικούς.
	γ. με την αριστοκρατική παράταξη.
4. Ο Θουκυδίδης ως στρατηγός ηγήθηκε των Αθηναίων	α. στη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς.
	β. στην Αμφίπολη.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
5. Το έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε από τον ίδιο.
	β. ολοκληρώθηκε από φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π. Χ).
	γ. διακόπηκε στο 411 π. Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο** μ' ένα πλοίο (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας), για να μην υπάρξει καμιά αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Δράσαντες- γνώμην- πεπραγμένων, πράσσειν, πράγματα-πείσοντας, έπεισαν-γένηται

8. 1-γ, 2-α 3-γ, 4-β, 5-γ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τὸ τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐδὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **Δράσαντες, πέμπουσι, πεπραγμένων, ἔπεισαν, ἀγορὰν**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τη συγγραφή του έργου του ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί	α. αποδείξεις και συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η έρευνα.
	β. πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή.
	γ. μύθους και χρησμούς.
2. Το ενδιαφέρον του Θουκυδίδη για την κατανόηση του πολέμου επικεντρώνεται	α. στην κοινωνική ανθρωπολογία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
	γ. στην οικονομική ιστορία.

3. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η στρατηγική θέση της Κέρκυρας.
4. Στο έργο του Θουκυδίδη δίνονται απαντήσεις για	α. τις αφορμές του πολέμου.
	β. τα βαθύτερα αίτια του πολέμου.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη διακόπτεται	α. στο έτος 404 π. Χ.
	β. στο έτος 411 π. Χ.
	γ. στο έτος 415 π. Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αντίδραση, επίδραση, απόδραση- αποπομπή, παραπομπή, εκπομπή- διαπραγματευτής, απραξία, είσπραξη- πιστοποίηση, εμπιστοσύνη, απιστία- αγοραπωλησία, αγορανομία, εξαγορά
8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-γ, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη**της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἀποπλεύσεσθαι, πληρώσαντες, ἀνίστη, ἐκώλυσε, διακομίζει.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, είναι	α. η πλεονεξία και η φιλοτιμία των δημαγωγών.
2. Η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη,	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
3. Στο έργο του Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη που ενσαρκώνει ο Περικλής χαρακτηρίζεται, μεταξύ	γ. από πολιτική οξυδέρκεια

άλλων, 4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, 5. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται	και πολιτικό θάρρος. δ. η δύναμη. ε. η λογική. ζ. από τη χρήση της λογικής και της σύνεσης. η. από αμεροληψία στην έκθεση των γεγονότων. θ. από την απλότητα του ύφους.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι εκείνοι, επειδή φοβήθηκαν μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθισαν ικέτες στο ναό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος προσπαθούσε να τους σηκώσει από εκεί και τους καθυσύχαζε. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) από την άλλη, επειδή **φοβήθηκαν** μήπως αποσταλούν στην Αθήνα, κάθονται ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος τότε **προσπαθούσε** και **να** τους **σηκώσει** και **να** τους **καθυσυχάσει**. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί**(με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε.

Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι.(μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πλοίαρχος, διάπλους, σύμπλευση - πλήρης, συμπλήρωση, πλήρωμα - ανάσταση, διάσταση, απόσταση - παρακώλυση, κώλυμα, κωλυσιεργώ - συγκομιδή, κόμιστρο, μετακόμιση

8. 1-β, 2-ε, 3-γ, 4-ζ, 5-η

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ὣσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ συμπελεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε **ένα ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἔμελλεν, καταλιπεῖν, δείσαντες, διανοουμένων, γίνονται.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Θουκυδίδη, γιατί	α. δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
	β. ακολούθησε τον Αγησίλαο σε στρατιωτικές επιχειρήσεις.
2. Είναι βέβαιο ότι ο Θουκυδίδης	α. έζησε ως το τέλος του

	Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. πέθανε πριν από το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, μία από τις βασικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού στρατιωτικά κράτους ήταν	α. η κυριαρχία στη στεριά.
	β. η κυριαρχία στη θάλασσα.
4. Είναι λάθος να χαρακτηρίζουμε τον Θουκυδίδη	α. ρεαλιστή.
	β. απαισιόδοξο.
5. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, χρέος του πολίτη είναι να συμπεριφέρεται	α. με λογική και σύνεση.
	β. με θάρρος και τόλμη.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμποδίζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίο, όπου τους έστειλαν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμποδίζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. μελλόνυμφος, μέλλον, μελλοντολόγος - παράλειψη, έλλειμμα, λιποψυχία - δεισιδαιμονία, δέος, δειλία - νόημα, νους, έννοια - γονιός, Χριστούγεννα, γένεση

8. 1-α, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένουνα γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **φυλακῇ, δήμου, προστάται, κινήσει, ξυνεχώρησεν**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της** (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η περιοχή της Αμφίπολης είχε σημασία για τους Αθηναίους, επειδή	α. βρισκόταν κοντά στα χρυσωρυχεία του Παγγαίου.

	β. ήταν πολύ κοντά στην Αττική και αποτελούσε ορμητήριο των Αθηναίων.
2. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη σταματά	α. το 411 π.Χ.
	β. το 413 π.Χ.
3. Κατά τη συγγραφή του έργου του, ο Θουκυδίδης επικεντρώνει το ενδιαφέρον του	α. στη στρατιωτική ιστορία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
4. Το 6 ^ο και το 7 ^ο βιβλίο του ιστορικού έργου του Θουκυδίδα είναι αφιερωμένα	α. στη Σικελική εκστρατεία.
	β. στον λοιμό των Αθηνών και τον θάνατο του Περικλή.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές	α. για την αμεροληψία του.
	β. για τη μετριοπάθεια και το ήθος του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει συμφωνία και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν υπαίτιους (τους δέκα ολιγαρχικούς), οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί (στην Κέρκυρα), και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί) αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να αποπλεύσει· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Καταδικάστηκε σε ισόβια και φυλακίστηκε.

Στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου συζητήθηκαν τα προβλήματα των κατοίκων της πόλης.

Οι Τρεις Ιεράρχες θεωρούνται από την εκκλησία προστάτες των γραμμάτων.

Έχει πολλή κίνηση στον δρόμο και θα αργήσουμε.

Τον συγχώρησε για την απρεπή συμπεριφορά του.

8. 1-α, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περικομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ανάβαση	α. περικομίζοντο
2. ανάκτηση	β. λάβοιεν
3. συγκομιδή	γ. ἀπέκτεινον
4. άγνωστος	δ. ἐσθῆναι
5. συλλογισμός	ε. κατέγνωσαν
6. ζιζανιοκτόνο	
7. σύλληψη	

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η ναυτική δύναμη της Κέρκυρας.
2. Ο Θουκυδίδης ως προς τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης	α. εξιστορεί τα γεγονότα σύμφωνα με το ενιαίο χρονολογικό σύστημα των ελληνικών πόλεων-κρατών.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα κατά χρονολογική σειρά.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα κατά θεματικές ενότητες.
3. Η εξιστόρηση από τον Θουκυδίδη των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου διακόπτεται	α. στο έτος 404 π. Χ.
	β. στο έτος 409 π. Χ.
	γ. στο έτος 411 π. Χ.
4. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π. Χ.
	β. η λεγόμενη «νέα αττική».
	γ. η λεγόμενη «απλοποιημένη αττική».
5. Χαρακτηριστική γλωσσική ιδιομορφία στο έργο του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>εἰς</i> αντί <i>ές</i> .
	β. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>ξύν</i> αντί <i>σύν</i> .
	γ. το αρχαιότερο σύμπλεγμα <i>ττ</i> αντί <i>σσ</i> .

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-δ, 3-α, 4-ε, 6-γ, 7-β

8. 1-α, 2-β, 3-γ, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.3-81.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἶον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατήρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ἐρώτηση	α. ἱκετῶν
2. ἐπιμερισμός	β. ἐώρων
3. ἀφιέρωση	γ. διέφθειρον
4. ἀφθαρτος	δ. ἱερῷ
5. ἱκεσία	ε. ἡμέρας
6. ἀόρατος	
7. εφημερίδα	

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση ἀπὸ τη στήλη Β που συμπληρώνει ὀρθά το νόημά της.

A	B
1. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
	β. με την παρακμή της Αθήνας.
2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η πίστη στους θεούς.
	β. η λογική.
3. Ο Θουκυδίδης σχετικά με τα γεγονότα της εποχής του Πελοποννησιακού πολέμου συμπεριέλαβε στο έργο του	α. αυτά για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει έρευνα.
	β. στοιχεία που αντλούσε μόνο από τη μελέτη των κρατικών αρχείων.
4. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη	α. βρίσκονται σε αναντιστοιχία με τα μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
	β. βρίσκονται σε αντιστοιχία μεταξύ τους με το σχήμα «θέση» - «αντίθεση».
5. Στην προσπάθεια του Θουκυδίδη για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων	α. βοηθούσε το γεγονός ότι οι ελληνικές πόλεις-κράτη είχαν ενιαίο χρονολογικό σύστημα.
	β. οι δυσκολίες ήταν μεγάλες.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 3-δ, 4-γ, 5-α, 6-β, 7-ε

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **περιεκομίζοντο, ἀπέκτεινον, ἐκβιβάζοντες, ὑποσχεῖν, κατέγνωσαν.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Αλκιβιάδης.
	β. ο Λύσανδρος.
	γ. ο Περικλής.

2. Ο υπεύθυνος πολίτης στο έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται από	α. ενδιαφέρον για το συμφέρον της πόλης.
	β. ανώτερο ήθος και ανθρωπιά.
	γ. όλα τα παραπάνω.
3. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη είναι	α. η εστίαση σε συγκεκριμένα γεγονότα.
	β. η τάση για γενίκευση.
	γ. η έμφαση στις λεπτομέρειες.
4. Η συγγραφή του έργου του Θουκυδίδη δεν χαρακτηρίζεται από	α. υποκειμενικότητα.
	β. ειλικρίνεια.
	γ. αμεροληψία.
5. Χαρακτηριστικό του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση των αντιθέσεων.
	β. η χρήση απλών ρημάτων.
	γ. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. συγκομιδή, μετακόμιση, κόμιστρο - πατροκτόνος, αυτοκτονία, λιμοκτονία - μεταβίβαση, συμβιβασμός, αποβίβαση - σχεδόν, σχήμα, σχετικός - διάγνωση, άγνωστος, ανάγνωσμα
8. 1-γ, 2-γ, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **φορεῖο, περίληψη, κατάθεση, σχέση, οικισμός**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, επειδή ανήκε και ο ίδιος στη δημοκρατική παράταξη.
	β. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, παρόλο που η οικογενειακή του παράδοση συνδεόταν με τους αριστοκρατικούς.
2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, τα	α. η φιλαρχία και η αγάπη για την πατρίδα.

βασικά κίνητρα για τον πόλεμο είναι	β. η πλεονεξία και η φιλοτιμία.
3. Η σκέψη του Θουκυδίδη ακολουθεί πορεία	α. από το συγκεκριμένο στο γενικό.
	β. από το γενικό στο συγκεκριμένο.
4. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).
	β. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
5. Χαρακτηριστικά του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι ετερόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.
	β. οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυνέφερε, ξυλλαβόντες/κατέλαβον, κατέθεντο/επιτίθενται, εἶχον, ὥκουν

8. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότες πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ξυνέφερε, πείσοντας, γένηται, ξυλλαβόντες, ἔχοντες**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. εξετάζεται το πρόβλημα της δύναμης, όπως μπορεί να τη χρησιμοποιήσει ένα κράτος, μια συμμαχία, μια πολιτική παράταξη.
- β. ο Περικλής αποτελεί το πρότυπο του ηγέτη, επειδή, μεταξύ άλλων, έλεγε την αλήθεια στον λαό.
- γ. οι δημηγορίες βρίσκονται σε αναντιστοιχία με μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
- δ. το 6^ο και 7^ο βιβλίο είναι αφιερωμένα στη Σικελική εκστρατεία.
- ε. εντοπίζονται γλωσσικές ιδιομορφίες, όπως η χρήση της πρόθεσης ξύν αντί για σύν και ές αντί για είς.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. διαφορά, κυκλοφορία, περιφέρεια - πειθαρχία, εμπιστοσύνη, απείθεια - εγγονός, συγγένεια, αγένεια - κατάληψη, συλλαβή, εργολάβος - ανεκτικότητα, περιοχή, ευεξία
8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἶ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δεῖλιν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφαῖς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκίας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

Μονάδες 30

5. **ελλιπής, προκατάληψη, βλήμα, δεισιδαιμονία, λαθραίος:** Για καθεμία από τις λέξεις της Νέας Ελληνικής που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** από το κείμενο.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
 - α. Ο Θουκυδίδης συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των δημοκρατικών.
 - β. Η τάση για γενίκευση αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη στο ιστορικό του έργο.
 - γ. Για την ανεύρεση της αλήθειας στο έργο του ο Θουκυδίδης στηρίχτηκε μόνον στην αυτοψία.
 - δ. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη είναι λόγοι πολιτικών και στρατιωτικών κατά την προετοιμασία του πολέμου ή κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.

ε. Το έργο του Θουκυδίδη διαιρείται σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όταν προς το δειλινό οι ολιγαρχικοί κατατροπώθηκαν, άρχισαν να φοβούνται μήπως οι δημοκρατικοί τους επιτεθούν και καταλάβουν με τον πρώτο κιάλας αλαλαγμό το νεώριο και τους ξεκάνουν και τους ίδιους· έτσι, βάζουν φωτιά οι ολιγαρχικοί στα σπίτια γύρω από την αγορά και στα οικήματα που νοικιάζονταν σε οικογένειες, ώστε να αποτραπεί η επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους σπίτια ούτε τα ξένα, με αποτέλεσμα και να καούν εμπορεύματα πολλά των εμπόρων και να κινδυνεύσει να καταστραφεί η πόλη ολόκληρη, εάν σηκωνόταν άνεμος και έφερνε τις φλόγες προς τα εκεί. Κι όταν σταμάτησαν τη μάχη και οι αντίπαλοι ησύχασαν στις θέσεις τους, ήσαν όλη τη νύχτα σε επιφυλακή. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή **φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί** μήπως οι δημοκρατικοί **με τον πρώτο αλαλαγμό** καταλάβουν **τον ναύσταθμο**, αφού **επιτεθούν** και τους εξοντώσουν, **πυρπολούν** τα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και τις **μεγάλες κατοικίες**, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης **χωρίς να λυπούνται ούτε δικό τους ούτε ξένο** (σπίτι), ώστε και πολλά **πράγματα** εμπόρων κήκαν εντελώς και η πόλη παραλίγο να καταστρεφόταν στο σύνολό της, **αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή**. Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, **καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες**, τη νύχτα **βρίσκονταν σε επιφυλακή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Διαλιπούσης, ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι, δείσαντες, λαθόντες

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὕστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἳ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραία ... ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ἐπὶκληση, διάλειμμα, ανίσχυρος, λήψη, εμπρησμός.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των ολιγαρχικών.
- β. περιέγραψε τον λοιμό με βάση και την προσωπική του εμπειρία.
- γ. καταγράφει τον Πελοποννησιακό πόλεμο από την αρχή ως το τέλος του.
- δ. πιστεύει ότι οι θεοί επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
- ε. αποδίδει αυτολεξεί στις δημηγορίες του τους λόγους των ομιλητών.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 73-74.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις, και επιπλέον έστελναν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. **Κι αφού πέρασε μια ημέρα**, μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοί και **εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους** και **επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή**· και οι γυναίκες με τόλμη τούς **βοήθησαν** ενεργά **χτυπώντας** από τα σπίτια με **κεραμίδια** και **σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση** υπομένοντας την **ταραχή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. παρακαλοϋντές, Διαλιπούσης, ισχύι, ξυνεπελάβοντο, έμπιπρᾶσι

8. α-Λ , β-Σ , γ-Λ , δ-Λ , ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πρόσκληση, καπνοδόχος, καθηγητής, καταφύγιο, ευγενής**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των ολιγαρχικών.
- β. περιέγραψε τον λοιμό με βάση και την προσωπική του εμπειρία.
- γ. καταγράφει τον Πελοποννησιακό πόλεμο από την αρχή ως το τέλος του.
- δ. πιστεύει ότι οι θεοί επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
- ε. αποδίδει αυτολεξεί στις δημηγορίες του τους λόγους των ομιλητών.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο (αν εμφανίζονταν) μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν την πρότασή τους**. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. συγκαλέσαντες, δέχεσθαι, ήγεϊσθαι, καταπεφευγότας-καταφεύγει, γένηται

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **απρόσκλητος, αποδεκτός, διαφορά, αποθήκη, κατοικία**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

- α. Ο Θουκυδίδης συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των δημοκρατικών.
- β. Η τάση για γενίκευση αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδα στο ιστορικό του έργο.
- γ. Για την ανεύρεση της αλήθειας στο έργο του ο Θουκυδίδης στηρίχτηκε μόνον στην αυτοψία.
- δ. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδα είναι λόγοι πολιτικών και στρατιωτικών κατά την προετοιμασία του πολέμου ή κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.
- ε. Το έργο του Θουκυδίδα διαιρείται σε οκτώ βιβλία.

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυγκαλέσαντες, δέχεσθαι, ξυνέφερε, κατέθεντο-έπιτίθενται, ὥκουν

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

Α	Β
1. καταφύγιο	α. δράσαντες
2. άγιος	β. βέλτιστα
3. δραματικός	γ. δέχεσθαι
4. βελτίωση	δ. ἡγεῖσθαι
5. δερματολόγος	ε. καταπεφευγότας
6. καθηγητής	
7. αποδοχή	

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. εξετάζεται το πρόβλημα της δύναμης, όπως μπορεί να τη χρησιμοποιήσει ένα κράτος, μια συμμαχία, μια πολιτική παράταξη.
- β. ο Περικλής αποτελεί το πρότυπο του ηγέτη, επειδή, μεταξύ άλλων, έλεγε την αλήθεια στον λαό.
- γ. οι δημηγορίες βρίσκονται σε αναντιστοιχία με μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
- δ. το 6^ο και 7^ο βιβλίο είναι αφιερωμένα στη Σικελική εκστρατεία.
- ε. εντοπίζονται γλωσσικές ιδιομορφίες, όπως η χρήση της πρόθεσης ξύν αντί για σύν και ές αντί για είς.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο (αν εμφανίζονταν) μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν την πρότασή τους**. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-ε, 3-α, 4-β, 6-δ, 7-γ

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δεῖλιν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφαῖς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκίας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **βάλλουσαι, ὑπομένουσαι, κρατήσειεν, ἐμπιπρᾷσι, κατεκαύθη.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης συγκεντρώνει πληροφορίες για τον πόλεμο	α. με επισκέψεις στους τόπους των συγκρούσεων.
	β. αντλώντας πληροφορίες μόνον από γραπτές πηγές.
2. Ο Θουκυδίδης επικεντρώνεται, για την κατανόηση του πολέμου,	α. στην πολιτική ιστορία.
	β. σε χρησμούς, φήμες και

	διαδόσεις.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η λογική.
	β. η ηθική.
4. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η τύχη είναι	α. απρόβλεπτες συγκυρίες.
	β. υπερφυσική δύναμη.
5. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
	β. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όταν προς το δειλινό οι ολιγαρχικοί κατατροπώθηκαν, άρχισαν να φοβούνται μήπως οι δημοκρατικοί τους επιτεθούν και καταλάβουν με τον πρώτο κτύπο αλαλαγμό το νεώριο και τους ξεκάνουν και τους ίδιους· έτσι, βάζουν φωτιά οι ολιγαρχικοί στα σπίτια γύρω από την αγορά και στα οικήματα που νοικιάζονταν σε οικογένειες, ώστε να αποτραπεί η επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους σπίτια ούτε τα ξένα, με αποτέλεσμα και να καούν εμπορεύματα πολλά των εμπόρων και να κινδυνεύσει να καταστραφεί η πόλη ολόκληρη, εάν σηκωνόταν άνεμος και έφερνε τις φλόγες προς τα εκεί. Κι όταν σταμάτησαν τη μάχη και οι αντίπαλοι ησύχασαν στις θέσεις τους, ήσαν όλη τη νύχτα σε επιφυλακή. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή **φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί** μήπως οι δημοκρατικοί **με τον πρώτο αλαλαγμό** καταλάβουν **τον ναύσταθμο**, αφού **επιτεθούν** και τους εξοντώσουν, **πυρπολούν** τα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και **τις μεγάλες κατοικίες**, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης **χωρίς να λυπούνται ούτε δικό τους ούτε ξένο** (σπίτι), ώστε και πολλά **πράγματα** εμπόρων κάηκαν εντελώς και η πόλη παραλίγο να καταστρεφόταν στο σύνολό της, **αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή**. Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, **καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες**, τη νύχτα **βρίσκονταν σε επιφυλακή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. βλήμα, μεταβολή, βελόνα – εμμονή, διαμονή, επιμονή – επικράτηση, κράτος, ακράτεια
– εμπρηστής, εμπρησμός – πυρκαγιά, καύσιμο, καυστήρας
8. 1-α, 2-α, 3-α, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὕστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναικες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραία ... ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, ὅπου ἡ συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται με **διαφορετική σημασία** ἀπὸ αὐτήν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: **δῆμος, κρατήσειεν, ἀγορᾶς, ξυνοικίας, χρήματα**. Μπορεῖτε να τὴ χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** τῆς (μέρος τοῦ λόγου, πτώση, ἀριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε να ολοκληρώνεται ὀρθά το νόημά τῆς.

A	B
1. Η οικογενειακή παράδοση του Θουκυδίδα συνδεόταν	α. με τους αριστοκρατικούς.
	β. με τους δημοκρατικούς.
2. Ο Θουκυδίδης απέτυχε να σώσει την αποικία των	α. στις Αργινούσες.

Αθηναίων	β. στην Αμφίπολη.
3. Το έργο του Θουκυδίδη για τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. έμεινε ημιτελές.
	β. είναι ολοκληρωμένο.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα	α. κατά χρονολογική σειρά.
	β. κατά θεματικές ενότητες.
5. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η «απλοποιημένη αττική».

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 73-74.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις, και επιπλέον έστελναν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, προσκαλώντας τους δούλους και υποσχόμενοι ελευθερία· και ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι μισθοφόροι από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. **Κι αφού πέρασε μια ημέρα,** μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοί και εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους και επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή· και οι γυναίκες με τόλμη τούς βοήθησαν ενεργά χτυπώντας από τα σπίτια με κεραμίδια και σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση υπομένοντας την ταραχή.

5. Ο δήμος Χαλανδρίου διοργανώνει κάθε καλοκαίρι μεγάλο πολιτιστικό φεστιβάλ.

Δεν κράτησε την υπόσχεσή του και αποκάλυψε το μυστικό!

Οι ηλεκτρονικές αγορές μέσω διαδικτύου δεν είναι πάντοτε ασφαλείς.

Οι πράσινες κατοικίες είναι σπίτια που χτίζονται με σεβασμό στο περιβάλλον.

Τα χρήματα αποτελούν μέσο ικανοποίησης βασικών αναγκών, αλλά δεν φέρνουν την ευτυχία.

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διάλειμμα, δεξαμενή, φορεῖο, πρόληψη, ανακωχή**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. απέτυχε, ως στρατηγός, να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
- β. εξορίστηκε και γι' αυτό δεν μπόρεσε να συνεχίσει την ιστορική του έρευνα.
- γ. πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της αθηναϊκής δύναμης.
- δ. κατόρθωσε παρά τις δυσκολίες να παραθέσει αυτολεξεί τους λόγους των πολιτικών κατά τη διάρκεια του πολέμου.
- ε. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά διαιρώντας το έτος σε θέρος και χειμώνα.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν πράξιν τοὺς συγκάλεσαν τὸν Κερκυραϊκὸν λαόν καὶ εἶπαν πως ὅτι ἐγίνετο ἦταν τὸ καλὺτερον καὶ πως ἐλάχιστα πια κινδύνευαν νὰ υποδουλωθῶντο τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶρα καὶ ἐπειτα νὰ κάθονται ἡσυχοὶ καὶ νὰ μὴ δέχονται κανέναν ἀπὸ τοὺς ἐμπολέμους παρὰ μόνον ἐάν ἐρχεται μετὰ ἑνὸς πλοίου, τὰ περισσότερα ἀπὸ ἑνὸς νὰ τὰ θεωροῦν ἐχθρικά. Αὐτὰ εἶπαν καὶ ἀνάγκασαν τὸν λαόν νὰ επικυρώσῃ τὴν πρότασίν τοὺς. Στέλλουν ἐπίσης ἀμέσως πρέσβεις καὶ εἰς τὴν Ἀθῆναν γὰρ νὰ ἐκθέσωσιν τὰς πρόσφατας ἐνέργειάς τοὺς ὅπως τοὺς συνέφερε καὶ γὰρ νὰ πείσωσιν τοὺς συμπολίτας τοὺς οὗτοι εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ νὰ μὴν κάνουν τίποτα ποὺ θὰ ἐβλάπτε τὴν πατρίδα τοὺς, ὥστε νὰ ἀποφευχθῶντο τὰ ἀντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Ἀθήνα: Πόλις, 2011)

B. Ἀφοῦ λοιπὸν **ἐπραξαν** αὐτὸ καὶ αφοῦ **κάλεσαν σε συνέλευσιν** τοὺς Κερκυραίους, (τοὺς) εἶπαν ὅτι αὐτὰ ἦταν τὸ καλὺτερον καὶ ὅτι **δεν θὰ υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐξῆς** νὰ μὴ δέχονται οὔτε τοὺς μὲν οὔτε τοὺς **δε, παρὰ μόνον** μ' ἑνὸς πλοίου (ἀν ἐμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, ἀλλὰ μεγαλύτερη παρουσία πλοίων νὰ τὰ θεωροῦν ἐχθρική. Καὶ αφοῦ μίλησαν, ἀνάγκασαν (τοὺς Κερκυραίους) νὰ **ἐπικυρώσωσιν** τὴν **πρότασίν** τοὺς. Στέλλουν, ἐπίσης, καὶ εἰς τὴν Ἀθῆναν ἀμέσως πρέσβεις γὰρ νὰ **ἐξηγήσωσιν** σχετικὰ μετὰ ὅσα ἔχουν γίνεσθαι πως (τοὺς) συνέφερε καὶ γὰρ νὰ πείσωσιν **αὐτοὺς ποὺ εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ**, νὰ μὴν κάνουν καμιά **ἐχθρική ἐνέργειαν (ἐναντίον τῆς Κέρκυρας), γὰρ νὰ μὴν υπάρξῃ καμιά ἀντεκδίκησις**. (μτφ. Ἐπιστημονικῆς Ομάδας)

* με ἐντονὴ γραφὴ οἱ προτεινόμενες νεοελληνικὲς ἀποδόσεις στὰ γλωσσικά σχόλια τοῦ σχολικοῦ βιβλίου

5. λοιπὸν, δέχεσθαι, ξυνέφερε, ξυλλαβόντες, ἔχοντες

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ναυτικός, σύλληψη, εξωτερικός, εκπλήρωση, πιθανότητα.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Κορινθίων και γι’ αυτό εξορίστηκε.
- β. επισκέπτεται τους χώρους των συγκρούσεων στη διάρκεια της εξορίας του, για να συγκεντρώσει πληροφορίες για την ιστορική του έρευνα.
- γ. αναγνωρίζει ότι, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, οι αντίπαλοι βρίσκονταν στο ύψιστο σημείο της ακμής τους.
- δ. καταγράφει στο έργο του τα γεγονότα τόσο κατά θεματικές ενότητες όσο και κατά χρονολογική σειρά.

ε. χρησιμοποιεί στον λόγο του σύνθετα ρήματα και αντιθέσεις.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Πελοποννήσιοι, λοιπόν, αμέσως τη νύχτα **ταξίδευαν γρήγορα προς την πατρίδα τους** (πλέοντας) **κοντά στην στεριά**· και αφού **μετέφεραν** τα πλοία **πάνω από** τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί κάνοντας τον γύρο (του νησιού), **απομακρύνονται**. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ναῦς-νεῶν, λαβόντες-λάβοιεν, ἔξω, ἐπλήρωσαν, ἔπεισαν-ἐπείσθησαν

8. α-Λ, β-Σ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη**, απλή ή σύνθετη, της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἤγαγον, ἐπλήρωσαν, ἐσθῆναι, κατέγνωσαν, ἐώρων.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης στο έργο του

- α. επικεντρώνεται στην πολιτική ιστορία.
- β. θεωρεί ότι ο Αγησίλαος αποτελεί το πρότυπο του πολιτικού ηγέτη.
- γ. πιστεύει ότι, ακόμη και μέσα στον εμφύλιο πόλεμο, ο υπεύθυνος πολίτης μπορεί να δείξει μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
- δ. καταγράφει μόνο τα γεγονότα για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει επίτονη έρευνα.
- ε. δεν είχε δυσκολίες στην προσπάθεια για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αγωγή, διαγωγή, αρχηγός-πλήρωμα, αναπλήρωση, συμπληρωματικός-βήμα, διάβαση, προβάδισμα-γνώμη, διάγνωση, γνωριμία-όραση, διορατικός, όραμα
8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.3-81.5

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὥς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. <i>ἡμέρας</i>	α. ἀχρηστος
2. <i>δοκοῦντας</i>	β. θνησιμότητα
3. <i>χρημάτων</i>	γ. δογματικός
4. <i>λαβόντων</i>	δ. εφημερίδα
5. <i>ἀπέθανον</i>	ε. εξημερώνω
	ζ. δοκός
	η. αιμοληψία

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. χρησιμοποιούνται λογικές μέθοδοι, όπως τα *εἰκότα* (= ενδείξεις και αποδείξεις).
β. ο υπεύθυνος πολίτης χρησιμοποιεί τη λογική και τη σύνεση και δεν παρασύρεται από τους δημαγωγούς.

- γ. οι δημηγορίες αποδίδουν την προσωπικότητα των ομιλητών αλλά δεν εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους τους.
- δ. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 413 π. Χ.
- ε. εντοπίζονται αρχαιότεροι τύποι λέξεων, όπως *αίει* αντί για *αεί*.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-δ, 2-γ, 3-α, 4-η, 5-β

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέρω, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **νεωτερίζοντας, πράγματα, δήμῳ, ἀγορὰν, παρακαλοῦντές**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. πίστευε ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία, στην οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- γ. προβάλλει τον ανθρώπινο παραλογισμό ως το μόνο κίνητρο για τον πόλεμο.
- δ. στηρίχτηκε μόνο στη μελέτη επίσημων κειμένων για την ανεύρεση της αλήθειας.
- ε. χρησιμοποιεί αρχαιότερους τύπους λέξεων, όπως *αἰεὶ* ἀντὶ γὰρ *αἰεί*.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Η κυβέρνηση εισάγει τολμηρούς νεωτερισμούς και καινοτομίες στη διοίκηση.

Μέσα στη νύχτα είδα ένα πράγμα που με τρόμαξε.

Τα συνεργεία του δήμου διόρθωσαν τη βλάβη στην ύδρευση της περιοχής.

Οι αγορές προϊόντων με δόσεις είναι συνηθισμένες στις μέρες μας.

Στην εκκλησία διαβάζονται παρακλήσεις.

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὕστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἔπεισαν, πράγματα, μετέωρα, ξυλλεγείς, παρακαλοῦντες**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. οι θεοί.
	β. η λογική.
	γ. η στρατιωτική υπεροχή.
2. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Περικλής.
	β. ο Αγησίλαος.
	γ. ο Λύσανδρος.
3. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα	α. κατά την περίοδο των Μηδικών πολέμων.

του έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί	β. μετά το 404 π. Χ.
	γ. μετά τη μάχη στα Λεύκτρα.
4. Χαρακτηριστικό του υψηλού λογοτεχνικού ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι μακρές περίοδοι λόγου.
	β. οι σύντομες περίοδοι λόγου.
	γ. οι ομοιόπρωτοι προσδιορισμοί και η απλή σύνταξη.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές από τους αναγνώστες και τους μελετητές του	α. για την αμεροληψία του στην έκθεση των γεγονότων.
	β. για το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. για τη λογοτεχνική πλαισίωση της ιστορίας.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά.

Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οκτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά.

Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, **έκαναν μικροεπιθέσεις**, και επιπλέον **έστελναν εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

- 5.** πειστικότητα, πίστη, εμπιστοσύνη – σύμπραξη, πράκτορας, πραγματοποίηση – μετεωρολόγος, μετεωρίτης, μετεωρισμός – παραλογισμός, κατάλογος, συλλογή – παράκληση, κάλεσμα, έγκλημα

- 8.** 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 75.1-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσόν τι ἐν κινήσει ὣσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. παραγίγνεται	α. παράνομος
2. ἔμειναν	β. διαλογή
3. νομίζειν	γ. απόγονος
4. καταλιπεῖν	δ. γνώση
5. κατέλεγον	ε. διαμονή
	ζ. κατάληψη
	η. ἔλλειψη

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η οικογενειακή παράδοση του Θουκυδίδη συνδεόταν	α. με τους αριστοκρατικούς.
	β. με τους δημοκρατικούς.
2. Ο Θουκυδίδης απέτυχε να σώσει την αποικία των Αθηναίων	α. στις Αργινούσες.
	β. στην Αμφίπολη.
3. Το έργο του Θουκυδίδη για τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. έμεινε ημιτελές.
	β. είναι ολοκληρωμένο.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα	α. κατά χρονολογική σειρά.
	β. κατά θεματικές ενότητες.
5. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η «απλοποιημένη αττική».

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.1-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει συμφωνία και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν μεν δέκα άνδρες, τους κατ' εξοχήν υπαίτιους (τους δέκα ολιγαρχικούς), οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί (στην Κέρκυρα), και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί) αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να αποπλεύσει. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-γ, 2-ε, 3-α, 4-η, 5-β

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὥς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πείθουσιν	α. υπόλοιπος
2. καταλιπεῖν	β. συλλογή
3. κατέλεγον	γ. περίλυπος
4. ξυμπλεῖν	δ. κατάληψη
5. ἀνίστησι	ε. πειστικός
	ζ. πλοίαρχος
	η. ἀνάστασις

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης συγκεντρώνει πληροφορίες για τον πόλεμο	α. με επισκέψεις στους τόπους των συγκρούσεων.
	β. αντλώντας πληροφορίες μόνον από γραπτές πηγές.
2. Ο Θουκυδίδης επικεντρώνεται, για την κατανόηση του πολέμου,	α. στην πολιτική ιστορία.
	β. σε χρησμούς, φήμες και διαδόσεις.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η λογική.
	β. η ηθική.
4. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η τύχη είναι	α. απρόβλεπτες συγκυρίες.
	β. υπερφυσική δύναμη.
5. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
	β. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι εκείνοι, επειδή φοβήθηκαν μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθισαν ικέτες στο ναό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος προσπαθούσε να τους σηκώσει από εκεί και τους καθυσύχαζε. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) από την άλλη, επειδή **φοβήθηκαν** μήπως αποσταλούν στην Αθήνα, κάθονται ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος τότε **προσπαθούσε** και **να** τους **σηκώσει** και να τους **καθησυχάσει**. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-ε, 2-α, 3-β, 4-ζ, 5-η

8. 1-α, 2-α, 3-α, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὥς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ συμπελεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πληρώσαντες, ἔπειθεν, ἔλαβε, ἐπέτυχον, διέφθειραν**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, επειδή ανήκε και ο ίδιος στη δημοκρατική παράταξη.
	β. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, παρόλο που η οικογενειακή του παράδοση

	συνδεόταν με τους αριστοκρατικούς.
2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, τα βασικά κίνητρα για τον πόλεμο είναι	α. η φιλαρχία και η αγάπη για την πατρίδα.
	β. η πλεονεξία και η φιλοτιμία.
3. Η σκέψη του Θουκυδίδη ακολουθεί πορεία	α. από το συγκεκριμένο στο γενικό.
	β. από το γενικό στο συγκεκριμένο.
4. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).
	β. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
5. Χαρακτηριστικά του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι ετερόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.
	β. οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίο, όπου τους έστελναν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πλήρωμα, εκπλήρωση, πληρωμή - πειθαρχία, εμπιστοσύνη, απιστία - λάφυρο, εύληπτος, συλλαβή - αποτυχία, τυχερός, ατύχημα - φθορά, άφθαρτος, αδιάφθορος

8. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἐκομίζοντο, ὀφθῶσιν, ἤγαγον, κατέγνωσαν, ἀπήγγχοντο.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά τον Θουκυδίδη οι θεοί	α. επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
	β. δεν παρεμβαίνουν στα ιστορικά γεγονότα.
2. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη ήταν λόγοι που εκφωνήθηκαν	α. κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.

	β. μετά το τέλος των πολεμικών επιχειρήσεων.
3. Στην εποχή του Θουκυδίδη οι ελληνικές πόλεις-κράτη	α. είχαν κοινές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
	β. είχαν διαφορετικές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
4. Η διαίρεση του έργου του Θουκυδίδη σε 8 βιβλία	α. έγινε από μεταγενέστερους φιλολόγους.
	β. έγινε από τον ίδιο.
5. Την προσπάθεια του Θουκυδίδη να διαφωτίσει πλήρως τα γεγονότα δηλώνει και	α. το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνει μύθους, φήμες και διαδόσεις στην αφήγησή του.
	β. η εκτενής χρήση αιτιολογικών προτάσεων στο έργο του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Πελοποννήσιοι, λοιπόν, αμέσως τη νύχτα **ταξίδευαν γρήγορα προς την πατρίδα τους** (πλέοντας) **κοντά στην στεριά**· και αφού **μετέφεραν** τα πλοία **πάνω από** τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί κάνοντας τον γύρο (του νησιού), **απομακρύνονται**. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. κόμιστρο, διακομιστής, προσκόμιση - όψη, πρόσωπο, οφθαλμός - άξονας, διαγωγή, αγώνας - ανάγνωση, γνωριμία, γνώστης - άγχος, αγχόνη, απαγχονισμός
8. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε **ένα ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **προσπλεύσας, λάβοιεν, ἔπεισαν, ἐσθῆναι, ἱκετῶν.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, επειδή ανήκε και ο ίδιος στη δημοκρατική παράταξη.
	β. πίστευε στην ηγετική ικανότητα του Περικλή, παρόλο που η οικογενειακή του παράδοση συνδεόταν με τους αριστοκρατικούς.

2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, τα βασικά κίνητρα για τον πόλεμο είναι	α. η φιλαρχία και η αγάπη για την πατρίδα.
	β. η πλεονεξία και η φιλοτιμία.
3. Η σκέψη του Θουκυδίδη ακολουθεί πορεία	α. από το συγκεκριμένο στο γενικό.
	β. από το γενικό στο συγκεκριμένο.
4. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).
	β. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
5. Χαρακτηριστικά του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι ετερόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.
	β. οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί και ο μακροπερίοδος λόγος.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πλεύση, απόπλους, πλοηγός - παραλαβή, ιδεοληψία, αντίληψη - εμπιστευτικότητα, πίστη, πεποίθηση - πρόσβαση, βήμα, βωμός - άφιξη, ικανοποίηση, ικεσία
8. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.3-81.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὥς ἐύρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **όραμα, αναλώσιμος, άφιξη, απροσδόκητος, βήμα.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης συγκεντρώνει πληροφορίες για τον πόλεμο	α. με επισκέψεις στους τόπους των συγκρούσεων.
	β. αντλώντας πληροφορίες μόνον από γραπτές πηγές.
2. Ο Θουκυδίδης επικεντρώνεται, για την κατανόηση του πολέμου,	α. στην πολιτική ιστορία.
	β. σε χρησμούς, φήμες και διαδόσεις.

3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η λογική.
	β. η ηθική.
4. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η τύχη είναι	α. απρόβλεπτες συγκυρίες.
	β. υπερφυσική δύναμη.
5. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος	α. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων).
	β. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες).

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. έώρων, άνηλοῦντο, άφικόμενος, δοκοῦντας, ξυνέβη

8. 1-α, 2-α, 3-α, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τὸ τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἡγεῖσθαι, γνώμην, διδάξοντας, ξυνέφερε, πράσσειν**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Αλκιβιάδης.
	β. ο Λύσανδρος.
	γ. ο Περικλής.
2. Ο υπεύθυνος πολίτης στο έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται από	α. ενδιαφέρον για το συμφέρον της πόλης.
	β. ανώτερο ήθος και ανθρωπιά.
	γ. όλα τα παραπάνω.
	α. η εστίαση σε συγκεκριμένα γεγονότα.
	β. η τάση για γενίκευση.

3. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη είναι	γ. η έμφαση στις λεπτομέρειες.
4. Η συγγραφή του έργου του Θουκυδίδη δεν χαρακτηρίζεται από	α. υποκειμενικότητα.
	β. ειλικρίνεια.
	γ. αμεροληψία.
5. Χαρακτηριστικό του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση των αντιθέσεων.
	β. η χρήση απλών ρημάτων.
	γ. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο** μ' ένα πλοίο (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας), για να μην υπάρξει καμιά αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ηγεσία, εισήγηση, διήγημα - αυτογνωσία, γνωμάτευση, διάγνωση - δάσκαλος-δίδαγμα-διδασκαλία - συμφορά, νεκροφόρα, φόρεμα - απραξία, σύμπραξη, πραγματικότητα

8. 1-γ, 2-γ, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθῃ, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἥπειρον.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **νεωτερίζοντας, δῆμος, ξυλλεγεὶς, ἀγορὰν, παρακαλοῦντες**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο)**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
	β. με την παρακμή της Αθήνας.
2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η πίστη στους θεούς.
	β. η λογική.

3. Ο Θουκυδίδης σχετικά με τα γεγονότα της εποχής του Πελοποννησιακού πολέμου συμπεριέλαβε στο έργο του	α. αυτά για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει έρευνα.
	β. στοιχεία που αντλούσε μόνο από τη μελέτη των κρατικών αρχείων.
4. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη	α. βρίσκονται σε αναντιστοιχία με τα μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
	β. βρίσκονται σε αντιστοιχία μεταξύ τους με το σχήμα «θέση» - «αντίθεση».
5. Στην προσπάθεια του Θουκυδίδη για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων	α. βοηθούσε το γεγονός ότι οι ελληνικές πόλεις-κράτη είχαν ενιαίο χρονολογικό σύστημα.
	β. οι δυσκολίες ήταν μεγάλες.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις ως **υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Η νέα διοίκηση της εταιρείας σκέφτεται να εισάγει διάφορους νεωτερισμούς.

Ο δήμος της Αθήνας πρωτοστατεί στην καθαριότητα των δρόμων.

Πρόσφατα εξέδωσε την πρώτη ποιητική συλλογή του.

Η αγορά ενός αυτοκινήτου απαιτεί πολλή σκέψη και προσοχή.

Μη με παρακαλάς να έρθω, δεν πρόκειται να αλλάξω γνώμη.

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπικούροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπικούροι ὀκτακόσιοι».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πρόσχημα, καταθέτης, οικολογία, εκπομπή, παράκληση**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η ναυτική δύναμη της Κέρκυρας.
2. Ο Θουκυδίδης ως προς τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης	α. εξιστορεί τα γεγονότα σύμφωνα με το ενιαίο χρονολογικό σύστημα των ελληνικών πόλεων-κρατών.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα κατά χρονολογική σειρά.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα κατά θεματικές ενότητες.
	α. στο έτος 404 π. Χ.

3. Η εξιστόρηση από τον Θουκυδίδη των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου διακόπτεται	β. στο έτος 409 π. Χ.
	γ. στο έτος 411 π. Χ.
4. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π. Χ.
	β. η λεγόμενη «νέα αττική».
	γ. η λεγόμενη «απλοποιημένη αττική».
5. Χαρακτηριστική γλωσσική ιδιομορφία στο έργο του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>εἰς</i> αντί <i>ἐς</i> .
	β. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>ξύν</i> αντί <i>σύν</i> .
	γ. το αρχαιότερο σύμπλεγμα <i>ττ</i> αντί <i>σσ</i> .

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 72-73

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οκτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. **Την επόμενη ημέρα**, λοιπόν, **έκαναν μικροεπιθέσεις**, και επιπλέον **έστελναν εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ἔχοντες, εἶχον - κατέθεντο, ἐπιτίθενται - συλλεγείς – περιέπεμπον - παρακαλοῦντες

8. 1-α, 2-β, 3-γ, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.1-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αγωγός, κρίσιμος, ταραχοποιός, ελλιπής, δειλός.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των ολιγαρχικών.
- β. περιέγραψε τον λοιμό με βάση και την προσωπική του εμπειρία.
- γ. καταγράφει τον Πελοποννησιακό πόλεμο από την αρχή ως το τέλος του.
- δ. πιστεύει ότι οι θεοί επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
- ε. αποδίδει αυτολεξεί στις δημηγορίες του τους λόγους των ομιλητών.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.1-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει συμφωνία και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν υπαίτιους (τους δέκα ολιγαρχικούς), οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί (στην Κέρκυρα), και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί) αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να αποπλεύσει· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. στρατηγός, κρῖναι, ποιησαμένους, καταλιπεῖν, Δείσαντες

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὅρωντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. καταλιπεῖν	α. υπόλειμμα
2. ἀνίστη	β. κατάληψη
3. διανοουμένων	γ. κόμιστρο
4. ὀρώντες	δ. επανάσταση
5. διακομίζει	ε. αναστολή
	ζ. κατανόηση
	η. διορατικός

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

- α. Ο Θουκυδίδης συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των δημοκρατικών.
- β. Η τάση για γενίκευση αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδα στο ιστορικό του έργο.
- γ. Για την ανεύρεση της αλήθειας στο έργο του ο Θουκυδίδης στηρίχτηκε μόνον στην αυτοψία.
- δ. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδα είναι λόγοι πολιτικών και στρατιωτικών κατά την προετοιμασία του πολέμου ή κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.
- ε. Το έργο του Θουκυδίδα διαιρείται σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι εκείνοι, επειδή φοβήθηκαν μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθισαν ικέτες στο ναό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος προσπαθούσε να τους σηκώσει από εκεί και τους καθυσύχαζε. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) από την άλλη, επειδή **φοβήθηκαν** μήπως αποσταλούν στην Αθήνα, κάθονται ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος τότε **προσπαθούσε** και **να** τους **σηκώσει** και να τους **καθησυχάσει**. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-α, 2-δ, 3-ζ, 4-η, 5-γ

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ συμπεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὅρωντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. καταλιπεῖν	α. διάλειμμα
2. ἀνίστη	β. κατάληψη
3. διανοουμένων	γ. κόμιστρο
4. ὁρώντες	δ. διάσταση
5. διακομίζει	ε. αναστολή
	ζ. προνοητικός
	η. διορατικότητα

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. εξετάζεται το πρόβλημα της δύναμης, όπως μπορεί να τη χρησιμοποιήσει ένα κράτος, μια συμμαχία, μια πολιτική παράταξη.
- β. ο Περικλής αποτελεί το πρότυπο του ηγέτη, επειδή, μεταξύ άλλων, έλεγε την αλήθεια στον λαό.
- γ. οι δημηγορίες βρίσκονται σε αναντιστοιχία με μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
- δ. το 6^ο και 7^ο βιβλίο είναι αφιερωμένα στη Σικελική εκστρατεία.
- ε. εντοπίζονται γλωσσικές ιδιομορφίες, όπως η χρήση της πρόθεσης ξύν αντί για σύν και ές αντί για είς.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. Τότε οι δημοκρατικοί, επειδή τους φοβήθηκαν μήπως επιχειρήσουν κάτι βίαιο, τους έπεισαν να σηκωθούν από εκεί και τους πέρασαν στο νησί, μπροστά στο Ηραίο, όπου τους έστειλαν τα απαραίτητα τρόφιμα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Οι δημοκρατικοί τότε, επειδή φοβήθηκαν μήπως αυτοί **επιχειρήσουν** ενδεχομένως **πολιτικές μεταβολές**, τους σηκώνουν αφού τους έπεισαν, και τους μεταφέρουν στο νησί που είναι μπροστά στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και **εκεί** τους **στέλνονταν** τα **τρόφιμα**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-α, 2-δ, 3-ζ, 4-η, 5-γ

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **διέφθειρον**, **ιερῷ**, **παρέμεινε**, **δοκοῦντας**, **ἐφόνευον**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τη συγγραφή του έργου του ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί	α. αποδείξεις και συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η έρευνα.
	β. πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή.
	γ. μύθους και χρησμούς.

2. Το ενδιαφέρον του Θουκυδίδη για την κατανόηση του πολέμου επικεντρώνεται	α. στην κοινωνική ανθρωπολογία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
	γ. στην οικονομική ιστορία.
3. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η στρατηγική θέση της Κέρκυρας.
4. Στο έργο του Θουκυδίδη δίνονται απαντήσεις για	α. τις αφορμές του πολέμου.
	β. τα βαθύτερα αίτια του πολέμου.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη διακόπτεται	α. στο έτος 404 π. Χ.
	β. στο έτος 411 π. Χ.
	γ. στο έτος 415 π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. φθορά, άφθαρτος, αδιάφθορος – ιεραρχία, ιερογλυφικά, ανίερος – διαμονή, ανυπόμονος, προσμονή – δόγμα, δοξασία, αισιόδοξος – φονιάς, δολοφόνος, φονικό
8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-γ, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλευούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **απόπλους, ανάληψη, ανανδρία, διορατικός, επίμονος**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης ήταν εξοικειωμένος με την έκφραση και τη μέθοδο	α. των τραγικών ποιητών.
	β. των επικών ποιητών.
	γ. των μεγάλων σοφιστών.
2. Η παιδική και νεανική ηλικία του	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής

Θουκυδίδη συμπίπτει	δύναμης.
	β. με την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία.
	γ. με την παρακμή της Αθήνας.
3. Η οικογένεια του Θουκυδίδη συνδεόταν παραδοσιακά	α. με τη δημοκρατική παράταξη.
	β. με τους ολιγαρχικούς;
	γ. με την αριστοκρατική παράταξη.
4. Ο Θουκυδίδης ως στρατηγός ηγήθηκε των Αθηναίων	α. στη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς.
	β. στην Αμφίπολη.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
5. Το έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε από τον ίδιο.
	β. ολοκληρώθηκε από φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π. Χ).
	γ. διακόπηκε στο 411 π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. προσπλεούσας/περιπλεῦσαι, λαβόντες/λάβοιεν/λαβόντων, ἄνδρας, ἐώρων, παρέμεινε

8. 1-γ, 2-α, 3-γ, 4-β, 5-γ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεόν πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ξυγκαλέσαντες	α. κλίση
2. πράσσειν	β. ελλιμενισμός
3. ἔχοντες	γ. λήμμα
4. λιμένα	δ. κατάλυμα
5. κατέλαβον	ε. πρακτορεῖο
	ζ. ἐπὶ κληση
	η. κάτοχος

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο πολεμικός σχεδιασμός του Περικλή περιλαμβάνει	α. άμυνα στη στεριά, επίθεση στη θάλασσα.
	β. άμυνα στη θάλασσα, επίθεση στη στεριά.
2. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε.
	β. έμεινε ημιτελές.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου είναι	α. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
4. Ο Θουκυδίδης θεωρεί ότι η τύχη είναι	α. υπερφυσική δύναμη.
	β. εξελίξεις που δεν μπορεί να προβλέψει ο άνθρωπος.
5. Βασικό χαρακτηριστικό της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη αποτελεί	α. η τάση για γενίκευση.
	β. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο** (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-ζ, 2-ε, 3-η, 4-β, 5-γ

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ἐπιστροφή, πράγματα, δῆμος, ἰδρύθη, ἀγορὰν**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της** (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, είναι	α. η πλεονεξία και η φιλοτιμία των δημαγωγών.
2. Η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη,	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
3. Στο έργο του Θουκυδίδη το πρότυπο του	γ. από πολιτική οξυδέρκεια και πολιτικό θάρρος.

ηγέτη που ενσαρκώνει ο Περικλής χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, 4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, 5. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται	δ. η δύναμη. ε. η λογική. ζ. από τη χρήση της λογικής και της σύνεσης. η. από αμεροληψία στην έκθεση των γεγονότων. θ. από την απλότητα του ύφους.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Η επιστροφή των εκδρομέων προκάλεσε κυκλοφοριακό χάος στην εθνική οδό.

Αυτό το μαγαζί έχει ωραία και φθηνά πράγματα.

Ο δήμος μας έχει οργανώσει πολιτιστικές δραστηριότητες για το καλοκαίρι.

Ο Μέγας Αλέξανδρος ίδρυσε πολλές νέες πόλεις.

Η αγορά ενός καινούριου ποδηλάτου είναι το όνειρο του μικρού αδερφού μου.

8. 1-β, 2-ε, 3-γ, 4-ζ, 5-η

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβειν ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **διδάξοντας, πείσοντας, ἐπιτίθενται, ξυλλεγείς, εἶχον.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, δεν επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	β. την προσωπικότητα και το ήθος των ομιλητών τους.
3. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη σκιαγραφούν	γ. τους φιλόδοξους δημαγωγούς.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου	δ. κατά χρονολογική σειρά.
	ε. η λογική.
	ζ. οι θεοί.

5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές για	η. την απλότητα του ύφους του. θ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία των ανθρώπων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. διδακτικός, αδίδακτος, αυτοδίδακτος - πειστικός, πεισματάρης, άπιστος - θετικός, επιθετικός, αντιθετικός - συλλεκτικός, επίλεκτος, εκλεκτός - σχετικός, προσεκτικός, ανθεκτικός

8. 1-ζ, 2-θ, 3-β, 4-δ, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶν κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δειλὴν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφαῖς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκίας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ἢ επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **μάχη, οἰκιῶν, φύσιν, πόλις, ναῦς**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης γεννήθηκε από πλούσια	α. δημοκρατική οικογένεια.
	β. αριστοκρατική οικογένεια.
2. Μετά τη στρατιωτική αποτυχία στην Αμφίπολη ο Θουκυδίδης	α. επέστρεψε στην Αθήνα.
	β. εξορίστηκε στη Θράκη.
3. Κατά τον Θουκυδίδη, ο άνθρωπος μπορεί να στηριχθεί μόνο	α. στην τύχη.
	β. στη λογική.
4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από	α. μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
	β. φιλοτιμία και πλεονεξία.

5. Για την καταγραφή των γεγονότων της εποχής του ο Θουκυδίδης καταφεύγει	α. σε πληροφορίες που μπορούσε να συλλέξει από οπουδήποτε.
	β. στην προσωπική γνώση και την έρευνα.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όταν προς το δειλινό οι ολιγαρχικοί κατατροπώθηκαν, άρχισαν να φοβούνται μήπως οι δημοκρατικοί τους επιτεθούν και καταλάβουν με τον πρώτο κίολας αλαλαγμό το νεώριο και τους ξεκάνουν και τους ίδιους· έτσι, βάζουν φωτιά οι ολιγαρχικοί στα σπίτια γύρω από την αγορά και στα οικήματα που νοικιάζονταν σε οικογένειες, ώστε να αποτραπεί η επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους σπίτια ούτε τα ξένα, με αποτέλεσμα και να καούν εμπορεύματα πολλά των εμπόρων και να κινδυνεύσει να καταστραφεί η πόλη ολόκληρη, εάν σηκωνόταν άνεμος και έφερνε τις φλόγες προς τα εκεί. Κι όταν σταμάτησαν τη μάχη και οι αντίπαλοι ησύχασαν στις θέσεις τους, ήσαν όλη τη νύχτα σε επιφυλακή. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή **φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί** μήπως οι δημοκρατικοί **με τον πρώτο αλαλαγμό** καταλάβουν **τον ναύσταθμο**, αφού **επιτεθούν** και τους εξοντώσουν, **πυρπολούν** τα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και **τις μεγάλες κατοικίες**, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης **χωρίς να λυπούνται ούτε δικό τους ούτε ξένο** (σπίτι), ώστε και πολλά **πράγματα** εμπόρων κάηκαν εντελώς και η πόλη παραλίγο να καταστρεφόταν στο σύνολό της, **αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή**. Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, **καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες**, τη νύχτα **βρίσκονταν σε επιφυλακή**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. διαμάχη, λογομαχία, σύμμαχος - αποικία, ενοίκιο, κατοικήσιμος - φυσιογνωμία, φυσιοθεραπεία, φυσιολογικός - ακρόπολη, πολιορκία, πολιούχος - ναυμαχία, ναύσταθμος, ναυπηγικός
8. 1-β, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἰκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἤγαγον, ἀπεχρῶντο, ὑποσχεῖν, ἐφόνευον, ὀφειλομένων.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εἶχε εξοικειωθεί με τη μέθοδο και την έκφραση των μεγάλων σοφιστών.
- β. πίστευε, κατά την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου, στη μεγάλη αξία του Περικλή και στην ορθότητα των βασικών αρχών του πολεμικού του σχεδιασμού.
- γ. ακολούθησε τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης των γεγονότων που χρησιμοποιούσαν οι Αθηναίοι.

- δ. ολοκλήρωσε το ιστορικό έργο του με την καταγραφή των γεγονότων της Σικελικής εκστρατείας στο 6ο βιβλίο.
- ε. έγραψε στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. παραγωγή, στρατηγός, ανάγωγος - χρήσιμος, εύχρηστος, χρήμα - παροχή, σχέση, άσχημος - φονιάς, φονικός, δολοφονία - όφελος, οφειλή, ωφέλεια
8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ναύτης, πλοίο, διαγωγή, όραμα, φόρεμα.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. δεν συμφωνούσε με τις βασικές αρχές του πολεμικού του σχεδιασμού του Περικλή κατά την έναρξη του πελοποννησιακού πολέμου.
- β. υποστήριζε ότι η επέμβαση των θεών μπορεί να επηρεάσει τις ιστορικές εξελίξεις.
- γ. προβάλλει την πλεονεξία και τη φιλοτιμία ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο.
- δ. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά.
- ε. διαιρεί ο ίδιος το ιστορικό έργο του σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ναῦς-νεῶν-ναυσί, προσπλεύσας-περιπλεῦσαι, ἤγαγον, ἐώρων, ἐπιφέροντες

8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου, να γράψετε ἓνα **ομόρριζο ουσιαστικό** τῆς Νέας Ελληνικῆς, ἀπλό ἢ σύνθετο: **εἴη, πείσοντας, ἐπιτίθενται, ξυλλεγεὶς, εἶχον**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ὡς Σωστές (Σ) ἢ Λανθασμένες (Λ):

Στο ἔργο τοῦ Θουκυδίδου

- α. ἡ ἐξιστόρηση τῶν γεγονότων διακόπτεται στο 411 π.Χ.
- β. οἱ δημηγορίες ἐκφράζουν τὰ κίνητρα καὶ τοὺς στόχους τῶν ομιλητῶν ἀλλὰ δὲν ἀποδίδουν τις ιδέες καὶ τὸ ἥθος τοὺς.
- γ. εἶναι βέβαιο ὅτι ὀρισμένα τμήματά τοῦ ἔχουν γραφτεῖ μετὰ το 404 π.Χ.
- δ. ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ λεγόμενη «ἀρχαία αττική» τοῦ 5^{ου} αἰ. π.Χ.

- ε. η συσσώρευση αιτιολογικών προσδιορισμών φανερώνει την προσπάθεια του ιστορικού να φωτίσει τα αίτια των γεγονότων.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο** (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. εξουσία, παρουσία, περιουσία - πειθώ, εμπιστοσύνη, απιστία - πρόθεση, ανάθεση, κατάθεση - πρόλογος, λέξη, συλλογή - συνοχή, ευεξία, σχέδιο

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἳ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾗ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ... ὑπομένουσai τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **Γενομένης, τροπῆς, κρατήσειεν, ἐπελθὼν, διαφθείρειεν**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 411 π.Χ.
- β. οι δημηγορίες εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους των ομιλητών αλλά δεν αποδίδουν τις ιδέες και το ήθος τους.
- γ. είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματά του έχουν γραφτεί μετά το 404 π.Χ.
- δ. η γλώσσα είναι η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π.Χ.
- ε. η συσσώρευση αιτιολογικών προσδιορισμών φανερώνει την προσπάθεια του ιστορικού να φωτίσει τα αίτια των γεγονότων.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις, και επιπλέον έστελναν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, προσκαλώντας τους δούλους και υποσχόμενοι ελευθερία· και ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι μισθοφόροι από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. Κι αφού πέρασε μια ημέρα, μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοί και εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους και επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή· και οι γυναίκες με τόλμη τούς βοήθησαν ενεργά χτυπώντας από τα σπίτια με κεραμίδια και σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση υπομένοντας την ταραχή. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. άγονος, γενικός, καταγίνομαι – τροπικός, ανατρέπω, ανατροπή – κράτος, επικρατώ, κρατικός – επέλαση, παρελαύνω, παρέλευση – διαφθορά, άφθαρτος, φθοροποιός
8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 75.1-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασιν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

Α	Β
1. πρόβατο	α. ἐπιγιγνομένη
2. γονιός	β. στρατηγός
3. διαγωγή	γ. ναυσὶ
4. επινόηση	δ. ξύμβασιν
5. πιστός	ε. πείθει
6. πιθάρι	
7. επίνειο	

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. δεν συμφωνούσε με τις βασικές αρχές του πολεμικού του σχεδιασμού του Περικλή κατά την έναρξη του πελοποννησιακού πολέμου.
- β. υποστήριζε ότι η επέμβαση των θεών μπορεί να επηρεάσει τις ιστορικές εξελίξεις.
- γ. προβάλλει την *πλεονεξία* και τη *φιλοτιμία* ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο.
- δ. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά.
- ε. διαιρεί ο ίδιος το ιστορικό έργο του σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 75.1-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και **την επόμενη μέρα** ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, **φτάνει** από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει **συμφωνία** και τους πείθει **ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν** μεν δέκα άνδρες, τους κατ' εξοχήν **υπαίτιους** (τους δέκα ολιγαρχικούς), **οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί** (στην Κέρκυρα), **και οι υπόλοιποι να παραμείνουν** (στο νησί) **αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους**. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να **αποπλεύσει**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-δ, 2-α, 3-β, 5-ε, 7-γ

8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὥς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοομένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὅρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ανάταση	α. πράξας
2. πειρατής	β. ἀποπλεύσεσθαι
3. αποπομπή	γ. προστάται
4. διάπραξη	δ. καταλιπεῖν
5. σύμπλευση	ε. ξυμπέμψειν
6. υπόλοιπο	
7. διάσταση	

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. είχε εξοικειωθεί με τη μέθοδο και την έκφραση των μεγάλων σοφιστών.
- β. πίστευε, κατά την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου, στη μεγάλη αξία του Περικλή και στην ορθότητα των βασικών αρχών του πολεμικού του σχεδιασμού.
- γ. ακολούθησε τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης των γεγονότων που χρησιμοποιούσαν οι Αθηναίοι.
- δ. ολοκλήρωσε το ιστορικό έργο του με την καταγραφή των γεγονότων της Σικελικής εκστρατείας στο 6ο βιβλίο.
- ε. έγραψε στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι εκείνοι, επειδή φοβήθηκαν μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθισαν ικέτες στο ναό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος προσπαθούσε να τους σηκώσει από εκεί και τους καθησύχαζε. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) από την άλλη, επειδή **φοβήθηκαν** μήπως αποσταλούν στην Αθήνα, κάθονται ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος τότε **προσπαθούσε** και **να** τους **σηκώσει** και να τους **καθησυχάσει**. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 3-ε, 4-α, 5-β, 6-δ, 7-γ

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας συλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **εἶπον, ξυνέφερε, συλλαβόντες, ἔχοντες, ᾤκουν**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
- α. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
 - β. Στο έργο του Θουκυδίδη ο Περικλής ενσαρκώνει το πρότυπο του ηγέτη.
 - γ. Η εξιστόρηση των γεγονότων από τον Θουκυδίδη γίνεται κατά θεματικές ενότητες.
 - δ. Στο 1^ο βιβλίο του έργου του ο Θουκυδίδης εκθέτει, μεταξύ άλλων, την ιστορική του μέθοδο.
 - ε. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα του ιστορικού έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί μετά το 404 π. Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί · είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. εποποιία, αμετροέπεια, ανείπωτος-ασθενοφόρο, περιφερειακός, συμφορά-χειρολαβή, παραλήπτης, ευλαβικός-συμμετοχή, εξοχή, ανεκτικός-συνοικία, πολυκατοικία, ένοικος

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότες πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **υποδοχή, καθηγητής, αναφορά, ανάληψη, επίθεση**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια και έλαβε λαμπρή μόρφωση.
- β. εξιστόρησε τα γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι το 404 π.Χ.
- γ. εντάσσει στο έργο του χρησμούς, φήμες, διαδόσεις.
- δ. θεωρεί στο έργο του ότι ο υπεύθυνος πολίτης διαθέτει, μεταξύ άλλων, *μετριοπάθεια* και *ανθρωπιά*.
- ε. διαιρεί στο ιστορικό του έργο το έτος σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και χειμώνα (4 μήνες κατά τους οποίους τα αντίπαλα στρατεύματα αποσύρονται στις βάσεις τους).

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο** (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. δέχεσθαι, ήγεϊσθαι, ξυνέφερε, ξυλλαβόντες, κατέθεντο-ἐπιτίθενται

8. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέρω, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ανάληψη, κατάθεση, αποικία, επίκληση, ετεροπροσωπία.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. αποδοκίμαζε τον πολεμικό σχεδιασμό του Περικλή.
- β. κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη το 424 π.Χ., ως στρατηγός, από την επίθεση των Σπαρτιατών.
- γ. χρησιμοποιεί λογικές μεθόδους, όπως τα *εἰκότα*, τα *σημεῖα* και τα *τεκμήρια*.
- δ. θεωρεί ότι η λογική και η τύχη αποτελούν στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- ε. γράφει στη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5^{ου} αι. π. Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυλλαβόντες-κατέλαβον, κατέθεντο-επιτίθενται, ὥκουν-οἰκετῶν, παρακαλοῦντες, ἑτέροις

8. α-Λ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἰκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αίσθηση, διαγωγή, αγχόνη, καταναλωτής, παράδοξο**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. εξετάζεται το πρόβλημα της δύναμης, όπως μπορεί να τη χρησιμοποιήσει ένα κράτος, μια συμμαχία, μια πολιτική παράταξη.
- β. ο Περικλής αποτελεί το πρότυπο του ηγέτη, επειδή, μεταξύ άλλων, έλεγε την αλήθεια στον λαό.
- γ. οι δημηγορίες βρίσκονται σε αναντιστοιχία με μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
- δ. το 6^ο και 7^ο βιβλίο είναι αφιερωμένα στη Σικελική εκστρατεία.

- ε. εντοπίζονται γλωσσικές ιδιομορφίες, όπως η χρήση της πρόθεσης *ξύν* αντί για *σύν* και *ές* αντί για *είς*.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αίσθόμενοι, ήγαγον, άπήγχοντο, άνηλοῦντο, δοκοῦντας

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ευαισθησία, άφιξη, διάγνωση, διορατικός, αδυναμία.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
 - α. Ο Θουκυδίδης συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των δημοκρατικών.
 - β. Η τάση για γενίκευση αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδα στο ιστορικό του έργο.
 - γ. Για την ανεύρεση της αλήθειας στο έργο του ο Θουκυδίδης στηρίχτηκε μόνον στην αυτοψία.

- δ. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη είναι λόγοι πολιτικών και στρατιωτικών κατά την προετοιμασία του πολέμου ή κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.
- ε. Το έργο του Θουκυδίδη διαιρείται σε οκτώ βιβλία.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αἰσθόμενοι, ἰκετῶν-ἀφικόμενος, κατέγνωσαν, ἐώρων, ἐδύναντο

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη**, απλή ή σύνθετη, της Νέας Ελληνικής για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **αἰσθόμενοι, ἤγαγον, περιπλεῦσαι, περιεκομίζοντο, δοκοῦντας.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. συνδεόταν οικογενειακά με την πολιτική παράταξη των ολιγαρχικών.
- β. περιέγραψε τον λοιμό με βάση και την προσωπική του εμπειρία.
- γ. καταγράφει τον Πελοποννησιακό πόλεμο από την αρχή ως το τέλος του.
- δ. πιστεύει ότι οι θεοί επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
- ε. αποδίδει αυτολεξεί στις δημηγορίες του τους λόγους των ομιλητών.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. συναίσθημα, αναίσθητος, ευαισθησία-περιαγωγή, στρατηγός, απαγωγέας- πλοιοκτήτης, απόπλους, πλοίο - μετακόμιση, διακομιδή, συγκομιδή - δόξα, δόγμα, ένδοξος
8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἳ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ... ὑπομένουσai τὸν θόρυβον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από της παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **παρακαλοῦντες, δῆμος, ἀγορᾶς, χρήματα, διαφθαρῆναι**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο)**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο πολεμικός σχεδιασμός του Περικλή περιλαμβάνει	α. άμυνα στη στεριά, επίθεση στη θάλασσα.
	β. άμυνα στη θάλασσα, επίθεση στη στεριά.

2. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε.
	β. έμεινε ημιτελής.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου είναι	α. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
4. Ο Θουκυδίδης θεωρεί ότι η τύχη είναι	α. υπερφυσική δύναμη.
	β. εξελίξεις που δεν μπορεί να προβλέψει ο άνθρωπος.
5. Βασικό χαρακτηριστικό της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη αποτελεί	α. η τάση για γενίκευση.
	β. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 73-74.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. Τη μεθεπομένη έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί χάρη στις οχυρές θέσεις και την αριθμητική υπεροχή τους. Με τόλμη βοηθούσαν μαζί και οι γυναίκες τους που έριχναν κεραμίδια από τις στέγες των σπιτιών και υπερβαίνοντας τα φυσικά όριά τους άντεχαν την αντάρα της μάχης. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, έκαναν μικροεπιθέσεις, και επιπλέον έστελναν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. **Κι αφού πέρασε μια ημέρα**, μάχη πάλι γίνεται και νικούν οι δημοκρατικοί και **εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους** και **επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή**· και οι γυναίκες με τόλμη τούς **βοήθησαν** ενεργά **χτυπώντας** από τα σπίτια με **κεραμίδια** και **σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση** υπομένοντας την **ταραχή**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Με παρακάλεσε να τον βοηθήσω με τις ασκήσεις των Μαθηματικών.

Σε κάθε γειτονιά του δήμου μας εφαρμόζεται ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα ανακύκλωσης.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η γλωσσομάθεια στη σύγχρονη αγορά εργασίας.

Πολλές φορές οι άνθρωποι ταυτίζουν τα χρήματα με την ευτυχία.

Ο Σωκράτης κατηγορήθηκε ότι διαφθείρει με τη διδασκαλία του τους νέους.

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.1-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **συγχωρῆσαι, κρῖναι, δήμου, προστάται, πληρώσαντες**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο)**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης ήταν εξοικειωμένος με την έκφραση και τη μέθοδο	α. των τραγικών ποιητών.
	β. των επικών ποιητών.
	γ. των μεγάλων σοφιστών.
2. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.

	β. με την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία.
	γ. με την παρακμή της Αθήνας.
3. Η οικογένεια του Θουκυδίδη συνδεόταν παραδοσιακά	α. με τη δημοκρατική παράταξη.
	β. με τους ολιγαρχικούς.
	γ. με την αριστοκρατική παράταξη.
4. Ο Θουκυδίδης ως στρατηγός ηγήθηκε των Αθηναίων	α. στη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς.
	β. στην Αμφίπολη.
	γ. στη μάχη της Κορώνειας.
5. Το έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε από τον ίδιο.
	β. ολοκληρώθηκε από φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π. Χ).
	γ. διακόπηκε στο 411 π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.1-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικάσουν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και **την επόμενη μέρα** ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, **φτάνει** από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει **συμφωνία** και τους πείθει **ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν** μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν **υπαίτιους** (τους δέκα ολιγαρχικούς), **οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί** (στην Κέρκυρα), **και οι υπόλοιποι να παραμείνουν** (στο νησί) **αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους**. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να **αποπλεύσει**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Τον συγχώρησα για το ψέμα του, γιατί είχε ειλικρινά μετανιώσει.

Ο σύγχρονος άνθρωπος είναι αντιμέτωπος με μία πολύπλευρη περιβαλλοντική κρίση.

Εργάζεται ως υπάλληλος στον δήμο μας εδώ και πολλά χρόνια.

Ο Άγιος Νικόλαος θεωρείται ο προστάτης άγιος των ναυτικών.

Συνηθίζει να πληρώνει τους λογαριασμούς του με πιστωτική κάρτα.

8. 1-γ, 2-α, 3-γ, 4-β, 5-γ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **καταλιπεῖν, ξυμπέμψειν, ξυμπλεῖν, ὀρῶντες, δείσας**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τη συγγραφή του έργου του ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί	α. αποδείξεις και συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η έρευνα.
	β. πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή.
	γ. μύθους και χρησμούς.
2. Το ενδιαφέρον του Θουκυδίδα για την κατανόηση του πολέμου	α. στην κοινωνική ανθρωπολογία.
	β. στην πολιτική ιστορία.

επικεντρώνεται	γ. στην οικονομική ιστορία.
3. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η στρατηγική θέση της Κέρκυρας.
4. Στο έργο του Θουκυδίδη δίνονται απαντήσεις για	α. τις αφορμές του πολέμου.
	β. τα βαθύτερα αίτια του πολέμου.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη διακόπτεται	α. στο έτος 404 π. Χ.
	β. στο έτος 411 π. Χ.
	γ. στο έτος 415 π. Χ.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 75.2-75.5

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι εκείνοι, επειδή φοβήθηκαν μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθισαν ικέτες στο ναό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος προσπαθούσε να τους σηκώσει από εκεί και τους καθυσύχαζε. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι δημοκρατικοί οπλίστηκαν και, με τη δικαιολογία πως η δυσπιστία των άλλων να μπουν μαζί τους στα πλοία έδειχνε ότι δεν είχαν καλούς σκοπούς, πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια τους, και μάλιστα κάποιους ολιγαρχικούς που συνάντησαν τυχαία θα τους σκότωναν, εάν δεν τους εμπόδιζε ο Νικόστρατος. Βλέποντας οι άλλοι ολιγαρχικοί τι γινόταν, πηγαίνουν ικέτες στο ναό της Ήρας, όχι λιγότεροι από τετρακόσιους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) από την άλλη, επειδή **φοβήθηκαν** μήπως αποσταλούν στην Αθήνα, κάθονται ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Ο Νικόστρατος τότε **προσπαθούσε** και **να** τους **σηκώσει** και να τους **καθυσυχάσει**. Επειδή όμως δεν κατόρθωνε να τους πείσει (να μπουν στα πλοία), οι δημοκρατικοί, αφού οπλίστηκαν με αυτή την πρόφαση επειδή δεν είχαν στον νου τους κάποιο **καλό σκοπό** αυτοί, **με τη δυσπιστία τους να μη θέλουν να αποπλεύσουν μαζί** (με τον Νικόστρατο), πήραν τα όπλα των ολιγαρχικών από τα σπίτια και μερικούς απ' αυτούς, όσους **κατά τύχη συνάντησαν**, θα τους σκότωναν, αν ο Νικόστρατος δεν τους εμπόδιζε. Οι υπόλοιποι πάλι, καθώς έβλεπαν όσα γίνονταν, κάθονται ως ικέτες στο Ήραιο (ιερό της Ήρας) και συγκεντρώνονται όχι λιγότεροι από τετρακόσιοι. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. λιποθυμία, λιποτάκτης, ελλιπής - εκπομπή, θεόπεμπτος, παραπεμπτικός - σύμπλευση, πλοίαρχος, πλοιοκτήτης - διορατικότητα, τηλεόραση, αόρατος - άδεια, επιδείνωση, δεινόσαυρος

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-γ, 5-β

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίους ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου, νὰ γράψετε ἓνα **ομόρριζο ουσιαστικό** τῆς Νέας Ελληνικῆς, ἀπλὸ ἢ σύνθετο: **κεκρατηκότος, λαθόντες, πείθει, κρῖναι, νομίζειν.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ὡς Σωστές (Σ) ἢ Λανθασμένες (Λ):

Στο ἔργο τοῦ Θουκυδίδου

- α. χρησιμοποιοῦνται λογικὲς μέθοδοι, ὅπως τὰ εἰκότα (= ἐνδείξεις καὶ ἀποδείξεις).
- β. ὁ υπεύθυνος πολίτης χρησιμοποιεῖ τὴ λογικὴ καὶ τὴ σύνεση καὶ δὲν παρασύρεται ἀπὸ τοὺς δημαγωγούς.
- γ. οἱ δημηγορίες ἀποδίδουν τὴν προσωπικότητα τῶν ομιλητῶν ἀλλὰ δὲν ἐκφράζουν τὰ κίνητρα καὶ τοὺς στόχους τοὺς.

- δ. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 413 π. Χ.
- ε. εντοπίζονται αρχαιότεροι τύποι λέξεων, όπως *αίει* αντί για *αεί*.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικάσουν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει συμφωνία και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν μεν δέκα άνδρες, τους κατ'εξοχήν υπαίτιους (τους δέκα ολιγαρχικούς), οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί (στην Κέρκυρα), και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί) αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να αποπλεύσει· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. κράτος, εγκράτεια, επικράτηση - λάθος, αλήθεια, λήθη - πεποίθηση, απιστία, εμπιστοσύνη - κριτής, κρίμα, κρίση - νόμισμα, παρανομία, νομιμότητα
8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἐκομίζοντο, προσπλεύσας, ἤγαγον, ἀπέκτεινον, ἐσθῆναι.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
Ο Θουκυδίδης στο έργο του
α. επικεντρώνεται στην πολιτική ιστορία.
β. θεωρεί ότι ο Αγησίλαος αποτελεί το πρότυπο του πολιτικού ηγέτη.
γ. πιστεύει ότι, ακόμη και μέσα στον εμφύλιο πόλεμο, ο υπεύθυνος πολίτης μπορεί να δείξει μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
δ. καταγράφει μόνο τα γεγονότα για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει επίτονη έρευνα.
ε. δεν είχε δυσκολίες στην προσπάθεια για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Πελοποννήσιοι, λοιπόν, αμέσως τη νύχτα **ταξίδευαν γρήγορα προς την πατρίδα τους** (πλέοντας) **κοντά στην στεριά**· και αφού **μετέφεραν** τα πλοία **πάνω από** τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί κάνοντας τον γύρο (του νησιού), **απομακρύνονται**. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσηνίους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. κόμιστρο, μετακόμιση, συγκομιδή – πλοιοκτήτης, πλοήγηση, απόπλους – αγωγός, διαγωγή, παραγωγή – αυτοκτονία, μητροκτόνος, γενοκτονία – αποβάθρα, βήμα, παράβαση

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. περιπλέοντες	α. οφθαλμίατρος
2. ὀφθῶσιν	β. πλωτός
3. ἤγαγον	γ. παράλειψη
4. λάβοιεν	δ. φθορά
5. ἀπέκτεινον	ε. απαγωγή
	ζ. περίληψη
	η. πατροκτόνος

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Κορινθίων και γι' αυτό εξορίστηκε.
- β. επισκέπτεται τους χώρους των συγκρούσεων στη διάρκεια της εξορίας του, για να συγκεντρώσει πληροφορίες για την ιστορική του έρευνα.
- γ. αναγνωρίζει ότι, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, οι αντίπαλοι βρίσκονταν στο ύψιστο σημείο της ακμής τους.
- δ. καταγράφει στο έργο του τα γεγονότα τόσο κατά θεματικές ενότητες όσο και κατά χρονολογική σειρά.
- ε. χρησιμοποιεί στον λόγο του σύνθετα ρήματα και αντιθέσεις.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-β, 2-α, 3-ε, 4-ζ, 5-η

8. α-Λ, β-Σ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αναίσθητος, άξονας, διακομιδή, κατάχρηση, άγνοια**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η οικογενειακή παράδοση του Θουκυδίδη συνδεόταν	α. με τους αριστοκρατικούς.
	β. με τους δημοκρατικούς.
2. Ο Θουκυδίδης απέτυχε να σώσει την αποικία των	α. στις Αργινούσες.

Αθηναίων	β. στην Αμφίπολη.
3. Το έργο του Θουκυδίδη για τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. έμεινε ημιτελές.
	β. είναι ολοκληρωμένο.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα	α. κατά χρονολογική σειρά.
	β. κατά θεματικές ενότητες.
5. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η «απλοποιημένη αττική».

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αίσθόμενοι, ήγαγον, περιεκομίζοντο, άπεχρῶντο, κατέγνωσαν

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραϊόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἤγαγον, περιεκομίζοντο, ἐσθῆναι, ἐώρων, ἀνηλοῦντο.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο πολεμικός σχεδιασμός του Περικλή περιλαμβάνει	α. άμυνα στη στεριά, επίθεση στη θάλασσα.
	β. άμυνα στη θάλασσα, επίθεση στη στεριά.

2. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη	α. ολοκληρώθηκε.
	β. έμεινε ημιτελής.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου είναι	α. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
4. Ο Θουκυδίδης θεωρεί ότι η τύχη είναι	α. υπερφυσική δύναμη.
	β. εξελίξεις που δεν μπορεί να προβλέψει ο άνθρωπος.
5. Βασικό χαρακτηριστικό της σκέψης και της μεθόδου του Θουκυδίδη αποτελεί	α. η τάση για γενίκευση.
	β. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. διαπαιδαγώγηση, καταγωγή, οδήγηση - διακομιδή, αποκομιδή, συγκομιδή - ανάβαση, βατός, βάθρο - διορατικός, ορατότητα, όραση - καταναλώνω, αναλώσιμος, καταναλωτής
8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἰκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **αἰσθόμενοι, λαβόντες, ὑποσχεῖν, κατέγνωσαν, ἐπιφέροντες.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά την άποψη του Θουκυδίδα η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.
	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η ναυτική δύναμη της Κέρκυρας.

2. Ο Θουκυδίδης ως προς τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης	α. εξιστορεί τα γεγονότα σύμφωνα με το ενιαίο χρονολογικό σύστημα των ελληνικών πόλεων-κρατών.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα κατά χρονολογική σειρά.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα κατά θεματικές ενότητες.
3. Η εξιστόρηση από τον Θουκυδίδη των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου διακόπτεται	α. στο έτος 404 π.Χ.
	β. στο έτος 409 π.Χ.
	γ. στο έτος 411 π.Χ.
4. Η γλώσσα του Θουκυδίδα είναι	α. η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η λεγόμενη «νέα αττική».
	γ. η λεγόμενη «απλοποιημένη αττική».
5. Χαρακτηριστική γλωσσική ιδιομορφία στο έργο του Θουκυδίδα είναι	α. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>είς</i> αντί <i>ές</i> .
	β. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>ξύν</i> αντί <i>σύν</i> .
	γ. το αρχαιότερο σύμπλεγμα <i>ττ</i> αντί <i>σσ</i> .

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.2-81.4

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν πείσθηκαν, βλέποντας τι γινόταν, άρχισαν να σκοτώνουν εκεί, μέσα στον ιερό τόπο, ο ένας τον άλλο, μερικοί κρεμάστηκαν από τα δένδρα και άλλοι αυτοκτονούσαν όπως καθένας μπορούσε. Τις επτά ημέρες που έμεινε εκεί ο Ευρυμέδων, όταν έφθασε με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι σκότωναν όποιους θεωρούσαν εχθρούς τους· τους καταλόγιζαν ότι ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, στην πραγματικότητα όμως θανατώθηκαν μερικοί και από προσωπικά μίσση και άλλοι για χρήματα που τους οφείλονταν θανατώθηκαν από τους οφειλέτες τους. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αλλά οι περισσότεροι από τους ικέτες, όσοι δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί μέσα στον ναό και μερικοί **απαγχονίζονταν** από τα δέντρα, ενώ άλλοι **τερμάτιζαν τη ζωή τους**, όπως ο καθένας μπορούσε. Και για επτά μέρες, όσο έμεινε, αφότου ήρθε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα πλοία, οι Κερκυραίοι εκτελούσαν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούνταν ότι ήταν εχθροί τους, και μολονότι (κάποιοι) **έφεραν ως κατηγορία εναντίον τους ότι προσπαθούσαν να καταλύσουν τη δημοκρατία**, εντούτοις **φονεύθηκαν** μερικοί και για προσωπικές έχθρες και **άλλοι (σκοτώθηκαν) από τους οφειλέτες τους**· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ενσυναίσθηση, καλαισθησία, συναίσθημα - αμεροληψία, παραλήπτης, περίληψη - ευεξία, αποχή, κατάσχεση - επίγνωση, άγνοια, ευγνωμοσύνη - συμφορά, ανηφόρα, διαφορετικότητα
8. 1-α, 2-β, 3-γ, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγίγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίους ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγίγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἐπιγίγνομένη, πείθει, ἔμειναν, κατέλεγον, ἀποπεμφθῶσι.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Κατά τον Θουκυδίδη οι θεοί	α. επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις.
	β. δεν παρεμβαίνουν στα ιστορικά

	γεγονότα.
2. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη ήταν λόγοι που εκφωνήθηκαν	α. κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων.
	β. μετά το τέλος των πολεμικών επιχειρήσεων.
3. Στην εποχή του Θουκυδίδη οι ελληνικές πόλεις-κράτη	α. είχαν κοινές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
	β. είχαν διαφορετικές ονομασίες για τους μήνες του σεληνιακού έτους.
4. Η διαίρεση του έργου του Θουκυδίδη σε 8 βιβλία	α. έγινε από μεταγενέστερους φιλολόγους.
	β. έγινε από τον ίδιο.
5. Την προσπάθεια του Θουκυδίδη να διαφωτίσει πλήρως τα γεγονότα δηλώνει και	α. το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνει μύθους, φήμες και διαδόσεις στην αφήγησή του.
	β. η εκτενής χρήση αιτιολογικών προτάσεων στο έργο του.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την επομένη φθάνει από τη Ναύπακτο ο Νικόστρατος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, για να βοηθήσει τους δημοκρατικούς με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες. Αυτός προσπάθησε να τους συμβιβάσει και τους έπεισε τελικά να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να δικαστούν δέκα άνθρωποι, οι πρωταίτιοι (που άλλωστε είχαν ήδη φύγει), και οι υπόλοιποι να μείνουν ανενόχλητοι στις εστίες τους, αφού συμφιλιωθούν οι αντίπαλοι και συνάψουν πλήρη συμμαχία με τους Αθηναίους, ώστε να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με αυτούς. Ο Νικόστρατος, όταν έφερε αυτά σε πέρας, ετοιμαζόταν να αποπλεύσει. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφους, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο για να βοηθήσει με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους Μεσσήνιους οπλίτες· και προσπαθούσε να επιτύχει **συμφωνία** και τους πείθει **ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν** μεν δέκα άνδρες, τους κατ' εσχρήν **υπαίτιους** (τους δέκα ολιγαρχικούς), **οι οποίοι όμως δεν έμειναν πλέον εκεί** (στην Κέρκυρα), **και οι υπόλοιποι να παραμείνουν** (στο νησί) **αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους**. Και ο μεν (Νικόστρατος) αφού πέτυχε αυτά, επρόκειτο να **αποπλεύσει**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

- 5.** απόγονος, ευγένεια, γένος - άπιστος, ευπείθεια, δυσπιστία - αναμονή, μόνιμος, επιμένω
- επιλογή, εκλογές, διαλέγω - πομπός, εκπομπή, παραπεμπτικό
- 8.** 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύουσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ὧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον·»

Μονάδες 30

5. **συγκομιδή, αγωγή, διάπλους, ὄραση, κατανάλωση:** Για καθεμία από τις λέξεις της Νέας Ελληνικής που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** από το κείμενο.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η περιοχή της Αμφίπολης είχε σημασία για τους Αθηναίους, επειδή	α. βρισκόταν κοντά στα χρυσωρυχεία του Παγγαίου.
	β. ήταν πολύ κοντά στην Αττική και αποτελούσε ορμητήριο των Αθηναίων.
2. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον	α. το 411 π. Χ.
	β. το 413 π. Χ.

Θουκυδίδη σταματά	
3. Κατά τη συγγραφή του έργου του, ο Θουκυδίδης επικεντρώνει το ενδιαφέρον του	α. στη στρατιωτική ιστορία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
4. Το 6 ^ο και το 7 ^ο βιβλίο του ιστορικού έργου του Θουκυδίδη είναι αφιερωμένα	α. στη Σικελική εκστρατεία.
	β. στον λοιμό των Αθηνών και τον θάνατο του Περικλή.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές	α. για την αμεροληψία του.
	β. για τη μετριοπάθεια και το ήθος του.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Πελοποννήσιοι, λοιπόν, αμέσως τη νύχτα **ταξίδευαν** γρήγορα **προς την πατρίδα τους** (πλέοντας) **κοντά στην στεριά**· και αφού **μετέφεραν** τα πλοία **πάνω από** τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί κάνοντας τον γύρο (του νησιού), **απομακρύνονται**. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. έκομίζοντο/άποκομίζονται/περιεκομίζοντο, ήγαγον,
περιπλέοντες/προσπλεύουσας/περιπλεῦσαι, όφθῶσιν/ έώρων, άνηλοῦντο
8. 1-α, 2-α , 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 81.1-81.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ’ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ’ ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **απλό ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἤγαγον, περιπλεῦσαι, ἐσθῆναι, κατέγνωσαν, ἐώρων**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Οι Αθηναῖοι εξόρισαν τον Θουκυδίδη, γιατί	α. δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
	β. ακολούθησε τον Αγησίλαο σε στρατιωτικές επιχειρήσεις.
2. Είναι βέβαιο ότι ο Θουκυδίδης	α. έζησε ως το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

	β. πέθανε πριν από το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, μία από τις βασικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ενός ισχυρού στρατιωτικά κράτους ήταν	α. η κυριαρχία στη στεριά.
	β. η κυριαρχία στη θάλασσα.
4. Είναι λάθος να χαρακτηρίζουμε τον Θουκυδίδη	α. ρεαλιστή.
	β. απαισιόδοξο.
5. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, χρέος του πολίτη είναι να συμπεριφέρεται	α. με λογική και σύνεση.
	β. με θάρρος και τόλμη.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.1-81.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν. Επίσης κατέβαζαν από τα πλοία όσους ολιγαρχικούς είχαν πείσει να επιβιβαστούν και τους θανάτωναν, κι όταν ήλθαν στο Ήραιο, έπεισαν κάπου πενήντα από τους ικέτες που είχαν καταφύγει εκεί να περάσουν από δίκη και τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Οι Κερκυραίοι εξάλλου, όταν **αντιλήφθηκαν** ότι και τα αττικά πλοία πλησίαζαν και τα εχθρικά **είχαν φύγει**, αφού πήραν τους Μεσσήνιους, που μέχρι τότε βρίσκονταν έξω (από την πόλη), τους οδήγησαν στην πόλη και αφού έδωσαν εντολή στα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν ολόγυρα (και να πάνε) στο Υλλαϊκό λιμάνι, και καθώς (αυτά) **περιφέρονταν**, κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον **φόνευαν**· και αφού **αποβίβαζαν από τα πλοία** όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους **σκότωναν**, και αφού ήλθαν στο Ήραιο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να **δικαστούν** και όλους τους **καταδίκασαν σε θάνατο**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. αγωγός, αγωγή, άγημα - πλοίο, πλεύση, πλοιάριο - βήμα, βάση, βωμός - γνώση, γνωριμία, γνώμη - όραμα, όραση, ορατότητα
8. 1-α , 2-α , 3-β , 4-β, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ελλιπής, ναυτικός, καθηγητής, πίστη, λήψη**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει	α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
	β. με την παρακμή της Αθήνας.
2. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. η πίστη στους θεούς.
	β. η λογική.
3. Ο Θουκυδίδης σχετικά με τα γεγονότα της εποχής του Πελοποννησιακού πολέμου	α. αυτά για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει έρευνα.
	β. στοιχεία που αντλούσε μόνο από τη μελέτη των

συμπεριέλαβε στο έργο του	κρατικών αρχείων.
4. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη	α. βρίσκονται σε αναντιστοιχία με τα μεγάλα γεγονότα του πολέμου.
	β. βρίσκονται σε αντιστοιχία μεταξύ τους με το σχήμα «θέση» - «αντίθεση».
5. Στην προσπάθεια του Θουκυδίδη για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων	α. βοηθούσε το γεγονός ότι οι ελληνικές πόλεις-κράτη είχαν ενιαίο χρονολογικό σύστημα.
	β. οι δυσκολίες ήταν μεγάλες.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα.

Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**.

Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. λοιπόν, νηϊ, ήγεῖσθαι, πείσοντας/ἔπεισαν, ξυλλαβόντες

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πεπραγμένων, καταπεφευγότας, ἐπιστροφή, ἀφικομένης, μετέωρα**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Αλκιβιάδης.
	β. ο Λύσανδρος.
	γ. ο Περικλής.
2. Ο υπεύθυνος πολίτης στο έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται από	α. ενδιαφέρον για το συμφέρον της πόλης.
	β. ανώτερο ήθος και ανθρωπιά.
	γ. όλα τα παραπάνω.
3. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης και της μεθόδου του	α. η εστίαση σε συγκεκριμένα γεγονότα.
	β. η τάση για γενίκευση.

Θουκυδίδη είναι	γ. η έμφαση στις λεπτομέρειες.
4. Η συγγραφή του έργου του Θουκυδίδη δεν χαρακτηρίζεται από	α. υποκειμενικότητα.
	β. ειλικρίνεια.
	γ. αμεροληψία.
5. Χαρακτηριστικό του ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση των αντιθέσεων.
	β. η χρήση απλών ρημάτων.
	γ. η τάση για απλούστευση.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα.

Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**.

Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. πράξη, απραγματοποίητος, άπρακτος – φυγάς, φυγή, καταφύγιο – στροφή, καταστροφικός, διάστρεμμα – άφιξη, ικέτης, ικανός – μετεωρολόγος, μετεωρισμός, μετεωρίτης

8. 1-γ, 2-γ, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **καταστροφικός, λαβίδα, πεποιθήση, σχέση, εκλεκτός**.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Για τη συγγραφή του έργου του ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί	α. αποδείξεις και συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η έρευνα.
	β. πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή.
	γ. μύθους και χρησμούς.
2. Το ενδιαφέρον του Θουκυδίδα για την κατανόηση του πολέμου επικεντρώνεται	α. στην κοινωνική ανθρωπολογία.
	β. στην πολιτική ιστορία.
	γ. στην οικονομική ιστορία.
3. Κατά την άποψη του Θουκυδίδα η	α. η ανάπτυξη της αθηναϊκής δύναμης.

βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν	β. η ανάπτυξη της Σπάρτης.
	γ. η στρατηγική θέση της Κέρκυρας.
4. Στο έργο του Θουκυδίδη δίνονται απαντήσεις για	α. τις αφορμές του πολέμου.
	β. τα βαθύτερα αίτια του πολέμου.
	γ. όλα τα παραπάνω.
5. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη διακόπτεται	α. στο έτος 404 π. Χ.
	β. στο έτος 411 π. Χ.
	γ. στο έτος 415 π. Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα.

Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. έπιστροφή, ξυλλαβόντες, πείσοντας/έπεισαν, έχοντες/είχον, ξυλλεγείς

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-γ, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐδὲρ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. διαφυγή	α. ξυλλαβόντες
2. πρόσληψη	β. ἔπεισαν
3. κλητική	γ. κατέθεντο
4. πειθήνιος	δ. καταφεύγει
5. ψυγείο	ε. παρακαλοῦντες
6. πίσσα	
7. αδιάθετος	

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

- α. χρησιμοποιούνται λογικές μέθοδοι, όπως τα εἰκότα (= ενδείξεις και αποδείξεις).

- β. ο υπεύθυνος πολίτης χρησιμοποιεί τη λογική και τη σύνεση και δεν παρασύρεται από τους δημαγωγούς.
- γ. οι δημηγορίες αποδίδουν την προσωπικότητα των ομιλητών αλλά δεν εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους τους.
- δ. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 413 π.Χ.
- ε. εντοπίζονται αρχαιότεροι τύποι λέξεων, όπως *αίει* αντί για *αεί*.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-δ, 2-α, 3-ε, 4-β, 7-γ

8. α-Σ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορία, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐδὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **συσχέτιση, διαμάχη, ικέτης, πρόληψη, πομπός**.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης στο έργο του

- α. επικεντρώνεται στην πολιτική ιστορία.
- β. θεωρεί ότι ο Αγησίλαος αποτελεί το πρότυπο του πολιτικού ηγέτη.
- γ. πιστεύει ότι, ακόμη και μέσα στον εμφύλιο πόλεμο, ο υπεύθυνος πολίτης μπορεί να δείξει μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
- δ. καταγράφει μόνο τα γεγονότα για τα οποία είχε προσωπική γνώση και για τα οποία είχε κάνει επίπονη έρευνα.
- ε. δεν είχε δυσκολίες στην προσπάθεια για χρονολογική ακρίβεια στην έκθεση των γεγονότων.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά.

Την επομένη έγιναν κάτι μικροσυμπλοκές και συγχρόνως έστελναν και οι δύο παρατάξεις ανθρώπους τους γύρω στους αγρούς καλώντας τους δούλους να έλθουν με το μέρος τους και δίνοντάς τους υποσχέσεις για απελευθέρωση· και οι περισσότεροι δούλοι πήγαν με τους δημοκρατικούς, με τους άλλους πήγαν οχτακόσιοι μισθοφόροι από την απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά.

Την επόμενη ημέρα, λοιπόν, **έκαναν μικροεπιθέσεις**, και επιπλέον **έστελναν εδώ και εκεί** (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο παρατάξεις, **προσκαλώντας** τους δούλους και **υποσχόμενοι** ελευθερία· και **ο μεγαλύτερος αριθμός δούλων πήγαν σύμμαχοι** με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι **μισθοφόροι** από τη στεριά (πήγαν σύμμαχοι) με τους άλλους. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ἔχοντες-εἶχον, μαχόμενοι-ξύμμαχον, ἀφικομένης, ξυλλαβόντες-κατέλαβον, περιέπεμπον

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Σ, ε-Λ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἶ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶν κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **γίνεται, νικᾷ, ἰσχύι, ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
 - α. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Σπάρτης.
 - β. Στο έργο του Θουκυδίδη ο Περικλής ενσαρκώνει το πρότυπο του ηγέτη.
 - γ. Η εξιστόρηση των γεγονότων από τον Θουκυδίδη γίνεται κατά θεματικές ενότητες.
 - δ. Στο 1^ο βιβλίο του έργου του ο Θουκυδίδης εκθέτει, μεταξύ άλλων, την ιστορική του μέθοδο.
 - ε. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα του ιστορικού έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί μετά το 404 π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όταν προς το δειλινό οι ολιγαρχικοί κατατροπώθηκαν, άρχισαν να φοβούνται μήπως οι δημοκρατικοί τους επιτεθούν και καταλάβουν με τον πρώτο κιόλας αλαλαγμό το νεώριο και τους ξεκάνουν και τους ίδιους· έτσι, βάζουν φωτιά οι ολιγαρχικοί στα σπίτια γύρω από την αγορά και στα οικήματα που νοικιάζονταν σε οικογένειες, ώστε να αποτραπεί η επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους σπίτια ούτε τα ξένα, με αποτέλεσμα και να καούν εμπορεύματα πολλά των εμπόρων και να κινδυνεύσει να καταστραφεί η πόλη ολόκληρη, εάν σηκωνόταν άνεμος και έφερνε τις φλόγες προς τα εκεί. Κι όταν σταμάτησαν τη μάχη και οι αντίπαλοι ησύχασαν στις θέσεις τους, ήσαν όλη τη νύχτα σε επιφυλακή. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή **φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί** μήπως οι δημοκρατικοί **με τον πρώτο αλαλαγμό** καταλάβουν **τον ναύσταθμο**, αφού **επιτεθούν** και τους εξοντώσουν, **πυρπολούν** τα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και **τις μεγάλες κατοικίες**, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης **χωρίς να λυπούνται ούτε δικό τους ούτε ξένο** (σπίτι), ώστε και πολλά **πράγματα** εμπόρων κάηκαν εντελώς και η πόλη παραλίγο να καταστρεφόταν στο σύνολό της, **αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή**. Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, **καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες**, τη νύχτα **βρίσκονταν σε επιφυλακή** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. γένος, γενικός, καταγίνομαι – νικητής, ακατανίκητος, υπερνικώ – ανίσχυρος, ισχυροποίηση, υπερισχύω – παραλαμβάνω, κατάληψη, ασύλληπτος – βολή, βλήμα, καταβάλλω

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **εκκλησία, υποδοχή, ναύσταθμος, φυγόκεντρος, παρελθόν.**

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι	α. οι θεοί.
	β. η λογική.
	γ. η στρατιωτική υπεροχή.
2. Για τον Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη ενσαρκώνει	α. ο Περικλής.
	β. ο Αγησίλαος.
	γ. ο Λύσανδρος.
3. Είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματα του έργου του Θουκυδίδη έχουν γραφτεί	α. κατά την περίοδο των Μηδικών πολέμων.
	β. μετά το 404 π. Χ.

	γ. μετά τη μάχη στα Λεύκτρα.
4. Χαρακτηριστικό του υψηλού λογοτεχνικού ύφους του Θουκυδίδη είναι	α. οι μακρές περίοδοι λόγου.
	β. οι σύντομες περίοδοι λόγου.
	γ. οι ομοιόπρωτοι προσδιορισμοί και η απλή σύνταξη.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές από τους αναγνώστες και τους μελετητές του	α. για την αμεροληψία του στην έκθεση των γεγονότων.
	β. για το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
	γ. για τη λογοτεχνική πλαισίωση της ιστορίας.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ξυγκαλέσαντες - δέχεσθαι - νηϊ - καταπεφευγότας - ἔλθόντων, ἐλθούσης

8. 1-β, 2-α, 3-β, 4-α, 5-α

Θουκυδίδου *Ιστορία*, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Πέμπουσι δὲ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *Πέμπουσι, πείσοντας, ἐνίκησαν, πόλεως, ἀγορὰν*.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. πίστευε ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία, στην οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- γ. προβάλλει τον ανθρώπινο παραλογισμό ως το μόνο κίνητρο για τον πόλεμο.
- δ. στηρίχτηκε μόνο στη μελέτη επίσημων κειμένων για την ανεύρεση της αλήθειας.
- ε. χρησιμοποιεί αρχαιότερους τύπους λέξεων, όπως *αἰεὶ* αντί για *ἀεί*.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει **καμιά αντεκδίκηση**. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. παραπομπή, διαπόμπευση, αποδιοπομπαίος - εμπιστοσύνη, απείθαρχος, αναξιόπιστος - νικηφόρος, ανίκητος, φιλονικία - αντιπολίτευση, ακρόπολη, συμπολίτης - εξαγορά, υπεραγορά, αγοραπωλησία

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71.2-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐ̐περ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αναστρέψιμος, απιστία, εγγενής, άφιξη, ανάληψη.**

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. απέτυχε, ως στρατηγός, να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
- β. εξορίστηκε και γι' αυτό δεν μπόρεσε να συνεχίσει την ιστορική του έρευνα.
- γ. πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της αθηναϊκής δύναμης.
- δ. κατόρθωσε παρά τις δυσκολίες να παραθέσει αυτολεξεί τους λόγους των πολιτικών κατά τη διάρκεια του πολέμου.
- ε. εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου κατά χρονολογική σειρά διαιρώντας το έτος σε θέρος και χειμώνα.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι. ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. έπιστροφή - πείσοντας, έπεισαν – γένηται - Άφικομένης - ξυλλαβόντες, κατέλαβον

8. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ἡσυχάζοντας, νεωτερίζοντας, πράγματα, δῆμος, ἀγορὰν**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης γεννήθηκε από πλούσια	α. δημοκρατική οικογένεια.
	β. αριστοκρατική οικογένεια.
2. Μετά τη στρατιωτική αποτυχία στην	α. επέστρεψε στην Αθήνα.

Αμφίπολη ο Θουκυδίδης	β. εξορίστηκε στη Θράκη.
3. Κατά τον Θουκυδίδη, ο άνθρωπος μπορεί να στηριχθεί μόνο	α. στην τύχη.
	β. στη λογική.
4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από	α. μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.
	β. φιλοτιμία και πλεονεξία.
5. Για την καταγραφή των γεγονότων της εποχής του ο Θουκυδίδης καταφεύγει	α. σε πληροφορίες που μπορούσε να συλλέξει από οπουδήποτε.
	β. στην προσωπική γνώση και την έρευνα.

Μονάδες 10

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Α. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

Β. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. Κατά τις ώρες κοινής ησυχίας αποφεύγονται κάθε είδους θόρυβοι.

Η τάση για κάθε τι καινούριο αποκαλείται νεωτερισμός.

Μετά την ανακοίνωση της απόλυσής του μάζεψε τα πράγματά του από το γραφείο και έφυγε βιαστικά.

Το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε την ανάπλαση του κεντρικού πάρκου της πόλης.

Οι εκπτώσεις είναι μια καλή ευκαιρία για έξυπνες αγορές.

8. 1-β, 2-β, 3-β, 4-α, 5-β

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72.2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεόν πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής: **Δράσαντες, εἶπον, δέχεσθαι, ἠνάγκασαν, πέμπουσι.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, δεν επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	β. την προσωπικότητα και το ήθος των ομιλητών τους.
3. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη σκιαγραφούν	γ. τους φιλόδοξους δημαγωγούς.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα του πολέμου	δ. κατά χρονολογική σειρά.
	ε. η λογική.
	ζ. οι θεοί.
	η. την απλότητα του ύφους του.

5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές για	θ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία των ανθρώπων.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Ύστερα από αυτή την πράξη τους συγκάλεσαν τον Κερκυραϊκό λαό και είπαν πως ό,τι έγινε ήταν το καλύτερο και πως ελάχιστα πια κινδύνευαν να υποδουλωθούν στους Αθηναίους, και ότι από τώρα κι έπειτα να κάθονται ήσυχοι και να μη δέχονται κανέναν από τους εμπολέμους παρά μόνο εάν έρχεται με ένα πλοίο, τα περισσότερα από ένα να τα θεωρούν εχθρικά. Αυτά είπαν και ανάγκασαν το λαό να επικυρώσει την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης αμέσως πρέσβεις και στην Αθήνα για να εκθέσουν τις πρόσφατες ενέργειές τους όπως τους συνέφερε και για να πείσουν τους συμπολίτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν τίποτα που θα έβλαπτε την πατρίδα τους, ώστε να αποφευχθούν τα αντίποινα. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Αφού λοιπόν **έπραξαν** αυτό και αφού **κάλεσαν σε συνέλευση** τους Κερκυραίους, (τους) είπαν ότι αυτά ήταν το καλύτερο και ότι **δεν θα υποδουλώνονταν με κανένα τρόπο πια από τους Αθηναίους, και στο εξής να μη δέχονται ούτε τους μεν ούτε τους δε, παρά μόνο μ' ένα πλοίο** (αν εμφανίζονταν) **μένοντας ουδέτεροι**, αλλά μεγαλύτερη παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν, ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να **επικυρώσουν** την **πρότασή** τους. Στέλνουν, επίσης, και στην Αθήνα αμέσως πρέσβεις για να **εξηγήσουν** σχετικά με όσα έχουν γίνει πως (τους) συνέφερε και για να πείσουν **αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί**, να μην κάνουν καμιά **εχθρική ενέργεια (εναντίον της Κέρκυρας)**, για να μην υπάρξει καμιά **αντεκδίκηση**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. απόδραση, δραματοποίηση, αδράνεια - αμετροέπεια, εποποιία, ασυνέπεια - αποδέκτης, διαδοχή, ξενοδοχείο - εξαναγκασμός, καταναγκασμός, ψυχαναγκασμός - παραπομπή, εκπομπή, νηοπομπή
8. 1-ζ, 2-θ, 3-β, 4-δ, 5-α

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 72-73

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πεποίθηση, σχετικός, αδιαπραγμάτευτος, ικανός, εκπομπή.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, είναι	α. η πλεονεξία και η φιλοτιμία των δημαγωγών.
2. Η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη,	β. η οικονομική και στρατιωτική ανάπτυξη της Αθήνας.
3. Στο έργο του Θουκυδίδη το πρότυπο του ηγέτη που ενσαρκώνει ο Περικλής χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων,	γ. από πολιτική οξυδέρκεια και πολιτικό θάρρος.

4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων,	δ. η δύναμη.
5. Το ιστορικό έργο του Θουκυδίδη χαρακτηρίζεται	ε. η λογική.
	ζ. από τη χρήση της λογικής και της σύνεσης.
	η. από αμεροληψία στην έκθεση των γεγονότων.
	θ. από την απλότητα του ύφους.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Αλλά όταν οι πρέσβεις έφθασαν, οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν και αυτούς ως στασιαστές, επίσης όσους φυγάδες είχαν πείσει, και τους πήγαν κρατούμενους στην Αίγινα. Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι που ήσαν στα πράγματα, όταν έφτασε στην Κέρκυρα μια Κορινθιακή τριήρης με Λακεδαιμονίους πρέσβεις, επιτέθηκαν στους δημοκρατικούς κι ύστερα από μάχη τους νίκησαν. Αλλά, όταν νύχτωσε, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα υψηλότερα σημεία της πόλης, κι όταν συγκεντρώθηκαν, εγκαταστάθηκαν εκεί· είχαν επίσης στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι, οι ολιγαρχικοί, κατέλαβαν την αγορά, όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό λιμάνι που βλέπει στην απέναντι ξηρά. (μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλου, Αθήνα: Πόλις, 2011)

B. Όταν λοιπόν ήλθαν **(οι πρέσβεις)** (στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης**, όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι μεν δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· ενώ οι άλλοι (οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. έπεισαν, έχοντες/είχον, πράγματα, Άφικομένης, περιέπεμπον

8. 1-β, 2-ε, 3-γ, 4-ζ, 5-η

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη: **καθελόντας, ἡγῶνται, ἐπανεφέρον, ἀπήγγελλον, λέγων.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της	β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα.

εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε 3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά 4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν 5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά. δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού. ζ. καλή μόρφωση. η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.2.§20-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τους εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολύς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. καθαίρεση, αιρετός, αιρετικός - ηγεμονία, ηγέτης, ηγεμονισμός - φόρος, φορέας, φορείο - αγγελία, άγγελος, αγγελιοφόρος - λόγος, λέξη, λεκτικός
8. 1-ζ (σ.29), 2-β (σ.29), 3-η (σ.30), 4-γ (σ.30), 5-δ (σ.32)

ΘΕΜΑ 506 Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρεῖται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιννόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἔν ρῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λέγεται δ' ἔν ρῆμα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς».

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **προσκλητήριο, εξοχή, παραγωγός, πόσιμο, εμπαιγμός**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με τη συμμετοχή του	α. στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β'.
	β. στην προσπάθεια να σωθεί η Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.

2. Ο Ξενοφώντας είχε πρότυπο	α. τον Λύσανδρο για τον τρόπο που νίκησε στους Αιγός Ποταμούς.
	β. τον Αγησίλαο για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.
3. Ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» οφείλεται στην ικανότητά του	α. να παρουσιάζει με ζωντάνια τον αγώνα των Ελλήνων εναντίον των Περσών.
	β. να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
4. Η γραφή του Ξενοφώντα στα Έλληνικά χαρακτηρίζεται από	α. σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
5. Ο Ξενοφώντας χαρακτηρίζεται από	α. ανοχή προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. αντιπάθεια προς ό,τι θεωρούσε μειονεκτήματα ή ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 506 Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§55.3-56

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγεία του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνοώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σελ. 88

5. *έπεκαλεῖτο, εἶχεν/ἔχοντες, ἀπήγαγον, ἔπιδε, παιγνιῶδες.*

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.32), 4-α (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἷσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαϊότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκεναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ... διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τῆς στήλης Β γιὰ καθεμμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. χαλεπώτατον	α. φοβερότερο β. αυστηρότατο
2. ἄρχοντες	α. αυτοὶ που ἀρχίζουν κάτι β. κυβερνήτες
3. ἄστυ	α. τὸ σύνολο τῶν πολιτῶν β. τὸ μέρος τῆς πόλης κάτω καὶ γύρω ἀπὸ τὴν ἀκρόπολη
4. ἐδίδασκον	α. ἐρμηνεύω με ἐπιχειρήματα β. κάνω κάποιον νὰ μάθει κάτι

5. τῶν κακῶν	α. δυστυχίες β. κακοί λόγοι

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα, γιατί έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του Αρταξέρξη Β΄.
- β. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του από τον Αγησίλαο και τον Σωκράτη.
- γ. καταγράφει μεροληπτικά τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
- δ. κατατάσσεται από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του, τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- ε. έγραψε τα *Έλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· ανάμεσα στους Τρεις Χιλιάδες πάλι, στα διάφορα σημεία όπου είχαν τοποθετηθεί, ξέσπασαν παντού διαφωνίες. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· από τους Τρεις Χιλιάδες όπου ο καθένας είχε τοποθετηθεί, **σε όλα τα μέρη της πόλης, διαφωνούσαν μεταξύ τους**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-α, 5-α

8. α-Λ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ.32), δ-Σ (σ.33), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἤγῳνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ... δέχεσθαι τὴν εἰρήνην».

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **μέγα, εἰργασμένην, φίλον, ὄχλος, ἐνεχώρει**.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφώντα δεν	γ. στην οργή των θεών.

διαθέτει 4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους 5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού. ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη. ζ. την περίτεχνη διατύπωση. η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· δεν άντεχαν άλλη αναβολή, τόσο πολλοί ήταν οι θάνατοι από την πείνα. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολύς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· γιατί **δεν χωρούσε** πια **άλλη αναβολή**, επειδή πολλοί πέθαιναν από την **πείνα**. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβεων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σσ.72-73

5. μεγαλοπρεπής-μεγαλογιατρός-μεγαθήριο, εργασιομανής-εργολάβος-απεργία, φιλόδοξος-φιλόλογος-συμφιλίωση, ενοχλητικός-οχλαγωγία-οχλοκρατία, ασυγχώρητος-υποχωρητικός-στενοχώρια
8. 1-δ (σ.29), 2-α (σ.30), 3-ε (σσ.31-32), 4-γ (σ.32), 5-η (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κινδύνοις, εἰρήνην, φυγάδας, φοβούμενοι, ἡμέραν.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από	α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε	β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε	γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο Έλληνικά κατά την αφήγηση των γεγονότων	δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις	ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη. ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές. η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ελληνικά*, 2.2.§20-23

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα 'χουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Οι Λακεδαιμόνιοι, όμως, είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν μια πόλη ελληνική που είχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολύ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα· γι' αυτό δέχονταν να κάνουν ειρήνη **υπό τον όρο** (οι Αθηναίοι), αφού **γκρεμίσουν** τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, κι αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και κι αφού **φέρουν πίσω** τους εξόριστους, **να ακολουθούν** τους Λακεδαιμονίους και στην ξηρά και στη θάλασσα, όπου τους οδηγούν αυτοί, έχοντας τον ίδιο (μ' αυτούς) εχθρό και φίλο. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολύς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72

5. επικίνδυνος, ακίνδυνος, ριψοκίνδυνος – ειρηνευτικός, φιλειρηνικός, ειρηνικός – προσφυγικός, φυγόπονος, φυγόκεντρος – επίφοβος, αθεόφοβος, φοβικός – καθημερινός, ημερήσιος, ημερολογιακός
8. 1-γ (σ.30), 2-δ (σ.30), 3-η (σ.30), 4-ζ (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἔν ρῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. καθορᾶν	α. ερώτημα
2. πλήρες	β. απόρρητο
3. ἐπήρετο	γ. ποίηση
4. ρῆμα	δ. ἔλλειψη
5. ἀπολιπεῖν	ε. εκπληρώνω
	ζ. έρωτας
	η. ορατός

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§55.3-56

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τράβηξαν, λοιπόν, μαζί τους τον Θηραμένη οι ἔντεκα μέσα από την Αγορά, ενώ αυτός διαμαρτυρόταν με πολύ δυνατή φωνή για όσα του έκαναν. Διηγούνται και τούτη την κουβέντα του Θηραμένη: όταν του είπε ο Σάτυρος ότι θα μετανιώσει αν δεν σιωπήσει, ρώτησε: «Ὡστε αν σωπάσω δεν θα μετανιώσω;» Λένε ακόμα πως αφού τον ανάγκασαν να πει το κώνειο για να τον θανατώσουν, έχυσε τις τελευταίες σταγόνες —όπως στον «κότταβο»— λέγοντας: «Στην υγεία του αγαπητού μου Κριτία!» Το ξέρω ότι τέτοιες κουβέντες δεν αξίζει ν' αναφέρονται· ωστόσο βρίσκω αξιοθαύμαστο σ' αυτόν τον άνθρωπο ότι ακόμα και μπροστά στον θάνατο δεν έχασε μήτε την αυτοκυριαρχία μήτε το χιούμορ του. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Και αυτοί (= οι έντεκα) έσυραν τον άντρα περνώντας (τον) μέσα από την αγορά, ενώ αυτός φώναζε με πολύ δυνατή φωνή τι πάθαινε. Λένε και αυτήν τη **φράση** αυτού. Μόλις του είπε ο Σάτυρος ότι **θα κλάψει**, αν δε σωπάσει, **του απάντησε ρωτώντας**: «Αν σιωπώ, είπε, άραγε δεν **θα κλάψω**;» Και όταν έπινε το κώνειο, πεθαίνοντας **δια της βίας**, λένε ότι αυτός, αφού **έριξε μακριά** (σταγόνα-σταγόνα) **το κρασί που είχε απομείνει στο ποτήρι**, όπως στο παιχνίδι με τον «κότταβο», είπε: «αυτό **στην υγεία του όμορφου Κριτία**». Και δεν αγνωώ, βέβαια, αυτό, ότι δηλαδή αυτά δεν (είναι) αποφθέγματα αξιόλογα, όμως κρίνω αξιοθαύμαστο αυτό το στοιχείο του άντρα, το ότι δηλαδή ακόμα και την ώρα που πλησίαζε ο θάνατος δεν έλειψε μήτε **η αυτοκυριαρχία** μήτε **η ετοιμότητα του πνεύματος**. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 88

5. 1-η, 2-ε, 3-α, 4-β, 5-δ

8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.30), 3-β (σ.31), 4-β (σ.32), 5-β (σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἷσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ... , ἀπολλύναι τὴν πόλιν».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἀνελογίζοντο**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Η χρήση οίνοπνεύματος μπορεί να σου προκαλέσει βλάβες στον οργανισμό σου.
- Μόλις τελειώσετε την εργασία σας, θα ήθελα να γράψετε έναν σύντομο αυτής της δράσης.
- Η δημοκρατία αποβλέπει στην ικανοποίηση του συμφέροντος και όχι του ατομικού.
- Ο σου είναι λάθος. Δεν μπορείς να καταλήξεις σε αυτό το συμπέρασμα.
- Οι επόμενες θα γίνουν με απλή αναλογική.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορωνείας.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
	β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
	β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθεία φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
	β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
	β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· ανάμεσα στους Τρεις Χιλιάδες πάλι, στα διάφορα σημεία όπου είχαν τοποθετηθεί, ξέσπασαν παντού διαφωνίες: όσοι ευθύνονταν για σοβαρότερα αδικήματα, και γι' αυτό φοβόνταν, υποστήριζαν με πάθος ότι δεν έπρεπε να υποχωρήσουν στους επαναστάτες· όσοι πάλι δεν είχαν κανένα κρίμα στη συνείδησή τους σκέφτονταν για λογαριασμό δικό τους —κι εξηγούσαν και στους άλλους— ότι αυτές οι συμφορές ήταν περιττές κι ότι δεν έπρεπε να υπακούουν τους Τριάντα, μήτε να τους αφήσουν να καταστρέψουν την πόλη. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· από τους Τρεις Χιλιάδες όπου ο καθένας είχε τοποθετηθεί, **σε όλα τα μέρη της πόλης, διαφωνούσαν μεταξύ τους**. Γιατί όσοι, βέβαια, είχαν **διαπράξει σοβαρό αδίκημα** και φοβούνταν, **υποστήριζαν έντονα** ότι δεν έπρεπε να **υποχωρούν** σε αυτούς του Πειραιά (στους δημοκρατικούς)· όσοι, όμως, πίστευαν ότι δεν έχουν κάνει κανένα αδίκημα, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και τους άλλους προσπαθούσαν να διαφωτίσουν (να πείσουν) ότι κανένας λόγος δεν συνέτρεχε να υποφέρουν αυτές τις συμφορές, και έλεγαν ότι δεν πρέπει να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν **να καταστρέφουν** την πόλη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ.109

5. αλόγιστη, απολογισμό, συλλογικού, συλλογισμός, εκλογές

8. 1-β (σ.29), 2-α (σ.30), 3-α (σ.30), 4-β (σ.33), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§22-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαϊότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδικηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ... ἀπολλύναι τὴν πόλιν».

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. Ἐξὸν	α. υπήκοος
2. ἀνοσιώτατον	β. υποψήφιος
3. προσακούειν	γ. εξορία
4. ἄστυ	δ. ακούσιος
5. ἐψηφίσαντο	ε. αφοσίωση
	ζ. εξουσία
	η. προαστιακός

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4^{ου} αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι· ανάμεσα στους Τρεις Χιλιάδες πάλι, στα διάφορα σημεία όπου είχαν τοποθετηθεί, ξέσπασαν παντού διαφωνίες: όσοι ευθύνονταν για σοβαρότερα αδικήματα, και γι' αυτό φοβόνταν, υποστήριζαν με πάθος ότι δεν έπρεπε να υποχωρήσουν στους επαναστάτες· όσοι πάλι δεν είχαν κανένα κρίμα στη συνείδησή τους σκέφτονταν για λογαριασμό δικό τους —κι εξηγούσαν και στους άλλους— ότι αυτές οι συμφορές ήταν περιττές κι ότι δεν έπρεπε να υπακούουν τους Τριάντα, μήτε να τους αφήσουν να καταστρέψουν την πόλη. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων**· από τους Τρεις Χιλιάδες όπου ο καθένας είχε τοποθετηθεί, **σε όλα τα μέρη της πόλης, διαφωνούσαν μεταξύ τους**. Γιατί όσοι, βέβαια, είχαν **διαπράξει σοβαρό αδίκημα** και φοβούνταν, **υποστήριζαν έντονα** ότι δεν έπρεπε να **υποχωρούν** σε αυτούς του Πειραιά (στους δημοκρατικούς)· όσοι, όμως, πίστευαν ότι δεν έχουν κάνει κανένα αδίκημα, και οι ίδιοι συλλογίζονταν και τους άλλους προσπαθούσαν να διαφωτίσουν (να πείσουν) ότι κανένας λόγος δεν συνέτρεχε να υποφέρουν αυτές τις συμφορές, και έλεγαν ότι δεν πρέπει να υπακούν στους Τριάκοντα ούτε να τους επιτρέπουν **να καταστρέφουν** την πόλη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. 1-ζ, 2-ε, 3-α, 4-η, 5-β

8. α-Σ (σ.29), β-Σ (σ.30), γ-Λ (σ. 30), δ-Λ (σ.32), ε-Σ (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὕς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να γράψετε ένα σύνθετο **ομόρριζο** ουσιαστικό ή επίθετο της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **θεῶν, ἀλλήλοις, παύσασθε, ἔλεγεν, ἄρχοντες.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.

2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. ημίθεος, θεοποίηση, αθεΐα- αλληλεγγύη, αλληλογραφία, αλληλοδιδασκτική - κατάπαυση, παυσίπονο, αναπαυτικός-παράλογος, διάλογος, λογοκρισία- αρχιεπίσκοπος, υπαρχηγός, αρχομανής
8. 1-α (σ.29), 2-β (σ.29), 3-α (σ.30), 4-β (σ.30), 5-α (σ.33)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-22

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ... δέχεσθαι τὴν εἰρήνην».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **εἰργασμένην** : Υπάρχουν πολλά προγράμματα μιας εικόνας.
- **ἔπεσθαι** : Να περάσει ο στη σειρά, παρακαλώ!
- **ἄπρακτοι** : Τα δύο κράτη βρίσκονται σε για την επίλυση της κρίσης.
- **ἀπολλυμένων** : Η μάχη ἔληξε με μεγάλες και για τις δύο πλευρές.
- **ὑστεραίᾳ** : να ἔρθω, γιατί η κίνηση στον δρόμο ήταν μεγάλη.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας έζησε 2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα 3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή 4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά προσφέρει 5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα. β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο. γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π. Χ. ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα. ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο. η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π. Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-22

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Μ' αυτό το μήνυμα επέστρεψαν ο Θηραμένης κι οι άλλοι πρέσβεις στην Αθήνα. Καθώς έμπαιναν στην πόλη, τους περικύκλωσε πλήθος κόσμου, τρέμοντας μην τυχόν γύριζαν άπρακτοι· δεν άντεχαν άλλη αναβολή, τόσο πολλοί ήταν οι θάνατοι από την πείνα. Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που ήταν μαζί του, μετέφεραν αυτούς τους όρους στην Αθήνα. Όταν **εισέρχονταν** στην πόλη, **τους περικύκλωνε** πολύς λαός, επειδή φοβούνταν μήπως γύρισαν άπρακτοι· γιατί **δεν χωρούσε** πια **άλλη αναβολή**, επειδή πολλοί πέθαιναν από την **πείνα**. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις ανακοίνωσαν **με ποιους όρους** οι Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να συνάψουν ειρήνη· ο Θηραμένης **μίλησε εξ ονόματος** των πρέσβεων λέγοντας ότι πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να **γκρεμίσουν** τα τείχη. Κι αφού κάποιοι του έφεραν αντίρρηση, αλλά πολύ περισσότεροι **επιδοκίμασαν** (τα λόγια του), αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 72-73

5. επεξεργασίας, επόμενος, διαπραγματεύσεις, απώλειες, Καθυστέρησα

8. 1-δ (σ.29), 2-ε (σ.29), 3-α (σ.30), 4-η (σ.31), 5-β(σ.32)

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§20-23

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν. οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὥς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Ποιος ἀπὸ τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης που προτείνουν οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εἶναι ὁ πιο σημαντικὸς καὶ γιατί; (μονάδες 4) Επιλέξτε δύο ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους ὅρους που αναφέρονται στο παραπάνω κείμενο καὶ αιτιολογήστε σύντομα τὴ σημασία τοὺς λαμβάνοντας ὑπόψη τὶς ιστορικές συνθήκες. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3. Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν επιστρέφουν ἀπὸ τὴ Σπάρτη οἱ πρέσβεις με τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης (μονάδες 5), καὶ πῶς αὐτὴ επηρεάζει τὴν τελικὴ τοὺς ἀπόφαση; (μονάδες 5)

Μονάδες 10

4. «Τὸν πρῶτο καιρὸ ὁ Κριτίας καὶ ὁ Θηραμένης ἦταν ὁμοῖδεάτες καὶ φίλοι. Ὁ Κριτίας ὁμως —που ἀνάμεσα στ' ἄλλα εἶχε ἐξοριστεῖ κιόλας ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς— εἶχε διάθεση νὰ σκοτώσει πολὺν κόσμον, ἐνῶ ὁ Θηραμένης ἐναντιωνόταν, λέγοντας ὅτι δὲν ἦταν λογικὸ νὰ θανατώνουν ἀνθρώπους μόνο γιὰ τὸν λόγο ὅτι τοὺς τιμοῦσε ὁ λαός, ἔστω καὶ ἀν δὲν πείραζαν σε τίποτε τὴν ἀριστοκρατικὴ τάξη. «Στὸ κάτω κάτω», τοῦ ἔλεγε, «κι ἐγώ

κι εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποκτήσουμε δημοτικότητα». Ξενοφώντος
Ἑλληνικά, 2.3.§15 [Μετάφραση Ρ. Ρούφος]

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να χαρακτηρίσετε τον Θηραμένη με βάση τον τρόπο που ενεργεί σε κάθε περίπτωση.

Μονάδες 10

6. «*Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν*». Να ξαναγράψετε το απόσπασμα αφαιρώντας το «*καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις*» και πραγματοποιώντας τις αναγκαίες αλλαγές.

Μονάδες 10

7. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των προτάσεων (δεν χρειάζεται να αναγνωρίσετε την εισαγωγή και την εκφορά τους) και των λέξεων που ακολουθούν: α) *μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν*, β) *ὥς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις*, γ) *τινων*, δ) *δέχεσθαι*, ε) *προθυμία*.

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1, 5, 8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12253.

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-23

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Ο Ξενοφώντας αξιοποιεί τις δυνατότητες που του παρέχει η αρχαία ελληνική γλώσσα, ώστε να διακρίνεται μία διαβάθμιση ανάμεσα στους τέσσερις προκαταρκτικούς όρους και στον βασικό όρο της συνθήκης ειρήνης. Πιο συγκεκριμένα, οι τέσσερις προκαταρκτικοί όροι της ειρήνης παρουσιάζονται με μετοχές (*καθελόντας, παραδόντας, καθέντας, νομίζοντας*) ενώ ο πέμπτος με απαρέμφατο (*ἔπεσθαι*) το οποίο έχει ρόλο ρήματος στην πρόταση και δηλώνει όρο/συμφωνία, καθώς συντάσσεται με το *ἐφ' ᾧ*. Επομένως, ως πιο σημαντικός όρος παρουσιάζεται η υποχρέωση των Αθηναίων να ακολουθούν τους Λακεδαιμόνιους σε κάθε τους ενέργεια και στην ξηρά και στη θάλασσα. (μονάδες 4)

Ο/Η μαθητής/τρια μπορεί να επιλέξει δύο από τους παρακάτω τέσσερις προκαταρκτικούς όρους:

α) Τα Μακρά Τείχη ήταν σημαντικά, καθώς προστάτευαν τη συγκοινωνία Αθήνας και Πειραιά και εξασφάλιζαν τη συνεχή πρόσβαση των Αθηναίων στη θάλασσα και την αξιοποίηση της ναυτικής υπεροπλίας τους. β) Οι τριήρεις αποτελούσαν από τους Περσικούς πολέμους τα απόρθητα «ξύλινα τείχη» των Αθηναίων. Συνεπώς, η παράδοση των πλοίων στους εχθρούς σήμαινε και την ουσιαστική παράδοση της πόλης και τη στρατιωτική της αποδυνάμωση. γ) [Κατά τα χρόνια της δημοκρατίας στην αρχαία Αθήνα, το πολίτευμα προστατευόταν με τον εξοστρακισμό όσων επιβουλευόνταν τη λειτουργία του. Επρόκειτο, λοιπόν, για πολιτικά πρόσωπα κυρίως ολιγαρχικών πεποιθήσεων που είχαν ισχύ και επιρροή στο πλήθος.] Η επιστροφή από την εξορία εκείνων των πολιτικών προσώπων που είχαν ολιγαρχικές πεποιθήσεις σήμαινε τη δυνατότητα να οργανωθεί η φιλολακωνική πολιτική παράταξη που θα αναλάμβανε μελλοντικά την εξουσία στην Αθήνα. δ) Θεωρώντας τον ίδιο εχθρό και φίλο με τους Σπαρτιάτες, οι Αθηναίοι έχαναν την ανεξαρτησία της εξωτερικής τους πολιτικής και μετατρέπονταν σε δύναμη που ήταν υποχρεωμένη να υιοθετεί τα συμφέροντα της

Σπάρτης. Με τον όρο αυτό, δηλαδή, ολοκληρωνόταν η υποδούλωση της Αθήνας. (μονάδες 6)

3. Οι Αθηναίοι βρίσκονται σε κατάσταση λιμού· κάτι που έχει προκαλέσει ήδη πολλούς θανάτους. Η πολιορκία που απομόνωσε την Αθήνα και στερούσε την πόλη από τον ανεφοδιασμό καθώς και η μακροχρόνια αναμονή των εξελίξεων, προκάλεσαν στον πληθυσμό πιεστικές συνθήκες και την ανάγκη επίλυσης του προβλήματος με κάθε κόστος (μονάδες 5). Έτσι, αν και υπάρχουν κάποιοι που δεν δέχονται τους όρους, οι περισσότεροι Αθηναίοι επιζητούν πλέον τη συνθηκολόγηση. Η εφαρμογή των όρων, μάλιστα, γίνεται με μουσικές και τρόπο που θυμίζει γιορτή σαν λύτρωση από τα δεινά του πολυετούς πολέμου (μονάδες 5).
4. Ο Θηραμένης, όταν οι πρέσβεις επιστρέφουν από τη Σπάρτη στην Αθήνα, έχει ηγετικό ρόλο και ξεχωρίζει, καθώς είναι ο μόνος που κατονομάζεται από τον Ξενοφώντα. Επηρεάζει τις εξελίξεις, όταν ανακοινώνει τους όρους της ειρήνης στους Αθηναίους. Τους προτείνει ρητά να συνθηκολογήσουν και μάλιστα φαίνεται να παρουσιάζει μόνον ένα από τους όρους, την κατεδάφιση των τειχών (μονάδες 5). Στο μεταφρασμένο απόσπασμα δεν έχει τον κύριο ρόλο, αλλά υποσκελίζεται από τον Κριτία, που είναι εκδικητικός και πιο κυνικός. Έτσι, ενώ ο Κριτίας επιμένει να ασκεί βία και να σκοτώνει πολιτικούς αντιπάλους και δημοφιλή πρόσωπα, ο Θηραμένης παρουσιάζεται πιο μετριοπαθής και σώφρων. Απορρίπτει την αναίτια βία εναντίον όσων δεν τους έβλαψαν σε τίποτα, και αρκείται στην κυριαρχία και τη δημοτικότητα που είχαν ήδη αποκτήσει (μονάδες 5).
6. *έπανεφερε... Είσιόντα... αὐτόν... ἄπρακτος ἦκοι*
7. α) δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση, αντικείμενο στη μετοχή **φοβούμενοι**, β) δευτερεύουσα ειδική πρόταση, αντικείμενο στη μετοχή **λέγων**, γ) υποκείμενο της (απόλυτης) μετοχής **Ἀντειπόντων**, δ) υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα **ἔδοξε** (τελικό απαρέμφατο) ε) ετερόπτωτος επιρρηματικός προσδιορισμός (δοτική) του τρόπου στο **κατέσκαπτον**.

*Οι παρατηρήσεις 1, 5, 8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12253.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίους ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσόν τι ἐν κινήσει ὣσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Ο Νικόστρατος φτάνει στην Κέρκυρα και προσπαθεῖ να εξασφαλίσει συμφωνία ειρήνευσης ανάμεσα στους δημοκρατικούς και τους ολιγαρχικούς. Αφού αναφέρετε τους ὅρους αὐτῆς τῆς συμφωνίας (μονάδες 4), να τὴν αξιολογήσετε ἀπὸ διπλωματικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἀποψη. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3. Ποια ἦταν ἡ πρόταση τῶν ἀρχηγῶν τῶν δημοκρατικῶν στὸν Νικόστρατο καὶ σε τι ἀποσκοποῦσε;

Μονάδες 10

4. «Ἐτσι οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ ἐγίναν αἰτία ν' ἀπλωθῇ σ' ὅλο τὸν ἐλληνικὸ κόσμον κάθ' ἐμορφὴν κακίας καὶ τοῦ ἥθους, ποὺ εἶναι τὸ κύριο γνώρισμα τῆς εὐγενικῆς ψυχῆς, κατάντησε νὰ εἶναι καταγέλαστο κ' ἐξαφανίστηκε. Ὁ ἀνταγωνισμὸς δημιούργησε ἀπόλυτη δυσπιστία καὶ δὲν υπῆρχε τρόπος ποὺ νὰ μπορῇ νὰ τὴν διαλύσῃ, οὔτε ἐγγυήσεις οὔτε ὅρκοι φοβεροί. Ὅλοι, ὅταν ἐπικρατοῦσαν, ξέροντας ὅτι δὲν υπῆρχε ἐλπίδα νὰ κρατηθοῦν μόνιμα στὴν ἐξουσία, προτιμοῦσαν, ἀντὶ νὰ δώσουν πίστη στους ἀντιπάλους τους, νὰ πάρουν τὰ μέτρα τους γιὰ νὰ μὴν πάθουν οἱ ἴδιοι». **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 83.1-2** [Μετάφραση: Ἄγγελος Βλάχος]

Οι παρατηρήσεις του Θουκυδίδη για την ανθρώπινη συμπεριφορά στο μεταφρασμένο κείμενο επιβεβαιώνονται από την αφήγηση των γεγονότων στην Κέρκυρα (στο πρωτότυπο κείμενο);

Μονάδες 10

6. α. (...) *καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκός ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν*: Να μεταφέρετε τις υπογραμμισμένες λέξεις στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, διατηρώντας το ίδιο γένος. (μονάδες 5)

β. *Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις [...]*: Αφού εντοπίσετε τα ρήματα και τη μετοχή που αναφέρονται στις ενέργειες του Νικόστρατου (μονάδα 1), να τα μεταφέρετε στο γ ενικό πρόσωπο της οριστικής αορίστου, στη φωνή που βρίσκονται. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

7. α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιών του κειμένου: *ἀλλήλοις, οἱ, ταῦτα, αὐτοί, αὐτούς*. (μονάδες 5)
- β. (...) *καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκός ὑπεξανήγετο* : Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία όλων των ὀρων της παραπάνω πρότασης. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_13069

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74.3-75.4.1

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Ο Νικόστρατος έχει φτάσει στην Κέρκυρα με σκοπό να επιτύχει συμφιλίωση μεταξύ των αντιμαχόμενων παρατάξεων και να εξυπηρετήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα συμφέροντα της Αθήνας. Προτείνει και μετά από επίπονες και μακρές προσπάθειες (*ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει*) επιτυγχάνει συμφωνία ειρήνευσης με δύο όρους: α) να δικαστούν οι δέκα πρωταίτιοι, δηλαδή αυτοί που πήραν μέρος στη σφαγή του βουλευτηρίου και στις μάχες, και β) να μετατραπεί η αμυντική συμμαχία (*ἐπιμαχία*) της Κέρκυρας με την Αθήνα σε πλήρη συμμαχία (*ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν*). (μονάδες 4)

Ο Νικόστρατος με διαλλακτικότητα και διπλωματική ευστροφία προσπαθεί να συμβιβάσει δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς και ταυτόχρονα να ισχυροποιήσει τους δεσμούς Κερκυραίων και Αθηναίων πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας του. Οι Αθηναίοι με τη συμφωνία αυτή επιτυγχάνουν την προσάρτηση της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία. Παράλληλα, η διατήρηση της ειρήνης στο νησί εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Αθήνας, καθώς οι Κερκυραίοι θα αποτελούν στο εξής σταθερό σύμμαχο και θα μπορούν να συμμετέχουν με ακέραιες τις δυνάμεις τους στον πόλεμο κατά των Πελοποννησίων. Η συμφιλίωση των δύο πολιτικών παρατάξεων αποτελούσε προϋπόθεση, ώστε η συμμαχία Αθήνας-Κέρκυρας να συναντήσει την ευρύτερη δυνατή αποδοχή. Η συμφιλίωση αυτή ήταν ωφέλιμη και για την Κέρκυρα, γιατί έδινε τέλος σε έναν καταστροφικό εμφύλιο πόλεμο, που διαρρήγγυε την κοινωνική συνοχή. (μονάδες 6)

3. Ενώ ο Νικόστρατος, έχοντας εξασφαλίσει συμφωνία ειρήνευσης, επρόκειτο να αποπλεύσει από την Κέρκυρα, οι αρχηγοί των δημοκρατικών τον πείθουν να αφήσει στο νησί πέντε αθηναϊκά πλοία. Στη θέση τους οι ίδιοι θα του έδιναν ίσο αριθμό κερκυραϊκών πλοίων, επανδρωμένων με κερκυραϊκά πληρώματα. Οι δημοκρατικοί φαίνεται ότι θεωρούσαν την παρουσία των αθηναϊκών πλοίων στην Κέρκυρα ως εγγύηση για τη διατήρηση της εξουσίας τους και ως αποτρεπτικό μέσο της

επιθετικότητας των αντιπάλων τους. Παράλληλα, επανδρώνοντας τα κερκυραϊκά πλοία με ολιγαρχικούς επιδιώκουν να εκτοπίσουν τους αντιπάλους τους και συνακόλουθα να αποδυναμώσουν την ολιγαρχική παράταξη στο νησί. Οι ηγέτες των δημοκρατικών δεν αποσκοπούσαν μόνο στην πολιτική τους επικράτηση, αλλά εκδικούμενοι τους πολιτικούς αντιπάλους τους επιδίωκαν την εξόντωσή τους.

4. Ο εμφύλιος της Κέρκυρας δίνει τη δυνατότητα στον Θουκυδίδη να διατυπώσει τις γενικές παρατηρήσεις του για την ανθρώπινη φύση κατά τη διάρκεια του πολέμου. Αν και οι δημοκρατικοί φαίνεται να έχουν εξασφαλίσει την πολιτική τους επικράτηση στην Κέρκυρα, φοβούνται ότι δεν θα κατορθώσουν *«να κρατηθούν μόνιμα στην εξουσία»*. Αν και έχει επιτευχθεί ένας συμβιβασμός, δεν εμπιστεύονται τους ολιγαρχικούς, *«αντί να δώσουν πίστη στους αντιπάλους τους προτιμούν να πάρουν μέτρα»*. Ζητούν για παράδειγμα από τον Νικόστρατο να αφήσει πέντε αθηναϊκά πλοία και να απομακρύνουν τους αντιπάλους τους, γιατί υποπτεύονται ότι αυτοί δεν είχαν καλούς σκοπούς. Ειδικότερα, η επάνδρωση των πέντε πλοίων με ολιγαρχικούς Κερκυραίους αποτελούσε δόλιο τέχνασμα των δημοκρατικών, για να τους καταστήσουν ακίνδυνους. Εύλογα οι ολιγαρχικοί αισθάνονται δυσπιστία και φόβο τόσο για τις προθέσεις των δημοκρατικών όσο και για τη στάση της Αθήνας απέναντί τους, και γι' αυτό καταφεύγουν ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων. Την *«απόλυτη δυσπιστία που δημιούργησε ο ανταγωνισμός»*, την πολιτική αντιπαράθεση, φαίνεται ότι *«δεν υπήρχε τρόπος που να μπορέ να την διαλύση, ούτε εγγυήσεις ούτε όρκοι φοβεροί»*. Ο πόλεμος διδάσκει στους ανθρώπους να γίνονται χειρότεροι και υπονομεύει την εμπιστοσύνη και τις ανθρώπινες σχέσεις.

6. α. νῆες, ἐπικούρου, πολὺς, ἡπείρους, λαθῶν
β. παραγίγνεται, βοηθῶν, ἔπρασσε, πείθει (μονάδα 1)
παρεγένετο, ἐβοήθησε, ἔπραξε, ἔπεισε ή/και ἔπιθε (μονάδες 4)

7. α.

ἀλλήλοις: (έμμεσο) αντικείμενο στο απαρέμφατο *ξυγχωρῆσαι*.

οἷ: υποκείμενο στο ρήμα *ἔμειναν*.

ταῦτα: σύστοιχο αντικείμενο στη μετοχή *πράξας*.

αὐτοί: υποκείμενο στο εννοούμενο ρήμα *πειθήουσιν* (και στη μετοχή *πληρώσαντες* και στο απαρέμφατο *ξυμπέμψειν*).

αὐτούς: αντικείμενο στο ρήμα *άνίστη*.

β. *ὑπεξανήγετο*: ρήμα της πρότασης, *ἡ ναῦς*: υποκείμενο στο (ρήμα) *ὑπεξανήγετο*, *Κορινθία*: επιθετικός προσδιορισμός στο *ναῦς*, *κεκρατηκός*: επιρρηματική χρονική ή αιτιολογική μετοχή, (γενική απόλυτη), *τοῦ δήμου*: υποκείμενο στη (μετοχή) *κεκρατηκός*.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_13069

ΚΕΙΜΕΝΟ

Διαλυτούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δειλὴν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «Διαλυτούσης δ' ἡμέρας.... ὑπομένουσai τὸν θόρυβον»: Ο Θουκυδίδης στο ιστορικό του ἔργο παρουσιάζει τα γεγονότα με σχέση αιτίου - αποτελέσματος. Να εντοπίσετε τη σχέση αυτή στη δράση των γυναικῶν, ἔτσι ὅπως περιγράφεται στο αρχαίο κείμενο, και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας τις γλωσσικές επιλογές του ιστορικού.

Μονάδες 10

3. Σε ποια ενέργεια προβαίνουν οι ολιγαρχικοί, μόλις αντιλαμβάνονται την επικράτηση των αντιπάλων τους; Πώς ερμηνεύει ο Θουκυδίδης την ενέργεια αυτή;

Μονάδες 10

4. Κι ὅταν αὐτοὶ καταδικάστηκαν στο πρόστιμο, πήγαν και κάθισαν ἱκέτες στα ιερά, ἐπειδὴ το πρόστιμο ἦταν πολὺ βαρὺ κ' ἔταζαν να το πληρώσουν με δόσεις· ο Πειθίας ὅμως, (που ἦταν και βουλευτής) ἔπεισε τη Βουλὴ να εφαρμόσουν το νόμο κατὰ γράμμα. Οἱ δικασμένοι ὅμως, βλέποντας ἀπὸ το ἀποτέλεσμα της δίκης πως αποκλείεται να εφαρμόσουν το σχέδιό τους, κ' ἔχοντας συνάμα πληροφορηθεῖ πως ὅσο ἦταν βουλευτής ο Πειθίας σχεδίαζε να μεταπείσει το λαό να ἔχουν τους ἰδίους φίλους κ' ἐχτροὺς με την Αθῆνα συνωμότησαν, και κρατώντας κοντὰ σπαθιά, μπαίνουν ξαφνικά μέσα στη βουλή και σκοτώνουν τον Πειθία κι ἄλλους βουλευτές και ιδιώτες ως ἐξήντα. Μερικοὶ ἄλλοι, ὅχι πολλοί, που εἶχαν τα ἴδια φρονήματα με τον Πειθία, κατέφυγαν στο Αττικό (αθηναϊκό)

πολεμικό, που ήταν ακόμα στο λιμάνι. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 70.5-70.6** (Μετάφραση: Α. Βλάχου).

Αφού διαβάσετε προσεκτικά και τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να ερμηνεύσετε τη στάση των δύο πολεμικών πλοίων (αθηναϊκό και κορινθιακό) στο πλαίσιο της εμφύλιας διαμάχης στην Κέρκυρα.

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **μάχη, ισχύι, πλήθει, γυναῖκες, φύσιν**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο β' ενικό προστακτικής στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: **γίνεται, βάλλουσαι, έπελθών, κατεκαύθη, έκινδύνευσε**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου (μονάδες 5):

Διαλιπούσης:	είναι
βάλλουσαι:	είναι
δείσαντες:	είναι
έπελθών:	είναι
κεκρατηκότος:	είναι

- β. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις προτάσεις της στήλης Α με τα δεδομένα στη στήλη Β. (μονάδες 5)

A	B
1. <i>μη αυτοβοει ο δημος του τε νεωριου κρατήσκειεν έπελθών</i> 2. <i>ὅπως μη ἦ ἔφοδος</i> 3. <i>ὥστε καί χρήματα πολλά έμπόρων κατεκαύθη</i> 4. <i>καί ἡ Κορινθία ναῦς του δήμου κεκρατηκότος υπεξανήγετο</i> 5. <i>εί άνεμος έπεγένετο τη φλογι έπίφορος ές αυτήν</i>	α. δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση β. δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση γ. δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση δ. δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση ε. κύρια πρόταση

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία
GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_13227

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Στη μάχη που ξέσπασε ανάμεσα σε δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς η υπεροχή των δημοκρατικών ήταν ξεκάθαρη. Σε αυτή τη νίκη συνέβαλε και η συμμετοχή των γυναικών, για την οποία ο Θουκυδίδης κάνει ιδιαίτερη αναφορά. Δύο είναι τα στοιχεία που κινούν την προσοχή του: η τόλμη με την οποία αγωνίστηκαν (*τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο*) και η αντοχή που επέδειξαν στο θόρυβο της μάχης (*υπομένουσαι τὸν θόρυβο*). Ο ιστορικός χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά τους αυτή «*παρὰ φύσιν*», δηλαδή αντίθετη προς την ιδιοσυστασία, την ιδιαίτερη φύση του γυναικείου φύλου. Αυτό σημαίνει ότι κατά τον Θουκυδίδη η τόλμη και η αντοχή στον θόρυβο της μάχης είναι ιδιότητες που δεν προσιδιάζουν, αλλά αντίκεινται στη γυναικεία υπόσταση. Ωστόσο, αναγνωρίζει τη σημασία της πράξης τους, ως αποτέλεσμα της ανάγκης που νιώθουν να υπερασπιστούν τα αγαπημένα τους πρόσωπα και την πατρίδα τους. Ο αγώνας, δηλαδή, για κάποια ιδανικά κάνει πολλές φορές τον άνθρωπο να ξεπεράσει τη φύση του, όπως είναι η συγκεκριμένη. Συνήθως οι γυναίκες θορυβούνται και δεν υπομένουν εύκολα τους πολεμικούς κινδύνους. Έχουν δηλαδή αντοχή αμυντική και όχι ορμή επιθετική. Εντούτοις, όταν απειλούνται τα αγαπημένα τους πρόσωπα ή, όπως συμβαίνει εδώ, η πατρίδα τους, (αίτιο) δείχνουν τόλμη που υπερβαίνει τη γυναικεία τους φύση (αποτέλεσμα).
3. Η γενίκευση του εμφυλίου μετά τη νίκη των δημοκρατικών είναι δεδομένη. Οι δύο αντίπαλες παρατάξεις χρησιμοποιούν όλα τα δυνατά μέσα, προκειμένου να επικρατήσουν. Οι ολιγαρχικοί μάλιστα φοβήθηκαν μήπως οι δημοκρατικοί, μετά τη νίκη τους, επιτεθούν και καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνοου και κυρίως το ναύσταθμό του (*δείσαντες οἱ ὀλίγοι...*). Δεν δίστασαν ακόμα και να πυρπολήσουν την πόλη, τα σπίτια και τις περιουσίες τους, για να σώσουν τη ζωή τους (*ὅπως μή ᾗ ἔφοδος*). Η φωτιά αποσκοπούσε στην καθυστέρηση της επίθεσης των δημοκρατικών. Αποτελεί πράξη απόγνωσης των ολιγαρχικών αδιαφορώντας για τους υπόλοιπους Κερκυραίους, προκειμένου να σωθούν οι ίδιοι.

4. Το κλίμα στην Κέρκυρα εξαιτίας των εμφύλιων παθών και των αντιπαραθέσεων είναι ιδιαίτερα τεταμένο, καθώς εκδηλώνονται μια σειρά από βίαιες ή πέραν από κάθε λογική πράξεις. Σε αυτή την ένταση σημαντικό μερίδιο ευθύνης έχει και η παρουσία των ξένων πλοίων (από την Αθήνα και την Κόρινθο), η οποία αποδεικνύει τον επεμβατικό ρόλο των δύο συγκεκριμένων πόλεων στο πλαίσιο του ανταγωνισμού τους για την Κέρκυρα. Στο μεταφρασμένο κείμενο ο ιστορικός αναφέρεται στο πραξικόπημα των ολιγαρχικών με την εξόντωση 60 περίπου δημοκρατικών μέσα στη βουλή. Όσοι υποστηρικτές των δημοκρατικών πρόλαβαν, κατέφυγαν στο αθηναϊκό (αττικό) πλοίο, το οποίο παρέμεινε, για να στηρίξει με την παρουσία του τη δημοκρατική παράταξη (*Μερικοί άλλοι, όχι πολλοί... ήταν ακόμα στο λιμάνι*) και να δηλώσει ότι το ενδιαφέρον των Αθηναίων για την Κέρκυρα ήταν τέτοιο, ώστε η απόφαση για τήρηση ουδετερότητας δεν επαρκούσε για να τους αποθαρρύνει απ' τις μακροπρόθεσμες επιδιώξεις τους. Ήθελαν, επομένως, να καταστήσουν σαφές στους Κερκυραίους πως η δική τους πρόταση για σύναψη επιμαχίας παρέμενε ενεργή και η ανάμειξή τους δεδομένη. Στο πρωτότυπο κείμενο διαπιστώνουμε ότι η κορινθιακή τριήρης εγκαταλείπει τους ολιγαρχικούς. Είναι χαρακτηριστικό το ρήμα που χρησιμοποιεί ο Θουκυδίδης (*ὑπεξανήγετο*), για να παρουσιαστεί με έμφαση το θράσος των Κορινθίων απεσταλμένων, οι οποίοι, αφού είχαν υποκινήσει τους εκεί ολιγαρχικούς σε μια πιο δυναμική εκκαθάριση της κατάστασης, προκαλώντας επί της ουσίας τη γενίκευση της εμφύλιας σύρραξης, επέλεξαν τελικά να φύγουν στα κρυφά, μόλις κατάλαβαν πως οι δημοκρατικοί θα επικρατήσουν. Και στις δύο περιπτώσεις οι ενέργειες των δύο ξένων πλοίων μαρτυρούν πολιτική σκοπιμότητα και απροκάλυπτη επέμβαση στα εσωτερικά της Κέρκυρας.

6. α. *τῆς μάχης, τῆς ἰσχύος, τοῦ πλήθους, τῆς γυναικός, τῆς φύσεως*
β. *γίγνου, βάλλε, ἐπελθε, κατακαύθητι, κινδύνευσον*

7. α. *Διαλιπούσης*: επιρρηματική χρονική μετοχή, *βάλλουσαι*: επιρρηματική τροπική μετοχή, *δείσαντες*: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, *ἐπελθών*: επιρρηματική χρονική μετοχή, *κεκρατηκότος*: επιρρηματική χρονική μετοχή

β. 1-δ, 2-α, 3-β, 4-ε, 5-γ

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_13227.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.2.§3-4

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Πότε, με ποιον τρόπο και από ποιον πληροφορήθηκαν οι Αθηναίοι την ήττα των συμπατριωτῶν τους στους Αιγὸς ποταμούς (μονάδες 6); Ποια ἦταν ἡ πρώτη ἀντίδρασή τους; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3. Ποιες ἀποφάσεις ἔλαβε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου που συνεδρίασε τὴν ἐπομένη τῆς ἀναγγελίας τῆς συμφορᾶς (μονάδες 6), και με ποιους ἐκφραστικούς τρόπους ἐξιστοροῦνται ἀπὸ τὸν Ξενοφῶντα; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

4. Ἐπειτα ὁ Λύσανδρος συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους και τοὺς εἶπε να συσκεφθοῦν γιὰ τὴν τύχη τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν γιὰ πολλὰ οἱ Αθηναῖοι: γιὰ ἐγκλήματα που εἶχαν κάνει και γι' ἄλλα που εἶχε ψηφίσει ἡ Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τὴ ναυμαχία — να κόψουν τὸ δεξιὸ χέρι σ' ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους. Τοὺς κατηγορήσαν κι ὅτι εἶχαν ρίξει στὴ θάλασσα ολόκληρο τὸ πλήρωμα τῶν πολεμικῶν που ἔχαν στὰ χέρια τοὺς, ἐνὸς ἀνδριώτικου κι ἐνὸς κορινθιακοῦ· ὁ Φιλοκλῆς ἦταν ὁ Αθηναῖος στρατηγὸς που τοὺς ἐξόντωσε. Εἰπώθηκαν κι ἄλλα πολλὰ, κι ἀποφασίστηκε να ἐκτελέσουν ὅσους αἰχμαλώτους ἦταν Αθηναῖοι ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀδεΐμαντο (αὐτὸς μονάρχος, στὴ Συνέλευση, εἶχε ἐναντιωθεῖ στὸ κόψιμο τῶν χερῶν — μερικοὶ μάλιστα τὸν κατηγορήσαν ὅτι προδίδει τὸν στόλο). Ὁ Λύσανδρος ρώτησε πρῶτο τὸν Φιλοκλή ποιά τιμωρία τοῦ ἀξίζει —

αυτού, που πρώτος παραβίασε τους νόμους του πολέμου ανάμεσα στους Έλληνες— και κατόπιν τον έσφαξε. **Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.1.§31-32** (Μετάφραση Ρ. Ρούφος)

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι φοβήθηκαν πολύ για την τύχη τους, ύστερα από την ήττα τους στους Αιγός ποταμούς.

Μονάδες 10

6. α. ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδείς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, **πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν** Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους **ὄντας, κρατήσαντες** πολιορκίᾳ: Να γράψετε το απαρέμφατο αορίστου των ρηματικών τύπων (στην ίδια διάθεση) που είναι γραμμένοι με έντονα γράμματα στο παραπάνω απόσπασμα.
- β. **ὁ ἕτερος τῶ ἐτέρῳ παραγγέλλων**: Να μεταφέρετε το χωρίο στον άλλο αριθμό, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές στους κλιτούς τύπους. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. **Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν**: Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους όλους τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του αποσπάσματος με τους οποίους η ιστορική αφήγηση γίνεται ιδιαίτερα παραστατική.

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12213.

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Ξενοφώντας περιγράφει με κινηματογραφικό τρόπο, σε χρόνο παρατατικό (έλέγετο) και με μετοχές ενεστώτα (*παραγγέλλων, πενθοῦντες, νομίζοντες*) την αναγγελία της συμφοράς και τις πρώτες εντυπώσεις που προκάλεσε στους Αθηναίους. Το γεγονός της καταστροφής στους Αιγός ποταμούς έγινε γνωστό πρώτα στον Πειραιά, όταν κατέφτασε τη νύχτα η Πάραλος, το ιερό πλοίο των Αθηναίων. Από τον Πειραιά, που τότε ήταν ενωμένος με την Αθήνα με τα μακρά τείχη, η είδηση διαδόθηκε πάρα πολύ γρήγορα καθώς ο ένας πολίτης τη μετέφερε στον άλλον (μονάδες 6). Μόλις, λοιπόν, έγινε γνωστή η συντριβή των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς οι πολίτες άρχισαν να θρηνούν και κανένας τους δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα. Οι Αθηναίοι θρηνούσαν αφενός για τους συμπολίτες τους που έχασαν τη ζωή τους, αλλά πολύ περισσότερο για τους ίδιους, διότι θεώρησαν δεδομένο πως, μόλις οι Σπαρτιάτες και οι σύμμαχοί τους καταλάβουν την πόλη, θα τους τιμωρήσουν πολύ σκληρά. Περίμεναν, δηλαδή, ότι θα πάθουν κι οι ίδιοι όσα φρικτά είχαν διαπράξει εις βάρος μικρότερων συμμαχικών τους πόλεων. (μονάδες 4)

3. Την επόμενη ημέρα (*τῇ δ' ὕστεραίᾳ*), μετά την αναγγελία της είδησης, συγκαλείται η Εκκλησία του Δήμου και παίρνει έκτακτα μέτρα. Είναι προφανές ότι μετά τις πρώτες εντυπώσεις οι Αθηναίοι συνέρχονται και δραστηριοποιούνται. Πιο συγκεκριμένα, αντιμέτωποι με την επικείμενη πολιορκία της πόλης τους κι από τη θάλασσα πλέον, αποφασίζουν να φράξουν τα λιμάνια της πόλης επιχωματώνοντας την είσοδό τους, ώστε να αποφύγουν ενδεχόμενη απόβαση του εχθρικού στρατού, αφήνοντας μόνο ένα σε λειτουργία για την εξυπηρέτηση των δικών τους πλοίων. Συνάμα, αποφασίζουν την επισκευή των τειχών, ώστε να μην υπάρχουν σε αυτά ευάλωτα σημεία, με την παράλληλη εγκατάσταση φρουρών για την αποτελεσματικότερη φύλαξη της πόλης. Τέλος, πέρα από τις βασικές αυτές ενέργειες, αποφασίζουν να προβούν και σε όλες τις επιμέρους

προετοιμασίες για την αντιμετώπιση της πολιορκίας (μονάδες 6). Η χρήση των απαρεμφάτων με το πολυσύνδετο σχήμα «ἔδοξε... ἀποχῶσαι... καὶ εὐτρεπίζειν, καὶ... ἐφιστάναι, καὶ... παρασκευάζειν» που δηλώνουν τις παραπάνω αποφάσεις της Εκκλησίας, αποδίδουν τη δραστηριότητα μετά την απελπισία και τον θρήνο. Γνωρίζουν, άλλωστε, οι Αθηναίοι πως αν δεν δράσουν σύντομα, θα αποτελέσουν έναν εύκολο στόχο για τους Σπαρτιάτες και δεν θα είναι σε θέση να διαπραγματευτούν καλύτερα τους όρους υπό τους οποίους θα αναγνωρίσουν τη νίκη των αντιπάλων τους. (μονάδες 4)

4. Οι Αθηναίοι, έχοντας υποστεί μια συντριπτική ήττα, αντιλαμβάνονται για πρώτη φορά πώς είναι να βρίσκεται κανείς στη μειονεκτική θέση του ηττημένου. Κατανοούν, δηλαδή, πώς ένιωθαν οι πολίτες όλων εκείνων των πόλεων που οι ίδιοι αντιμετώπισαν με αδικαιολόγητη σκληρότητα, όταν βρίσκονταν στο απόγειο της στρατιωτικής τους ισχύος. Συνειδητοποιούν, έτσι, πως κινδυνεύουν να αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο, τώρα που είναι ανίσχυροι, λαμβάνοντας την τιμωρία που τους αναλογεί για την υπεροπτική και απάνθρωπη στάση τους. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρει ο ίδιος ο Θουκυδίδης, είχαν υποτάξει την Εύβοια, ρυθμίζοντας εκείνοι την πολιτική κατάσταση των εκεί πόλεων, ενώ ειδικά στην Ιστιαία έδιωξαν όλους τους κατοίκους από την πόλη και την κράτησαν υπό το δικό τους έλεγχο. Ακόμη χειρότερα, είχαν σφάξει τους άνδρες κατοίκους της Μήλου και της Σκιώνης και είχαν πουλήσει ως δούλους τα παιδιά και τις γυναίκες των πόλεων αυτών, αδιαφορώντας πλήρως για τις καταστροφικές συνέπειες των όσων έκαναν. Όπως φαίνεται και στο μεταφρασμένο κείμενο, η Αθήνα συμπεριφερόταν με αλαζονεία και απανθρωπιά επιβάλλοντας το δίκαιο του ισχυρού απέναντι στα μικρά, ανίσχυρα κράτη χρησιμοποιώντας συχνά ακραία βία (σήμερα θα τα ονόμαζε κανείς «εγκλήματα πολέμου») προκειμένου να εξυπηρετήσει τους σκοπούς της. Όταν, λοιπόν, κυρίευσαν δύο αντίπαλες τριήρεις, οι Αθηναίοι έριξαν τα πληρώματά τους στη θάλασσα για να πνιγούν, ενώ σχεδίαζαν σε περίπτωση που κερδίσουν στην αναμέτρησή τους με τον Λύσανδρο να κόψουν το δεξί χέρι όλων των αιχμαλώτων. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό, ότι ο φόβος των Αθηναίων είναι δικαιολογημένος, αφού θεωρούν ότι είναι πολύ πιθανόν να υποστούν ανάλογα αντίποινα για τις ειδεχθείς τους πράξεις εναντίον συμμαχικών πόλεων και πολεμικών αντιπάλων.

6. α. παθεῖν, νομίσαι, ποιῆσαι, γενέσθαι, κρατῆσαι

β. οἱ ἕτεροι τοῖς ἑτέροις παραγγέλλοντες

7. *Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις*: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο (στάση)

νυκτός: ετερόπτωτος επιρρηματικός προσδιορισμός (γενική) του χρόνου

ἐκ τοῦ Πειραιῶς: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο (απομάκρυνση από)/αφετηρία

διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (διαμέσου)

εἰς ἄστυ: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (κατεύθυνση)

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12213.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατήρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν...οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω.» Να αναφέρετε πέντε διαφορετικές σκηνές θανάτου που περιγράφονται στο συγκεκριμένο απόσπασμα και να εξηγήσετε για ποιον λόγο θανατώνονται ἄνθρωποι σε καθεμιά ἀπὸ αὐτές.

Μονάδες 10

3. «Καὶ γὰρ πατήρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο». Ποια ἦταν ἡ επίδραση τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στις οικογενειακές σχέσεις και στον θεσμό τῆς ἱεσίας; Να τὴν ἐξηγήσετε σύντομα.

Μονάδες 10

4. Σ' αὐτές τις ἀκρότητες ἐφτάσε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος και προκάλεσε μεγάλη ἐντύπωση, γιατί ἦταν ὁ πρῶτος που ἐγίνε. Ἀργότερα μπορεῖ κανεὶς να πη ὅτι ολόκληρος ὁ Ἑλληνισμός συνταράχτηκε, γιατί παντού σημειώθηκαν ἐμφύλιοι σπαραγμοί. Οἱ δημοκρατικοὶ καλοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους να τοὺς βοηθήσουν και οἱ ολιγαρχικοὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὅσο διαρκούσε ἡ εἰρήνη δεν εἶχαν οὔτε πρόφαση, ἀλλὰ οὔτε τὴν διάθεση να τοὺς καλέσουν για βοήθεια. Με τὸν πόλεμο, ὁμως, καθεμιά ἀπὸ τις ἀντίπαλες πολιτικές παρατάξεις μπορούσε εὐκόλα να βρη ευκαιρία να προκαλέση ἐξωτερικὴ ἐπέμβαση για να καταστρέψη τοὺς ἀντιπάλους τῆς και να ἐνισχυθῇ ἡ ἴδια για ν' ἀνατρέψη τὸ πολίτευμα. Οἱ ἐμφύλιες συγκρούσεις ἔφεραν μεγάλες κι ἀμέτρητες συμφορές στις πολιτείες, συμφορές που γίνονται και θα γίνονται πάντα ὅσο δεν ἀλλάζει ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου, συμφορές που μπορεῖ να εἶναι βαρύτερες ἢ ἐλαφρότερες κ'

έχουν διαφορετική μορφή ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε καιρό ειρήνης και όταν ευημερή ο κόσμος και οι πολιτείες, οι άνθρωποι είναι ήρεμοι γιατί δεν τους πιέζουν ανάγκες φοβερές. Αλλ' όταν έρθη ο πόλεμος που φέρνει στους ανθρώπους την καθημερινή στέρηση, γίνεται δάσκαλος της βίας κ' ερεθίζει τα πνεύματα του πλήθους σύμφωνα με τις καταστάσεις που δημιουργεί. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.1-2**
[Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Ο Θουκυδίδης, με αφορμή την εμφύλια σύγκρουση στην Κέρκυρα, κάνει μια σειρά από διαχρονικές διαπιστώσεις αναφορικά με τον πόλεμο, και ειδικότερα τον εμφύλιο πόλεμο. Σε ποια σημεία τόσο του μεταφρασμένου όσο και στο πρωτότυπο κειμένου επιβεβαιώνεται αυτό; Γιατί επιλέγει να κάνει ο ιστορικός αυτές τις αναφορές;

Μονάδες 10

6. Να μεταφέρετε τα παρακάτω χωρία στον άλλο αριθμό κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές σε όλους τους κλιτούς τύπους:

ἐκ τῶν δένδρων τινές ἀπήγχοντο

Κερκυραῖοι τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον

Μονάδες 10

7. α. *Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον*: Να γράψετε το υποκείμενο των υπογραμμισμένων ὀρων του παραπάνω αποσπάσματος (μονάδες 4) και να αιτιολογήσετε αν η μετοχή *ἀφικόμενος* είναι συνημμένη ή απόλυτη. (μονάδα 1)

β. *ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατήρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον*.

Στο παραπάνω απόσπασμα να καταγράψετε πέντε εμπρόθετους προσδιορισμούς και να αναφέρετε τη συντακτική τους λειτουργία. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_13193.

Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Ο/Η μαθητής/τρια αρκεί να αναφερθεί σε πέντε (5) διαφορετικές περιπτώσεις από τις παρακάτω:

Οι ικέτες ολιγαρχικοί στην Κέρκυρα που δεν είχαν πειστεί από τους δημοκρατικούς να περάσουν από δίκη, βλέποντας την ωμότητα των πράξεων των αντιπάλων τους προβαίνουν σε αυτοκαταστροφικές πράξεις. Ορισμένοι αλληλοσκοτώνονται εντός του ιερού (*διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους*), άλλοι αυτοκτονούν με απαγχονισμό (*καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγοντο*) και άλλοι με όποιον τρόπο θανάτου βρίσκουν πρόσφορο (*οἱ δ'ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο*). Ο Θουκυδίδης χρησιμοποιώντας τρία διαφορετικά ρήματα που δηλώνουν θάνατο, μεταδίδει το κλίμα απόγνωσης, που επικρατούσε στους ολιγαρχικούς. Οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται σε αδιέξοδο, χωρίς ελπίδα σωτηρίας, εγκλωβισμένοι σε μια κατάσταση χωρίς δυνατότητα διαφυγής, που τους οδηγεί σε παράλογες πράξεις, αντίθετες στο ένστικτο της αυτοσυντήρησης. Ωστόσο, το κύμα βίας επεκτείνεται και σε άλλες ομάδες πληθυσμού. Ο κάθε Κερκυραίος στρέφεται εναντίον όποιου θεωρούσε ως εχθρό του (*Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον*) βρίσκοντας έτσι την ευκαιρία να εκδηλώσει μίσος και φθόνο προς κάθε κατεύθυνση και για οποιονδήποτε λόγο είτε πολιτικό είτε και προσωπικό (*ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα*). Σε αυτές τις συνθήκες χάους κάθε κακία, καλά φυλαγμένη στην ψυχή του καθενός ενεργοποιείται. Αλλά και αμιγώς προσωπικές διαφορές, όπως ο δανεισμός χρημάτων μεταξύ πολιτών γίνεται αιτία φόνου (*ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων*). Οι δανειζόμενοι σκοτώνουν τους δανειστές σε μια προσπάθεια είτε αντεκδίκησης είτε απαλλαγής από το χρέος. (μονάδες 10)

3. Ο εμφύλιος πόλεμος ισοπεδώνει κάθε ηθική αξία, κάθε θεσμό ιερό και απαραβίαστο. Διασαλεύει την ηθική τάξη, αφού ακόμα και η γεμάτη απέραντη αγάπη πατρική σχέση αντικαθίσταται από πράξεις ωμότητας. Ο πατέρας σκοτώνει το παιδί του (*Καὶ γὰρ παῖδα ἀπέκτεινε*) σε μια ενέργεια τόσο αντίθετη στην ανθρώπινη φύση. Η οικογένεια, θεσμός ταυτισμένος με τον άνθρωπο και την εξέλιξή του, υποκύπτει στον παραλογισμό του

εμφυλίου πολέμου. Αλλά και η ικεσία, καταξιωμένος θεσμός στην αρχαιοελληνική κοινωνία, πλήττεται από την εμφύλια διαμάχη. Ο άγραφος ηθικός νόμος, που όριζε ότι οι ικέτες ήταν ιερά και απαραβίαστα πρόσωπα, υφίσταται βάνανυση καταπάτησης. Οι ικέτες δολοφονούνται στα ιερά (*ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο*). Κάθε καλό και αγνό μετατρέπεται σε ωμή βία, κάθε έννοια δικαιοσύνης, γραπτού ή άγραφου νόμου και ανθρωπιάς καταλύεται. (μονάδες 10)

4. Στα δύο κείμενα (μεταφρασμένο και πρωτότυπο) γίνονται γενικότερες αναφορές στις συνθήκες που επικρατούν σε εμφυλίους πολέμους. Πρόκειται για μια γενίκευση που αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σκέψης του Θουκυδίδη και της μεθόδου του. Καθώς οδηγείται από το συγκεκριμένο γεγονός στο γενικό, προβάλλει τη σφαιρική θεώρηση των ιστορικών γεγονότων και την αναγωγή τους σε φαινόμενα διαχρονικά. Οι συνθήκες, λοιπόν, κάθε εμφυλίου είναι για τον Θουκυδίδη πάντοτε ακραίες και παράλογες, γεμάτες θάνατο. Συγκεκριμένα, στο πρωτότυπο κείμενο ο ιστορικός αναφέρει τη φράση (*οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι*) που σημαίνει «*όπως συνηθίζει να γίνεται σε τέτοιες περιπτώσεις*». Στο μεταφρασμένο κείμενο αντίστοιχα ο ιστορικός αναφέρει ότι οι συμφορές των πολέμων θα συνεχίζονται όσο παραμένει ίδια η ανθρώπινη φύση (*συμφορές που γίνονται ... ανάλογα με τις περιστάσεις*). Εδώ ο Θουκυδίδης συμπεραίνει ότι οι συμφορές των εμφυλίων με όποιες διαφοροποιήσεις κατά περίπτωση, σχετίζονται άμεσα με την ανθρώπινη φύση και όσο αυτή έχει χαρακτηριστικά όπως η πλεονεξία και η φιλοτιμία, νέοι πόλεμοι θα ξεσπούν στην ανθρωπότητα. Παράλληλα, αντίθετα με την περίοδο της ειρήνης ο ιστορικός διαπιστώνει ότι ο πόλεμος διδάσκει τη βία, εκτρέπει τους ανθρώπους σε αντίστοιχες πράξεις. Επιπλέον, αιτιολογεί αυτή τη ροπή του ανθρώπου και συγκεκριμένα τη συνδέει με τη στέρση και τη μη εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών, που είναι καθημερινά φαινόμενα σε συνθήκες πολέμου. Αυτές με τη σειρά τους προκαλούν ένταση, συγκρούσεις και καταστάσεις που σχετίζονται και με τα αντικρουόμενα συμφέροντα των ανθρώπων. Τα πνεύματα ερεθίζονται και η κυριαρχία της βίας είναι το αποτέλεσμα (*όταν έρθη ο πόλεμος ... σύμφωνα με τις καταστάσεις που δημιουργεί*).

Όλα τα παραπάνω συνδέονται άρρηκτα με τη βασική επιδίωξη του ιστορικού να αφήσει στην ανθρωπότητα ένα έργο «κτῆμα ἐς αἰεί». Οι διαχρονικές διαπιστώσεις του δηλώνουν την προσήλωσή του στον στόχο αυτό. Τον απασχολεί όχι μόνο ο συγκεκριμένος εμφύλιος του 5^{ου} αιώνα, αλλά ο πόλεμος, τα κίνητρα και οι

συμπεριφορές του ανθρώπου κατά τη διάρκειά του, ευρύτερα και διαχρονικά. (μονάδες 10)

6. *ἐκ τοῦ δένδρου τις ἀπήγγχετο*

Κερκυραῖος τὸν ἔχθρὸν δοκοῦντα εἶναι ἐφόνευε

(μονάδες 10)

7. α. *ἀφικόμενος*: υποκείμενο (της μετοχής) ὁ Εὐρυμέδων - *παρέμεινε*: υποκείμενο (του ρήματος) ὁ Εὐρυμέδων - *εἶναι*: υποκείμενο (του απαρεμφάτου) η επιθετική μετοχή τοῦς δοκοῦντας - *ἐφόνευον*: υποκείμενο (του ρήματος) Κερκυραῖοι (μονάδες 4)

Η μετοχή *ἀφικόμενος* είναι συνημμένη, γιατί το υποκείμενό της έχει και άλλη συντακτική λειτουργία στην πρόταση (υποκείμενο του ρήματος *παρέμεινε*) (μονάδα 1)

β. *ιδίας ἔχθρας ἔνεκα*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός της αιτίας - *ὕπὸ τῶν λαβόντων*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου - *ἐν τῷ τοιούτῳ*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός του χρόνου - *ἀπὸ τῶν ἱερῶν*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός τόπου (απομάκρυνση) - *πρὸς αὐτοῖς*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός τόπου (πλησίον) - *ἐν τῷ ἱερῷ*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός τόπου (στάση) (μονάδες 5)

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_13193.

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Κάτω ἀπὸ ποιες συνθήκες συγκάλεσαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου οἱ ὀλιγαρχικοί, ποιες ἀποφάσεις ἔλαβε αὐτή καὶ ποία ἡ σημασία τοῦς γιὰ τὶς ἐξελίξεις στὸ νησί τῆς Κέρκυρας;

Μονάδες 10

3. Ποία ἦταν ἡ ἐπιδίωξη τῶν Κερκυραίων ὀλιγαρχικῶν σχετικὰ μετὰ τὴν ἀποστολὴν πρεσβείας στὴν Ἀθήνα καὶ ποία ἦταν ἡ ἀντίδραση τῶν Ἀθηναίων;

Μονάδες 10

4. Σ' αὐτὲς τὶς ἀκρότητες ἔφτασε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καὶ προκάλεσε μεγάλη ἐντύπωση, γιὰτὶ ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ ἐγίνε. Ἀργότερα μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι ολόκληρος ὁ Ἑλληνισμὸς συνταράχθηκε, γιὰτὶ παντοῦ σημειώθηκαν ἐμφύλιοι σπαραγμοί. Οἱ δημοκρατικοὶ καλοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς βοηθήσουν καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὅσο διαρκούσε ἡ εἰρήνη δὲν εἶχαν οὔτε πρόφαση, ἀλλὰ οὔτε τὴν διάθεση νὰ τοὺς καλέσουν γιὰ βοήθεια. Μετὰ τὸν πόλεμο, ὅμως, καθεμιὰ ἀπὸ τὶς ἀντίπαλες πολιτικὲς παρατάξεις μπορούσε εὐκόλῃ νὰ βρῇ ευκαιρία νὰ προκαλέσῃ ἐξωτερικὴ ἐπέμβαση γιὰ νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἀντιπάλους τῆς καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἰδία γιὰ ν' ἀνατρέψῃ τὸ πολίτευμα. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.1** [Μετάφραση: Ἀγγελὸς Βλάχος]

Στο παραπάνω μεταφρασμένο απόσπασμα ο Θουκυδίδης κάνει μια σειρά από διαπιστώσεις για τον ρόλο των Αθηναίων και των Λακεδαιμονίων κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. Σε ποιο βαθμό επιβεβαιώνονται αυτές από την ιστορική αφήγηση στο πρωτότυπο κείμενο;

Μονάδες 10

6. α. *Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον*: Στο παραπάνω απόσπασμα να μεταφέρετε τα πρωτόκλιτα και τα τριτόκλιτα ουσιαστικά στον αντίθετο αριθμό. (μονάδες 5)
- β. *Δράσαντες, εἶη, δέχεσθαι, πράσσειν, ἔπεισαν*: Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. *Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ*: Στο παραπάνω απόσπασμα να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων μετοχών και να δικαιολογήσετε την πτώση τους. (μονάδες 5)
- β. *εἶη*: Να γράψετε την πρόταση στην οποία ανήκει το συγκεκριμένο ρήμα και να την αναγνωρίσετε συντακτικά (είδος, εκφορά, συντακτική λειτουργία) (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1, 5, 8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_13235

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Μετά τη δολοφονία των αρχηγών των δημοκρατικών οι ολιγαρχικοί συγκάλεσαν την εκκλησία του δήμου. Στη συνέλευση αυτή οι ολιγαρχικοί τόνισαν ότι οι τρέχουσες εξελίξεις ήταν συμφέρουσες για την Κέρκυρα, διότι έτσι το νησί δε διέτρεχε τον κίνδυνο υποδούλωσής του στην Αθήνα (*εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων*). Επισήμαναν ακόμη την αναγκαιότητα τήρησης ουδετερότητας υπό όρους, γεγονός που σήμαινε διάλυση της επιμαχίας με την Αθήνα. Γι' αυτό και η παρουσία περισσότερων του ενός πλοίων θα έπρεπε να θεωρείται ενέργεια εχθρική και να οδηγεί σε πολεμική κινητοποίηση (*τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἄλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι*). Ουσιαστικά η απόφαση αυτή ακυρώνει την αμυντική συμμαχία Αθηναίων - Κερκυραίων. Παράλληλα, διαπιστώνει κανείς πως δεν επιδιώκεται ολοκληρωτική αποκοπή των δεσμών της Κέρκυρας με την υπερδύναμη αυτή της εποχής. Αυτό βέβαια δεν αναιρεί τον αρχικό σκοπό των ολιγαρχικών, που ήταν να εγκαταστήσουν την ολιγαρχία στην Κέρκυρα.
3. Η πρεσβεία που στάλθηκε στην Αθήνα ήταν επιφορτισμένη με διπλό σκοπό: αφενός να πείσει τους Αθηναίους ότι οι εξελίξεις στην Κέρκυρα ήταν συμφέρουσες και γι' αυτούς, αφετέρου να διεγείρει τη φιλοπατρία των δημοκρατικών Κερκυραίων που είχαν καταφύγει στην Αθήνα, ώστε να μην προσπαθήσουν να ανατρέψουν τη νέα πολιτική κατάσταση που δημιουργήθηκε στο νησί (*Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται*). Η αντίδραση των Αθηναίων υπήρξε άμεση. Συνέλαβαν τους πρέσβεις, καθώς και όσους από τους Κερκυραίους συντάχθηκαν τώρα μαζί τους (πρόκειται για τους Κερκυραίους που είχαν προηγουμένως καταφύγει στην Αθήνα) και τους συγκέντρωσαν στην Αίγινα (*Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἶγιναν*). Η σύλληψη των πρέσβων, που θεωρούνταν

πρόσωπα ιερά και απαραβίαστα, αντιστρατεύεται τους κανόνες του «διεθνούς δικαίου» της εποχής. Ωστόσο, η ενέργεια των Αθηναίων δικαιολογείται στην παρούσα περίπτωση από την κατάλυση της έννομης τάξης που προηγήθηκε στην Κέρκυρα και από την ανάρμοστη δράση των ίδιων των πρέσβων στην Αθήνα.

4. Ο Θουκυδίδης στο μεταφρασμένο κείμενο (82.1) διαπιστώνει ότι σε όλη την Ελλάδα, όπου υπήρξαν εμφύλιοι πόλεμοι, οι δημοκρατικοί στηρίζονταν στους Αθηναίους να τους βοηθήσουν και οι ολιγαρχικοί στους Λακεδαιμονίους. Επιπλέον, επισημαίνει ότι καθεμιά από αυτές τις αντίπαλες πολιτικές παρατάξεις επιζητούσε εξωτερική επέμβαση για να καταστρέψει τους αντιπάλους της και να ανατρέψει το πολίτευμα. Οι παραπάνω διαπιστώσεις του επιβεβαιώνονται από τα γεγονότα του πρωτότυπου κείμενου (71-72). Ειδικότερα, μετά τη δολοφονία των αρχηγών των δημοκρατικών οι ολιγαρχικοί υποστήριξαν στη συνέλευση που συγκάλεσαν οι ίδιοι ότι το νησί δε διέτρεχε πλέον τον κίνδυνο υποδούλωσής του στην Αθήνα (*ἤκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων*) κατηγορώντας προφανώς τη δημοκρατική παράταξη του Πειθία πως λειτουργούσε προς όφελος των Αθηναίων και εις βάρος των Κερκυραίων και της ουδετερότητας. Στη συνέχεια, όμως, αποδεικνύεται ότι και οι ολιγαρχικοί στηρίζονταν στην εξωτερική βοήθεια και παρέμβαση (της Κορίνθου και της Σπάρτης). Πιο συγκεκριμένα, με την άφιξη ενός πολεμικού πλοίου από την Κόρινθο και των Λακεδαιμονίων πρέσβων δίνεται η ευκαιρία στους ολιγαρχικούς που πλέον έχουν την εξουσία, να επιτεθούν κατά των δημοκρατικών αντιπάλων τους και να τους νικήσουν στη μάχη (*Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν*). Είναι σαφές λοιπόν ότι η σπαρτιατική αποστολή που έσπευσε στην Κέρκυρα στάλθηκε ως άμεση αντίδραση στις προηγηθείσες ενέργειες των Αθηναίων και είχε σκοπό την ανάληψη δραστηκών πρωτοβουλιών και τη δυναμική εκκαθάριση της πολιτικής κατάστασης προς όφελος των Κερκυραίων ολιγαρχικών και κατ' επέκταση των συμφερόντων της Σπάρτης (και της Κορίνθου). Η παρέμβαση, επομένως, της Σπάρτης στα εσωτερικά της Κέρκυρας είναι πλέον απροκάλυπτη. Εύλογα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι διαπιστώσεις του Θουκυδίδα (τάση προς γενίκευση) για τον ρόλο της Αθήνας και της Σπάρτης είναι απολύτως δικαιολογημένες.
6. α. Τριτόκλιτα: *νυκτός-νυκτῶν, τὴν ἀκρόπολιν-τὰς ἀκροπόλεις, τῆς πόλεως- τῶν πόλεων, λιμένα-λιμένας*. Πρωτόκλιτο: *τὴν ἀγορὰν-τὰς ἀγορὰς*

β. Δράσοντες, ἔσοιτο, δέξεσθαι, πράξειν, πείσουσιν

7. α. οἱ ἔχοντες: επιθετική μετοχή ως υποκείμενο του ρήματος ἐπιτίθενται.

ἐλθούσης: χρονική μετοχή. Είναι γενική απόλυτη με υποκείμενο το *τριήρους* το οποίο δεν αποτελεί όρο της πρότασης.

β. ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη: δευτερεύουσα (ονοματική) ειδική πρόταση. Εκφέρεται με ευκτική πλαγίου λόγου (*εἶη*) γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*εἶπον*). Είναι αντικείμενο του ρήματος *εἶπον* (λεκτικό) της κύριας πρότασης.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1, 5, 8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_13235.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§51-52

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἷου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Ποια διαδικασία προτείνει ο Κριτίας για την καταδίκη του Θηραμένη στο παραπάνω κείμενο και τι αποδεικνύει αυτό για τον χαρακτήρα του;

Μονάδες 10

3. «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης **ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν**»: Για ποιον λόγο επιλέγει ο Ξενοφώντας να αποδώσει τόσο παραστατικά με τη χρήση του ρήματος **ἀνεπήδησεν** την κίνηση του Θηραμένη προς τον βωμό;

Μονάδες 10

4. «Τον πρώτο καιρὸ ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ἦταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας ὁμως - που ἀνάμεσα στ' ἄλλα εἶχε εξοριστὴ κιόλας ἀπὸ τους δημοκρατικούς- εἶχε διάθεση να σκοτώσῃ πολὺν κόσμον, ἐνῶ ο Θηραμένης ἐναντιωνόταν, λέγοντας ὅτι δεν ἦταν λογικὸ να θανατώνουν ἀνθρώπους για μόνον το λόγο ὅτι τους τιμούσε ο λαός, ἐστὼ κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα τὴν καλὴ τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' ἐγὼ κ' ἐσύ ἔχουμε πει και κάνει πολλὰ για ν' ἀποχτήσουμε δημοτικότητα». Ο ἄλλος πάλι ἀποκρινόταν (γιατί φερόταν ἀκόμα φιλικὰ στο Θηραμένη) ὅτι ὅποιος θέλει να κυριαρχή εἶν' υποχρεωμένος να βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση ἐκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν ἐμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ὅτι ἐπειδὴ εἴμαστε τριάντα κι ὄχι ἓνας ἡ ἐξουσία μας δε χρειάζεται τόση

φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος». Ξενοφώντας Έλληνικά,

2.3.§11-12 [Μετάφραση: Ρ. Ρούφος]

Αντλώντας πληροφορίες και από τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να παρουσιάσετε και να εξηγήσετε την εξέλιξη της σχέσης ανάμεσα στον Κριτία και τον Θηραμένη.

Μονάδες 10

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω αντωνυμίες όπου σας ζητείται: **οἷου** (στη γενική ενικού του θηλυκού γένους), **οἶδε** (στη γενική πληθυντικού του αρσενικού γένους), **ἡμῖν** (στη δοτική ενικού του β' προσώπου), **τουτονι** (στην ονομαστική ενικού του αρσενικού γένους), **ὄνπερ** (στην ονομαστική του ουδετέρου γένους στον πληθυντικό αριθμό). (μονάδες 5)

β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο γ' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Μέλλοντα (στην ίδια φωνή και διάθεση): **εἶπεν**, **ἔστι**, **ἀνεπήδησεν**, **ἰκετεύω**, **ἐξαλείφειν**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να γράψετε το Υποκείμενο των παρακάτω υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων: **ἐπιτρέπη**, **φασιν**, **ἀποθνήσκειν**, **εἶναι** (πέμπτη σειρά), **ἔγραψαν**. (μονάδες 5)
- β. **ἑξαπατωμένους**, **Ἀκούσας**: Να αναγνωρίσετε τις μετοχές ως προς το είδος τους και να τις χαρακτηρίσετε ως συνημμένες ή απόλυτες, αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12351

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Προκειμένου να επιτύχει την καταδίκη του Θηραμένη, ο Κριτίας δε διστάζει να κινηθεί με τρόπο ανήθικο και κυνικό. Ειδικότερα, η θανάτωση του Θηραμένη προσκρούει σε ένα σημαντικό εμπόδιο, στη συμπερίληψή του στον κατάλογο των τριών χιλιάδων πολιτών-οπαδών του ολιγαρχικού καθεστώτος για την τύχη των οποίων αποφάσιζαν οι πεντακόσιοι βουλευτές. Έχοντας, όμως, ο Κριτίας αντιληφθεί την προηγούμενη ευμενή στάση των βουλευτών στο πρόσωπο του Θηραμένη και μη μπορώντας να αποδεχθεί το γεγονός αυτό, **εντελώς αυθαίρετα** αποφασίζει τη διαγραφή του τελευταίου από τον συγκεκριμένο κατάλογο και την υπαγωγή του στο καθεστώς που ίσχυε για τους απλούς πολίτες, των οποίων η τύχη κρινόταν αποκλειστικά από τους Τριάκοντα και τα όργανά τους. (μονάδες 5)

Η αυθαιρεσία του Κριτία αποδεικνύει για μία ακόμη φορά την ωμότητα και τον πολιτικό του κυνισμό, αφού δε διστάζει να θανατώσει ακόμη και τους πρώην συντρόφους του, και μάλιστα καταπατώντας νόμους που ο ίδιος έχει θεσπίσει. Πρόκειται για απόλυτη κατάλυση της νομιμότητας, αφού ο Κριτίας εμφανίζεται αδίστακτος και χωρίς ηθικούς φραγμούς, ικανούς να περιστείλουν την υπέρμετρη φιλοδοξία του για την κατάκτηση της εξουσίας και την παραμονή του σε αυτήν. (μονάδες 5)

3. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει με τρόπο ρεαλιστικό αλλά και παραστατικό, την κίνηση του Θηραμένη προς την εστία. Σε μια απέλπιδα προσπάθεια σωτηρίας, ο Θηραμένης γαντζώνεται κυριολεκτικά από τον βωμό με ένα άλμα ορμητικό και ταχύ. Η κίνηση αυτή θα πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο του σεβασμού που έτρεφαν οι αρχαίοι Έλληνες για τον θεσμό του *ικέτη*. Η παραβίαση του ασύλου θεωρούνταν μεγάλη ασέβεια και μόλυνε ολόκληρη την κοινότητα. Επομένως, η τήρηση των θεσμών της ευσέβειας, που αποτελούσε πολιτικό καθήκον, ήταν και η ύστατη ελπίδα του Θηραμένη. (μονάδες 5)

Επιπλέον, η επιλογή του ίδιου του ρήματος με το οποίο αποδίδει ο Ξενοφώντας την κίνηση αυτή (*άνεπήδησεν*) προδίδει την αγωνία του Θηραμένη να σωθεί αλλά και την

ταχύτητα με την οποία υλοποιεί το σχέδιό του, γεγονός που ενισχύεται και από το στιγμιαίο ποιόν ενεργείας. Η ακριβής περιγραφή της κίνησης του Θηραμένη προσδίδει θεατρικότητα στην ιστορική αφήγηση και έντονη δραματικότητα, που θα κορυφωθεί παρακάτω με τη βίαιη απόσπασή του από τον βωμό. (μονάδες 5)

4. Αρχικά, οι δύο άνδρες ήταν φίλοι λόγω της κοινής ιδεολογίας που τους συνέδεε και τους έφερε στο πολιτικό προσκήνιο της Αθήνας. Ο Θηραμένης και ο Κριτίας μαζί με τους υπόλοιπους πολιτικούς τους φίλους κίνησαν τα νήματα, προκειμένου να μεταβληθεί το πολίτευμα, με την ανοχή της Σπάρτης, και να αναρριχηθούν στην εξουσία.

Σταδιακά, οι πρώτες αντιδράσεις από την πλευρά του μετριοπαθούς Θηραμένη για την άδικη και αυθαίρετη καταδίκη αθώων πολιτών προκάλεσαν τριγμούς στους κόλπους των Τριάκοντα και τη δυσaréσκεια του Κριτία για τον τρόπο σκέψης του Θηραμένη (*κ' εγώ κ' εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποκτήσουμε δημοτικότητα*). Έτσι εξηγείται και ο απειλητικός τόνος του Κριτία που, ως απόλυτος ηγέτης και αρχηγός των Τριάκοντα στο μεταφρασμένο απόσπασμα, δε διστάζει να συγκρίνει το πολίτευμά τους με μια προσωπική τυραννίδα, για να καταλήξει στην ορθότητα των πολιτικών του επιλογών. Ο Κριτίας χαρακτηρίζεται, με λίγα λόγια, από πολιτικό αμοραλισμό.

Η οριστική ρήξη στις σχέσεις των δύο ανδρών διαφαίνεται στο πρωτότυπο κείμενο, όπου ο Κριτίας, μη αντέχοντας πλέον τους ενδοιασμούς και τις επιφυλάξεις του Θηραμένη, όχι μόνο τον οδηγεί σε δίκη, αλλά προκαλεί και τις συνθήκες εκείνες που θα οδηγήσουν στη θανάτωσή του, αρχικά με την παρουσία των νεαρών μαχαιροφόρων (*οἷδε οἱ ἐφεστηκότες*) και στη συνέχεια με τη διαγραφή του από τον κατάλογο των τριών χιλιάδων πολιτών (*Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου*) και τη βίαιη απομάκρυνσή του από τον βωμό.

6. α. οἷας, τῶνδε, σοί - σοι, οὐτοσί, ἄπερ (μονάδες 5)

β. λέξει-ἐρεῖ, ἔσται, ἀναπηδήσει, ἱκετεύσει, ἐξαλείψει (μονάδες 5)

7. α. ὅς, οἷδε, μηδένα, τοὺς τριάκοντα, οὗτοι (μονάδες 5)

β. **ἐξαπατωμένους**: Η μετοχή είναι κατηγορηματική από τη μετοχή ὁρῶν [που προέρχεται από ρήμα αισθήσεως] και έχει ως υποκείμενό της το αντικείμενο της μετοχής (*τοὺς φίλους*), οπότε είναι συνημμένη (μονάδες 3) **Ἀκούσας**: χρονική μετοχή [ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *ἀνεπήδησεν*] και είναι συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ὁ *Θηραμένης* (μονάδες 2)

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12351.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὥνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοω, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. «ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν»: Τι επιδιώκει ὁ Θηραμένης μετὰ τὴν καταφυγὴν τοῦ στον βωμό; (μονάδες 4) Να λάβετε υπόψη σας τὸ κοινωνικὸ καὶ θρησκευτικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3. «Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς»: Ποιὰ προειδοποίηση καὶ σε ποιους τὴν ἀπευθύνει ὁ Θηραμένης; Να τεκμηριώσετε τὴν ἀπάντησή σας.

Μονάδες 10

4. «Θυμηθῆτε, πολῖτες —κι ὅσοι δὲν τὸ ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στὸ δεξιὸ ἐκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αὐτοὶ που ἐδῶ καὶ τέσσερες μέρες νικήσατε καὶ πήρατε στὸ κυνήγι. Στὸ ἄκρο ἀριστερὸ τους πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάντα —αὐτοὶ που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας ἐξόριζαν ἀπὸ τὴν πόλη, μας ἐδιώχναν ἀπὸ τὰ σπίτια μας κ' ἐκάναν προγραφές των ἀγαπημένων μας. Να ὁμως που τώρα τους ἔλαχε κάτι που αὐτοὶ ποτὲ δὲν περίμεναν, ἐνῶ ἐμεῖς πάντα τὸ εὐχόμεσταν— τους ἀντικρύζουμε με τὰ ὅπλα στὰ χέρια! Κάποτε μας ἐπῆναν τὴν ὥρα που τρώγαμε, τὴν ὥρα που κοιμόμασταν, τὴν ὥρα που ἤμασταν στὴν Ἀγορά· ἄλλοι ἐξοριστήκαμε ὅχι μόνον ἀναίτια, ἀλλὰ δίχως να

βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εύνοιά τους·» **Ξενοφώντας Ἑλληνικά, 4.§13-14** (Μετάφραση Ρ. Ρούφος).

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να καταγράψετε τις ενέργειες που φανερώνουν ότι οι Τριάκοντα ήταν ασεβείς και αυθαιρετούσαν.

Μονάδες 10

6. α. «...μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὔτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι.» Στο απόσπασμα που σας δίνεται να εντοπίσετε τους τύπους των προσωπικών και δεικτικών αντωνυμιών και να τους μεταφέρετε στον άλλο αριθμό. (μονάδες 5)
- β. **ἔγραψαν, βοηθήσετε, ἐκέλευσε, εἶπε, κατακεκριμένον**: να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον ενεστώτα στην ίδια φωνή. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των λέξεων/φράσεων και της πρότασης που ακολουθεί (δεν χρειάζεται να αναγνωρίσετε την εισαγωγή και εκφορά της) : α) **περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ**, β) **ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὃδε ὁ θωμός**, γ) **ἐπιδείξει**, δ) **ἀσεβέστατοι**, ε) **ὑμῖν**.

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1, 5, 8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12255.

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Ο Θηραμένης μόλις άκουσε την απόφαση της θανατικής του καταδίκης από τον Κριτία, κατέφυγε στον βωμό που βρισκόταν στη μέση της δικαστικής αίθουσας ως ικέτης, για να ζητήσει άσυλο και προστασία από τους θεούς. Συνειδητοποιεί ότι η θανατική του καταδίκη είναι αναπόφευκτη και σε μια κίνηση που δηλώνει την απόγνωση και την απελπισία του για το τέλος του που πλησιάζει, αναζητά προστασία στον θεσμό της ικεσίας. Τόσο από την ιστορία όσο και από τη λογοτεχνία (τραγωδία) είναι γνωστός ο σεβασμός για τους ικέτες που καταφεύγουν σε ιερό ή βωμό. Μάλιστα, η παραβίαση του ασύλου είναι μεγάλη ασέβεια που μολύνει ολόκληρη την κοινότητα. Η τήρηση των θεσμών της ευσέβειας συνιστούσε πολιτικό καθήκον. Εξάλλου, η θρησκευτική και η πολιτική ζωή στην Αθήνα συνδέονταν άμεσα, αν παρατηρήσουμε ότι τα δημόσια κτήρια της αθηναϊκής δημοκρατίας είναι διάσπαρτα ανάμεσα σε βωμούς και ναούς των θεών. Στη δική του περίπτωση όμως ο Θηραμένης αναγνωρίζει ότι ο άδικος και ασεβής χαρακτήρας των Τριάκοντα δεν πρόκειται να καμφθεί από τον ιερό θεσμό της ικεσίας.
3. Ο Θηραμένης απορεί με την απάθεια των βουλευτών μπροστά στη διαδικασία της παρωδίας δίκης που επιφυλάσσουν οι Τριάκοντα για τον Θηραμένη. Ήδη έχει ασκηθεί τρομοκρατία εις βάρος τους με τη δύναμη των όπλων η οποία τους αποτρέπει από κάθε είδους αντίδραση. Εύλογα ο Θηραμένης απορεί (*θαυμάζω*), αν δεν αναλάβουν πρωτοβουλία να βοηθήσουν τον εαυτό τους (*εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς*), γιατί πιστεύει ότι σύντομα θα έχουν ανάλογη τύχη με αυτόν. Δηλαδή, αν δεν αντιδράσουν στην καταπάτηση του νόμου και του ασύλου, τους προειδοποιεί ότι μπορεί να θανατωθούν, καθώς με τον ίδιο τρόπο που διαγράφηκε το δικό του όνομα από τον κατάλογο των Τρισχιλίων, με ανάλογο αυθαίρετο τρόπο μπορεί να διαγραφεί και το δικό τους όνομα, με αποτέλεσμα να αποφασίσουν για την τύχη τους οι ίδιοι οι Τριάκοντα, χωρίς καν την πολυτέλεια έστω μιας παρωδίας δίκης.

4. Αρχικά, στο κείμενο από το πρωτότυπο διαπιστώνουμε ότι οι Τριάκοντα αυθαιρετούν, καθώς, όπως συνάγεται από τα λόγια του Θηραμένη, εναπόκειται στον ηγέτη των Τριάκοντα να διαγράψει όποιον θέλει από τον κατάλογο των Τρισχιλίων, παραβιάζοντας τον νόμο που οι ίδιοι οι Τριάκοντα εισηγήθηκαν. Μάλιστα, ο Κριτίας με κυνισμό αναφέρει ότι ο Θηραμένης καταδικάστηκε σύμφωνα με τον νόμο (*κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον*), στην πραγματικότητα όμως την απόφαση για τη θανατική του καταδίκη έλαβε ο ίδιος ο Κριτίας και χωρίς αντίδραση, λόγω της τρομοκρατίας που είχε επιβάλει. Στη συνέχεια, αναφέρεται ότι οι Τριάκοντα ως ασεβείς και άδικοι (*οὐκ ἀρκέσει μοι ὁδε ὁ βωμός*), δεν πρόκειται να πτοηθούν από την καταφυγή του Θηραμένη στον βωμό, καθώς δεν έχουν ηθικές αναστολές. Στο μεταφρασμένο κείμενο η αυθαίρετη και βίαιη πολιτική που ασκούσαν οι Τριάκοντα φαίνεται από το γεγονός ότι εξόριζαν τους Αθηναίους χωρίς να έχουν κάποιο φταίξιμο, τους εκτόπιζαν από τα σπίτια τους, χωρίς να σέβονται το άσυλο της οικίας και προέβαιναν σε πολιτικές εκκαθαρίσεις όσων θεωρούσαν ως αντιφρονούντες (προγραφές). Οι διώξεις εις βάρος των πολιτών είχαν φτάσει σε τέτοιο ακραίο σημείο, ώστε ορισμένοι να εξορίζονται, χωρίς καν να παρευρίσκονται στην πόλη.
6. α. Προσωπικές: ὑμῶν, ὑμῖν, ἐμοί. Δεικτικές: οὗτοι, τοῦτον. Στον άλλο αριθμό: σοῦ, σου - σοί, σοι - ἡμῖν - οὗτος - τούτους
β. γράφουσι, βοηθεῖτε, κελεύει, λέγει, κατακρινόμενον
7. α) εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο ρήμα *ἔγραψαν* β) δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση ως επεξήγηση στο *τοῦτο* γ) αντικείμενο στο ρήμα *βούλομαι*, τελικό απαρέμφατο δ) κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος *εἰσίν* (*οὗτοι*) ε) έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *παραδίδομεν*

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1, 5, 8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12255.

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§19-20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Ο Κλεόκριτος μετὰ τὴν νίκη των δημοκρατικῶν ἐκφωνεῖ ἓνα σύντομο λόγο. Σε ποίους ἀπευθύνεται (μονάδες 2), ποίος εἶναι ὁ στόχος του (μονάδες 4) καὶ πῶς τον ἐπιτυγχάνει (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3. Ο Κλεόκριτος στὸν λόγο του ἀνακαλεῖ τοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν Ἀθηναίων πολιτῶν που συνιστοῦν μιὰ πραγματικὴ «κοινωνία πολιτῶν». Αφοῦ καταγράψετε τοὺς δεσμοὺς αὐτοὺς (μονάδες 5), νὰ ἀναφέρετε τὶς γλωσσικὲς ἐπιλογές με τὶς ὁποῖες ἀποδίδονται (μονάδες 5);.

Μονάδες 10

4. «Θυμηθῆτε, πολῖταις —κι ὅσοι δὲν το ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στὸ δεξιὸ ἐκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αὐτοὶ που ἐδῶ καὶ τέσσερις μέρες νικήσατε καὶ πήρατε στὸ κυνήγι. Στὸ ἄκρο ἀριστερὸ τοὺς πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάντα —αὐτοὶ που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας ἐξόριζαν ἀπὸ τὴν πόλιν, μας ἐδιώχναν ἀπὸ τὰ σπίτια μας κ' ἔκαναν προγραφές των ἀγαπημένων μας. Νὰ ὁμως που τώρα τοὺς ἔλαχε κάτι που αὐτοὶ ποτέ δὲν περίμεναν, ἐνῶ ἐμεῖς πάντα το εὐχόμεσταν— τοὺς ἀντικρύζουμε με τὰ ὄπλα

στα χέρια! Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη». **Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§13-14** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Αξιοποιώντας αναφορές και από τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να αξιολογήσετε τη στάση των δημοκρατικών και των ολιγαρχικών απέναντι στους πολιτικούς τους αντιπάλους και στην έννοια της πατρίδας.

Μονάδες 10

6. α. «*Ἄνδρες πολῖται τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;*»: Να γράψετε το παραπάνω χωρίο μεταφέροντας όλους τους κλιτούς τύπους στον ενικό αριθμό. (μονάδες 5)

β. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο ίδιο πρόσωπο του ενεστώτα (στην έγκλιση και τη φωνή που βρίσκονται): *ἐνίκων, ἔλαβον, ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν, γεγενήμεθα*. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

τῶν μὲν τριάκοντα:	εἶναι	στ.....
ὑποσπόνδους:	εἶναι	στ
εὖφωνος:	εἶναι	στ
ἀποκτεῖναι:	εἶναι	στ
ὕμῃν:	εἶναι	στ

β. «*Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ’ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ*»»: Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε πέντε επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να αναφέρετε τι δηλώνουν. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Μετά τη νίκη των δημοκρατικών, ο Κλεόκριτος με την ιδιότητα του κήρυκα των μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια εκφωνεί μια ομιλία με την οποία απευθύνεται στους ηττημένους ολιγαρχικούς. Το θρησκευτικό κύρος που φέρει ο ρόλος αυτός του Κλεόκριτου του δίνει τη δυνατότητα να εξασφαλίσει τον απαιτούμενο σεβασμό από την πλευρά των ολιγαρχικών και να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες, ώστε να εισακουστεί και να αποτρέψει τους οπαδούς των ολιγαρχικών από τη συνέχιση των εχθροπραξιών. Κατά την έναρξη του λόγου του προσφωνεί τους αντίπαλους των δημοκρατικών συμπολίτες (*Ἄνδρες πολῖται*), για να τονίσει ότι μοιράζονται τον ίδιο τόπο-πόλη κατοικίας και συμβίωσης με τους δημοκρατικούς, την Αθήνα, ως ένα κοινό σημείο αναφοράς που ενώνει τις δύο παρατάξεις παρά τη διαφορετική πολιτική και ιδεολογική τους ταυτότητα. Απευθυνόμενος, λοιπόν, στους ολιγαρχικούς με δύο ρητορικά ερωτήματα εκφράζει την απορία του για τις αιτίες των δεινών που υπέστησαν οι δημοκρατικοί από εκείνους (*τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;*). Τους αποδίδει την κατηγορία και την ευθύνη του εμφύλιου σπαραγμού, για να τους ωθήσει να αναλογιστούν τις μέχρι τώρα ενέργειές τους, ώστε να αναθεωρήσουν τη στάση τους. Τον ίδιο σκοπό εξυπηρετεί και η ανάκληση όλων εκείνων των δεσμών που ένωναν τους πολίτες σε όλες τις εκφάνσεις της δημοκρατικής Αθηναϊκής ζωής, υπενθυμίζοντας τα κοινά βιώματα και τις κοινές εμπειρίες τους στην παρελθούσα ειρηνική τους συμβίωση. Σκοπός του Κλεόκριτου είναι μέσα από αυτή τη συγκριτική αναφορά του ειρηνικού παρελθόντος και του αιματηρού παρόντος να ενεργοποιήσει το συναίσθημά τους και να τους συγκινήσει με την ελπίδα να τους αποτρέψει από μελλοντικές εχθρικές ενέργειες και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την επικείμενη συμφιλίωση.

3. Ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνια Μυστήρια απευθυνόμενος στους ηττημένους ολιγαρχικούς τους υπενθυμίζει πως οι δημοκρατικοί δεν έχουν διαπράξει καμιά αδικία σε βάρος των ολιγαρχικών, αντίθετα είχαν δημιουργήσει όλες τις συνθήκες μιας ελεύθερης,

πολιτισμένης και δημοκρατικής κοινωνίας. Προς απόδειξη αυτού του ισχυρισμού ο Κλεόκριτος ανακαλεί όλους τους δεσμούς που ένωναν τους πολίτες της Αθήνας μεταξύ τους συμμετέχοντας από κοινού και ανεξάρτητα από τις πολιτικές τους πεποιθήσεις σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής της πόλης τους. Συγκεκριμένα, η αναφορά στη συμμετοχή των πολιτών σε κοινές θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές (*ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων*) δηλώνει την καλλιέργεια του θρησκευτικού βιώματος και την εμπειρία της συμμετοχής τους σε κοινά συναισθήματα με σκοπό την ψυχοσωματική ενότητα και ολότητα. Εκτός από τις θρησκευτικές τελετές οι Αθηναίοι συμμετείχαν και σε άλλες εκδηλώσεις και δράσεις είτε κοινωνικού περιεχομένου (*συγχορευταί*) είτε της σχολικής ζωής (*συμφοιτηταί*) είτε της στρατιωτικής (*συστρατιῶται*) και πολεμικής ζωής για την προστασία της πατρίδας (*πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν*). Η από κοινού συμμετοχή σε όλες τις εκφάνσεις της δημοκρατικής Αθήνας σφυρηλάτησε κοινούς δεσμούς μεταξύ των πολιτών με αποτέλεσμα την ενότητα και την ομοψυχία μιας πραγματικής κοινωνίας πολιτών, η οποία αναδεικνύεται από την επιλογή συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών. Το α' πληθυντικό πρόσωπο (*μετεσχέκαμεν, γεγενήμεθα, κекινδυνεύκαμεν*), η χρήση της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου (*ἡμεῖς, ἡμᾶς, ἡμῶν*), οι σύνθετες λέξεις με την πρόθεση σύν (*συγχορευταί καὶ συμφοιτηταί καὶ συστρατιῶται*), οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί που δηλώνουν κοινωνία, συμμετοχή (*μεθ' ὑμῶν, ὑπὲρ τῆς κοινῆς*) καθώς και το πολυσύνδετο σχήμα (*καὶ συγχορευταί καὶ συμφοιτηταί... καὶ συστρατιῶται*) επισημαίνουν αυτή την κοινωνία, τη μέθεξη και τη συμμετοχή στην έννοια της κοινότητας.

4. Στα δύο κείμενα (μεταφρασμένο και πρωτότυπο) εντοπίζονται σημεία από τα οποία διαφαίνεται η στάση των δύο αντιμαχόμενων παρατάξεων (δημοκρατικών-ολιγαρχικών) της Αθήνας απέναντι στους πολιτικούς τους αντιπάλους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το μεταφρασμένο κείμενο ο Θρασύβουλος απευθυνόμενος στους δημοκρατικούς στρατιώτες του, για να τους εμψυχώσει λίγο πριν τη μάχη εναντίον των ολιγαρχικών, τους υπενθυμίζει το καθεστώς της βίας και του τρόμου που υπέμειναν κατά τη διοίκηση των Τριάκοντα. Οι αναίτιες εξορίες, οι κατασχέσεις περιουσιών, οι προγραφές και οι αιφνίδιες συλλήψεις των δημοκρατικών αποτελούσαν τις βασικές πρακτικές των Τριάκοντα για την εξόντωση των αντιπάλων τους και μάλιστα σε περίοδο ειρήνης. Αντίθετα, στο πρωτότυπο κείμενο ο Κλεόκριτος απευθυνόμενος στους ολιγαρχικούς αναφέρεται στη συναδελφικότητα και την αλληλεγγύη των δημοκρατικών απέναντί τους για την επίτευξη κοινών στόχων που

αφορούσαν την ενότητα και το καλό της πατρίδας. Τους επισημαίνει, λοιπόν, ότι οι δημοκρατικοί ποτέ έως τότε δεν τους είχαν προξενήσει κανένα κακό, αλλά επιδίωκαν τη συνεργασία, την ομόνοια και την αδελφосύνη σε όλες τις εκδηλώσεις της κοινωνικής, θρησκευτικής και στρατιωτικής ζωής της πόλης με σκοπό την κοινή σωτηρία και ελευθερία. Εξ αυτών συνάγεται το συμπέρασμα ότι το βασικό μέλημα των δημοκρατικών ήταν η προάσπιση των συμφερόντων της πόλης μέσα από κοινές δράσεις κοινωνικής συνοχής, στις οποίες συμμετείχαν όλοι οι πολίτες αδιακρίτως και ανεξάρτητα από την πολιτική τους ταυτότητα, ενώ την παράταξη των ολιγαρχικών την ενδιέφερε η εξυπηρέτηση των προσωπικών τους συμφερόντων χρησιμοποιώντας κατεξοχήν ακραία και αθέμιτα μέσα.

6. α. «*Ἄνερ πολῖτα, τί ἐμέ ἐξελαύνεις; τί ἀποκτεῖναι βούλεις;*»

β. *νικῶσιν, λαμβάνουσιν, ποιοῦμεν, μετέχομεν, γιγνόμεθα*

7. α. *τῶν μὲν τριάκοντα*: είναι ετερόπρωτος προσδιορισμός (γενική διαιρετική) στο *Κριτίας* *τε καὶ Ἰππόμαχος*, *ὑποσπόνδους*: είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο *Ἀπεδίδουσαν*, *εὖφωνος*: είναι κατηγορούμενο στο *Κλεόκριτος* (από το ὦν), *ἀποκτεῖναι*: είναι τελικό απαρέμφατο αντικείμενο στο *βούλεσθε*, *ὕμῃν*: είναι αντικείμενο στο *μετεσχέκαμεν*.

β. *ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα*: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου, *ὑπὸ μοίρας*: εμπρόθετος (επιρρηματικός προσδιορισμός) του ποιητικού αιτίου, *ἀγόμενος*: αιτιολογική μετοχή (επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας)/*ἐκπηδήσας*: χρονική μετοχή (επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου)/*ἐμπεσών*: χρονική μετοχή (επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου), *πρῶτος*: επιρρηματικό κατηγορούμενο της σειράς-τάξης, *ἐν τῇ διαβάσει*: εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός του τόπου.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12811

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἔν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κύνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. Για ποιο λόγο ο αρχαίος ιστοριογράφος αποδίδει τόσο παραστατικά την εικόνα της βίαιης απομάκρυνσης του Θηραμένη από τον βωμό του Βουλευτηρίου;

Μονάδες 10

3. Σε ποια σημεία του αρχαίου κειμένου φαίνεται ο «παιγνιώδης» χαρακτήρας του Θηραμένη; (μονάδες 6). Ποιες εκδηλώσεις του πολιτισμού των αρχαίων Αθηναίων θα μπορούσαν να μας οδηγήσουν σε συμπεράσματα για το «παιγνιώδες» πνεύμα τους; (μονάδες 4).

Μονάδες 10

4. Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως – που ανάμεσα στ' άλλα είχε εξοριστεί κιόλας από τους δημοκρατικούς– είχε διάθεση να σκοτώσει πολύν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' εγώ κ' εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποκτήσουμε δημοτικότητα». Ο άλλος πάλι αποκρινόταν (γιατί φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχεί είν' υποχρεωμένος να βγάζει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόσο

φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος». Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3 §15-16 (Μετάφραση Ρ. Ρούφος)

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους οι απόψεις και οι ενέργειες του Κριτία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ακραίος πολιτικός κυνισμός (ή αμοραλισμός);

Μονάδες 10

6. α. Να γράψετε τη δοτική ενικού για τις παρακάτω λέξεις (μονάδες 5):

βωμοῦ:

ἀνθρώπους:

ἄνδρα:

ῥῆμα:

ψυχῆς:

- β. *εἶπεν, ἐπεκαλεῖτο, εἶχεν, ἀπήγαγον, ἔπασχε:* Να μεταφέρετε τα ρήματα στο ίδιο πρόσωπο του ενεστώτα, στην έγκλιση και τη φωνή που βρίσκονται (μονάδες 5).

Μονάδες 10

7. α. *Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὀρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν:* Στο παραπάνω απόσπασμα να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τις υπογραμμισμένες μετοχές (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό σας για τη μετοχή ὀρῶσα (μονάδες 2).

- β. Να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο μία υποθετική και μία ειδική πρόταση (μονάδες 4). Στην περίπτωση της ειδικής πρότασης να αναγνωρίσετε και τον συντακτικό της ρόλο. (μονάδα 1)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις 1,5,8 για το ίδιο κείμενο έχουν διατυπωθεί στο θέμα με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SUBJECT_1_12323.

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

2. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την εικόνα της βίαιης απομάκρυνσης του Θηραμένη από τον βωμό του Βουλευτηρίου παραστατικά. Ο Θηραμένης έχει πιαστεί από τον βωμό ενώ ο Σάτυρος και οι υπηρέτες των Τριάκοντα τον τραβάνε και τον σέρνουν για να τον απομακρύνουν από εκεί (*εἶλκε... εἶλκον...*). Η παραστατική περιγραφή της βίαιης απόσπασης του Θηραμένη υποδηλώνει την προφανή ασέβεια εκ μέρους των Τριάκοντα και όσων τους υπηρετούν. Πασίγνωστος είναι από την αρχαία ιστορία και τη λογοτεχνία (κυρίως από την τραγωδία) ο σεβασμός προς τους «ικέτες» που έχουν καταφύγει σε κάποιο βωμό ή ιερό. Η παραβίαση του ασύλου θεωρείται μεγάλη ασέβεια, επειδή πιστεύεται ότι μολύνει ολόκληρη την κοινότητα. Χαρακτηριστική στην ιστορία της Αθήνας είναι η εκτέλεση των οπαδών του Κύλωνα (*Κυλώνειον ἄγος*) μπροστά στο ιερό των Ευμενίδων και η σειρά από θεομηνίες που έπληξαν την πόλη και αποδόθηκαν σε αυτή την ανόσια πράξη. Η τήρηση των θεσμών της ευσεβείας θεωρούνταν πολιτικό καθήκον για κάθε Αθηναίο. Οι στενές σχέσεις πολιτικής και θρησκείας φαίνονται μάλιστα, αν ρίξει κανείς μια ματιά στα οικοδομήματα της Αγοράς των Αθηνών. Τα δημόσια κτήρια είναι διάσπαρτα στον χώρο της αγοράς, ανάμεσα στα ιερά και τους βωμούς των θεών. Φυσικά ο σεβασμός του ασύλου στους ικέτες δεν είναι μόνον αθηναϊκό, αλλά και πανελλήνιο έθιμο. Το έχουμε δει να τηρείται στην περίπτωση των κερκυραίων ολιγαρχικών που, για να γλιτώσουν από την εκδικητική μανία των αντιπάλων τους, αναζήτησαν καταφύγιο στα ιερά των Διόσκουρων και της Ήρας.
3. Ο «παιγνιώδης» χαρακτήρας του Θηραμένη, η φυσική δηλαδή προδιάθεση που είχε ως καλλιεργημένος άνθρωπος να αστειεύεται ακόμη και λίγο πριν από την εκτέλεσή του, φαίνεται καταρχάς από την απάντηση που δίνει στον Σάτυρο, όταν τον απειλεί ότι θα τον χτυπήσει, αν δεν σταματήσει να φωνάζει και να διαμαρτύρεται: «αν δεν σωπάσεις, θα κλάψεις» του λέει ο Σάτυρος και ο Θηραμένης, που σε λίγο η ζωή του ούτως ή άλλως θα τελειώσει, του απαντά: «και αν σωπάσω, δεν θα κλάψω;». Την ίδια διάθεση για αστεία

δείχνει και η τελευταία φράση του Θηραμένη «στην υγεία του όμορφου Κριτία» καθώς χύνει την τελευταία σταγόνα που είχε απομείνει στο ποτήρι από το δηλητήριο (μονάδες 6). Σχετικά τώρα με τον «παιγνιώδη» χαρακτήρα των Αθηναίων, την αγάπη τους δηλαδή για το χιούμορ και τα ευφυολογήματα, θα μπορούσε κανείς να αναφέρει παραδείγματα από το θέατρο και κυρίως το σατυρικό δράμα και την κωμωδία, όπου κυριαρχούσαν στοιχεία όπως η ειρωνεία, ο σαρκασμός, η τάση για κριτική και διακωμώδηση σε πρόσωπα και γεγονότα της πολιτικής και πνευματικής ζωής. Ζωντανό, επίσης, είναι το «παιγνιώδες» πνεύμα και στους πλατωνικούς διαλόγους (μονάδες 4).

4. Στο παράλληλο κείμενο καταγράφεται η αντίθεση που υπάρχει μεταξύ των Τριάκοντα. Ο Κριτίας είχε διάθεση «να σκοτώσει πολύν κόσμο», ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν με το επιχείρημα ότι δεν ήταν λογικό να εξοντώνουν ανθρώπους μόνο και μόνο επειδή «τους τιμούσε ο λαός» και χωρίς να τους έχουν δώσει κάποια αφορμή ή να έχουν πράξει κάτι εχθρικό ενάντια στους Τριάκοντα. Τελικά η λεκτική αντιπαράθεση οδήγησε στην ανοιχτή σύγκρουση και στην παρωδία δίκης του Θηραμένη που εκτελέστηκε ουσιαστικά με απόφαση του Κριτία. Ο Κριτίας με ειλικρίνεια φανερώνει στον Θηραμένη την αρχή με την οποία πολιτεύεται και η οποία συνοψίζεται στα εξής λόγια: «όποιος θέλει να παραμείνει στην εξουσία, πρέπει να εξοντώνει όλους όσοι θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο». Εμπόδιο του στεκόταν και ο Θηραμένης, ο οποίος ως εκείνο το χρονικό σημείο που γίνεται η συζήτηση ήταν φίλος και συνοδοιπόρος του στην πολιτική. Οι απόψεις αυτές του Κριτία και πιο πολύ οι πράξεις που τις συνοδεύουν δείχνουν ότι είναι ένα άτομο αυταρχικό και σκληρό προς τους άλλους με έντονα εκδικητική συμπεριφορά. Επιπλέον, το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι να παραμείνει στην εξουσία με κάθε τρόπο και μέσο, θυσιάζοντας ακόμη και τους φίλους του. Εκτός από την απάθεια και την αδιαφορία για τον συνάνθρωπο, η στάση του Κριτία χαρακτηρίζεται από έντονη επιρροή από τη σοφιστική ηθική και από βαθιά δυσπιστία για τους πάντες και τα πάντα η οποία συνδυάζεται και με την περιφρόνηση όλων των κανόνων της κοινωνικής συμβίωσης και της ηθικής τους οποίους δεν διστάζει ούτε στιγμή να παραβιάσει. Όλα τα παραπάνω στοιχεία συνιστούν τη συμπεριφορά που περιγράφεται συχνά ως πολιτικός κυνισμός ή αμοραλισμός.

6. α. βωμῷ, άνθρωπῳ, ἀνδρί, ῥήματι, ψυχῇ

β. λέγει, ἐπικαλεῖται, ἔχει, ἀπάγουσι(ν), πάσχει

7. α. ὁρῶσα: αιτιολογική μετοχή, οὐκ ἀγνοοῦντες: αιτιολογική μετοχή, ἔχοντες: τροπική μετοχή (μονάδες 3). Η μετοχή ὁρῶσα είναι αιτιολογική, ἐπειδὴ δηλώνει την αἰτία για την οποία η Βουλή ἔμενε αδρανής (μονάδες 2).

β. ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν: ειδική πρόταση (παρομοίως: ὅτι οἰμῶξοιτο / ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα), εἰ μὴ σιωπήσειεν: υποθετική πρόταση (παρομοίως: ἂν δὲ σιωπῶ) (μονάδες 4).

Ο/Η μαθητής/τρια αρκεί να γράψει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις (μονάδα 1):

- Η ειδική πρόταση ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν χρησιμεύει ως αντικείμενο της μετοχής οὐκ ἀγνοοῦντες.
- Η ειδική πρόταση ὅτι οἰμῶξοιτο χρησιμεύει ως αντικείμενο του ρήματος εἶπεν.
- Η ειδική πρόταση ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα χρησιμεύει ως ἐπεξήγηση στη δεικτική αντωνυμία τοῦτο.

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, ἔχουν διατυπωθεῖ στο ἀρχεῖο με την ονομασία GEL_CLA_AEG_SOLUTION_1_12323.

Ξενοφώντας Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἐξελαύνετε	α. ελατήριο β. ελεημοσύνη
2. ἀποκτεῖναι	α. απόκτηση β. αυτοκτονία
3. γεγενήμεθα	α. γέννηση β. γεμάτος
4. ἀμφοτέρων	α. αμφιθέατρο β. διαφορετικός
5. μηνὶν	α. μισητός β. μηνιαίος

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας έζησε	α. η ειδολογική και χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.
2. Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον εξόριστο Ξενοφώντα	β. σαφή, ακριβή και παραστατικό λόγο.
3. Με βάση τις «εσωτερικές μαρτυρίες» και τη μελέτη του ύφους είναι δυνατή	γ. αποκλειστικά την εποχή των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
4. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά προσφέρει	δ. την περιπετειώδη πορεία της Αθήνας κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ως την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας το 403 π. Χ.
5. Ο Ξενοφώντας στο έργο του Έλληνικά χρησιμοποίησε κατά την αφήγηση των γεγονότων	ε. ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα.
	ζ. σύνθετο, πλούσιο και πυκνό λόγο.
	η. πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π. Χ.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2. 4. §20-21

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-β

8. 1-δ, 2-ε, 3-α, 4-η, 5-β

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλὰ ἢ σύνθετα) του ρήματος **πείθεσθε**, ὥστε να ολοκληρωθεῖ ορθὰ το νόημά τους:

- Ἦταν τόσο ο πωλητής, ὥστε στο τέλος αγόρασα ὅλα τα ρούχα.
- Εἶναι πόσο γρήγορα περνά ο χρόνος στις διακοπές!
- Εἶμαι πως θα σου αρέσει ἡ σχολή που διάλεξες.
- Ἐχω μεγάλη..... πως στο τέλος θα τα καταφέρεις!
- Οἱ του συχνά προκαλοῦν ἔνταση, ὅταν τις υποστηρίζει στις συζητήσεις με τους φίλους του.

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε τὸ ὄνομα τοῦ κάθε ἱστορικοῦ τῆς Στήλης Α με τὶς ορθές αναφορές τῆς Στήλης Β.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή. β. δέχτηκε επίδραση ἀπὸ τὸν Ἀγησίλαο.

2. Ο Ξενοφώντας	γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα. δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας. ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108

5. πειστικός, απίστευτο, πεπεισμένος/η, πίστη, πεποιθήσεις

8. 1-α,γ 2-β,δ,ε

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **μητρῶων, ἁμαρτάνοντες, ἀπήγαγον, ταπεινοί, διεφέροντο**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της** (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.

	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5.

μητρώων: Στο πιστοποιητικό γέννησης πρέπει να αναγράφεται υποχρεωτικά ο αριθμός μητρώου.

άμαρτάνοντες: Το ψέμα που είπες είναι μεγάλη αμαρτία!

άπήγαγον: Η απαγωγή του μεγαλοεπιχειρηματία ήταν για αρκετές ημέρες το πρώτο θέμα στα δελτία ειδήσεων.

ταπεινοί: Ποτέ δεν έγινε αποδεκτός από την οικογένεια, λόγω της ταπεινής του καταγωγής.

διαφέροντο: Η Μαρία και η Άννα, αν και είναι δίδυμες, διαφέρουν πολύ μεταξύ τους.

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **επικερδής, επιστήμονας, ἔλλειψη, ἄξονας, παράταξη.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.

2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. *κερδέων, επίστασθε, λοιποί, άπήγαγον, τεταγμένοι*

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πατρώων	α. έναρξη
2. κηδεστίας	β. πατροπαράδοτος
3. Ἐξὸν	γ. απουσία
4. ἄρχοντες	δ. έξω
5. προσακούειν	ε. ανυπακοή
	ζ. επικίνδυνος
	η. κηδεμόνας

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-β, 2-η, 3-γ, 4-α, 5-ε

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταί γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. τῶν μυστῶν	α. οἱ μυστικοί β. οἱ μυημένοι στα Ελευσίνια μυστήρια
2. κατασιωπησάμενος	α. ἐπιβάλλω σιωπὴ β. ησυχάζω
3. σεμνοτάτων	α. ταπεινός β. σεβαστός
4. κοινωνοῦμεν	α. κοινωνικοποιούμαι β. συμμετέχω σε κάτι
5. παύσασθε	α. σταματῶ β. ησυχάζω

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται	β. του Περικλή.
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από	δ. το 431 π.Χ. και εξής.
5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα	ε. το 411 π.Χ. και εξής.
	ζ. σε θεϊκή τιμωρία.
	η. του Αγησίλαου.
	θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές* μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει* μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε βροντώδη φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες, και στις πιο ωραίες γιορτές, και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες, και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-β, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α

8. 1-β, 2-ζ, 3-γ, 4-ε, 5-η

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. συνεταιρισμός	α. μητρῶων
2. συνεργασία	β. ἐταιρίας
3. ενέδρα	γ. αἰδούμενοι
4. επιστολή	δ. ἐπίστασθε
5. μήτρα	ε. συνεδρίῳ
6. επιστήμη	
7. αναίδεια	

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. α-5, β-1, γ-7, δ-6, ε-3

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **κηδεστίας**: Στην εκδήλωση του σχολείου προσκλήθηκαν οι γονεῖς και των μαθητῶν/τριῶν.
- **κοινωνοῦμεν**: Στις σχέσεις των ἀνθρώπων εἶναι ἀπαραίτητη ἡ
- **πατρίδα**: Ὁ ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ εἶναι ἓνα ποίημα.
- **ἔχθιστον**: Οἱ σχέσεις μεταξύ ἀντίπαλων κρατῶν εἶναι
- **συνεδρίῳ**: Ὁ Σύλλογος Διδασκόντων θα αὐριο.

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία ἀπὸ τις φράσεις τῆς στήλης Α με μία φράση τῆς στήλης Β, ὥστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. κηδεμόνες, επικοινωνία, πατριωτικό, εχθρικές, συνεδριάσει

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **μητρότητα, ακοινώνητος, αναιδής, ακουστικό, διαγωγή.**

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.

2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 109

5. *μητρώων, κοινωνοῦμεν, αἰδούμενοι, προσακούειν, ἀπήγαγον*

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. κηδεστίας	α. συγγένεια ἐξ ἀγχιστείας β. κηδεμονία
2. αἰδούμενοι	α. συγχωρῶ β. σέβομαι
3. πολιτεύεσθαι	α. κυβερνῶ, διοικῶ β. ζωῶς πολίτης
4. προσακούειν	α. κρυφακούω β. ἀκούω ἐπίσης
5. διεφέροντο	α. διαφωνῶ β. εἶμαι διαφορετικὸς

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-α, 2-β, 3-β, 4-β, 5-α

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὖφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρώων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. μυστῶν	α. μυστικός β. αὐτός που ἔχει εἰσαχθεῖ στα μυστήρια
2. κατασιωπησάμενος	α. σωπαίνω, ησυχάζω β. προκαλῶ ησυχία
3. κοινῆς	α. συνηθισμένη, κανονικὴ β. που ἀνήκει σε πολλοὺς ἢ σε ὅλους
4. πείθεσθε	α. υπακούω β. ἀλλάζω τὴν γνώμη κάποιου
5. κερδέων	α. ωφέλεια β. δόλια τεχνάσματα

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ.
	β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ.
	γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.
2. Το έργο του Ξενοφонта Έλληνικά	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο.
	β. έχει ιστορικό περιεχόμενο.
	γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του.
	β. διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένα πολιτική σκέψη.
	γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκιμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας.
	β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγκιότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας.
5. Το έργο του Ξενοφонта Έλληνικά	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
	γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία. (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-β, 2-β, 3-β, 4-α, 5-α

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§20-21

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίῳν κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὅκτῳ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἀποκτεῖναι	α. σκοτώνω, φονεύω β. ταλαιπωροῦμαι μέχρι θανάτου
2. κακὸν	α. δύσμορφο, ἀσχημο β. δυστυχία, συμφορά
3. κοινωνοῦμεν	α. συμμετέχω σε κάτι β. συναναστρέφομαι
4. αἰδούμενοι	α. ντρέπομαι β. σέβομαι τὴ δυστυχία
5. πολεμοῦντες	α. λογομαχώ β. μάχομαι

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάβασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§20-21

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπουδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας». (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μυημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δυο μας σωτηρία κι ελευθερία». (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-β

8. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὕς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να επιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλῃ Β γιὰ καθεμία ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα:

A	B
1. ἀνοσιωτάτοις	α. ἀνίερος, βέβηλος β. χωρὶς νεκρικές τελετές
2. πολιτεύεσθαι	α. κυβερνῶ β. ζω ως πολίτης
3. ἐπίστασθε	α. γνωρίζω καλά β. ἔχω ἐπιστημονικὴ μόρφωση
4. ταπεινοὶ	α. υπάκουος β. θλιμμένος
5. συνεδρίῳ	α. συμβούλιο ἀντιπροσώπων β. χώρος συνδιασκέψεων

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-β

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α

Ξενοφώντος Ἑλληνικά, 2.4.§21-23.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὐς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηον ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου **διεφέροντο**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Ασχολείται με το θέατρο και το χορό· αποτελούν τα κυριότερα της.
- Η μετακίνηση των μαθητών/τριών στο θέατρο θα γίνει με τουριστικό
- Το έργο της ανάπλασης της πλατείας απαιτούσε πολλά χρήματα και γι' αυτό θεωρήθηκε οικονομικά από το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Η Σελήνη περιστρέφεται καθημερινά γύρω από τη Γη· είναι ο της Γης.
- Η ανάθεση της εκδρομής δόθηκε στο πρακτορείο με την οικονομικότερη

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
	β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
	β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
	β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
	β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
	β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§21-23.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. Εκεί που μπορούσαμε να ζούμε ειρηνικά σαν συμπολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο απαίσιο, τον πιο ανυπόφορο, τον πιο ανόσιο απ' όλους τους πολέμους — σ' εμφύλιο σπαραγμό! Κι όμως να το ξέρετε καλά, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που τώρα δα σκοτώσαμε είναι μερικοί που τους κλαίμε κι εμείς το ίδιο πικρά όσο και σεις!» Έτσι μίλησε ο Κλεόκριτος· καθώς ακούγονταν κι αυτά πάνω σ' όσα άλλα είχαν συμβεί, οι υπόλοιποι ηγέτες των ολιγαρχικών πήραν τους άνδρες τους και τους οδήγησαν πίσω στην πόλη. Την άλλη μέρα οι Τριάντα συγκεντρώθηκαν στην αίθουσα των συνεδριάσεων, ταπεινωμένοι κι εγκαταλειμμένοι. (μτφ. Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

B. Κι ενώ είναι δυνατόν σε εμάς να ζούμε ειρηνικά ως πολίτες, αυτοί μας έριξαν στον πιο αισχρό και βλαβερό και ανόσιο και μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Αλλά, όμως, να ξέρετε καλά ότι και από όσους σκοτώσαμε τώρα όχι μόνο εσείς, αλλά κι εμείς **μερικούς** τους θρηνήσαμε με πολλά δάκρυα». Αυτός τέτοια έλεγε· οι υπόλοιποι αρχηγοί (των ολιγαρχικών) και επειδή οι δικοί τους **άκουαν επίσης** αυτά, **αυτούς που ήταν μαζί τους**, τους **οδήγησαν ξανά** στην πόλη. Την επόμενη ημέρα οι Τριάκοντα πολύ ταπεινωμένοι κι απομονωμένοι κάθονταν στην **αίθουσα των συνεδριάσεων** (μτφ. Επιστημονικής Ομάδας)

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ενδιαφέροντα, λεωφορείο, ασύμφορο, δορυφόρος, προσφορά

8. 1-α, 2-β, 3-α, 4-β, 5-α